

PLA D'IGUALTAT DE GÈNERE I DIVERSITAT DE FLIX 2022-2026

Regidoria d'Igualtat
Ajuntament de Flix

ÍNDEX

1. PRESENTACIÓ INSTITUCIONAL.....	3
2. INTRODUCCIÓ.....	4
3. METODOLOGIA.....	9
3.1. Limitacions metodològiques.....	12
4. DIAGNOSI.....	14
4.1. Àmbit I. Compromís per la igualtat, la diversitat i la transversalitat de gènere	14
4.1.1. Conclusions.....	20
4.2. Àmbit II. Economia per la vida i usos del temps.....	21
4.2.1. Mercat de treball formal.....	22
4.2.2. Polítiques d'ocupació i activació econòmica de l'Ajuntament de Flix.....	44
4.2.3. Treball domèstic, de cures i afectes.....	51
4.2.4. La feminització de la pobresa	64
4.2.5. Conclusions.....	73
4.3. Àmbit III. Intervenció integral contra les violències masclistes i LGTBIFÒBIA.....	74
4.3.1. Cartografia estadística	75
4.3.2. Serveis municipals	81
4.3.3. Conclusions.....	92
4.4. Àmbit IV. Municipi de drets	93
4.4.1. Educació	93
4.4.2. Salut.....	101
4.4.3. Salut sexual i reproductiva.....	113
4.4.4. Serveis Socials.....	121
4.4.5. Cultura	127
4.4.6. Esports.....	132
4.4.7. Vida associativa i política	138
4.4.8. Conclusions.....	144

4.5. Àmbit V. Espais en igualtat	145
4.5.1. Urbanisme	145
4.5.2. Mobilitat	151
4.5.3. Seguretat	157
4.5.4. Conclusions.....	161
5. PLA D'ACCIÓ	162
Àmbit I. Compromís per la igualtat, la diversitat i la transversalitat de gènere	164
Àmbit II. Economia per la vida i usos del temps	168
Àmbit III. Intervenció integral contra les violències masclistes i la LGTBIfòbia	172
Àmbit IV. Municipi de drets	176
Àmbit V. Espais en igualtat	183
6. SEUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA	186
Fitxes de seguiment de l'acció	187
Fitxa d'avaluació per l'elaboració de l'informe anual/ finalització del pla	188
7. BIBLIOGRAFIA	189
8. ANNEXOS	192
Annex I. Qüestions plantejades als diferents grups de discussió	192
Annex II. Anàlisi dels qüestionaris realitzats a la ciutadania	194

1. PRESENTACIÓ INSTITUCIONAL

Aquest és el primer Pla d'Igualtat de Gènere i Diversitat de Flix, això vol dir que aquesta és la primera acció que pretén iniciar a un gran canvi al nostre municipi. Aquest pla ha d'anar millorant els pròxims anys i, de moment, malauradament no hi ha data final perquè el deixem d'actualitzar. Per aquest motiu cal involucrar el màxim de persones possible. Des de la Regidoria d'Igualtat de l'Ajuntament de Flix s'ha impulsat aquest document, no només perquè el govern municipal tenim un compromís polític i social en la igualtat i els drets humans, sinó perquè som conscients que vivim en una societat patriarcal i necessitem assentar unes bases fortes que abasteixin de forma transversal tots els àmbits de treball del consistori, penetrin en la ciutadania i involucrin les associacions, entitats i col·lectius a través d'una participació ciutadana activa imprescindible.

La Regidoria d'Igualtat és la cara visible que engloba tot aquesta matèria, però la igualtat es treballa des de totes les regidories i tots els àmbits de la societat, fins i tot, cada persona pot fer-ho des de la seva pròpia individualitat. Lluitar contra el masclisme i la no discriminació de cap persona per motius de gènere, raça, orientació sexual, color de pell, classe social... s'ha de fer de forma col·lectiva i tothom des de qualsevol lloc hi té cabuda.

El nostre objectiu és que la igualtat de gènere sigui una realitat al nostre poble i penetri en tots els àmbits de la vida de la població i, encara que sigui una utopia, com a servidores i servidors públics tenim aquest compromís, i és irrenunciable. Posarem totes les nostres energies perquè dur a terme aquest pla de la millora manera possible i posar el nostre granet de sorra per millorar la vida de la gent.

Vera Llobart i Sanjuan, regidora d'Igualtat de l'Ajuntament de Flix

2. INTRODUCCIÓ

Les administracions locals tenen un paper central en la promoció i la implementació de polítiques per a la igualtat de gènere. En aquest sentit, fruit de la lluita història del moviment de dones i feminista, s'ha creat un marc polític i normatiu que avala, promou i orienta les polítiques d'igualtat de gènere i LGTBI i reconeix, alhora que exigeix, un compromís i lluita en aquesta direcció per part de les diferents institucions públiques.

Mitjançant la IV Conferència Mundial de la Dona celebrada a Beijing l'any 1995, es marca un important punt d'inflexió quant a l'aposta en l'agenda política mundial vers la igualtat de gènere. A través de la Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing, adoptada per 189 països entre els quals estava Espanya, s'incorpora el concepte de *gender mainstreaming* o transversalització del gènere, que precisament estableix aquesta sensibilització de gènere com un instrument pel disseny, l'execució i l'avaluació de totes les polítiques públiques. En aquest document s'estableixen una sèrie d'objectius estratègics i mesures per al progrés en la igualtat de gènere en 12 esferes que són identificades com a crucials: la dona i la pobresa, l'educació i capacitat de la dona, la dona i la salut, la violència contra la dona, la dona i els conflictes armats, la dona i l'economia, la dona en l'exercici del poder i l'adopció de decisions, mecanismes institucionals per l'apoderament de la dona, els drets humans de les dones, les dones i els mitjans de comunicació, les dones i el medi ambient i la nena (Ajuntament de Sabadell, 2018).

Són aquestes accions les que han servit de base pel desenvolupament que no només s'ha produït des del marc europeu, sinó també en el marc estatal i especialment autonòmic vers el foment de la igualtat de gèneres i la promoció dels drets de les persones Lesbianes, Gais, Trans¹, Bisexuals i Intersexuals (en endavant, LGTBI).

En aquest sentit, són importants la llei marc per excel·lència en l'àmbit espanyol, la Llei Orgànica 3/2007 per la igualtat efectiva entre homes i dones, que estableix els fonaments per la igualtat en el marc nacional. No obstant, també és la Llei Orgànica 6/2006, del 19 de juliol, de Reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, on es reconeix la competència exclusiva en matèria de polítiques de gènere a la Generalitat de Catalunya, la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones per a l'erradicació de la violència masclista amb la seva modificació 17/2020 així com la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva entre dones i homes on s'estableix un marc normatiu dirigit als poder públics per la lluita vers la igualtat de gèneres.

En l'àmbit del col·lectiu LGTBI es fonamental la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, persones transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

L'article 6 de l'esmentada Llei catalana 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva entre dones i homes estableix específicament les funcions dels ens locals en matèria de polítiques d'igualtat de gènere:

a) Estudiar i detectar les mancances i les necessitats de les dones, per a complir les finalitats d'aquesta llei dins de llur àmbit territorial, comptant amb la col·laboració de les associacions de dones.

¹ Al llarg del document parlarem de persones trans, incloent tant a les persones transgènere com transexuals.

- b) Sensibilitzar la població sobre les causes de la violència masclista i, en el marc de la normativa vigent, impulsar actuacions i campanyes de prevenció i posar a disposició de la població els serveis d'atenció necessaris per a les persones que pateixen les diverses manifestacions de la violència masclista.
- c) Atendre, informar i orientar les dones sobre programes i recursos per a facilitar l'exercici efectiu de llurs drets, i sensibilitzar homes i dones en termes d'igualtat de drets i deures.
- d) Crear i adequar els mecanismes necessaris per a integrar la transversalitat de la perspectiva de gènere en llurs actuacions polítiques.
- e) Establir les condicions de formació i capacitat del personal a llur servei.
- f) Elaborar, aprovar, executar i avaluar els plans d'igualtat de dones i homes destinats al personal a llur servei a què fa referència l'article 15.
- g) Dissenyar, aprovar, executar i avaluar els plans d'igualtat a què fa referència aquesta llei que afecten els ens locals.**
- h) Fomentar l'autonomia personal i econòmica de les dones i impulsar l'ocupació femenina.
- i) Fomentar la presència de dones en els òrgans de participació i en els espais de presa de decisions.
- j) Donar suport als grups feministes i a les entitats de defensa dels drets de les dones, i impulsar-ne la participació en el disseny, l'elaboració, el desenvolupament i l'avaluació de les polítiques d'igualtat i de transversalització de gènere.
- k) Adequar i mantenir estadístiques actualitzades que permetin un coneixement de la situació diferencial de dones i homes en els diferents àmbits d'intervenció local.
- l) Dissenyar i aplicar polítiques destinades a eradicar les desigualtats i les explotacions de les dones en tots els àmbits locals d'intervenció.
- m) Complir-ne qualsevol altra que li atribueixi la legislació vigent.

El present Pla, per tant, a, més d'evidenciar el compromís de la Regidoria d'Igualtat de l'Ajuntament de Flix amb la implementació de les polítiques d'igualtat públiques al municipi de Flix, és un document d'obligat complement en l'àmbit que ens ocupa.

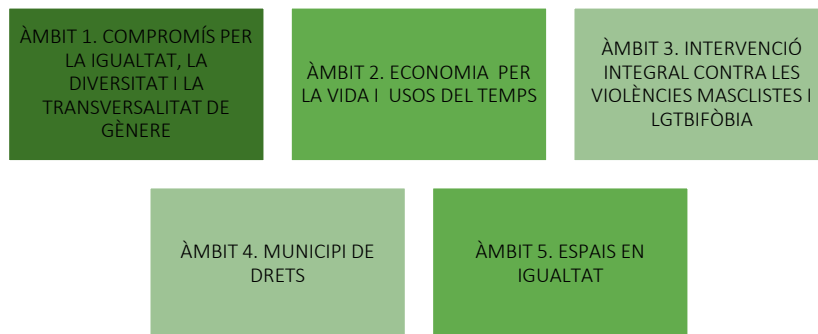
El Pla d'Igualtat de Flix (2022-2026) és la materialització del compromís de la Regidoria d'Igualtat que va crear-se l'any 2019 i que ha impulsat diferents accions al municipi des de llavors.

En aquest sentit, aquest pla sorgeix fruit de la necessitat d'impulsar i assentar les bases de la igualtat de gènere al municipi més enllà d'una mirada sectorial, centrada en les polítiques impulsades des de la Regidoria d'Igualtat. És per això, que es persegueix implementar de forma transversal la perspectiva de gènere en el consistori municipal per tal que la igualtat de gènere sigui una realitat al municipi que afecte a tots els àmbits de la vida de la ciutadania.

Pel que fa al document que es presenta a continuació, aquest es divideix en dues parts.

Una primera part de **Diagnosi** que ens ha permès conèixer l'estat de la qüestió de les polítiques municipals d'igualtat de gènere i LGTBI al municipi de Flix en relació als diferents eixos plantejats.

GRÀFICA 1. EIXOS ESTRATÈGICS DE TREBALL PREVISTOS EN EL PLA D'IGUALTAT DE GÈNERE I DIVERSITAT DE FLIX

Font i elaboració pròpia.

1. Compromís per la igualtat, la diversitat i la transversalitat de gènere: orientat a promoure un canvi en la cultura i les pràctiques de l'Ajuntament de Flix per a garantir la incorporació de la perspectiva de gènere en tots els àmbits i a tots els nivells.
2. Economia per la vida i usos del temps: orientat a garantir una qualitat de vida a les persones del municipi i articulat a través de l'impuls d'un nou equilibri entre els usos dels temps i el treball productiu i la posada en valor dels treballs de cures. Incidint en l'àmbit de la ocupació, el treball domèstic, de cures i afectes i la lluita contra la feminització de la pobresa.
3. Intervenció integral contra les violències masclistes i LGTBIfòbia: orientat a l'eradicació de la violències masclistes i la LGTBIfòbia al municipi.
4. Municipi de drets: orientat a la defensa de la igualtat de gènere i la diversitat en l'àmbit de la educació, la salut, els drets sexuals i reproductius, els serveis socials, la cultura, l'esport i la vida associativa i política del territori.
5. Espais en igualtat: orientat a garantir espais sostenibles i amb un ús equilibrat i en igualtat de condicions per part de totes les persones, incidint en els àmbits de la seguretat, l'urbanisme, l'habitatge i la mobilitat.

La segona part del document presenta un **Pla d'Acció** on s'estableixen les línies d'actuació que hauran de guiar l'acció de l'Ajuntament de Flix durant els pròxims anys quant a polítiques de gènere al municipi, articulades en base als àmbits d'actuació de referència. En aquest, s'estableixen no només els objectius i accions concretes, sinó també els recursos necessaris pel seu desenvolupament així com un sistema de seguiment i avaluació de les diferents accions

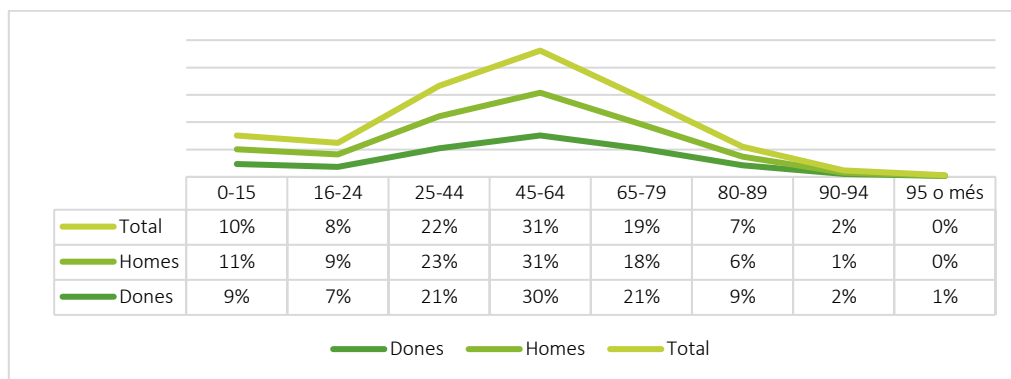
Dades del municipi

El municipi de Flix forma part de la comarca de la ribera d'Ebre, ocupa una superfície de 116,90 km² i té una densitat de població de 29,5 hab./km².

Pel que fa a la distribució de la població, d'un total de 3.451, el 49,5% són dones respecte un 50,5% d'homes.

Pel que fa a l'anàlisi desagregat, ens hem de remetre a la informació municipal de l'any 2020. Pel que fa al perfil generacional de la ciutadania, tal com s'observa en la gràfica (gràfica 3), tant en les dones com els homes, la major part de la ciutadania es distribueix entre les persones que tenen entre 25-44 anys i 45-64 anys. S'observa el següent:

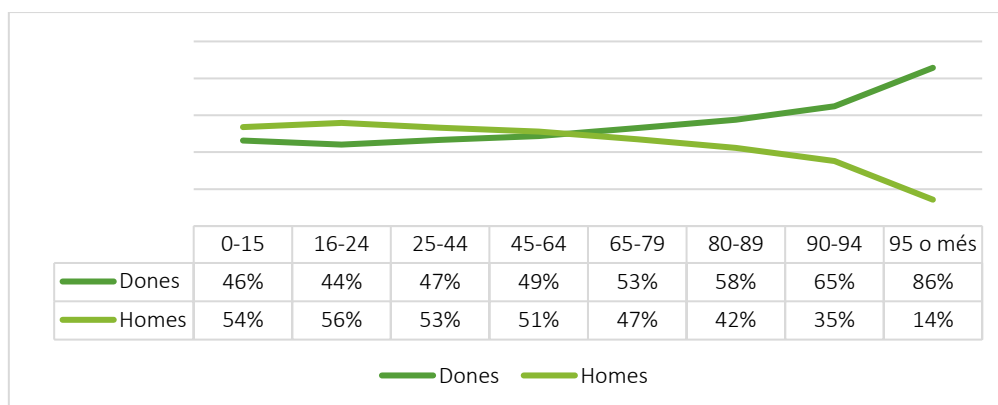
GRÀFICA 2. PERFIL GENERACIONAL MUNICIPI DE FLIX

Font: MERCURI. Elaboració pròpia.

No obstant, si tenim en compte la distribució de dones i homes respecte el total de persones de les diferents franges d'edat, s'observa com, a mesura que l'edat augmenta, també ho fa la representació de dones (gràfica 4). Una dada que tal com s'exposarà en l'apartat corresponent, reflecteix com les dones tenen una major esperança de vida respecte els homes. No obstant, viure més anys no és indicatiu de viure amb una millor salut. S'observa el següent:

GRÀFICA 3. REPRESENTACIÓ DE LES DONES I HOMES DEL MUNICIPI SEGONS EDAT

Font: MERCURI. Elaboració pròpia.

Pel que fa a la nacionalitat de la població, un 88,4% tenen nacionalitat espanyola (50,2% de dones i 49,7% d'homes) mentre que un 11,5% no tenen nacionalitat espanyola (44,4% de dones i 66,6% d'homes). De les persones no nacionals, un 4,8% són de la resta de països de la UE i un 1,2% són de la resta de països d'Europa. Pel que fa a la població de fora d'Europa, és important tenir en compte que hi ha un 6,4% de població africana, representant la població no nacional més

nombrosa respecte el total de la ciutadania de la comarca. A més a més, també hi ha un 2,6% de població d'Amèrica del Sud mentre que la població d'Àsia i Oceania (0,8%) i Amèrica del Nord i Central (0,6%) són una minoria.

3. METODOLOGIA

El present Pla s'ha construït a partir del desenvolupament de les següents fases:

- **Planificació – focalització d'anàlisi:** revisió de documentació municipal, recull de dades estadístiques i tres sessions de treball amb la persona interlocutora de l'Ajuntament a fi de:
 - ✓ Sol·licitud i recollida de la informació i documentació propietat de l'Ajuntament necessària per a l'elaboració de la diagnosi del Pla: anterior Pla Local de Polítiques d'Igualtat, si existeix, i recull de totes les polítiques, activitats i/o projectes en l'àmbit de les Polítiques d'Igualtat impulsades per l'entitat des de la última avaluació de gènere, així com tots els informes d'avaluació en aquest sentit que s'hagin portat a terme i dades estadístiques pròpies en l'àmbit que ens ocupa elaborades pel propi con.
 - ✓ Identificació dels stakeholders (entitats feministes del municipi, entitats veïnals del municipi i d'altres entitats d'interès per al Pla, persones referents i expertes al territori, Consells Municipals, agents del territori i persones de l'Ajuntament referents de cada àrea o servei) i lliurament de dades de contacte i d'altres dades d'interès d'aquests.
 - ✓ Determinació dels àmbits prioritaris d'anàlisi d'acord amb la proposta efectuada per la nostra entitat i el feedback de l'ajuntament.
 - ✓ Determinació del grup motor, tenint en compte la transversalitat que ha de guiar tot el procés. És un òrgan imprescindible que desenvolupa les funcions de coordinació per tal d'aprovar, implementar, fer un seguiment i avaluar el contingut del Pla. Les persones que formen part d'aquest grup motor són les següents:
 - Regidora àmbit d'igualtat
 - Tècnic/a de l'àmbit de secretaria
 - Tècnic/a de l'àmbit de serveis tècnics
 - Tècnic/a de l'àmbit de cultura
 - Tècnic/a de l'àmbit de joventut
 - Tècnic/a de l'àmbit de serveis socials
 - Personal de la guàrdia municipal
 - Director/a de l'escola bressol
 - ✓ Planificar concretament el treball a realitzar d'acord amb la proposta efectuada i el feedback de l'ajuntament, i, en especial les sessions de treball i participatives així com el model i canals dels qüestionaris plantejats tant a ciutadania com a personal de l'entitat.
- **Procés d'elaboració de la diagnosi:** el quid de la qüestió en aquest punt és: "què volem saber?". I a aquests efectes estructurem el document en els eixos esmentats que ens van determinar la cerca d'informació al respecte per a la elaboració de les diagnosi, tant a partir de dades quantitatives com qualitatives. I tenint en compte que en la reunió de treball prèvia amb l'ajuntament es van determinar de forma definitiva els àmbits d'anàlisi.
- Determinats els **eixos estratègics i d'anàlisi**, es procedí a l'anàlisi sobre els mateixos a partir de:
 - a. Anàlisi quantitativa: recopilació d'informació per obtenir una anàlisi detallada de la situació de partida de cada eix estratègic a partir de:
 - ✓ les dades provinents de l'ajuntament recopilades a partir de la sessió de treball prèvia amb l'entitat així com d'altres fonts oficials.

- ✓ recopilació sistemàtica tant de dades disponibles sobre la realitat de les persones del municipi de Flix, així com d'aquelles que fan referència als usos, resultats i impactes de les diferents actuacions i serveis municipals i comarcals.
- ✓ dades provinents de les enquestes estructurades i qüestionaris amb dades estadístiques tant de ciutadania com del personal del consistori, cos polític i entitats.

Tenint en compte que les dades han estat: estadístiques municipals o provinents de l'INE o de l'IDESCAT o d'altres fonts estadístiques, d'informes i memòries, enquestes estructurades i qüestionaris plans, protocols i normatives o anàlisis o estudis en la matèria.

Cal manifestar que totes les dades es presenten desagregades per sexe i quan ha estat possible per identitat de gènere.

b. Anàlisi qualitativa: s'ha procedit a la recopilació i anàlisi de les dades qualitatives obtingudes de les sessions de treball amb el grup motor, el personal tècnic de l'ajuntament i amb l'equip de govern així com en les sessions participatives amb les entitats i col·lectius i a les enquestes i qüestionaris.

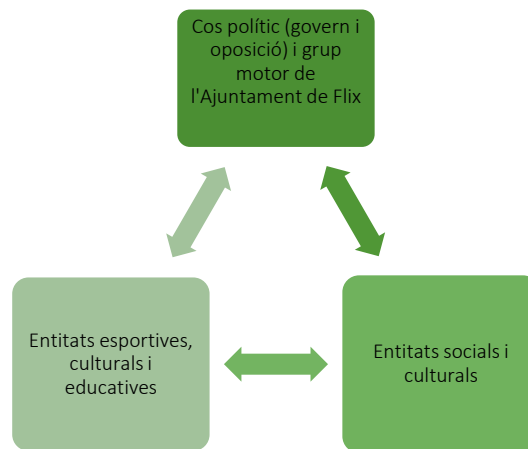
A les **sessions participatives** s'ha vetllat per:

- representació equilibrada d'ambdós sexes i de diferents identitats de gènere, persones provinents de diferents classes socials, diversitat funcional, orientacions sexuals, orígens, religions, creences i edat
- per disposar d'un temps equitatiu d'ús de la paraula (fixació de temps màxim)
- per un nivell d'influència equilibrat en el debat, la deliberació o la consideració de propostes
- pel tractament de les temàtiques prioritàries
- la inclusió de la perspectiva de gènere en els continguts del debat i la deliberació
- seguir amb la següent estructura: benvinguda, presentació dels temes de discussió en una primera mirada, donar a conèixer les regles o línies de desenvolupament del grup focal, i pregunta inicial sobre el tema. Es seguirà amb les següents preguntes estructurades de debat fins a la finalització amb una breu síntesi i comiat
- gravar la sessió si és possible o, en el seu detriment, prendre notes per part del moderador/a de la sessió

I, en concret, el **procés de participació ciutadana** es va desenvolupar des de dues vessants principalment: grups de discussió i qüestionaris.

Quant als **grups de discussió**, es van portar a terme, 3 en concret, en la primera fase, amb dues-tres sessions per grup i amb una línia de preguntes semi-estructurades:

GRÀFICA 4. COL·LECTIUS QUE HAN PARTICIPAT EN ELS DIFERENTS GRUPS DE DISCUSSIÓ

Font i elaboració pròpia.

Les sessions realitzades per a cadascun dels grups s'organitzaven en funció dels 5 eixos d'actuació ja esmentats, per mitjà de dues sessions participatives. Pel que fa a l'organització dels diferents àmbits, aquests van variar d'acord amb les necessitats que exigien les diferents sessions participatives. Pel que fa a les preguntes plantejades, aquestes estan disponibles en els Annexos (Annex I).

En relació als **qüestionaris impulsats vers la ciutadania**, en versió digital i impresa, els mitjans que es van utilitzar per la seva difusió van ser els canals de comunicació oficials de l'Ajuntament de Flix. Les respostes recollides han sigut analitzades i estan disponibles en els Annexos (Annex II).

Han contestat al qüestionari un total de 140 persones. Segons la informació accessible mitjançant l'IDESCAT respecte les dades de l'any 2021, el municipi de Flix està format per un total de 3.451 persones, de les quals 1.711 són dones i 1.740 homes que representen el 49,5% i el 50,5% de la població, respectivament. Si tenim en compte el total de la població, observem que les persones que han respost al qüestionari representen el 0,053% de les dones i el 0,029% dels homes que formen part del total de la ciutadania, el que suposa una taxa de resposta especialment baixa.

El qüestionari inclou un total de 41 preguntes tancades de tipus dicotòmica, resposta múltiple i d'escala, tot i que hi havia un espai obert en cada pregunta per tal que la ciutadania pogués posar el seu comentari si així ho creien convenient.

De les 140 persones que han contestat el qüestionari un 64% són dones, mentre que els homes representen una minoria, el 36%. Pel que fa a la població amb diversitat funcional, només han respost dues persones que exposen tenir una diversitat funcional, en aquest cas de tipus físic i intel·lectual, tot i que cap de les dues és una persona dependent.

Pel que fa al perfil generacional, la població de 31 a 60 anys han sigut les que han tingut una taxa de resposta majoritària (74% de les dones i 62% dels homes). Pel que fa a la població amb diversitat funcional, sis dones i un home exposen tenir una diversitat funcional de tipus física (quatre dones), sensorial (tres dones) i mental (una dona i un home), malgrat que cap de les persones són dependents.

Quant a l'orientació sexual de les dones enquestades, destaquen una majoria de dones heterosexuales (91,46%), seguides de dones bisexuals (4,88%), homosexuals (2,44%) i una dona que afirma tenir una orientació sexual diferent a la prevista. En el cas dels homes, també es dona una majoria heterosexual (86,36%), seguit del col·lectiu homosexual (9,09%) i la població bisexual (4,55%).

La majoria de les persones que han contestat al qüestionari són nacionals, ja sigui de Catalunya (93,3% de les dones i 86% dels homes) com d'Espanya (5,56% de les dones i 10% dels homes). D'altra banda, només hi ha una dona i un home que formen part d'algun país de la Unió Europea mentre que només hi ha una home sud-americà.

Pel que fa al nivell d'estudis, la població mostrada obtinguda té en la seva majoria, estudis superiors, ja sigui no universitaris, universitaris i post universitaris (el 83,38 % de les dones i 70% dels homes).

Al mateix temps, només una dona i un home formen part d'una associació o entitat feminista.

L'anàlisi de totes aquestes dades quantitatives i qualitatives han estat la base per a la redacció i l'elaboració del document de diagnosi en català, i amb l'ús d'un llenguatge no sexista ni discriminatori. Un document on la informació resultant s'ha analitzat i contextualitzat en base a l'estructura fixada, donant-nos una fotografia de la realitat municipal en clau de gènere interseccional. I on s'observaran els punts forts i els àmbits a millorar del municipi en cadascun dels eixos estratègics determinats. El document de diagnosi s'ha presentat prèviament a les persones responsables de l'ajuntament.

A la vista dels resultats de la diagnosi i de forma consensuada s'han fixat els objectius generals del Pla d'acció, el qual ha d'orientar les polítiques públiques del municipi de Flix en aquests àmbits els propers 4 anys, que és el termini de vigència del pla des de la seva aprovació. En consonància amb els eixos i valors estratègics predeterminats s'ha definit la missió i la visió del Pla. I a partir de les línies estratègiques i els objectius generals, i dels resultats obtinguts, de la missió i de la visió del Pla, es detallen, així mateix, els objectius específics per a cada objectiu general i accions concretes per a cada objectiu específic. Per a cada acció, amb fitxes concretes, s'han determinat indicadors, temporalitat, àrees responsables de la seva execució, agents implicats i pressupost. Així mateix, el Pla també compta amb unes fitxes específiques creades a l'efecte de seguiment i avaluació tant del Pla, com dels objectius com de les accions. Una vegada elaborat, el Pla ha estat presentat a les persones responsables del consistori amb la incorporació, si s'escau, de les aportacions o esmenes aportades.

3.1. Limitacions metodològiques

Les limitacions que se'ns han presentant al llarg del desenvolupament d'aquest document han sigut diverses, especialment relacionades amb la fase de diagnosi i la recollida d'informació. Per una banda, la manca de dades circumscrites al municipi de Flix i desagregades per gènere, a través d'estadístics oficials nacionals i autonòmics així com bases de dades pròpies de l'Ajuntament de Flix, han limitat el coneixement de la realitat de les dones i col·lectiu LGTBI en alguns àmbits i eixos estratègics de treball.

A més, i creient aquest que és un punt imprescindible a treballar vers el futur, la participació ciutadana, en un sentit ampli, ha estat especialment baixa. Si bé no coneixem quin és el grau de

participació en els diferents procediments iniciats des de l'Ajuntament de Flix, creiem que s'ha de fomentar la participació d'una major part de les entitats municipals, així com de la ciutadania a través del qüestionari.

4. DIAGNOSI

4.1. Àmbit I. Compromís per la igualtat, la diversitat i la transversalitat de gènere

Els objectius de les polítiques de gènere s'han anat transformant al llarg del temps, implementant nous marcs d'actuació i objectius més ambiciosos on les institucions públiques ocupen un lloc central per a la transformació estructural del marc heteropatriarcal.

En aquest sentit, el compromís institucional ha d'anar dirigit a promoure una igualtat real i efectiva des d'un marc d'acció on la transversalitat sigui el principi rector de l'organització. Parlar de transversalitat implica fugir de lògiques i polítiques sectorials per tal d'implementar un model on la perspectiva de gènere estigui en tota l'acció política, econòmica, social i cultural que es desenvolupi al municipi de Flix.

D'altra banda, parlar d'igualtat exigeix reconèixer al total de la ciutadania, a través d'una mirada interseccional que no només reconegui la diversitat, sinó que la faci partícip en el disseny, implementació i avaluació de les polítiques públiques.

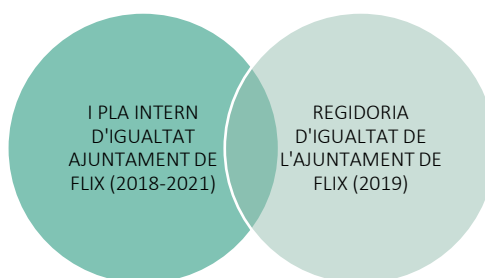
Els primers passos en matèria d'igualtat al municipi van ser realitzats a través del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre.

L'any 2007, el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre va elaborar el Pla de Polítiques de Dones de la comarca de la Ribera d'Ebre, el qual pretenia fomentar la participació de les dones de la comarca en l'associacionisme i l'acció política en els diferents municipis. No obstant, no és fins l'elaboració del Pla de polítiques de dones de la Ribera d'Ebre (2017-2020) que es va plantejar com a objectiu realitzar polítiques eficaces per a la igualtat entre homes i dones a la comarca, però tenint en compte principis com la transversalitat i la cooperació de tots els agents implicats, interpretant així doncs, els diferents ajuntaments com a entitats de transformació social. Algunes de les accions que es plantejaven eren donar suport a l'elaboració de plans interns i plans de polítiques de dones als diferents ens locals. Pel que fa al col·lectiu LGTBI+, l'any 2019 es va aprovar el Pla de polítiques LGTBI del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre (2019-2023).

En aquest sentit, és especialment l'any 2018 on al municipi de Flix s'impulsen accions municipals pròpies en matèria d'igualtat, més enllà de les fomentades des del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre.

Per això, creiem que el compromís de l'Ajuntament de Flix es pot analitzar per dos fets clau:

GRÀFICA 5. ACCIONS CLAU EN MATÈRIA DE GÈNERE DE L'AJUNTAMENT DE FLIX

Font i elaboració pròpia.

- I Pla intern de l'Ajuntament de Flix (2018-2021)

Més enllà de les diferents campanyes que es puguin fomentar des de la Regidoria d'Igualtat de l'Ajuntament de Flix, la igualtat com àmbit o matèria prioritària en l'agenda política municipal creiem que passa també per reflectir una voluntat de canvi intern. És per això que una de les mancances que s'evidencien en la diagnosi del primer pla intern de l'Ajuntament de Flix és la falta d'accions prèvies municipals pròpies a l'elaboració del pla citat. És precisament a través del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre que s'ofereixen serveis al municipi, com el SIAD, el Circuit d'atenció vers la violència masclista o el Protocol d'abordatge per la violència masclista que és unitari per a tots els municipis de les Terres de l'Ebre.

Més enllà de totes les àrees de millora detectades en la diagnosi, un fet lògic en una població on gairebé no s'havien produït accions en matèria d'igualtat, el Pla intern de l'Ajuntament de Flix (2018-2021) suposa una primera base per implementar la perspectiva de gènere a l'organització municipal.

Quant al pla d'acció, *ex post* de la diagnosi i la identificació d'àrees de millora, es van plantejar un total de 17 accions que es mostren en la següent taula:

TAULA 1. PLA D'ACCIÓ DEL I PLA INTERN D'IGUALTAT DE L'AJUNTAMENT DE FLIX (2017-2021)

EIXOS ESTRATÈGICS	ACCIONS
COMPROMÍS POLÍTIC AMB LES POLÍTQUES D'IGUALTAT	Acció 1. Actualitzar el conveni col·lectiu a la normativa vigent.
	Acció 2. Aprovar el pla intern d'igualtat al ple de l'Ajuntament i incloure'l com a annex del conveni col·lectiu o acord de condicions de treball.
	Acció 3. Dotar d'un pressupost econòmic anual destinat a polítiques d'igualtat.
	Acció 4. Crear la Comissió de seguiment del pla intern d'igualtat, amb representants del personal i polítics i de forma paritària.
	Acció 5. Donar a conèixer a la plantilla i al personal polític el pla intern d'igualtat, juntament amb els seus drets com a treballadors i treballadores.
	Acció 6. Treballar perquè aquelles àrees i departament de l'Ajuntament on predomina un sexe determinat es generi paritat entre tota la plantilla.
	Acció 7. Vetllar i corregir l'ús sexista de les imatges de la corporació des de totes les àrees de l'Ajuntament.
	Acció 8. Crear mecanismes formals de comunicació interna dels treballadors/es per tal que es puguin atendre les seves necessitats de forma més directa.
ACCÉS A L'OCUPACIÓ, SELECCIÓ I PROMOCIÓ DE PERSONAL	Acció 9. Vetllar perquè la composició dels tribunals sigui paritària en els processos selectius.
	Acció 10. Incorporar la perspectiva de gènere en els processos de negociació de les condicions laborals i revisió de compliment salarials.
FORMACIÓ I DESENVOLUPAMENT PROFESSIONAL	Acció 11. Capsules formatives per al personal polític i tota la plantilla de l'Ajuntament en matèria d'igualtat.
	Acció 12. Complir el procés de contractació i de promoció interna amb perspectiva de gènere.
USOS DEL TEMPS I CONCILIACIÓ DE LA VIDA LABORAL, PERSONAL I FAMILIAR	Acció 13. Crear canals per a la detecció de noves necessitats i/o dificultats relacionades amb les mesures de conciliació i usos del temps.
	Acció 14. Informar als treballadors i treballadores sobre les mesures de conciliació existents.
RETRIBUCIONS	Acció 15. Mantenir transparència retributiva mitjançant els canals de transparència de l'Ajuntament.
PREVENCIÓ I SALUT LABORAL I MECANISMES DE L'ASSETJAMENT SEXUAL O PER RAÓ DE SEXE	Acció 16. Realitzar campanya i avaluació de riscos i malalties professionals des de la perspectiva de gènere, tot tenint en compte l'entorn real de cada lloc de treball.
	Acció 17. Adequar els entorns de treballs a les necessitats específiques del personal.

Font: Comissió de Seguiment del pla d'igualtat intern. Elaboració pròpia.

Tot i que falta conèixer el grau d'implementació de les accions plantejades, s'observa que les accions previstes en el pla d'acció pretenen consolidar una organització "sensible" a la perspectiva de gènere en els diferents eixos estratègics així com transformar l'organització actual per tal de fer-la paritària, corregint especialment la segregació horitzontal a la plantilla.

- Regidoria d'igualtat de l'Ajuntament de Flix

L'any 2019 es va crear la Regidoria d'Igualtat de l'Ajuntament de Flix. La seva constitució, si bé s'interpreta com un avenç positiu i evidencia el compromís institucional, s'ha fet palesa a través dels grups de discussió amb les entitats municipals i de les respostes en els qüestionaris realitzats a la ciutadania, l'opinió generalitzada és que manquen polítiques d'impacte cap a la ciutadania, cap al municipi en aquest àmbit i, especialment, aquelles accions i/o polítiques estructurals.

En aquest sentit, es destaca que, si bé és cert que s'ha creat la Regidoria d'Igualtat, hi ha un desconeixement sobre el disseny e implementació d'accions o polítiques en aquesta matèria al municipi. Un desconeixement que, d'altra banda, relacionen amb una comunicació que no arriba i la manca d'un treball conjunt de l'ens municipal amb les entitats del municipi.

Per una banda, s'exposa com aquest treball conjunt queda limitat a la preparació de dies puntuals de reivindicació com el 25N, on l'associació de dones organitza juntament amb l'Ajuntament actes o jornades, però que més enllà d'aquesta data no hi ha un treball amb l'ens municipal que permeti fer polítiques o accions municipals de transformació social.

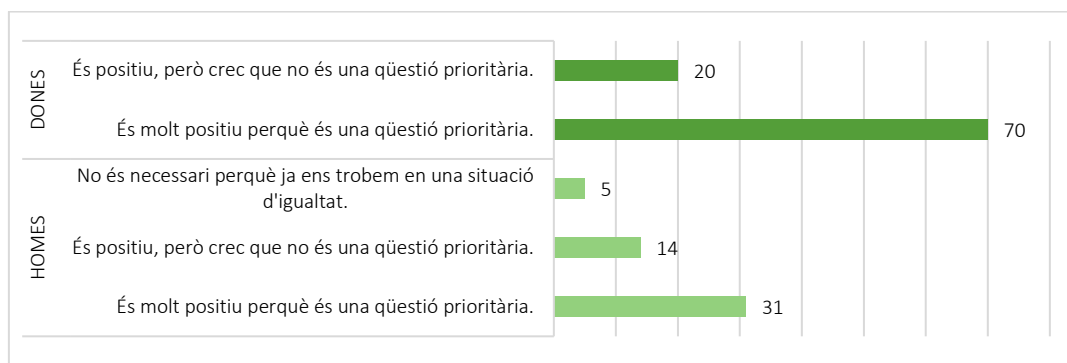
La ciutadania i les entitats reclamen la necessitat d'elaborar un pla d'igualtat local que plantegi accions concretes per al municipi, de les quals es rendeixin comptes a la ciutadania. És important però, destacar que la persona que afirma el que s'exposarà a continuació forma part d'un grup polític municipal:

Aleshores, jo crec doncs que falta crear un Pla d'actuació i crear una sèrie de criteris de treball i treballar-los. Treballar-los i algú que el persegueixi i digui escolta que és lo que s'ha fet, perquè no s'ha fet, perquè a fallat, perquè no s'ha aconseguit fer-se.

A més, també es posa sobre la taula la necessitat que hi hagi una perspectiva de gènere que s'apliqui des del principi de transversalitat i que permeti anar més enllà del compromís segmentat, d'una única regidoria, quant a la igualtat.

La necessitat de dissenyar e implementar polítiques públiques en matèria d'igualtat és una exigència no només legislativa, com hem observat, sinó que és una demanda que també es fa des de la pròpia ciutadania de Flix. En aquest sentit doncs, quan es pregunta a la ciutadania sobre com valoren que es desenvolupin mesures i actuacions per la igualtat de gènere i LGTBIQ+, s'observa el següent:

GRÀFICA 6. PERCEPCIÓ CIUTADANA SOBRE LA PRIORITAT D'ACTUACIONS EN MATÈRIA D'IGUALTAT

Font i elaboració pròpia.

La majoria de les dones (62%) i els homes (77,78%) creuen que treballar en la igualtat de gènere i col·lectiu LGBTI és un tema prioritari, mentre que una part de les dones (28%) i els homes (22,22%) creuen que, si bé és important treballar en aquest aspecte, no és una qüestió prioritària. D'altra banda, una part de la població masculina, el 10% dels homes, creuen que no és necessari treballar en la igualtat perquè ja existeix aquesta situació d'igualtat d'oportunitats intergènere. Així doncs, s'observa que les dones creuen que existeixen unes desigualtats per qüestió de gènere, mentre que en el cas dels homes, una petita part de la població mostrada masculina creuen que aquesta situació de desigualtat no existeix.

Pel que fa a les dones amb diversitat funcional, a excepció de dues de les dones i l'home que afirmen que si bé és positiu no és una qüestió prioritària, la resta de les dones creuen que la igualtat és una qüestió prioritària per abordar des de les polítiques públiques. Quant a l'edat no hi ha diferències significatives. D'altra banda, formar part d'una associació feminista té una clara influència en percebre la igualtat de gènere i LGBTIQ+ com una qüestió prioritària.

D'altra banda, respecte els diferents àmbits d'actuació impulsats per l'Ajuntament, tant a través dels diferents grups de discussió com mitjançant el qüestionari realitzat a la ciutadania, les violències masclistes s'identifiquen com l'àmbit o temàtica que més es recolza e impulsa per la institució. No obstant, es important assenyalar que en els grups de discussió realitzats a les diferents entitats del municipi, l'educació s'identifica com l'instrument de prevenció per excel·lència de les violències masclistes.

Així doncs, l'educació es reconeix com el primer pas per tal de poder generar una transformació social, no només necessària per les generacions actuals, sinó també per les generacions futures.

És per això que en primer lloc, s'estableix la necessitat de fomentar els valors coeducatius als nens i les nenes, però també a les persones adolescents:

Les escoles... és que, la família i l'escola. És socialitzar la joventut. És la societat que crea la llavor. La llavor s'ha de plantar als joves. Els nens i els joves, perquè han de pujar i sabent ara que són els que estant més malament..., perquè se veu que ha pujat molt. (...) Que la gent jove s'ha recolzat molt a la violència de gènere. I els controls als joves que... jo crec que tindria que ser, jo penso en fi, que és el futur (...) Jo crec que s'ha de plantar la llavor. S'ha de fer les escoles i sovint els pares, els futurs pares. És que clar, la joventut són els futurs pares que són aquells que tenen que educar als petits.

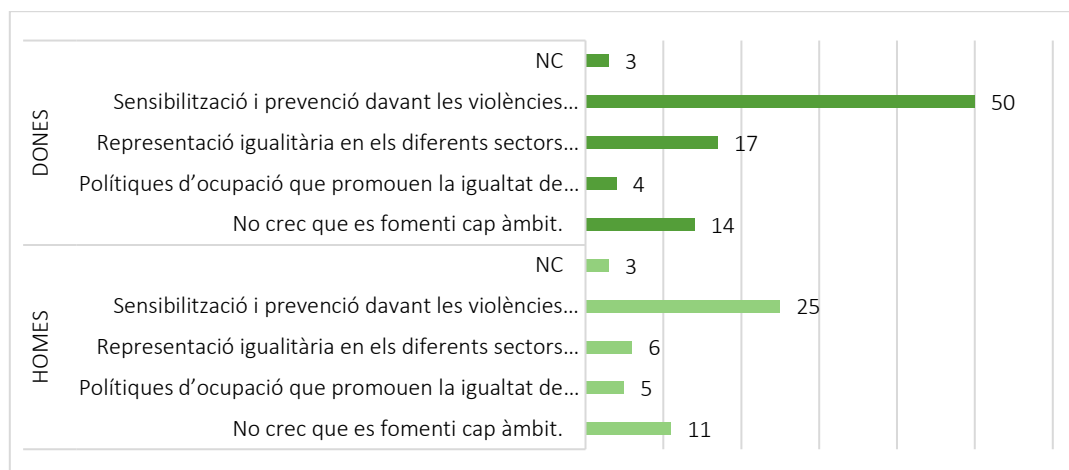
Una educació en igualtat que també ho interpreten des de la necessitat de “reeducar-nos” per tal de deconstruir l’imaginari col·lectiu basat en una feminitat i masculinitat hegemònica i tradicional i així canviar el masclisme que surt en la vida quotidiana:

Nosaltres mateixos, la cultura la tenim mal. No ens han educat, aquest seria un altre aspecte. Lo que nosaltres el que hem après. El que hem après és bàsic perquè això es diu cada dia, a vegades ho dius i no te’n dones compte.

Te vaig a dir un cas concret relacionat amb això. Quan va morir (...), els seus pares estaven molt tristos, però una de les coses que deien, és, ara qui ens va a cuidar a nosaltres? Perquè tenien una filla i un fill. Va morir la filla, i ara qui ens va a cuidar a nosaltres. Et vull dir, diguem, a la nostra edat, tenim la idea que les filles són les que cuiden als pares i això és una cosa que està molt, ja molt assumida.

Pel que fa a la ciutadania, quan se’ls hi pregunta quin àmbit respecte la igualtat de gènere i LGTBIQ+ creuen que es fomenta més des de l’Ajuntament de Flix, s’observa el següent:

GRÀFICA 7. ÀMBITS D'IGUALTAT DE GÈNERE I LGTBIQ+ QUE ES FOMENTEN DES DE L'AJUNTAMENT DE FLIX

Font i elaboració pròpia.

Les dones creuen que l’Ajuntament de Flix promou en major mesura la sensibilització i prevenció davant les violències masclistes (55,5%) i treballen en menor mesura en la representació igualitària en els diferents sectors (18,8%) i en les polítiques d’ocupació (4,4%). D’altra banda, una part important de les dones creuen que l’Ajuntament no fomenta cap àmbit respecte la igualtat de gènere i col·lectiu LGTBIQ+ (15,5%) mentre que una minoria desconeix les accions de l’Ajuntament en aquest sentit (3,3%). Pel que fa a les dones amb diversitat funcional, si bé la meitat pensen en la seva majoria que es les polítiques municipals es focalitzen en sensibilitzar i prevenir les violències masclistes, una de les dones creu que s’impulsa la representació igualitària en els diferents sectors, així com les dues dones restants o bé afirmen que no es fomenta cap àmbit o ho desconeixen.

Pel que fa als homes, les opinions es distribueixen de la mateixa manera que en el cas de les dones sent que estan més distribuïdes respecte les dones. Així doncs, la majoria també creuen que l’Ajuntament inverteix més en les polítiques públiques enfocades en la sensibilització i prevenció davant les violències masclistes (50%), després en la representació igualitària en les diferents

àrees i sectors (12%) i menys en polítiques d'ocupació que promouen la igualtat de gènere i del col·lectiu LGTBIQ+ (10%). Al mateix temps, hi ha una part dels homes que han contestat al qüestionari que també creuen que l'Ajuntament no està fomentat la igualtat de gènere i del col·lectiu LGTBIQ+ en cap àmbit (22%), sent que un dels homes a afirmat que no és fa res "tret de quelcom moció o manifestos institucionals". Així mateix, hi ha tres homes que desconeixen la qüestió. Pel que fa a l'edat, no s'observen diferències generacionals segons gènere.

En aquest sentit, la ciutadania que ha contestat al qüestionari identifiquen els següents àmbits com a més prioritaris per a treballar des de l'Ajuntament de Flix en la promoció de la igualtat de gènere i LGTBIQ+:

TAULA 2. ÀMBITS D'IGUALTAT DE GÈNERE I LGTBIQ+ PRIORITARIS PER INCIDIR DES DE L'AJUNTAMENT DE FLIX

	DONES	HOMES
Educació i formació	85,56%	54,00%
Violències masclistes	57,78%	34,00%
Treball	50,00%	38,00%
Esports i lleure	40,00%	34,00%
Seguretat ciutadana	36,67%	20,00%
Espai domèstic i familiar	35,56%	24,00%
Participació ciutadana i cultura	34,44%	20,00%
Drets sexuals i reproductius	27,78%	20,00%
Salut i benestar social	23,33%	18,00%
Vida associativa i política	21,11%	16,00%
Serveis Socials	15,56%	14,00%
Urbanisme, habitatge i mobilitat	11,11%	12,00%

Font i elaboració pròpia.

L'educació i formació s'estableixen com un dels àmbits prioritaris per a la ciutadania que ha contestat al qüestionari tant per les dones (85,56%) com pels homes (54%), mentre que en la resta d'àmbits es donen diferències intergènere. D'altra banda, les violències masclistes i el treball són dues línies de treball escollides com a prioritàries per dones i homes, malgrat que els percentatges varien en funció del gènere, sent que mentre en el cas de les dones parlem de més de la meitat de la mostra, en el cas dels homes, menys de la meitat de la població masculina han escollit aquests àmbits. Pel que fa als àmbits escollits com a menys prioritaris tant les dones com els homes identifiquen els Serveis Socials així com l'urbanisme, l'habitatge i la mobilitat.

Més enllà del compromís formal a través de la documentació interna, el compromís per la igualtat també ha de reflectir-se en els propis òrgans de govern. En l'actual legislatura (2019-2023), el Consistori de Flix està format per cinc dones i sis homes, mentre que en el govern municipal hi ha una representació igualitària sent que hi ha quatre dones i quatre homes. Quant als diferents càrrecs, la batllia és ocupada per un home, mentre que les tinences de batllia són ocupades per dues dones (1ª i 3ª tinença de batllia) i un home (2ª tinença de batllia).

Respecte les Conselleries, detallades a continuació, no s'observa una segregació horitzontal fonamentada en els rols de gènere tradicionals:

TAULA 3. REPRESENTACIÓ DE DONES I HOMES EN L'EQUIP DE GOVERN (2019-2023)

EQUIP DE GOVERN	DONES	HOMES
-----------------	-------	-------

Promoció econòmica, Memòria històrica	-	1
Hisenda, Serveis Municipals, Comerç i Turisme	1	
Esports, Governació		1
Patrimoni Natural i Benestar Animal	1	
Infància, Adolescència i Joventut, Afers Socials, Educació	1	
Igualtat, Participació ciutadana, Mitjans de Comunicació, Reciclatge i Reutilització	1	
Cultura, Festes i Tradicions		1
Transició Ecològica		1
Total	4	4

Font: Web de l'Ajuntament de Flix. Elaboració pròpia.

4.1.1. Conclusions

El compromís de la corporació analitzat des de la realització de polítiques actives al municipi, tant internes com dirigides a la ciutadania, és especialment recent. Una creació recent que ha marcat les polítiques i accions desenvolupades al municipi.

En aquest sentit doncs, creiem que les escasses actuacions locals o la seva organització puntual no són sinònim o evidència d'una manca de compromís, sinó dels "primers passos" que s'estan donant en la corporació municipal.

És per això, que les necessitats identificades estan relacionades amb la manca de transversalitat de la perspectiva de gènere, una manca d'ulleres violeta que ha sigut reconeguda per la pròpia institució, d'una banda, així com la necessitat d'impulsar polítiques de gènere estructurals, de l'altra. Tenint en compte, a més, que parlar de transversalitat implica també treballar de forma coordinada i conjunta amb les diferents entitats del municipi, així com amb la ciutadania, per tal de poder fer polítiques que permetin una autèntica transformació social en els diferents àmbits que afecten a la vida quotidiana de les persones.

Per tot això, creiem que, si bé fins al moment s'estan impulsant accions dirigides a crear un marc general, tant intern com extern, de sensibilització en valors d'igualtat de gènere, les accions futures han d'anar dirigides, en el marc realista d'acord amb les possibilitats de la institució, a generar una transformació social al municipi, des d'una mirada no només transversal i estructural, sinó també interseccional.

4.2. Àmbit II. Economia per la vida i usos del temps

L'economia per a la vida és aquella que s'orienta a garantir les necessitats humanes per a totes les persones. Per aconseguir-ho, es basa en la satisfacció d'aquestes necessitats, en el reconeixement de tots els treballs necessaris per a la subsistència, la reproducció i el benestar de la població i en una vida lliure d'explotació i marginació, tot amb un equilibri dels usos del temps de les persones.

Per tant, aquesta economia per a la vida integra el treball en el mercat formal i el treball domèstic, de cures i afectes, entre els quals cal ressaltar que no hi ha una frontera estàtica, sinó porosa i canviant (Carrasco, 2011): són àmbits econòmics interdependents, que han estat valorats de forma desigual i jeràrquica.

Malauradament, encara falta molt per aconseguir una economia que, de veritat, estigui al servei de la vida i posi en el centre a les persones. De fet, la societat actual s'ha assentat en la divisió sexual i internacional del treball, en una economia dividida entre l'ocupació i la resta de treballs, i subordina la segona a la primera. L'economia convencional identifica l'ocupació amb el treball productiu, de mercat, mentre que els treballs reproductius són exclosos dels paràmetres de l'economia convencional.

Ahora, no hi ha responsabilitat social —ni estatal ni masculina— pel sosteniment de la vida. Aquesta responsabilitat s'ha traslladat a les llars, feminitzant-se i invisibilitzant-se. D'aquesta manera, les dones han aportat a la societat grans dosis de treball gratuït destinat a sostenir la vida —evidentment, a un cost molt inferior al que tindria si tot aquest treball s'hagués d'adquirir a través del mercat. Sovint, les llars també han desplaçat al mercat laboral el treball domèstic i de cures, però aquest no només no ha gaudit de la mateixa regulació que la resta d'ocupacions sinó que en molts casos ha fomentat la feminització de la pobresa, especialment pel que fa a dones migrades.

En paral·lel als treballs de cura, les dones sempre han treballat al mercat laboral, formal o informal. No obstant, la necessitat de compatibilitzar tots aquests treballs els ha provocat sobrecàrregues, jornades dobles i triples i una pitjor posició al mercat formal que la dels seus homòlegs masculins. Així mateix, les polítiques neoliberals sexistes han afavorit un increment de la desregulació del mercat laboral i una precarització accelerada de les condicions laborals que han agreujat tots els indicadors existents sobre la situació de les dones: taxes d'ocupació i desocupació, segregació vertical i horitzontal, bretxa salarial, assetjament sexual i per raó de sexe, desigualtats en totes les tipologies de jornada laboral amb especial sobre-representació de la parcialitat i la temporalitat, o infra-representació en els llocs de responsabilitat i presa de decisions.

Tot això impacta en les condicions materials i de subsistència de les dones i es tradueix directament en un desequilibri molt important en els usos del temps dels homes i de les dones. El temps de les persones està regit per l'espai econòmic al qual s'ha atorgat valor: el mercat laboral. Les dades de les enquestes d'usos del temps demostren que les diferències entre sexes es produeixen principalment pel que fa a les responsabilitats derivades de les tasques domèstiques, però també pel que fa a la possibilitat de gaudir de temps personal, d'oci o de dedicació a la participació política i social.

Segons l'enquesta de l'ús del temps (2010-2011) de la Generalitat de Catalunya, mentre que les dones dediquen 3 h 54 min al dia a tasques de llar i família, els homes n'hi dediquen 2h 02 min.

Si sumem el temps de treball remunerat i el temps de treball a la llar i a la família, trobem que els homes treballen un total de 5 h 05 min al dia de mitjana i les dones, 5h 55 min. Aquestes dades, ja no només impliquen que la càrrega total de treball diari de les dones és 50 minuts superior a la dels homes, sinó que les dones dediquen més temps al treball no remunerat, reproductiu, que al remunerat, productiu.

Aquesta manca de corresponsabilitat en les tasques de la llar es reforça en el moment de tenir fills o filles. Alhora, les dones segueixen acollint-se a les mesures de conciliació en una proporció més elevada que els homes pel que fa a excedències o reducció de jornada per motius familiars (Ajuntament de Barcelona, 2016).

Però, la exclusió del mercat de treball formal no només es defineix per la limitació de les oportunitats i possibilitats de les dones, sinó que el col·lectiu LGTBI, experimenta nombroses discriminacions. Especialment el col·lectiu trans, s'enfronten a una pluralitat de discriminacions per la seua pròpia identitat de gènere que afecten al més bàsic, l'accés al mercat de treball. La manca de polítiques d'ocupació específiques que tinguin en compte les necessitats i particularitats del col·lectiu LGTBI, sumat a la manca de sensibilització amb el col·lectiu per part de les diferents organitzacions, especialment empreses privades, generen un autèntic marc de desigualtat.

4.2.1. Mercat de treball formal

- **Enquesta de població activa**

Tal com s'ha exposat a l'inici d'aquest document, una de les limitacions metodològiques que ha condicionat l'anàlisi de la realitat del municipi de Flix, està relacionada amb la manca d'estadístics oficials amb un nivell d'anàlisi més micro, que incideixi en un marc municipal. És per això que, per tal de poder contextualitzar i elaborar una cartografia de la realitat s'oferiran també, algunes dades d'àmbit provincial o autonòmic.

La igualtat de gènere en l'àmbit de l'ocupació té una importància cabdal en la societat actual, ja que el treball garanteix l'accés als drets de la ciutadania i la promoció dels drets laborals impacta directament en la qualitat de vida de les dones i del col·lectiu LGTBI.

En aquest sentit, la situació laboral de les dones i del col·lectiu LGTBI és un dels àmbits d'actuació prioritària per a les polítiques públiques de gènere perquè les diferències entre dones i homes hi són molt evidents.

A continuació, es mostren dades relatives a l'ocupació i al treball a Catalunya, la província de Tarragona i el municipi de Flix ²segons dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA) de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) i del Sistema d'Informació Socioeconòmica Local (MERCURI) de la diputació de Tarragona.

Per tal d'avaluar el mercat de treball i quina és al realitat de les dones en aquest, analitzarem la informació relativa a la població activa, població ocupada i població desocupada o a l'atur.

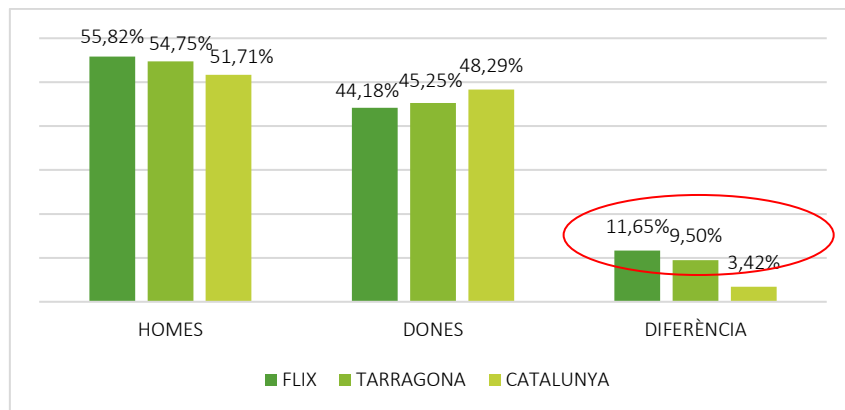
² Tenint en compte que la informació que s'exposarà a continuació es refereix a aquests tres àmbits territorials no es mencionarà l'àmbit territorial en el títol de la gràfica sinó en la llegenda de la gràfica per una qüestió de fluïdesa textual.

- Població activa

La població activa fa referència a les persones en edat de treballar (16 anys o més) formada per la població ocupada i les persones aturades.

La informació sobre el mercat de treball de ens mostren que les dones, representen una minoria de la població activa, especialment en el cas provincial. S'observa el següent:

GRÀFICA 8. POBLACIÓ ACTIVA (2021)³

Font: Idescat. Elaboració pròpia.

Tal com s'observa en la gràfica, es donen diferències intergènere pel que fa a la població activa registrada. Si bé en el cas autonòmic aquesta diferència és inferior (3,42%), a mesura que es redueix el nivell territorial d'anàlisi s'observa una diferència superior a favor dels homes. Així doncs, sent que en el cas de la província de Tarragona aquesta es triplica fins arribar gairebé a un 10%, en el cas del municipi de Flix s'observa una diferència del 11,65%. Mentre que quan parlem de població activa els homes són una majoria quantitativa en els diferents nivells territorials, en el cas de la població inactiva, és dona una relació inversa on les dones representen la majoria.

En aquest sentit, la població inactiva està formada per tota aquella ciutadania que, si bé està en edat legal de treballar (16 anys o més), no s'han incorporat al mercat de treball, i per tant, no són persones ni ocupades ni a l'atur. Tal com s'observarà en la gràfica següent (gràfica 9), en aquest cas no només la diferència intergènere és especialment elevada, tant a Catalunya com Tarragona⁴, sinó que es dona una relació inversa respecte la població activa.

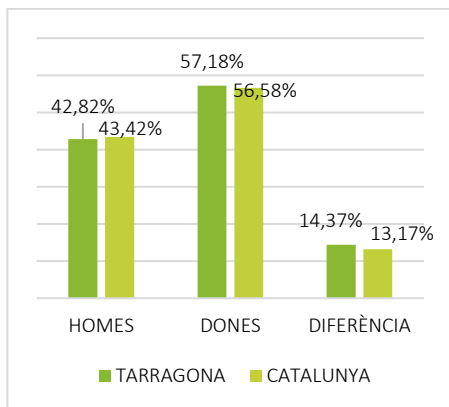
No obstant, més enllà de la quantia de la població que forma part de la població inactiva, és important profunditzar en quines són les circumstàncies i situacions d'aquesta inactivitat que condicionen aquesta participació en el mercat de treball formal. Quant a les circumstàncies d'inactivitat, malgrat que l'Idescat no recull aquesta informació per sexe/gènere, s'observa com, excloent aquelles persones jubilades, retirades i pensionistes, les feines de la llar són la segona circumstància que es dona en major mesura en la població inactiva. Més enllà de la manca de

³ Per tal d'homogeneïtzar les dades d'acord amb la informació disponible a nivell comarcal, les dades referents a l'any 2021, seran les respectives al primer trimestre de l'any citat. En cas contrari, s'especificarà degudament.

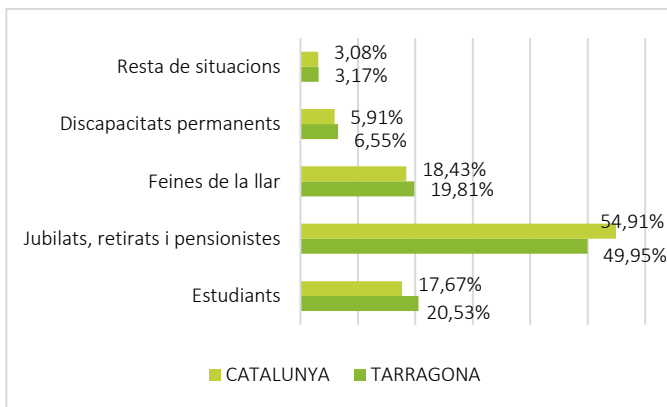
⁴ Pel que fa a la ciutadania de Flix no es disposa d'informació vers la població inactiva.

desagregació d'aquesta informació per sexe/gènere, el marc teòric consolidat en els diferents estudis de gènere ens permet relacionar com la divisió sexual del treball que responsabilitza i atribueix a les dones el treball domèstic i de cures, comporta que les dones puguin dedicar menys temps al mercat de treball formal. Tot l'exposat, s'observa en les següents gràfiques:

GRÀFICA 8. POBLACIÓ INACTIVA (2021)

GRÀFICA 9. SITUACIONS D'INACTIVITAT (2021)

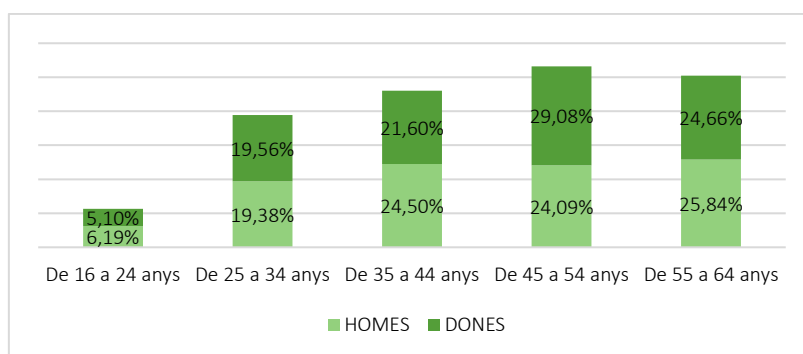

Font: Idescat. Elaboració pròpia.

En l'àmbit municipal, quant a la població activa, tal com s'ha observat en la gràfica 8, pel que fa a les variables sexe/gènere, es segueix una mateixa tendència a la descrita en l'àmbit autonòmic i comarcal, sent que aquesta està formada en un 55,82% per homes respecte un 44,18% de dones, el que implica una diferència de 11,65% a favor dels homes.

Pel que fa a l'edat de la població activa local registrada de Flix, tant en el cas de les dones com dels homes, aquesta és superior en la ciutadania de 35 a 44 anys i de 45 a 44 anys, tot i que en el cas de les dones hi hagi una majoria poblacional que té entre 45 a 54 anys. Així s'observa en la gràfica:

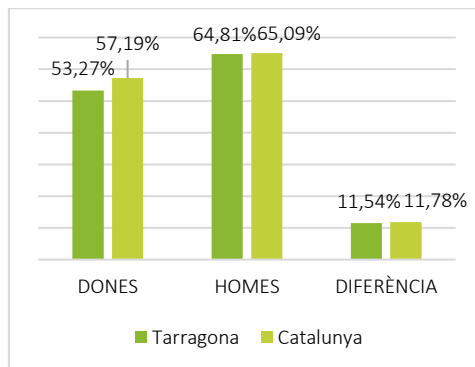
GRÀFICA 10. REPRESENTACIÓ DELS DIFERENTS MUNICIPIS EN LA POBLACIÓ ACTIVA LOCAL REGISTRADA

Font: Mercuri. Elaboració pròpia.

Totes aquestes diferències impacten en la taxa d'activitat, que és la relació que existeix entre la població activa en edat legal de treballar (població ocupada i població aturada) i la població total en aquesta mateixa edat (població, ocupada, població aturada i població inactiva). Així doncs, s'observa el següent:

GRÀFICA 11. TAXA D'ACTIVITAT (2021)

Font: Idescat. Elaboració pròpia.

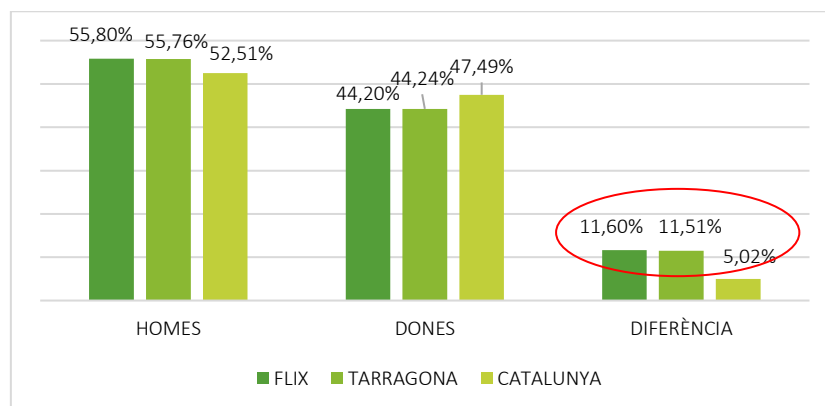
Aquestes dades suposen que les dones participen menys en el mercat de treball formal respecte els homes. No obstant, la incorporació de les dones en el mercat de treball no garanteix que es doni en igualtat de condicions i oportunitats que els homes, sinó que, tal com es veurà a continuació, les dones són inferiors quantitativament en la població ocupada mentre que en el cas de la població aturada són majoria.

Pel que fa a la taxa d'activitat de Catalunya, aquesta difereix en funció de la nacionalitat, sent més elevada en el cas de la població estrangera tant respecte les dones com els homes. Així doncs, la taxa d'activitat de les persones amb nacionalitat espanyola és del 55,57% de les dones i el 63,26% dels homes, mentre que en el cas de la població estrangera aquestes taxes serien del 65,78% i el 73,70%, respectivament.

- Població ocupada

La població ocupada està formada per aquelles persones que estan rebent alguna retribució o salari per fer una activitat, incloent aquelles persones que tenen un treball remunerat o exerceixen alguna activitat independent com a persones autònomes. També es comptabilitzen les persones de baixa per malaltia, vacances, etc.

GRÀFICA 12. POBLACIÓ OCUPADA (2021)

Font: Idescat. Elaboració pròpia.

En tots els àmbits territorials, les dones tenen una ocupació en el mercat de treball formal inferior que els homes. En valors percentuals, si comparem els diferents marcs d'anàlisi territorials, observem que la diferència intergènere en la població ocupada del municipi de Flix és el doble respecte el cas de Catalunya (11,60% de Flix respecte el 5,02% en el cas de Catalunya), un valor que és molt similar a la província de Tarragona.

En aquest sentit, en el cas municipal, es donen uns valors similars a les dades provincials, sent que del total de la població ocupada, un 55,80% són homes respecte un 44,20% de dones. Aquestes dades impliquen que al municipi de Flix hi hagi un 11,60% més d'homes ocupats respecte les dones.

D'altra banda, si tenim en compte l'edat, d'acord amb les dades de Catalunya⁵ s'observa que, la població de 25 a 54 anys, és la que representa la majoria de la població ocupada, un 74,83% dels homes i 76,02% de les dones, seguit de la població de 55 anys i més, 19,22% dels homes i 18,06% de les dones. En canvi, la població més jove, de 16 a 24 anys, incloent dones i homes, són la ciutadania que es veu menys representada en la població ocupada.

Quant als sectors d'activitat, segons la informació recollida a la base de dades de Mercuri, a Flix, l'any 2020 els llocs de treball es distribuïen en la seva majoria en el sector serveis (66,09%), seguit pel sector de la construcció (27,94%), la indústria (5,59%) i agricultura (0,39%). Si bé aquesta informació comarcal no apareix desagregada per sexe/gènere o d'altres variables susceptibles d'anàlisi, a través dels grups de discussió s'ha pogut fer una radiografia segons gènere pel que fa a les ocupacions.

Tant les entitats municipals com el cos polític exposen com la industrialització del municipi ha impactat en la segregació ocupacional de la ciutadania. En aquest sentit doncs, s'identifica com mentre el sector industrial ha estat ocupat en la seva majoria pels homes del municipi, el sector serveis o educatiu ha estat ocupat per les dones, una segregació que ha condicionat la capacitat adquisitiva de les dones i homes del municipi:

És un poble industrial, que havia molta, o sigui la majoria de llocs de treballs són d'assalariats en el sector industrial, llavors, o sigui un biaix claríssim entre homes i dones, a l'hora de feina i entre el poder adquisitiu sobre tipus de feines que estan fent. I és una cosa que ho marca molt. És així, o sigui, en el sector serveis o educació, han estat molt més feminitzats, sobre tot aquí, i tot el que és sector industrial, doncs hi ha més del 99% homes. I seu fan sols, estan bastant als sector industrials encara i això

Ja ho veuràs a la pròxima reunió de comerciants, que majoritàriament són dones. L'home treballant a fora a la nuclear, la dona a la botiga o sí, fruiteria o el que sigui.

Tal és la consciència col·lectiva sobre aquesta segregació, que un dels elements que es defineixen com més característics del mercat laboral és l'eleva bretxa salarial que existeix fruit de les diferències retributives en el treball que han ocupat els homes i les dones del municipi. D'altra banda, s'exposa com, si bé aquest patró es repeteix en les noves generacions, això és fruit de les oportunitats econòmiques i laborals al municipi. És per això que, fruit de les limitacions laborals i econòmiques del municipi, aquella part del jovent, dones i homes, que tenen una formació universitària o estudis superiors han migrat del municipi per tal de gaudir de noves oportunitats, el que implica que, la població que estigui vivint al municipi reproduïxi els rols de gènere

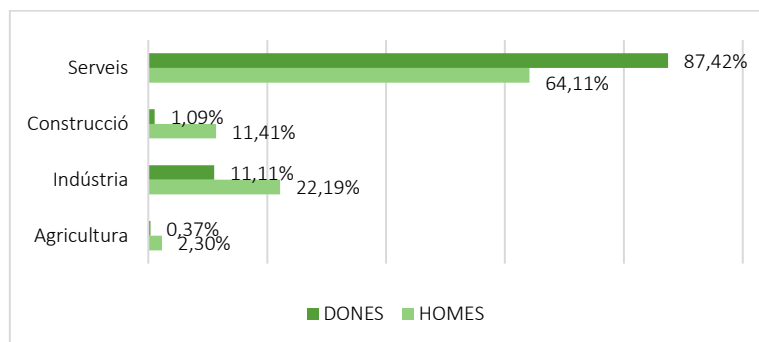
⁵ Aquesta informació és l'única desagregada per sexe i edat.

expressats en aquesta segregació ocupacional condicionada per les oportunitats que se'ls hi ofereixen des del propi municipi.

- O sigui, si en algun lloc hi ha una bretxa, perquè a demés, parlem de dos centres de treball, tant el químic com la nuclear, amb convenis potents i ben pagada i justament les dones, estan treballant en sector precaris que a demés, moltes vegades s'entenen com a complementaris de la renda familiar, tinc una botiga o treballa a una botiga, (...) jo sobre tot, sobretot, destacaria de una enorme bretxa salarial, a Flix, entre treball masculí i treball femení.
- El tema generacional? Això que comentaves, la gent jove està reproduint la mateixa divisió?
- Menys però també, menys però (...) trobaríem parelles joves on es reproduceix aquest esquema, de l'home treballant al sector químic nuclear, i la dona treballant al comerç. Trobarem fàcilment aquest esquema reproduït, o no treballant.
- Sí, però hi ha un problema. La gent en formació, qui no, o sigui, aquí no hi ha atur, perquè es regula via migració. És a dir, qui no te feina aquí, se'n va. O sigui, qui es queda aquí és bàsicament perquè treballes, si que hi ha atur però hi ha perfils molts socials. No hi ha gent formada. En la qual cosa bé,
- Sí. Els que queden són del poble. Els que queden són pocs i aleshores, és el que diu ell, els pocs que queden si que es pot reproduir lo fet aquest de fàbrica, de nuclear, de botigues, però clar, estem parlant de població molt petita perquè a Flix, la majoria de gent, que viu a Flix, és gent gran ja. Els joves en formació molts han marxat i ja no tornen.

Aquesta informació coincideix amb la tendències per gènere sobre els diferents sectors d'activitat en l'àmbit autonòmic que es poden analitzar a través de l'Idescat. S'observa el següent:

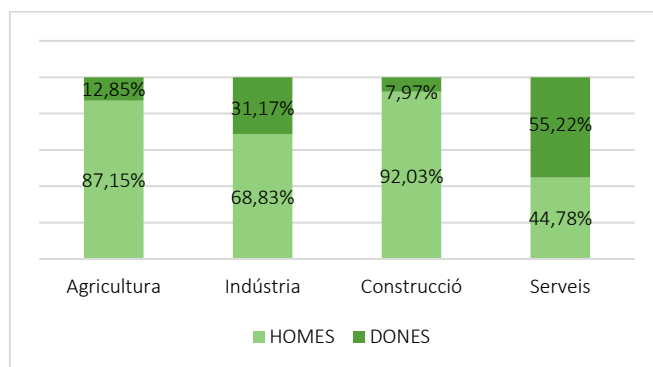
GRÀFICA 13. POBLACIÓ OCUPADA SEGONS SECTOR D'ACTIVITAT (2021)

Font: Idescat. Elaboració pròpia.

Tal com s'observa en la gràfica 13, si bé és cert que el sector Serveis és l'àrea de treball amb un percentatge més elevat de dones i homes de la població ocupada, en totes les àrees o sectors d'activitat es donen diferències de representativitat segons sexe/gènere. Així doncs, en el cas de l'ocupació de les dones, aquesta es distribueix principalment en el sector serveis (87,42%) i la indústria (11,11%), mentre que els homes, participen en tots els sectors. D'altra banda si ens fixem en la representativitat d'ambdós gèneres en cada àrea, s'observa com la construcció, l'agricultura i la indústria són àrees especialment masculinitzades, donant-se únicament en el sector serveis una major població ocupada de dones respecte els homes.

GRÀFICA 14. POBLACIÓ OCUPADA SEGONS SECTOR D'ACTIVITAT I SEXE (2021)

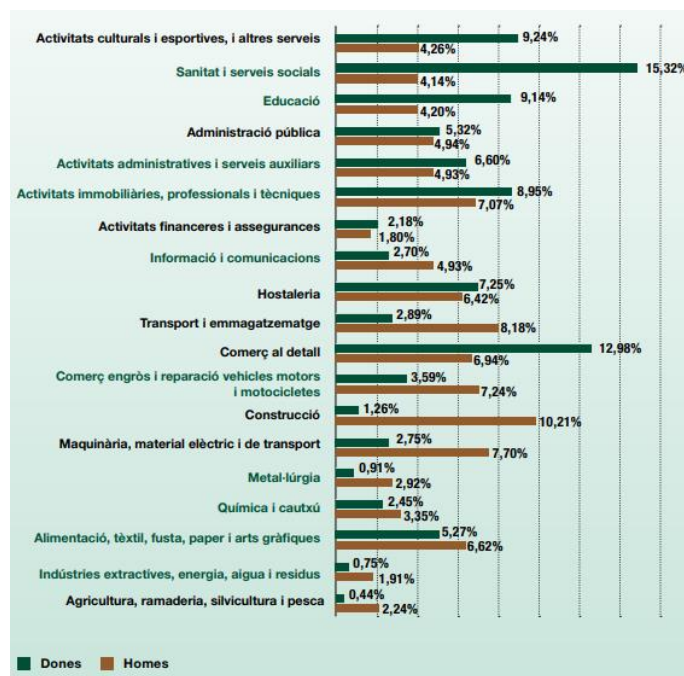

Font: Idescat. Elaboració pròpia.

Mitjançant la informació en ambdues gràfiques s'observa doncs una clara segregació horitzontal dels diferents sectors d'activitat, sent que el sector serveis és un sector especialment feminitzat, ja no només perquè una majoria de la població ocupada femenina treballa en aquest sector, sinó perquè a més, les dones són una majoria respecte els homes. Pel que fa a la resta d'àrees o branques d'activitat, els homes són una majoria quantitativa.

Des de l'Institut Català de les Dones, s'ofereix aquesta informació més desagregada per branca d'activitat que ens permet conèixer que, d'acord amb les dades l'any 2020, les dones es dediquen en major mesura a la Sanitat i Serveis Socials (15,4%) i al Comerç al detall (12,98%) mentre que els homes ho fan a la Construcció (10,21%) i al Transport i emmagatzematge (8,18%):

GRÀFICA 15. POBLACIÓ OCUPADA SEGONS BRANCA D'ACTIVITAT I SEXE (2020)

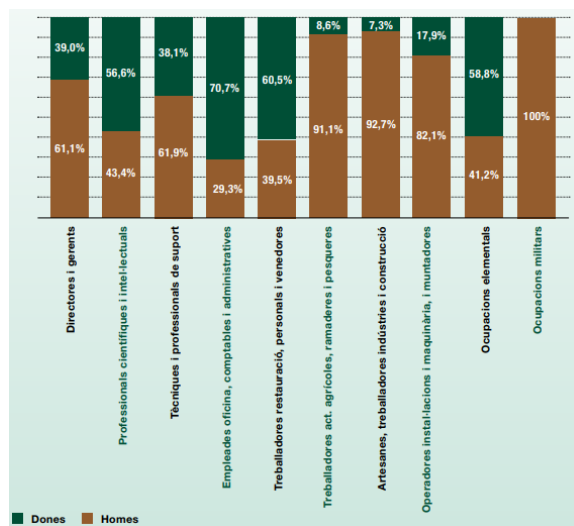

Font i elaboració: Les Dones a Catalunya (2021), Observatori de la Igualtat de Gènere.

Aquestes diferències per gènere produeixen una segregació vertical en els càrrecs de direcció i gerència (39% de dones i 61,1% dels homes) així com una clara segregació horitzontal en les

diferents categories professionals. No obstant, en el cas de les treballadores d'oficina, comptables i administratives les dones representen un 70,7% respecte un 29,3% dels homes. S'observa el següent:

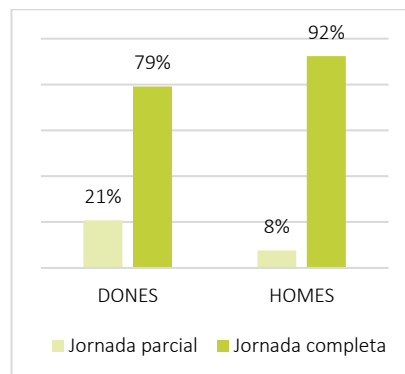
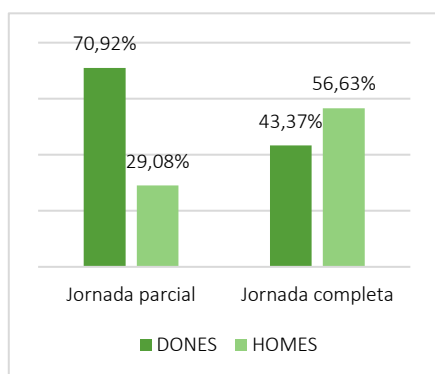
GRÀFICA 16. POBLACIÓ OCUPADA SEGONS CATEGORIA PROFESSIONAL I SEXE. CATALUNYA (2020)

Font i elaboració: Les Dones a Catalunya (2021), Observatori de la Igualtat de Gènere.

D'altra banda, l'ocupació de les dones en el mercat de treball formal no només es veu condicionada per la segregació ocupacional, sinó que es donen diferències entre dones i homes per d'altres variables com el tipus de jornada, la participació en el sector privat o públic. D'acord amb les dades de la població ocupada de l'any 2020, hi ha diferències pel que fa a la jornada parcial i completa segons sexe/gènere:

GRÀFICA 17. TIPUS DE JORNADA SEGONS GÈNERE (2021) GRÀFICA 18. GÈNERE SEGONS TIPUS DE JORNADA (2021)

Font: Idescat. Elaboració pròpia.

D'acord amb la gràfica 17, lo cert és que, si bé els homes són una majoria quan a la jornada completa (56,63% homes i 43,37% dones) respecte les dones, en el cas de la jornada parcial, el 70,92% de les ocupacions a jornada parcial són realitzades per dones respecte un 29,08% dels homes. No obstant, si analitzem la informació respecte el percentatge de cada gènere d'acord amb el tipus de jornada observem que mentre que en el cas de les dones un 21% del total de

dones ocupades l'any 2020 a Catalunya realitzaven una jornada parcial respecte un 79% que ho feien a jornada completa, en el cas dels homes, només un 8% del total es dedicava al treball remunerat a jornada parcial (gràfica 18).

Aquestes dades ens permeten evidenciar com les feines de la llar no només impacten en la població inactiva, sinó que els rols de gènere i la divisió sexual del treball té un impacte directe sobre la "capacitat" de dedicació al mercat de treball formal. Aquestes dades indiquen que, encara són les dones avui en dia les qui tenen més contractes a jornada parcial.

En aquest sentit, d'acord amb les dades facilitades per l'Institut de les Dones del Ministeri d'Igualtat, el 2020, el 92,26% i el 79,54% de les excedències per cura de fills/es i per cura de familiars, respectivament, van ser demanades per dones. A més a més, segons l'Enquesta de qüestions de gènere del Centre d'Estudis d'Opinió (2019) les dones representen el 88,9% del total de persones que manifesten que el motiu de preferència de la jornada parcial és per la cura de fills i filles i el 86,7% de les persones que manifesten que el principal motiu és tenir cura de persones malalties o dependents. La divisió sexual del treball genera una "disponibilitat" de les dones condicionada a les responsabilitats familiars i domèstiques que s'exposaran en l'apartat corresponent a usos del temps. És per això que parlar d'economia des d'una perspectiva de gènere exigeix parlar d'un model d'economia per al sosteniment de la vida, que implica el reconeixement de tot aquell treball d'afectes, de cura i domèstic no remunerat que realitzen les dones i que permeten el sosteniment d'un model androcèntric de productivitat centrat en la participació en el mercat de treball formal.

En l'àmbit municipal, en els grups de discussió amb les entitats, si bé en un primer moment s'afirma que les dones i els homes tenen les mateixes oportunitats, poc a poc, es va exposant, que les dones presenten més factors de risc de desocupació fruit de les desigualtats de gènere. Les responsabilitats de la llar, l'atenció i cura de fills/es i persones dependents a càrrec, així com les limitacions en el transport o la manca d'estudis en les dones de mitjana edat condicionen la seva participació en el mercat de treball. A més a més, es planteja com, en molts casos les ofertes laborals són ofertes d'ocupacions especialment feminitzades, així com treballs a jornada parcial que no ofereixen unes condicions "rentables" per a les dones que veuen les seves decisions condicionades als rols sexuals imposats:

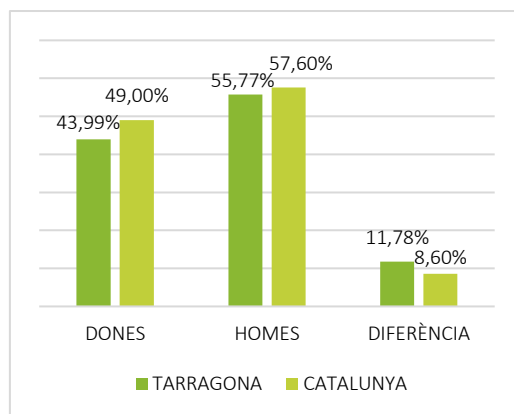
Llavors per això, doncs bé, la gent que no té estudis, és més problemàtica. Llavors són llocs de treball més parcial. Les dones són més precàries que els homes, sobretot quant a nivell d'estudis. Tenen més problemàtica, però clar, a demès (...) el problema és que els truques per treballar, és que tinc els fills, no sé on els he de col·locar, és que, l'altra és que cuido als meus pares.. És que tota aquesta problemàtica te la trobes. És que clar! És que ara doncs... ara no tinc cotxe o no tinc transport. Si clar, a lo millor són feines per treballar a temps parcial a... no sé, a un supermercat o de neteja, a un 30% o 40%, doncs clar, no és rentable de fer el trasllat.

A mi que em digui que un home, fa no sé... poso la roba a rentar, poso la rentadora i tal... Em sembla correcte. (...) Però et vull dir que al final qui assumeix, és a dir, el concepte, diguéssim família, qui assumeix no? El rol de tirar endavant la família, no? I el rol de tirar la família van ser... aportar uns diners, perquè no es podia fer res més i en aquests moments el rol ha canviat totalment i resulta que en aquests moments, jo crec que encara estem en una situació d'ambivalència, en la qual la dona, surt a treballar però serà segurament la que plegarà per poder assistir la família

Tot aquests elements ens porten a que la taxa d'ocupació de les dones sigui inferior a la dels homes. En el cas de la taxa d'ocupació de Catalunya, els homes presenten una taxa d'ocupació del 57,6% respecte un 49% de les dones. Aquesta diferència de 8,6% en la taxa d'ocupació,

s'incrementa fins un 11,78% en l'àmbit provincial, que implica que la taxa d'ocupació de les dones de la província de Tarragona es redueixi fins un 43,99% mentre que en el cas dels homes aquesta augmenti fins un 57,6%. S'observa el següent:

GRÀFICA 19. TAXA D'OCUPACIÓ (2021)

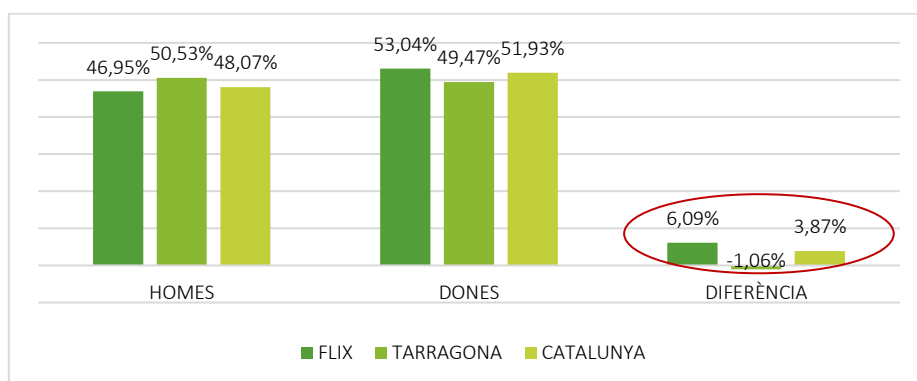
Font: Idescat. Elaboració pròpia.

Pel que fa a la taxa d'ocupació en l'àmbit comarcal, els estadístics oficials no ofereixen informació tant desagregada territorialment.

- Població aturada o desocupada

La població aturada o desocupada són el conjunt de persones que formen part de la població activa que estan sense feina, però amb cerca activa de feina.

GRÀFICA 20. POBLACIÓ DESOCUPADA (2021)

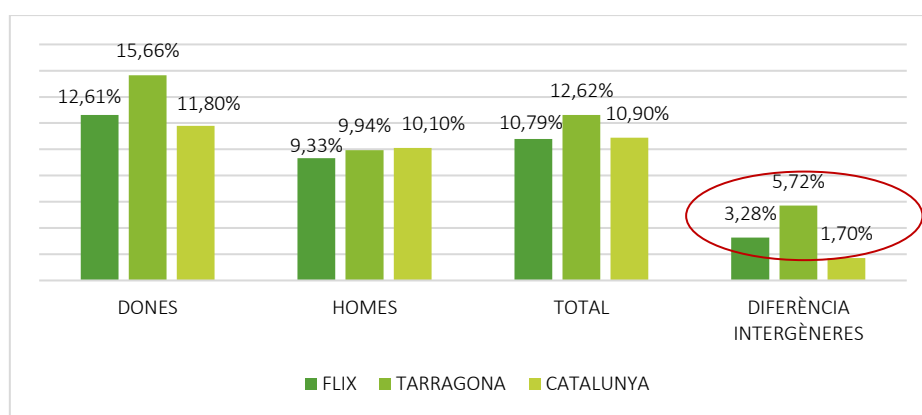
Font: Idescat i MERCURI. Elaboració pròpia.

Pel que fa a la població desocupada en aquest cas s'oferirà la informació més recent disponible, la del 3r trimestre de l'any 2021. D'acord amb la informació disponible, ens trobem diferències per gènere importants segons quin sigui l'àmbit territorial. En aquest sentit, en la població desocupada es dona una tendència inversa respecte la població activa i ocupada, sent que en aquest cas la població de les dones és superior quantitativament quan parlem de desocupació.

En el cas de Catalunya, del total de població desocupada, un 51,93% són dones respecte el 48,07% dels homes, el que implica una diferència del 3,87%. En el cas de la província de Tarragona, és dona una excepció sent que, si bé la diferència no és especialment significativa, els homes superen la població desocupada respecte les dones. En el cas municipal, la diferència entre la població de dones desocupada i la població d'homes a l'atur és del doble respecte el cas autonòmic, sent aquesta del 6,09% a favor dels homes, el que implica que les dones siguin majoria pel que fa a la població aturada.

D'altra banda, la taxa d'atur ens ofereix informació sobre el percentatge que la població desocupada o a l'atur representen vers el total de la població activa. Pel que fa a la taxa d'atur registrat de l'any 2021 en els diferents àmbits territorials, s'observa el següent:

GRÀFICA 21. TAXA D'ATUR (2021)

Font: IDESCAT i MERCURI. Elaboració pròpia.

Si analitzem la taxa d'atur segons àmbit territorial⁶ s'observa com és a la província de Tarragona on la taxa d'atur global és més elevada i on la diferència intergèneres també és la més elevada, fruit especialment de la taxa d'atur dels homes.

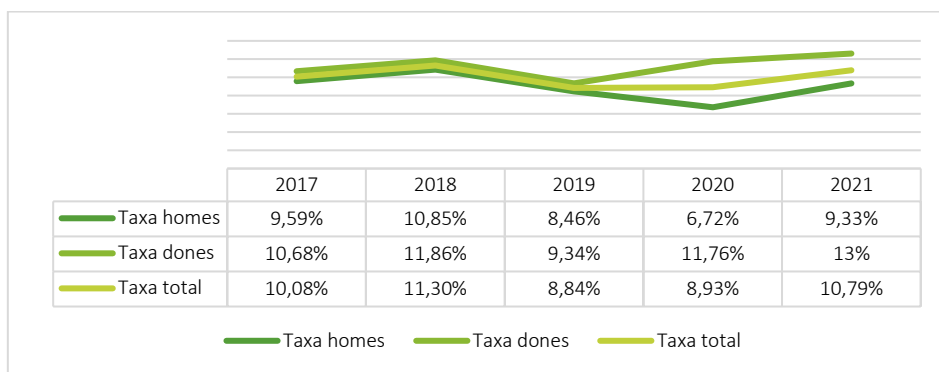
En el cas del municipi de Flix, les dades reflecteixen una mateixa tendència del mercat de treball, les dones tenen una taxa d'atur més elevada respecte els homes (12,61% vs 9,33%).

Si analitzem quina ha sigut l'evolució de la taxa d'atur del municipi de Flix des de l'any 2017 fins l'actualitat⁷, observem que, des de l'any 2017 fins el 2019, la taxa d'atur de les dones era superior a la taxa d'atur dels homes al voltant d'un 1%, mentre que l'any 2020 i 2021 aquesta diferència augmenta considerablement fins un 5,04% i 3,28%, respectivament. D'altra banda, tal com s'observa en la gràfica (22), mentre que l'any 2019 es va donar una davallada de la taxa d'atur durant el mes de setembre del 2019, l'any 2020 i 2021 va augmentar significativament pel que fa només a la taxa d'atur de les dones. Així s'observa en la gràfica següent:

GRÀFICA 22. EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'ATUR DE FLIX SEGONS GÈNERE (2017-2021)

⁶ Les dades fan referència al període al setembre de l'any 2021, mentre que en el cas de Catalunya, les dades són del 3r trimestre de l'any 2021.

⁷ Les dades evolutives fan referència al mes de setembre dels diferents anys mencionats.

Font: IDESCAT i MERCURI. Elaboració pròpia.

Si tenim en compte l'edat, pel que fa a la taxa d'atur de l'any 2021 del municipi de Flix, s'observa que és la població més jove, de 16 a 34 anys, on la taxa d'atur de la ciutadania de la comarca és més elevada. En el cas de les dones, aquesta també es eleva en les dones de 55 a 64 anys. S'observa el següent:

TAULA 4. TAXA D'ATUR SEGONS GÈNERE I EDAT (2021)

FLIX	Homes	Dones	Total	Diferència
De 16 a 24 anys	3,92%	16,13%	8,54%	12,21%
De 25 a 34 anys	6,98%	11,67%	9,24%	4,69%
De 35 a 44 anys	10,87%	11,20%	11,00%	0,33%
De 45 a 54 anys	11,24%	10,18%	10,72%	-1,06%
De 55 a 64 anys	9,09%	16,67%	12,39%	7,58%
Total	9,33%	13%	10,79%	3,28%

Font: MERCURI. Elaboració pròpia.

En el cas de les dones, les dades segueixen la tendència nacional i autonòmica vers la important taxa d'atur juvenil i la població de 55 anys. Una tendència però, que no es reproduïx en el cas dels homes.

No obstant, és donen diferències de gènere que s'han de tenir en compte en els diferents grups d'edat. Així doncs, mentre que en el cas dels homes els que tenen una taxa d'atur més elevada són els que tenen d'entre 45 a 54 anys a ciutadania, en el cas de les dones aquesta és especialment preocupant pel que fa a la població de 55 a 64 anys, les quals es veuen desocupades un 7,58% més respecte els homes.

Així doncs, si bé en el cas dels homes veiem que, és clarament la població de 16 a 24 anys i de 45 a 64 anys la que es veu afectada per una taxa d'atur superior, en el cas de les dones, hi ha diferents grups generacionals que tenen una taxa d'atur elevada en tots els casos superior als homes, sent especialment les dones de 55 a 64 anys aquelles especialment del risc pel que fa a l'atur.

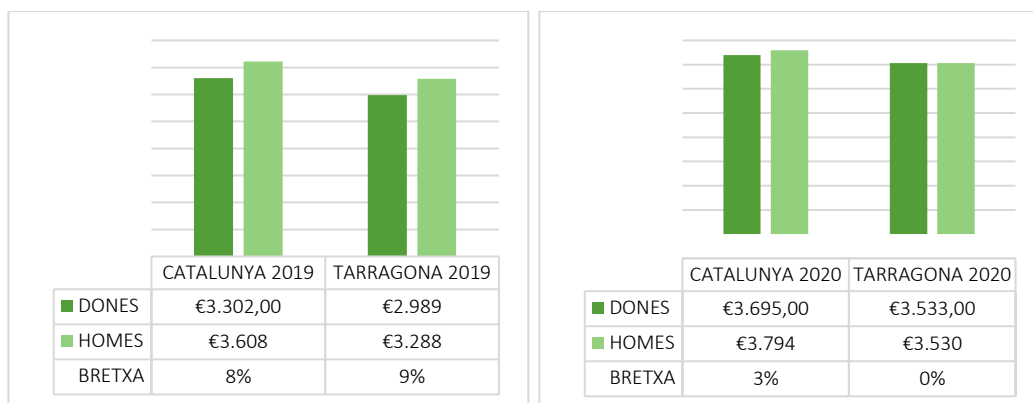
Pel que fa a l'anàlisi d'altres variables com nacionalitat o persones amb diversitat funcional hi ha una ceguera estadística no només pel que fa a l'àmbit municipal o provincial, sinó també en l'àmbit autonòmic.

D'acord amb la informació inclosa en la base de dades de MERCURI, durant el setembre de 2021, del total de prestacions per desocupació del municipi de Flix (86), un 51% són de nivell assistencial, un 38% de tipus contributiu, un 10% de renda activa mentre que del programa d'activació per a l'ocupació no s'ha registrat cap prestació. En aquest cas, la manca de d'una recollida de les dades desagregades per gènere no ens permet realitzar un anàlisi en perspectiva de gènere.

No obstant, a través d'informació del mercat relativa a l'àmbit autonòmic, podem profunditzar en d'altres de les desigualtat de dones i homes en el mercat de treball formal.

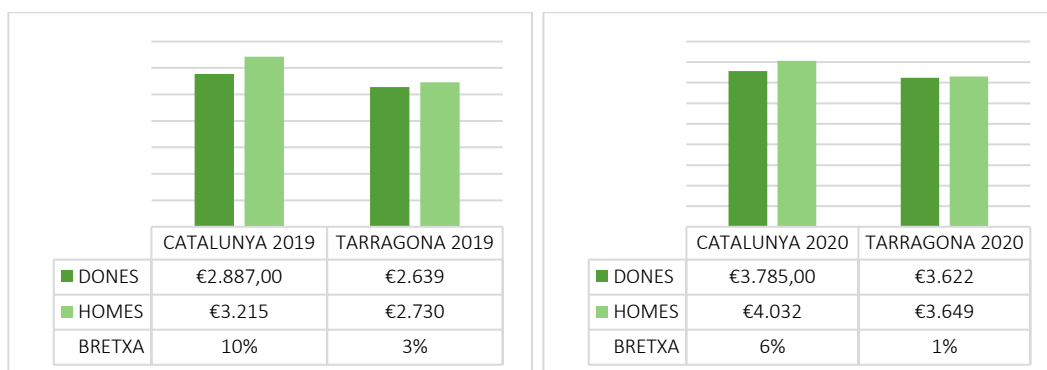
Certament, la prestació mitjana anual d'atur ha augmentat considerablement l'any 2020⁸ respecte l'any 2019, fet que ha reduït considerablement les bretxes econòmiques tant de les dones nacionals com estrangeres respecte els seus homòlegs masculins. Així s'observa en els gràfiques següents:

GRÀFICA 23. PRESTACIÓ MITJANA ANUAL D'ATUR SEGONS SEXE PER A PERSONES NACIONAL (2019 i 2020)

Font: Persones desocupades i percepcions mitjanes per nacionalitat, sexe i província de la persona perceptora.
Nacionalitat: Espanyola. Agència Tributària. Elaboració pròpia.

GRÀFICA 24. PRESTACIÓ MITJANA ANUAL D'ATUR SEGONS SEXE PER A PERSONES ESTRANGERES (2019 i 2020)

Font: Persones desocupades i percepcions mitjanes per nacionalitat, sexe i província de la persona perceptora.
Nacionalitat: Espanyola. Agència Tributària. Elaboració pròpia.

⁸ L'any 2020 inclou també les prestacions mitjanes per ERTE.

Malgrat aquesta reducció de la bretxa econòmica intergènere en la prestació mitjana d'atur, la taxa de cobertura de les encara segueix sent inferior respecte la dels homes. Així doncs, si tenim en compte el total de la població desocupada de Catalunya que l'any 2020 va rebre algun subsidi o prestació⁹, s'observa que un 33,74% dels homes va rebre algun subsidi o prestació per desocupació respecte una majoria, un 63,41% dels homes que no va rebre cap prestació. En el cas de les dones, si bé aquestes també representaven una majoria en la població desocupada, tal com s'ha mostrat respecte les dades de l'any 2021, no només una minoria de dones van rebre algun tipus de subsidi per desocupació, sinó que, respecte del total de dones aquest percentatge es inferior que en el cas dels homes. Així doncs, del total de dones desocupades només un 28,44% van rebre algun tipus de prestació per desocupació respecte un 69,34% de les dones catalanes que es van quedar sense aquest tipus de subsidi i que per tant, implica una taxa de cobertura inferior. Aquesta distribució en els subsidis per desocupació segons gènere impliquen que els homes fossin beneficiaris en major mesura que les dones d'aquests (el 53,67% dels homes i el 46,33% de les dones respecte el total de persones que han rebut alguna prestació per desocupació).

Respecte a la població amb diversitat funcional, lo cert és que les dades no només són escasses sinó que en l'àmbit autonòmic hi ha una ceguera de gènere que no ens permet conèixer quin és la realitat de les desigualtat de gènere en aquest col·lectiu. La informació facilitada per l'INE sobre la població amb i sense diversitat funcional a l'estat espanyol, ens permet observar com, tenir una diversitat funcional limita i dificulta la participació al mercat de treball formal de les persones amb aquesta circumstància vital, malgrat que no s'observen diferències significatives entre dones i homes. En primer lloc, mentre que en la població sense diversitat funcional la població activa és una majoria respecte la població inactiva, en el cas de les persones amb diversitat funcional és dona una relació inversa, sent que aquestes són una majoria en la població inactiva. S'observa el següent:

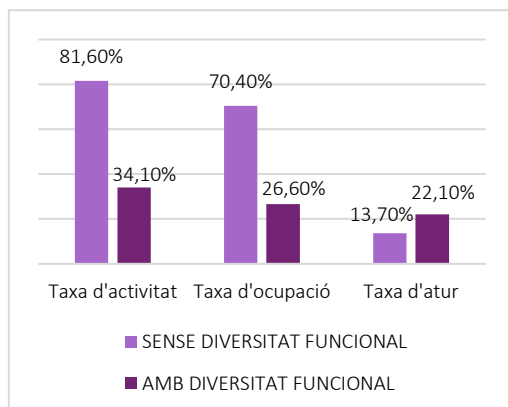
TAULA 5. DADES SOBRE EL MERCAT DE TREBALL, PERSONES AMB DIVERSITAT FUNCIONAL RESPECTE PERSONES SENSE DIVERSITAT FUNCIONAL. ESPANYA 2020

Gènere	Homes		Dones	
Diversitat funcional	No	Si	No	Si
% Població activa	81,60%	34,10%	70,70%	34,60%
% Població inactiva	18,40%	65,90%	29,30%	65,40%

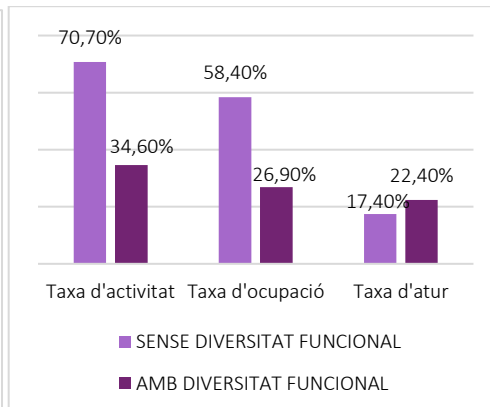
Font El empleo de las personas con discapacidad. INE. Elaboració pròpia.

⁹ No hi ha dades disponibles per a l'any 2021.

GRÀFICA 25. HOMES AMB DIVERSITAT FUNCIONAL

GRÀFICA 26. DONES AMB DIVERSITAT FUNCIONAL

Font El empleo de las personas con discapacidad. INE. Elaboració pròpia.

En primer lloc, les gràfiques ens permet observar que, si bé pel que fa les persones amb diversitat funcional no hi ha diferències significatives per gènere, en les persones sense diversitat funcional s'observen les desigualtats per qüestió de gènere que s'han anat exposant al llarg d'aquest eix. Les gràfiques ens mostren que, en primer lloc, la taxa d'activitat és gairebé el doble en la població sense diversitat funcional respecte la població amb diversitat funcional, una dada que tal i com s'ha exposat en la definició conceptual, ens permet fer una anàlisi sobre la població activa en edat de treballar respecte el total de la població. D'altra banda, quant a la taxa d'ocupació, en les persones amb diversitat funcional aquesta és molt inferior a la població general sense diversitat funcional, mentre que en la taxa d'atur es dona una relació inversa, ja que aquesta augmenta en relació a les persones sense diversitat funcional.

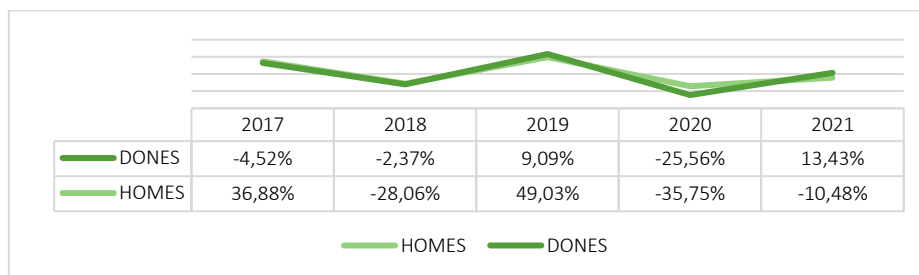
Si bé aquesta informació no es d'àmbit municipal, ens permet conèixer més correctament la realitat de les persones amb diversitat funcional per tal de tenir en compte aquesta mirada interseccional en les diferents accions o polítiques d'àmbit local.

• Contractació laboral

Mitjançant les dades facilitades pel Sistema d'Informació Socioeconòmica Local MERCURI, podem conèixer la realitat dels contractes de treball al municipi de Flix.

Respecte l'evolució de les contractacions en els últims quatre anys, s'observa el següent:

GRÀFICA 27. EVOLUCIÓ CONTRACTES REGISTRATS EN ELS ÚLTIMS QUATRE ANYS PERSONES NACIONALS.FLIX

Font MERCURI. Elaboració pròpia.

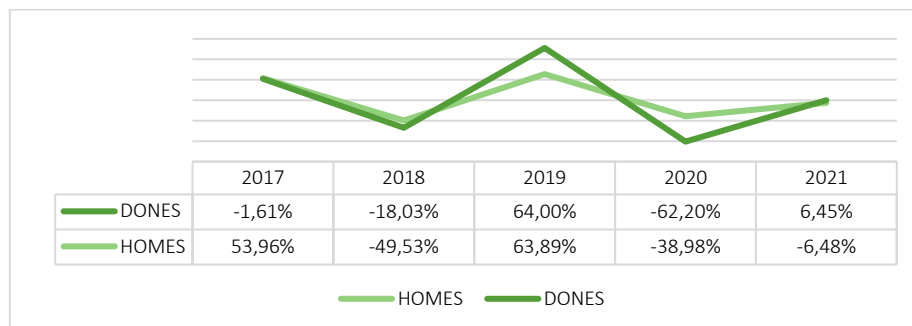
Mitjançant la gràfica, podem observar que al llarg d'aquests 5 anys s'han donat variacions pel que fa a l'augment (valors en positiu) i la disminució (valors en negatiu) de la contractació de dones i homes registrada al municipi.

Pel que fa a les dones, els contractes registrats de l'any 2021 s'han reduït fins un 14,12% respecte els contractes registrats de les dones de l'any 2016. Pel que fa a les variacions percentuals, lo cert és que l'any 2020, un any marcat per la crisi de la COVID-19, va haver un impacte important en la reducció de contractes (25,56%). Una reducció que, no obstant, es va veure compensada per un lleu increment l'any 2021 del 13,43%.

En el cas dels homes, les variacions, tant pel que fa als increments com davallades, han sigut més pronunciades. Pel que fa al total de contractes registrats, aquests s'han reduït en un 15,58% l'any 2021 respecte el 2016. Quant a les diferents variacions al llarg d'aquests cinc anys, l'evolució en aquest cas es caracteritza per alternar un any d'increment i un any de davallada dels contractes registrats tal com s'observa en la gràfica. Si bé és cert que l'any 2020 és quan es produeix una major reducció del total de contractes registrats, relacionat especialment com ja hem comentat amb la crisi de la COVID-19, els anys 2018 i 2021 també ens trobem valors negatius de creixement.

Respecte l'evolució de la contractació registrada de persones estrangeres segons sexe durant els últims quatre anys, s'observa el següent:

GRÀFICA 28. EVOLUCIÓ CONTRACTES REGISTRATS EN ELS ÚLTIMS QUATRE ANYS PERSONES ESTRANGERES. FLIX

Font MERCURI. Elaboració pròpia.

En el cas de la població estrangera les variacions, tant en les dones com en els homes, han sigut molt més pronunciades.

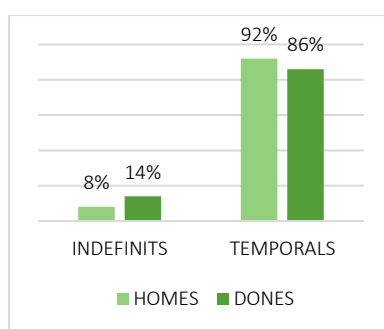
En el cas de les dones, els contractes registrats de l'any 2021 representen un 46,77% menys respecte els registrats l'any 2016, mentre que en els homes parlem d'una reducció dels contractes de l'any 2021 respecte l'any 2016 del 27,34%.

D'altra banda, si bé en els homes s'han produït de forma alternada períodes importants de creixement i reducció, en el cas de les dones només es produeix un augment significatiu dels contractes l'any 2019, amb un augment del 64% dels contractes registrats. Pel que fa a l'impacte de la COVID-19, d'acord amb les dades observem que l'impacte va ser superior en el cas de les dones respecte els homes, sent que mentre en aquestes el total de contractes es va reduir en un 62,20%, en el cas dels homes parlem d'una reducció del 38,98%.

Tant pel total de la població com l'estrangera, els contractes registrats s'han reduït respecte els valors de l'any 2016, sent aquesta davallada més important pel que fa a la població estrangera. No obstant, en ambdós casos els contractes registrats de les dones són inferiors respecte als dels homes, sent que mentre en les dades totals els contractes registrats de les dones representen entre el 40-30% del total, en el cas de les dones estrangeres estem parlant d'un 30-20% del total de contractes registrats.

D'altra banda, es important no només la realització de contractes sinó, els tipus de contractes. A través de la web MERCURI només es faciliten les dades fins l'any 2018. Segons les dades proporcionades per tipus de contracte respecte l'any 2018 podem dir que no s'observen diferències respecte el tipus de contracte en la població del municipi de Flix:

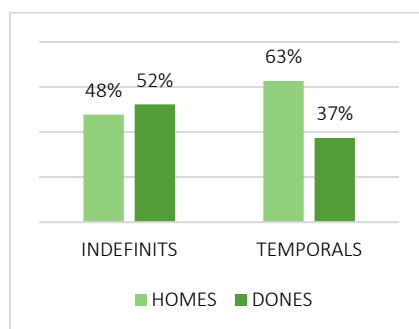
GRÀFICA 29. CONTRACTES PER MODALITAT I SEXE. FLIX (2018)

Font MERCURI. Elaboració pròpia.

D'acord amb la gràfica, del total de les dones contractades l'any 2018 el 86% han sigut contractades amb modalitat temporal, un percentatge similar al dels homes, 92%. Pel que fa als contractes indefinits, aquests van significar una minoria, el 14% en el cas de les dones i el 8% en el cas dels homes. D'altra banda, respecte la distribució per sexe/gènere del total de contractes indefinits així com del total de contractes temporals s'observen diferències intergènere, sent que mentre en el cas dels contractes indefinits hi ha una distribució gairebé equitativa dels contractes de les dones i dels homes (52% i 48%), en el cas dels contractes temporals hi ha una majoria de contractes d'homes respecte les dones (63% i 37%), una diferència però més aviat relacionada amb les diferències en el total de contractes de dones i homes.

GRÀFICA 30. CONTRACTES PER MODALITAT I SEXE. FLIX (2018)

Font MERCURI. Elaboració pròpia.

Respecte la tendència autonòmica per tipus de contractes en el mateix període de temps, 2018, s'ha constatat que la diferència intergèneres és major. Així doncs, centrant-nos en les dades de Catalunya, les dones representen el 46% i els homes el 54% dels contractes indefinits, mentre que en el cas dels contractes temporals parlem d'un 48% de les dones i un 52% dels homes.

• Economia de mercat

L'anàlisi del mercat que s'ha fet fins al moment, són els primers esbossos de la feminització de la pobresa. En aquest sentit, parlar de feminització de la pobresa no implica parlar només de pobresa en sentit estricte, que com podem veure a continuació es farà mitjançant la Taxa AROPE, sinó a partir de tota la violència econòmica heteropatriarcal que pateixen les dones mitjançant els instruments formals; els salaris i les prestacions econòmiques. És a partir d'aquesta bretxa econòmica de gènere, que entenem, que fruit de factors o elements com la divisió sexual del treball, la temporalitat, el treball a temps parcial, etc., es dona aquesta feminització de la pobresa. Aquesta bretxa però, intersecciona amb d'altres variables com l'origen o nacionalitat, l'ètnia, etc.

En primer lloc, les dades ens mostren que el salari mitjà de les dones, especialment estrangeres, és inferior al dels homes fruit de la segregació horitzontal i vertical.

La segregació horitzontal situa les dones en sectors d'activitats i ocupacions que estan pitjor remunerades al mercat laboral, i, d'altra banda, la segregació vertical limita l'ascens i promoció de les dones a la seva carrera professional, obtenint menys ingressos. La menor valoració dels llocs de treball tradicionalment feminitzats, les diferències retributives en el cobrament de complements salarials i extrasalarials així com altres tipus de discriminacions, són altres raons que expliquen una remuneració final menor en dones que en homes.

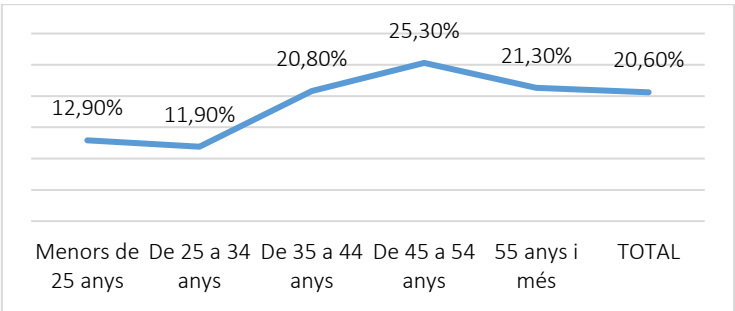
Els rols de gènere juguen un paper clau en la formació de la bretxa salarial, especialment a través de l'assignació social del rol de cura i reproducció a les dones, tal i com ja hem pogut analitzar. Són elles les qui, encara ara, concilien la vida familiar amb la laboral de forma majoritària, arribant a treballar una doble jornada. En aquest sentit, la bretxa salarial augmenta durant els cicles vitals on les necessitats de conciliació són més grans i s'accentua amb el temps, augmentant-se considerablement a partir dels 35 anys. Encara ara, tenir família és causa d'abandonament del mercat laboral entre les dones, ja que, com hem observat, les taxes d'ocupació de les dones són inferiors a la dels homes. Si tenim en compte aquesta bretxa salarial per franges d'edat, s'observa el següent:

TAULA 6. SALARI BRUT MITJÀ ANUAL SEGONS SEXE I EDAT

SALARI BRUT MITJÀ ANUAL. CATALUNYA 2019			
	DONES	HOMES	BRETXA
Menors de 25 anys	12.122,68€	13.928,57€	12,9%
De 25 a 34 anys	20.275,40€	23.034,61€	11,9%
De 35 a 44 anys	23.604,22	29.834,90€	20,8%
De 45 a 54 anys	24.428,85€	32.742,58€	25,3%
55 anys i més	25.365€	32.252,65€	21,3%
TOTAL	22.988,22€	28.965,38€	20,6%

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

GRÀFICA 31. BRETXA SALARIAL SALARI BRUT MITJÀ ANUAL SEGONS SEXE I EDAT

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

La incorporació al mercat laboral dels i les joves es produeix ja amb desigualtats salarials. S'observa una bretxa salarial del 12,90% entre dones i homes menors de 25 anys.

En la franja d'edat de 25 a 34 anys aquesta bretxa disminueix fins al 11,90%, però en la franja d'edat de 35 a 44 anys aquesta bretxa torna a augmentar situant-se al 20,80%.

A partir dels 45 anys, aquesta bretxa no deixa de créixer, sent del 25,30% en la franja de 45 a 54 anys i de 21,30% en la franja de 55 anys i més.

Aquestes desigualtats que s'observen en el salari brut anual mitjà segons sexe/ gènere però, són majors en la població estrangera. Si incorporem la nacionalitat com a variable d'anàlisi, veiem que les persones estrangeres, dones i homes, tenen un salari brut mitjà inferior a les persones de nacionalitat espanyola i com, aquesta desigualtat és major en les dones de població estrangera que ja no només tenen salaris inferiors respecte els homes estrangers sinó també respecte les dones espanyoles:

TAULA 7. SALARI BRUT MITJÀ ANUAL SEGONS SEXE I NACIONALITAT

SALARI BRUT MITJÀ ANUAL. CATALUNYA 2019		
	DONES	HOMES
Nacionalitat espanyola	23.598,90€	29.950,95€
Nacionalitat estrangera	17.767,06 €	22.595,10 €

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

TAULA 8. BRETXA SALARI BRUT MITJÀ ANUAL SEGONS SEXE I NACIONALITAT

SALARI BRUT MITJÀ ANUAL. CATALUNYA 2019		
	Dones estrangeres/ dones espanyoles	Dones estrangeres/ Homes estrangers
Diferència Salari Brut Mitjà Anual	5.831,84€	7.576,6€
Bretxa	24,7%	21,3%

Font IDESCAT Elaboració pròpia.

Hem de tenir en compte però que aquestes diferències salarials fan referència a les dades econòmiques del mercat de treball formal i que, per tant, deixen fora de l'anàlisi tota aquella població, nacional o estrangera, que treballen en el mercat informal. Creiem necessari fer aquesta

anotació, ja que una part important de la població estrangera forma part d'aquest mercat de treball informal, ja sigui per qüestions documentals o fruit de la segregació ocupacional que sofreixen el col·lectiu estranger, que les i els deriva a sectors de treball amb condicions contractuals i econòmiques més precàries. Com apunta Pla (2008) la visibilització de les dones de països rics en el mercat de treball formal ha implicat la invisibilització de les dones migrants especialitzades en el treball de la llar mitjançant una cadena de cures global.

Pel que fa a la bretxa salarial per segregació laboral, les dones treballen tradicionalment en sectors d'activitat i ocupacions altament feminitzades i alhora menys valorades i remunerades al mercat laboral.

Les dones estan fortament segregades ocupacionalment, havent una concentració elevada de dones en determinades ocupacions. Segons les dades de l'Enquesta de Població activa (EPA) de l'INE, a Catalunya l'any 2020 el 86,4% de les dones ocupades estaven al sector Serveis, el 11,72% al sector Industrial, el 1,4 a la Construcció i el 0,37% en l'Agricultura. En el cas dels homes, aquests percentatges eren del 65,1%, del 22,4%, del 10,3% i del 2,1%. Una distribució que dibuixa la segregació horitzontal dintre del mercat laboral i que situa a les dones, tal i com veurem a continuació, en sectors que reforcen la idea de la divisió sexual del treball, especialment relacionada amb les cures.

Si profunditzem més en el tipus d'ocupacions, segons les dades anuals de l'enquesta de Població Activa (EPA) de l'any 2018 en l'informe de la UGT (2020), es recull que el 82,5% de les dones ocupades ho estaven només en quatre tipus d'ocupacions, davant el 45,7% dels homes, que presenten una major diversificació ocupacional. Aquests sectors eren; personal de serveis de restauració, personals, protecció i venda, personal tècnic i professional científic i intel·lectual, personal comptable, administratiu i oficina i ocupacions elementals. En canvi, el 17,5% restant de les dones estaven distribuïdes en ocupacions de personal tècnic i de recolzament, operadores d'instal·lacions i maquinària, direcció i gerència, personal qualificat de les indústries manufactures i construcció i en el sector agrícola, ramader, forestal i pesquer.

Els homes, tot i que també pateixen la segregació ocupacional, no estan concentrats d'una manera tan elevada en determinats tipus de feines. En la taula s'observa el següent:

TAULA 9. SALARI MITJÀ ANUAL SEGONS SEXE I OCUPACIÓ

SALARI MITJÀ ANUAL. CATALUNYA 2019			
	DONES	HOMES	BRETXA
Directors/es i gerents	47.737,22€	64.416,41€	25,8%
Personal tècnic i professional científic i intel·lectual	33.145,58€	39.748,50€	16,6%
Personal tècnic i de recolzament	26.934,77€	34.500,22€	21,9%
Personal comptable, administratiu i oficina	21.388€	25.819,92€	17,1%
Serveis de restauració, personals, protecció i venda	16.225,06€	23.256,62€	30,2%
Personal qualificat de les ind., manufactura i construcció	18.307,18€	25.386€	27,8%
Operadors/es d'instal·lacions i maquinària	21.085,22€	25.460,37€	17,1%
Ocupacions elementals	13.349,15€	19.428,49€	31,2%
TOTAL	22.988,22€	28.965,38€	20,63%

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

Tal com es pot veure en la taula, aquelles ocupacions on els salaris són més baixos, i que són ocupats majoritàriament per les dones, és on la bretxa salarial és major. Aquestes diferències

salaries sumades a la precarietat laboral generalitzada en el mercat, influeixen en que, especialment les dones, i especialment les del col·lectiu migrant, etc. malgrat tenir un treball, estigui en una situació de precarietat i inclús marginalitat. Una realitat, que malgrat ser un concepte molt més complex, Wacquant ho defineix com Marginalitat avançada (2007) i que es relaciona especialment amb la Taxa del risc de pobresa en el treball que s'analitzarà a continuació.

Pel que fa al cas municipal, recordem com les diferents persones que han participat en els grups de discussió han exposat que, fruit de la segregació ocupacional del municipi existeix una bretxa salarial important a favor dels homes que no només s'ha produït tradicionalment, sinó que es reprodueix en les noves generacions fruit de les oportunitats i limitacions laborals a la zona.

Respecte a les prestacions, s'observa el següent:

TAULA 10. PENSÍO CONTRIBUTIVA MITJANA DE LA SEGURETAT SOCIAL PER TIPUS I SEXE

PENSÍO CONTRIBUTIVA MITJANA DE LA S.S. PER TIPUS I SEXE 2019			
	DONES	HOMES	BRETXA
Incapacitat permanent	950,04€	1.157,65€	17,93%
Jubilació	866,06€	1.426,99€	39,30%
Viduitat	750,49€	496,82€	-51%
Orfenesa	404,98€	406,38€	0,3%
Favor de familiars	626,37€	643,42€	2,6%
TOTAL	817,80€	1.319,76€	38%

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

TAULA 11. PENSÍO CONTRIBUTIVA MITJANA DE LA SEGURETAT SOCIAL PER TIPUS I SEXE

PENSÍO CONTRIBUTIVA MITJANA DE LA S.S. PER TIPUS I SEXE FLIX 2019			
	DONES	HOMES	BRETXA
Incapacitat permanent	909,98€	1.318,84€	31,00%
Jubilació	893,88€	1.835,62€	51,30%
Viduitat	1.006,55€	625,51€	-60,92%
Orfenesa	338,45€	491,22€	31,10%
Favor de familiars	-	-	-
TOTAL	944,65€	1.744,78€	45,86%

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

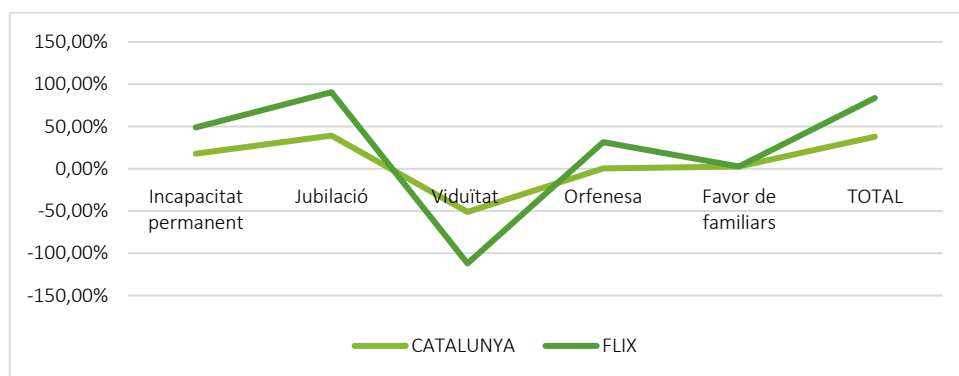
Segons les dades, existeix una bretxa en les prestacions contributives, del 38% en el cas autonòmic i del 45,86% en el municipi de Flix, especialment marcades per les prestacions d'incapacitat permanent, jubilació i viduitat. Quant a la jubilació, aquesta és el reflex de les condicions de precarietat laboral, bretxa salarial, segregació vertical i horitzontal, temporalització, jornada parcial, etc. que s'han anat exposant durant tot aquest capítol i que han portat a que, el menor grau de cotització durant la participació en el mercat de treball fruit de totes aquestes variables que limiten i dibuixen la participació de les dones en el mercat de treball, condicioni la quantia de les prestacions estatals.

D'altra banda, en el cas de la viduitat, més enllà d'analitzar-ho des del punt de vista quantitatiu, el fet que les dones rebin una major quantia per la pensió de viduitat, reforça la feminització de

la pobresa dintre del mercat de treball, ja que estan calculades en funció de la persona que ha mort. Per tant, les prestacions de viduitat que reben les dones estan marcades, en la seva majoria, en funció de la cotització i prestacions que rebien els seus marits. Per això, aquestes són gairebé la meitat en el cas que els beneficiaris siguin homes.

No obstant, si bé la tendència és la mateixa en el cas de Catalunya i Flix, la bretxa és més elevada en el cas de Flix, donant-se l'única excepció en la pensió contributiva mitjana a favor dels familiars, tal com s'observa en la gràfica següent:

GRÀFICA 32. BRETXA PENSIÓ CONTRIBUTIVA MITJANA

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

D'altra banda, creiem important destacar que respecte les dades municipals que s'han exposat de les pensions contributives de la S.S. de l'any 2019, no només es donen diferències intergènere marcades per la bretxa econòmica, sinó que mentre en el cas dels homes una majoria perceben la pensió de jubilació (87,18%) davant una minoria que percep la pensió de viduitat (2,01%), en el cas de les dones es dona una relació inversa sent que la majoria perceben una pensió per viduitat (57,08%) respecte una minoria que percep la jubilació (36,43%). Aquestes dades ens mostren com, en l'àmbit municipal des de l'any 2011 fins el 2019, les dones perceben una major quantia de pensions per viudetat, condicionades a la participació en el mercat de treball formal de la seva parella, que no pensions de jubilació. No obstant, també és cert que és important tenir en compte que una dona pot cobrar simultàniament ambdues prestacions.

Conclusions

L'anàlisi dels diferents estadístics i indicadors oficials del mercat de treball formal, ens han permès identificar que les dones es donen en una situació de desigualtat respecte els homes.

Si fem un anàlisi global dels diferents indicadors podem veure com els únics indicadors on la població femenina és quantitativament superior als homes és la població inactiva i la població desocupada o a l'atur. Una dada que dista molt de ser positiva.

Aquesta situació de desigualtat però, no només es produeix en l'àmbit autonòmic o provincial, sinó que des de l'àmbit municipal es reproduïxen factors com la segregació horitzontal i la divisió sexual del treball, que exposa a les dones del municipi a una desavantatge econòmic així com social. Des de la pròpia ciutadania s'ha exposat reiteradament com l'oferta laboral al municipi, ha produït una segregació ocupacional que ha retroalimentat, inclús en les generacions noves, que les dones siguin qui tinguin treballs feminitzats i pitjor remunerats així com siguin elles qui assumeixin principalment les tasques de la llar. Una tendència que, no obstant, en el jovent que es queda al municipi segueix reproduint-se parcialment donant l'oferta laboral i ocupacional del municipi i la zona.

Pel que fa a la desocupació, la taxa d'atur de les dones de Flix no només és superior que la taxa d'atur dels homes, una tendència generalitzada en el mercat de treball, sinó que aquesta és superior que la taxa de Catalunya.

Totes aquestes desigualtats en la participació en el mercat de treball formal, es tradueixen en l'augment de la bretxa econòmica, en aquest cas a través de les prestacions per atur o en la jubilació.

4.2.2. Polítiques d'ocupació i activació econòmica de l'Ajuntament de Flix

A l'article 42 de la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes, s'estableix que: les polítiques de treball tindran com un dels seus objectius prioritaris augmentar la participació de les dones en el mercat de treball i avançar en la igualtat efectiva entre dones i homes. Per això, es millorarà l'ocupabilitat i la permanència en el treball de les dones, potenciant el seu nivell formatiu i la seva adaptabilitat als requeriments del mercat.

No obstant, és a partir de la llei autonòmica, la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, on s'estableix un marc més precís que serveix com a guia de ruta pel que fa a les obligacions dels poders públics. Així doncs, en l'art. 32, s'estableix el següent:

1. Per a promoure la igualtat de tracte i d'oportunitats de dones i homes en l'àmbit laboral, els poders públics han de:

a) Millorar l'ocupabilitat i l'ocupació de les dones pel que fa a l'accés, la presència, la permanència i les condicions de treball. Amb aquest objectiu, han de:

1r. Elaborar plans actius d'ocupació biennals per a incentivar l'ocupació estable i de qualitat de les dones i afavorir-ne la contractació a jornada completa. Aquests plans i mesures han d'incloure estudis d'impacte de gènere i d'edat i prestar una atenció especial a l'atur femení de llarga durada.

2n. Incorporar la perspectiva de gènere en la planificació de la formació professional, ocupacional, contínua i per a la inserció laboral.

3r. Incorporar la igualtat d'oportunitats de dones i homes en els processos de selecció, la classificació professional, la valoració dels llocs de treball, les retribucions i la promoció professional.

4t. Adoptar mesures per a incrementar el percentatge de dones en sectors, ocupacions o professions en què són poc presents.

5è. Fomentar les iniciatives d'emprenedoria engegades per dones.

6è. Adoptar les mesures necessàries per a eliminar totes les discriminacions directes i indirectes derivades de la maternitat.

7è. Fomentar la presència de dones en les carreres tècniques.

b) Vetllar especialment per fer efectius els principis de l'article 3, i en aquest sentit:

1r. Incorporar la perspectiva de gènere en totes les fases del procediment d'inserció laboral i garantir una representació equilibrada de dones i homes en els programes i les actuacions que es duguin a terme.

2n. Incorporar la perspectiva de gènere en les polítiques actives d'ocupació.

3r. Incorporar de manera progressiva mòduls específics de gènere en els programes de les diferents polítiques actives d'ocupació.

4t. Incorporar la perspectiva de gènere en el disseny de la formació que rebí el personal que intervé en el procés d'orientació i d'inserció laboral, amb una especial atenció als professionals que atenen el públic des de les oficines de treball, amb l'objectiu de garantir una inserció laboral lliure d'estereotips sexistes.

2. Per a promoure la igualtat de tracte i d'oportunitats de dones i homes en l'àmbit laboral, els poders públics han de dur a terme les actuacions específiques següents:

a) Dur a terme actuacions, plans i programes destinats a les dones amb dificultats específiques d'inserció laboral.

b) Promoure l'accés de les dones a llocs directius i de comandament i crear un pla per a incentivar les empreses a adoptar mesures específiques per a garantir la representació equilibrada de dones i homes en els llocs de direcció i en els consells d'administració. Avaluar de manera continuada l'impacte d'aquestes actuacions i prendre les mesures adequades per a llur compliment efectiu.

c) Garantir el compliment del principi d'igualtat retributiva de dones i homes i promoure la incorporació de la perspectiva de gènere en les polítiques empresarials amb impacte en la retribució del personal, i establir mecanismes perquè les empreses hagin d'adoptar mesures per a diagnosticar i eliminar la bretxa salarial i per a fixar retribucions i complements d'una manera transparent i amb perspectiva de gènere.

d) Promoure una major diversificació professional de les dones en el mercat laboral i eliminar la segregació horitzontal, adoptant les mesures necessàries per a facilitar no només la incorporació de les dones en els sectors econòmics tradicionalment masculinitzats i alhora més estratègics i de major projecció professional, sinó també la dels homes en els sectors tradicionalment feminitzats, i vetllant perquè els sectors feminitzats siguin revaloritzats socialment i tinguin el mateix reconeixement i les mateixes condicions laborals que els altres.

e) Establir, prenent com a referència les recomanacions elaborades per la Comissió d'Igualtat i Temps de Treball del Consell de Relacions Laborals, mecanismes que permetin de donar resposta a les denúncies i reclamacions per assetjament sexual o per raó de sexe, amb l'objectiu de garantir que les empreses compleixin el protocol per a la prevenció i l'abordatge d'aquests d'assetjaments. En aquest tipus de denúncies i reclamacions, cal aplicar el principi d'inversió de la càrrega de la prova, segons el qual quan la part actora o interessada al·legui aquest tipus d'assetjament i n'aporti indicis fonamentats, correspon a la part demandada, o a qui s'imputi l'assetjament,

l'aportació d'una justificació objectiva i raonable, suficientment provada, de les mesures adoptades i de llur proporcionalitat.

f) Impulsar mesures que afavoreixin la implantació de nous horaris que permetin, en termes d'igualtat d'oportunitats, el desenvolupament professional i la compatibilització de la vida laboral i personal. Aquests nous horaris han de contribuir a la millora tant de la qualitat de vida dels treballadors com de la competitivitat i l'eficiència empresarials.

g) Elaborar, en el si de la Comissió d'Igualtat i Temps de Treball del Consell de Relacions Laborals, recomanacions perquè els convenis col·lectius prevegin un sistema de valoració de llocs de treball i grups professionals que n'avaluï les funcions i les responsabilitats sobre la base de criteris neutres i comuns entre treballadors d'ambdós sexes i tinguin en compte la perspectiva de gènere.

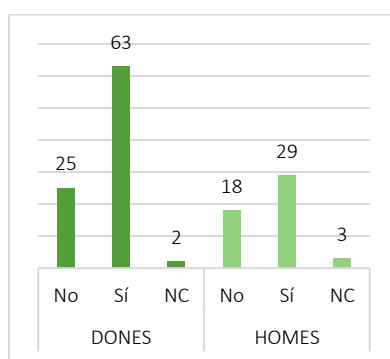
En l'àmbit local, les polítiques d'activació econòmica són gestionades pel Servei l'Ajuntament de Flix des de la societat mercantil de capital íntegrament públic Flix Gestió d'Iniciatives Econòmiques o Centre municipal d'empreses que segons la informació disponible a la web "s'encarrega de garantir els serveis bàsics als usuaris del Centre d'Empreses de Flix i també de cercar serveis externs per activitats puntuals d'animació empresarial o de suport a emprenedors, com formació, assessorament o tutoria i supervisió del projecte d'empresa".

Entre els diferents serveis que ofereixen hi ha la borsa de treball, borsa d'habitatge, lloguer d'espais, assessorament a empreses i ajuts, així com formació dirigida a les empreses.

D'altra banda, pel que fa a la política d'activació econòmica local, és important tenir en compte el projecte Ribera d'Ebre Viva, un projecte d'ocupació impulsat pel Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre i subvencionat pel SOC que pretén impulsar l'ocupació a la comarca.

Pel que fa a la ciutadania, en primer lloc, quan se'ls hi pregunta sobre si creuen que les polítiques d'ocupació impulsades per l'Ajuntament de Flix fomenten la igualtat de dones i el col·lectiu LGTBIQ+ en l'àmbit del treball al municipi o la comarca, s'observa el següent:

GRÀFICA 33. PERSPECTIVA DE GÈNERE EN LES POLÍTIQUES D'OCUPACIÓ LOCALS

Font i elaboració pròpia.

Una majoria, el 70% de les dones i un 58% dels homes creuen que l'Ajuntament de Flix fomenta el treball i ocupació de les dones i col·lectiu LGTBI al municipi o la zona, mentre que un 27,78% de les dones i un 36% dels homes creuen que no s'impulsen les polítiques d'ocupació en aquest àmbit. Pel que fa als percentatges restants, aquests inclouen dones i homes que han deixat en blanc aquesta pregunta o mostren un desconeixement al respecte. Creiem important destacar

que un 44,4% de les dones de 31-45 creuen que l'Ajuntament no promou polítiques d'ocupació orientades a aquest col·lectiu. Pel que fa a la resta de franges d'edat, no s'observen diferències intra ni intergèneres.

Si analitzem les respostes segons l'orientació sexual, s'observa com, si bé en el cas de les dues dones homosexuals ambdós han respost que si a la pregunta plantejada, els homes homosexuals en la seva majoria (75%) creuen que no s'impulsen polítiques d'ocupació per a dones o persones del col·lectiu LGTBI.

En el cas de les persones amb diversitat funcional, no s'observen diferències significatives, sent que quatre de les cinc dones que exposen tenir alguna diversitat funcional, creuen que l'Ajuntament de Flix impulsa aquestes polítiques d'ocupació per als col·lectius referits.

Alguns comentaris que s'han fet al respecte són els següents:

- Dona: No tinc prou informació per respondre.
- Dona: No sé que fa l'Ajuntament.
- Home: Les polítiques d'ocupació de Flix no són gens bones en general.
- Home: No crec que tingui un protocol a seguir.
- Home: Se segueix demanant ocupació en funció del treball, si busquen un mecànic ha de ser home, si demanen un recepcionista ha de ser dona. Potser a l'oferta de treball no ho especifica, però quan envies la sol·licitud/currículum et descarten ràpid si no entres al perfil sexista que tenen.

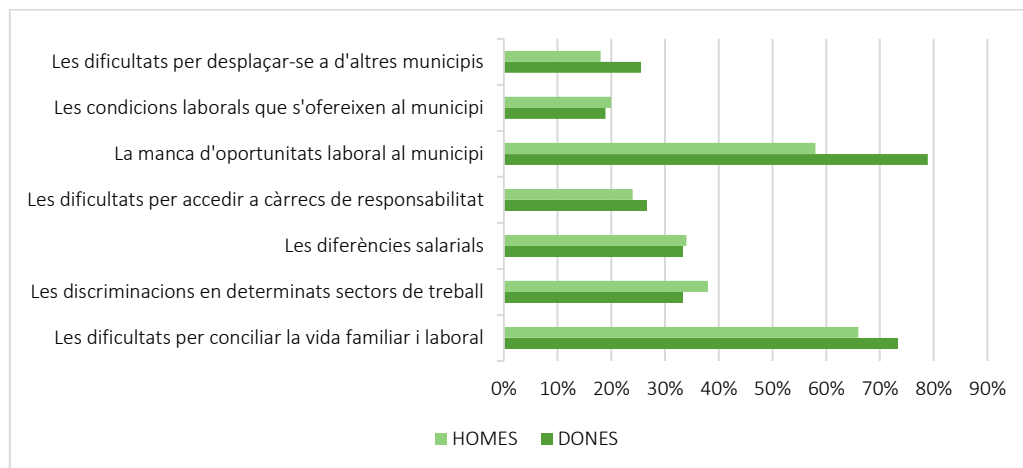
Pel que fa a la percepció que s'ha captat a través dels diferents grups de discussió respecte les polítiques d'ocupació s'exposa com la segregació horitzontal es reproduceix en els diferents llocs de treball que s'ofereixen des de l'Ajuntament, com l'oficina o la brigada municipal malgrat que poc a poc es van produint canvis:

Aleshores sí que és veritat, que quan es fa algun Pla d'ocupació específic doncs es poden agafar dones per fer aquell temps no, però el general les oficines, són dones. Vull dir que és manteniments o dels carrers, o feines així més feixugues, els porten els homes. Des del meu punt de vista, però ja et dic, estic fora de del que és dia a dia de l'Ajuntament.

En aquest sentit, a través de la interpretació de la informació facilitada i les percepcions que han anat sorgint en els diferents grups de discussió, creiem que en l'àmbit municipal hi ha una absència de perspectiva de gènere en els diferents plans d'ocupació. Si bé s'al·lega que "no s'estableixen prohibicions perquè es presentin dones a les diferents ofertes de feina", això no implica que es produeixin polítiques actives d'ocupació que tinguin en compte les desigualtats en el mercat de treball del municipi que han anat identificant tant la ciutadania com el cos polític.

Pel que fa a les problemàtiques en l'accés i permanència al mercat de treball a Flix de les dones, la ciutadania que ha contestat al qüestionari ha exposat el següent:

GRÀFICA 34. PROBLEMÀTIQUES DE LES DONES D'ACCÉS I PERMANÈNCIA AL MERCAT DE TREBALL

Font i elaboració pròpia.

La manca d'oportunitats laborals al municipi (79% de les dones i 58% dels homes) així com les dificultats per conciliar la vida familiar i laboral (73% de les dones i 66% dels homes, respectivament), són les problemàtiques que s'identifiquen per la ciutadania com a principals pel que fa a la participació de les dones al mercat de treball en l'àmbit local. D'altra banda, pel que fa a la resta d'opcions, per les dones tenen un pes important les discriminacions en determinats sectors de treball i les diferències salarials (33%, respectivament), sent les condicions laborals i les dificultats per desplaçar-se a d'altres municipis les menys escollides, 19% i 26%, respectivament. En el cas dels homes, totes aquestes opcions també són identificades com a obstacles en el mercat de treball que afecten a les dones (38%, 34%, 20% i 18%, respectivament)..

Són precisament aquestes problemàtiques per conciliar la vida laboral i familiar les que s'han identificat en els diferents grups de discussió com una de les problemàtiques per excel·lència que dibuixen un marc de desigualtat laboral en les dones:

En el grup de discussió amb les entitats municipals, si bé en un primer moment s'exposa que les dones i els homes tenen les mateixes oportunitats, poc a poc, s'afirma, que les dones presenten més factors de risc de desocupació fruit de les desigualtats de gènere. Les responsabilitats de la llar, l'atenció i cura de fills/es i persones dependents a càrrec, així com les limitacions en el transport o la manca d'estudis en les dones de mitjana edat condicionen la seva participació en el mercat de treball. D'altra banda, s'exposa que, en molts casos són ofertes d'ocupacions especialment feminitzades així com treballs a jornada parcial, que no ofereixen unes condicions "rentables" per a les dones que veuen les seves decisions condicionades als rols sexuals imposats:

Llavors per això, doncs bé, la gent que no té estudis, és més problemàtica. Llavors són llocs de treball més parcial. Les dones són més precàries que els homes, sobretot quant a nivell d'estudis. Tenen més problemàtica, però clar, a demès (...) el problema és que els truques per treballar, és que tinc els fills, no sé on els he de col·locar, és que, l'altra és que cuido als meus pares.. És que tota aquesta problemàtica te la trobes. És que clar! És que ara doncs... ara no tinc cotxe o no tinc transport. Si clar, a lo millor són feines per treballar a temps parcial a... no sé, a un supermercat o de neteja, a un 30% o 40%, doncs clar, no és rentable de fer el trasllat.

A mi que em digui que un home, fa no sé... poso la roba a rentar, poso la rentadora i tal... Em sembla correcte. (...) Però et vull dir que al final qui assumeix, és a dir, el concepte, diguéssim

família, qui assumeix no? El rol de tirar endavant la família, no? I el rol de tirar la família van ser... aportar uns diners, perquè no es podia fer res més i en aquests moments el rol ha canviat totalment i resulta que en aquests moments, jo crec que encara estem en una situació d'ambivalència, en la qual la dona, surt a treballar però serà segurament la que plegarà per poder assistir la família

En canvi, si bé és cert que s'ha observat una consciència generalitzada pel que fa a les desigualtats de gènere, durant la realització del grup de discussió s'ha detectat un discurs masculista d'una de les persones assistents que, si bé s'ha expressat en diferents moments de la jornada, ha "justificat" la segregació ocupacional amb arguments biologicistes així com basades en "l'elecció lliure o còmoda" de les dones:

Jo penso que la feina va en funció del gènere o de les necessitats. (...) D'alguna manera físicament, les dones no són igual que un home, però tot va en funció també de les necessitats. (...) Que hi ha varies... que és pot arribar... que és pot arribar aconseguir de que hagi paritat en les feines? Sí. No. Quin problema hi ha que no li hagi dit? Qualsevol de la majoria de la gent, perquè la majoria de les dones, van agafar carreres o estudis o formacions de tipus de lletres o científic (...) Perquè no van anar a la tècnica? Això se'ls hi hauria de preguntar a elles (...) Perquè no hi ha lampista dones? Perquè no hi ha paletes dones? Vull dir, i després si ens apoderem en la qüestió social, de fer labor social com a associacionisme, o labor, o la labor de casa, és evidentment, que aquí sí que hauria d'haver una paritat independentment del temps de cadascú. Una dona pot tenir casos excepcionals, encara que tingui unes ocupacions familiars, igual que el home, vull dir. No té perquè, en un període al llarg de la vida, un home sí tindrà la possibilitat d'associacionisme i en canvi perquè la dona té unes funcions atribuïdes últimament, no es pot dedicar-se. Això sí. Però després també va en funció de la comoditat de la persona.

Vull dir, per exemple, una empresa de neteja. Partim perquè una empresa de neteja ha de tenir netejadors de vidre? Com és que no? És curiós, no? Els homes de la neteja, que els homes de neteja sols són homes, les dones fan la resta. Què passa aquí? Vull dir, no sé, si assalariament, malauradament, no s'ha afegit res, jo si fos una dona i entrés a treballar a una empresa de neteja, li diria doncs escolta, que jo vull anar a netejar vidres. A mi dóna'm l'escala, el d'allò. Jo dic moltes vegades, no sé, moltes vegades nosaltres mateixos, ens auto exclouem de moltes coses (...) A mi ja em va bé. La veritat no és el mateix, si a lo millor passar el polset, o la pols, que et posis una escala al coll, i enfilar-te per les parets, i netejar vidres, encara que cobris més.

Totes aquestes afirmacions van portar a debat sobre com els valors culturals impacten directament en aquesta construcció d'ocupacions "femenines" i "masculines" que són l'origen de la segregació ocupacional que s'observa en el mercat laboral:

Jo he llegit molts articles d'això. Perquè es fa?. Jo crec que és cultural. A vegades, la ment et treballa més després que tot, i tu fas i ho acceptes. T'ho estan dient i actualment ho acceptes i penses després perquè ho he acceptat, si això no és així. Si això tenia que ser diferent. Perquè ella és una dona i ell un home, som tots igual i la capacitat mental és la mateixa per a tothom. Però jo crec que es cultural. És una ciutat patriarcal i és cultural. I punt. El que es te que canviar, és el que deies tu, és l'ensenyament com deia l'altre. L'ensenyament base dels nens, de dir que tots som capaços. El meu pare érem tres filles, i a mi el meu pare em va ensenyar... jo sé canviar els endolls, arreglar la electricitat de casa, he pintat les parets, he fet moltes coses a casa perquè com érem totes dones, doncs mira, t'has buscat la vida i te l'has fet. No has esperat a que vingués un home a que t'ho faci perquè ens ho hem fet nosaltres perquè som capaces de fer tot igual. Però clar, si ja t'eduquen de que com que tu ja ets la dona, com és el teu germà, perquè no ho sabrà ni jo, perquè té més força o pel que sigui o perquè té por a pujar l'escala doncs ja l'hem... és cultural. Jo crec que és cultural.

Així com el "valor afegit" i la major reputació social i econòmica de les professions masculinitzades:

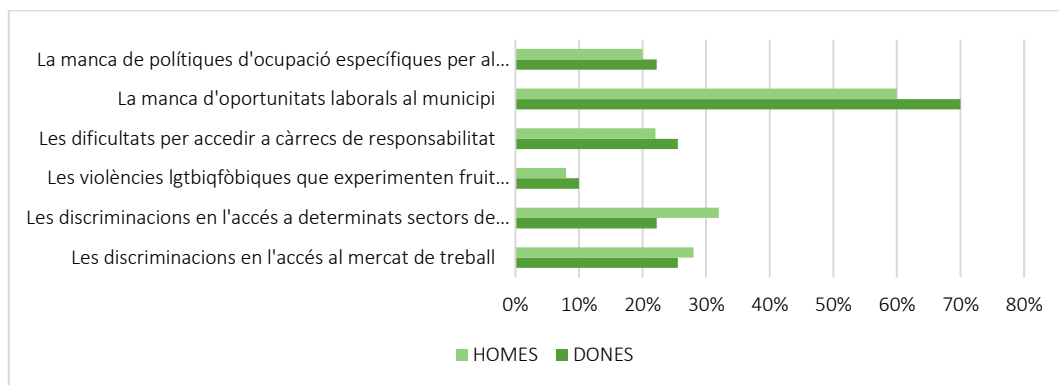
- Perquè està mes ben valorat una feina que una altra?. Les feines normals, de gent que no té estudis em refereixo. Està més ben valorat una persona que no té estudis tècnics d'home que una dona. (...) Si només s'ha de comparar per exemple lo que cobra un lampista per hora, que el que cobra una senyora que frega per hora.

- Doncs s'ha de fer propaganda perquè les senyores es facin lampista.

-No, ho pagar més a les dones que netegen.

En canvi, pel que fa al col·lectiu LGTBI Les dones i homes que han respost al qüestionari identifiquen la manca d'oportunitats laborals al municipi (71% de les dones i 66% dels homes) com la problemàtica principal que afecta a la participació en el mercat de treball del col·lectiu LGTBI. Així s'observa en la gràfica següent:

GRÀFICA 35. PROBLEMÀTIQUES DEL COL·LECTIU LGTBI EN L'ACCÉS I PERMANÈNCIA AL MERCAT DE TREBALL

Font i elaboració pròpia.

Tal com ja s'ha comentat, la manca d'oportunitats laborals al municipi (70% de les dones i 60% dels homes) s'identifica com la problemàtica principal que afecta a la participació en el mercat de treball del col·lectiu LGTBI. Pel que fa a la resta de les opcions, totes són escollides per un 20%-30% de la ciutadania, tant dones com homes, a excepció de les violències lgtbifòbiques que són considerades només per una minoria com un problema que afecta al col·lectiu LGTBI. D'altra banda, creiem important destacar que sis dones i un home afirmen que el col·lectiu LGTBI no experimenten "cap" d'aquestes problemàtiques.

Conclusions

Pel que fa a la informació sobre les diferents accions o polítiques dirigides a promoure o incidir en l'ocupació del municipi, la manca de dades ens ha permès analitzar quina és la realitat que es produeix al municipi.

Una mirada però, que l'hem pogut obtenir a través dels diferents de discussió, tant a les diferents entitats del municipi com al cos polític, d'on s'extrau que no només no es fomenten polítiques d'ocupació que incorporin la perspectiva de gènere sinó que a més, es reconeix que existeix una segregació ocupacional en les diferents ofertes que s'ofereixen des de l'ajuntament. Una segregació horitzontal però, que si bé no es produïda per una discriminació directa del consorci, requereix accions positives que no s'estan desenvolupant.

En aquest sentit doncs, podem afirmar com s'han identificat unes mancances quant a la incorporació de la perspectiva de gènere en les diferents polítiques d'ocupació ja no només per la ceguera existent vers el disseny e implementació de polítiques actives que tinguin en compte les necessitats específiques de les dones i col·lectiu LGTBI, sinó per la manca d'una mirada de gènere que implica que es retroalimentin les desigualtats en el mercat de treball local. Es per això que les actuacions dels poders públics i serveis locals no s'ajusten a les obligacions previstes en la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes en el seu article 32.

Per tot això, es requereix la implementació transversal de la perspectiva de gènere en les diferents polítiques que siguin impulsades pel propi Ajuntament a través del Centre d'Empreses de Flix en els àmbits de formació, ocupació, emprenedoria, etc. sinó que, a més a més, així com el disseny de les polítiques d'ocupació que tinguin en compte les necessitats de les dones del municipi des d'una mirada interseccional (diversitat funcional, racialitzades, etc.).

4.2.3. Treball domèstic, de cures i afectes

El treball de la llar i de cura en l'àmbit familiar recau principalment sobre les dones, independentment de l'edat o de la situació laboral. Malgrat que aquest treball sosté l'estructura productiva, no es reconeix el seu valor econòmic i social, per la qual cosa es realitza de forma no remunerada i invisible.

- En l'última Enquesta dels Usos del Temps (ara en endavant, EUT), realitzada per l'INE l'any 2013 es va observar com les dones dedicaven de mitjana 1 hora i 52 minuts més al dia a les tasques de la llar i la família i, per contra, dedicaven 1 hora i 2 minuts menys al treball remunerat que els homes.
- En l'Enquesta Nacional de Condicions de Treball (ECV) de l'any 2015, realitzada per l'Institut Nacional de Seguridad i Salud en el Trabajo (INSST) s'observava com variables com tenir parella i que aquesta estigui treballant o tenir fills/es influeixen en la distribució del temps que es dedica al treball no remunerat, tal com s'observa en la següent taula:

TAULA 12. HORES A LA SETMANA DEDICADES TREBALL REMUNERAT O NO REMUNERAT SEGONS TIPUS DE LLAR

TIPUS DE LLAR		TREBALL PRINCIPAL	UN ALTRE TREBALL	TREBALL NO REMUNERAT		TREBALL PRINCIPAL	UN ALTRE TREBALL	TREBALL NO REMUNERAT
Sense parella	HOMES SENSE FILLS/ES	36,9	0,1	10,9	HOMES AMB FILLS/ES	35,7	1,5	13,5
Amb parella que no treballa		39,4	0,0	6,0		40,3	0,4	16,3
Amb parella que treballa		39,9	0,3	8,7		42,5	0,1	20,8
Sense parella	DONES SENSE FILLS/ES	33,3	0,2	13,3	DONES AMB FILLS/ES	31,7	0,4	31,9
Amb parella que no treballa		33,6	0,4	17,2		34,7	0,1	30,7
Amb parella que treballa		36,0	0,5	16,4		34,0	0,2	37,5

Font: Enquesta Nacional de Condiciones de Trabajo: INE.

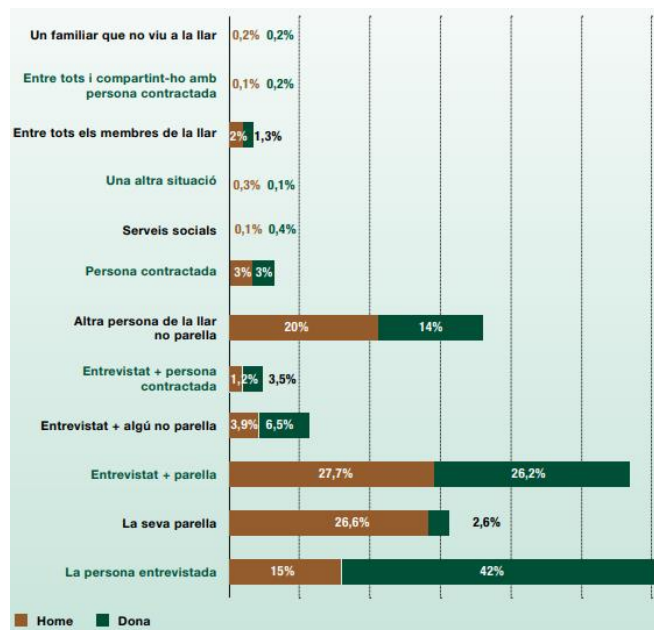
No obstant, quan hem analitzat el treball de mercat format ja s'ha observat com les dones, representen gairebé la totalitat de les persones que sol·liciten una excedència o jornada parcial, estant aquesta especialment relacionada per la cura dels fills/es i de persones malaltes o dependents.

En aquest sentit, recordem que, d'acord amb les dades facilitades per l'Institut de les Dones del Ministeri d'Igualtat, el 2020, el 92,26% i el 79,54% de les excedències per cura de fills/es i per cura de familiars, respectivament, van ser demanades per dones. A més a més, les dones representen el 88,9% del total de persones que manifesten que el motiu de preferència de la jornada parcial és per la cura de fills i filles i el 86,7% de les persones que manifesten que el principal motiu és tenir cura de persones malalties o dependents.

D'acord amb l'Enquesta de Salut a Catalunya 2020 (ICD, 2021) en dies feiners, les dones dediquen de mitjana 1,91 hores diàries a les activitats domèstiques, mentre que els homes en dediquen 0,92 hores. Durant el cap de setmana, la mitjana d'hores dedicades a activitats domèstiques per part de les dones augmenta fins les 2,81 hores sent encara inferiors en els homes ja que hi dediquen 1,61 hores de mitjana al dia. Al mateix temps, el 42% de les dones consideren que són elles qui s'ocupen principalment de les feines de la llar i el 26,2% que se'n ocupen elles i les seves parelles.

La suma d'aquestes dues activitats és superior en el cas de les dones, fet que representa dedicar menys temps a la resta d'activitats personals com són fer esport, estudiar, etc.

GRÀFICA 36. PERSONES QUE S'OCUPA PRINCIPALMENT DE LES TASQUES DE LA LLAR

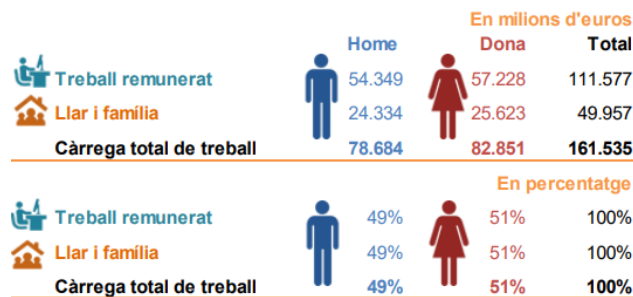
Font i elaboració: Dossier Estadístic: Les dones a Catalunya 2021. Institut Català de les Dones.

D'altra banda, el 41,4% de les dones han indicat que són les cuidadores principals de les persones amb discapacitat i el 8,6% la seva parella, mentre que en el cas dels homes aquests percentatges són del 16,2% i 18,4%, respectivament. Quant a la població menor de 18 anys, les dones consideren que són elles les principals cuidadores de la població menor de 18 anys en un 37,8% dels casos i els homes ho consideren en un 8,7% dels casos.

La major dedicació en les tasques de la llar de les dones que en moltes ocasions suposa una doble o triple jornada laboral en aquelles dones que també participen en el mercat de treball formal. D'altra banda, mitjançant l'Informe de Quantificació econòmica del treball domèstic no remunerat elaborat per l'Institut Català de les dones, es va poder observar com respecte les dades de l'EUT de l'any 2011, a mesura que augmentava el nivell formatiu també augmentava la càrrega total de treball, tant de dones com d'homes. No obstant, també és cert que es donava una relació inversament proporcional, ja que, a mesura que augmenta el nivell formatiu disminueix la diferència per sexe de dedicació al treball domèstic. Una reducció del temps de dedicació al treball no remunerat que pot estar relacionat en la cerca i contractació d'ajuda externa. Unes dades que treuen a la llum com la visibilització de dones en el mercat de treball en països desenvolupats ha implicat la invisibilització de dones migrants especialitzades en el treball domèstic mitjançant una cadena de cures global (Pla, 2008).

D'acord amb els càlculs realitzats per l'Institut Català de les dones, el valor econòmic del treball no remunerat de les llars a Catalunya l'any 2015 era de 49.957 M€ a preus corrents del salari brut de 2015.

GRÀFICA 37. VALOR ECONÒMIC DEL TREBALL DE CURES I DOMÈSTIC

Font: Informe de Quantificació econòmica del treball domèstic i de la cura de persones no remunerat a Catalunya.
Institut Català de les Dones.

D'altra banda, aquesta distribució desigual de les tasques domèstiques calculada en funció de les dades de l'EUT (2011) i el salari brut mitjà de 2015, implica un cost de 2.759 euros anuals a cada dona a Catalunya donat que impacta directament en els seus ingressos salarials bruts anuals pel treball remunerat.

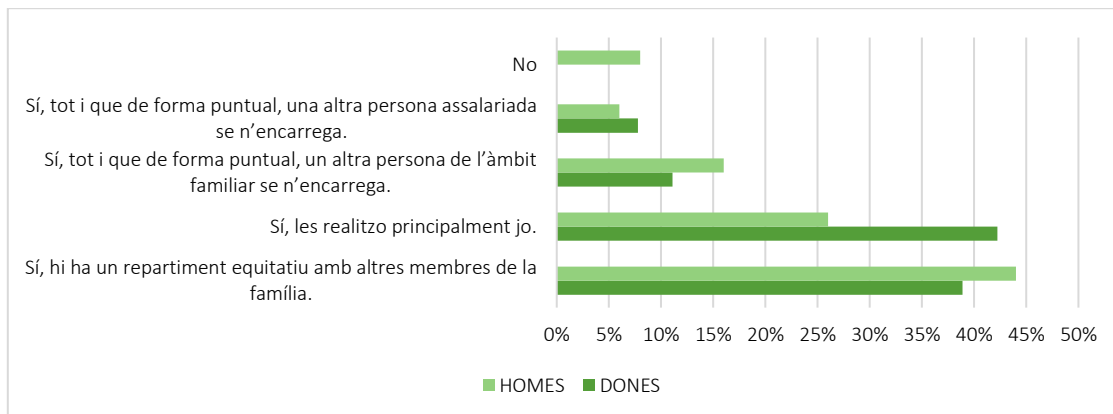
Aquestes dades reflecteixen la lògica d'un sistema econòmic que, fruit de la divisió sexual del treball, construeix a les dones com a elements de mercat menys productius. La major dedicació al treball no remunerat fruit de la naturalització de la dona com a cuidadora de la llar, ja no només implica una menor capacitat temporal al treball remunerat, sinó que a més, permet que l'home estigui més disponible per al treball remunerat i sigui, d'acord amb els conceptes de mercat, més productiu. Aquesta dedicació al treball no remunerat i, al cap i a la fi, als treballs de cures i de la llar, també beneficia al propi Sistema de l'Estat del Benestar, ja que davant la incapacitat institucional de satisfer les necessitats socials que s'han vist augmentades per una crisi en l'ètica de cures, les dones, assumeixen les funcions de protecció social de l'Estat, reduint-se així doncs, els costos institucionals dirigits a les cures.

En aquest sentit, les dades exposades, no només ens ofereixen informació sobre la realitat en la divisió sexual del treball productiu i reproductiu segons gènere, sinó que fan sortir a la llum la necessitat de fomentar polítiques de corresponsabilitat que qüestionin els rols de gènere tradicionals, incidint també en els usos del temps.

No obstant, quina és la situació de la ciutadania de Flix?

A través de l'enquesta dirigida a la ciutadania hem pogut conèixer quina és aquesta distribució de les tasques domèstiques en les diferents unitats familiars. Quant se'ls hi pregunta sobre la seva participació en les tasques domèstiques, s'observa el següent:

GRÀFICA 38. PARTICIPACIÓ EN LES TASQUES DOMÈSTIQUES

Font i elaboració pròpia.

Segons la informació facilitada per les persones de la ciutadania que han contestat al qüestionari, les dones assumeixen elles mateixes les tasques de la llar en la seva majoria, ja sigui realitzant-les principalment elles (42%) o fruit d'un repartiment equitatiu amb d'altres membres de la família (39%). En canvi, en els homes, aquesta distribució és menor, sent que el major percentatge es dona quan hi ha un repartiment equitatiu entre membres de la família (40%) respecte una minoria d'homes que les assumeixen principalment ells (26%).

D'altra banda, un 11% de les dones i un 16% dels homes, afirmen que puntualment una altra persona de l'àmbit familiar se n'encarrega, mentre que només una minoria, el 8% de les dones i el 6% dels homes tenen una persona assalariada que realitza les tasques de la llar. Per últim, quatre homes exposen no participar en les tasques de la llar.

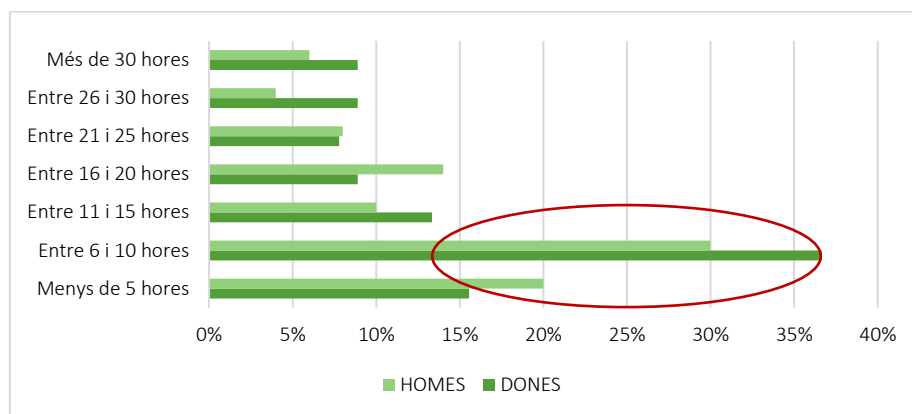
Pel que fa a la situació econòmica de les persones que contracten els serveis d'una tercera persona, la majoria arriben amb fluïdesa a final de mes, incloent dones i homes, sent que només una dona exposa tenir dificultats per arribar a final de mes i tenir els serveis d'una persona assalariada.

En les persones amb diversitat funcional, la majoria, cinc de les set dones, assumeixen la realització de les tasques de la llar, ja sigui de forma individual o fruit d'un repartiment amb d'altres membres de la unitat familiar, mentre que en el cas de les dues dones restants, puntualment, ho assumeix una persona assalariada. En el cas de l'home amb diversitat funcional, aquest no assumeix les tasques domèstiques.

Respecte a l'edat, no s'observa que sigui un factor que influeixi en la contractació o no d'una persona assalariada, sent que en el cas de les dones, en totes les franges d'edat són les dones qui assumeixen les tasques de la llar. Per últim, és principalment quan les persones que han contestat al qüestionari tenen un treball remunerat per compte d'altre o assalariat en que es produeix la contractació d'una tercera persona per tal que realitzi les tasques de la llar.

Quant a les hores de dedicació, s'observa el següent:

GRÀFICA 39. HORES DE PARTICIPACIÓ EN LES TASQUES DOMÈSTIQUES

Font i elaboració pròpia.

Un 37% de dones i un 30% dels homes, diuen dedicar entre 6 i 10 hores a les tasques de la llar, mentre que un 16% de les dones i un 20% dels homes exposen dedicar-hi menys de 5 hores. A mesura que augmenten les hores de dedicació els percentatges es van reduint. En els homes, els percentatges es distribueixen entre els que hi dediquen entre 11 i 15 hores (10%), entre 16 i 20 hores (14%), sent només el 6% dels homes, els que hi dediquen més de 30 hores. En el cas de les dones en canvi, aquestes tenen representació mostral en totes les opcions.

Pel que fa a la informació extreta en els grups de discussió, tant les entitats feministes com el cos polític coincideixen en un mateix punt: la distribució desigual del treball domèstic en la ciutadania de Flix.

Quant es pregunta sobre l'existència d'una distribució igualitària entre dones i homes en les tasques de la llar, les diferents entitats reflexionen a partir de la participació de les dones en la vida associativa del municipi. En aquest sentit, la divisió sexual del treball limita les oportunitats de les dones sent especialment la maternitat el factor que s'identifica com a determinant en els usos del temps i, per tant, en el "temps lliure" de les dones. És per això que s'exposa com no és fins que els fills o filles no són persones dependents o la jubilació, que les dones decideixen participar d'una forma més activa en la vida associativa:

Sembla tot responsabilitat de la dona a pesar. L'home és com si t'ajudés. Com si ell no tingués cap responsabilitat. I referent al de la junta de les dones, doncs han de venir tot dones, que ja estan jubilades o així perquè les que estan en actiu no poden. Els fills, per la casa, per la feina.

I les dones que podrien fer per la joventut doncs totes estan ocupades (...) Han d'estar ja jubilades o que no tinguin feina.

D'altra banda, s'exposen les diferències generacionals quant al repartiment de les tasques de llar. A través dels casos de familiars s'exposa com donat la incorporació de les dones en el mercat de treball, les generacions més joves han tingut que adaptar-se i deconstruir-se fins a models de masculinitat no hegemònics, que trenquen amb els estereotips de la divisió sexual del treball. En canvi, són els homes d'una edat més avançada els que mostren més reticències per assumir tasques que tradicionalment han fet les dones:

En principi els nois ja tenen una altra visió de les coses, i ja han acceptat que hi ha moltes coses que també els hi toca fer-les (...) Segons qui encara no ho ha assimilat. Però s'ha de ser mes gran

per assimilar-ho. (...) Els grans, estem acostumats a un altra cosa i en aquesta edat gran, els homes, segons quins, a la majoria els hi costa molt. (...) Hauríem de fer per a reciclar-nos.

No obstant, també surt a la llum com, de forma conscient o no, els rols tradicionals associats a la maternitat o la paternitat on transmesos per les noves generacions a través de les seves xarxes socials:

Que si ara mires el tic toc, els memes, se diu memes? No ho sé. Surten, que surten el pare i la mare, gent jove expressant jo sóc el pare i la mare, la mare sempre fa el paper, i son nois de 25-20 anys, nens que fan el paper de la mare, la que castiga, la que fa això, allò i el pare sempre representa un paper completament passiu. (...) Jo crec que no, en un jove no canvia tant la cosa. (...) Es lo que s'ha vist. Que un noi tingui 25 -27 és lo que veuen, és un continuo. I el que fem després de grans, és lo que, com et diu ell, encara que tu et diguin que no tens que fer... la teva educació és aquesta. Lo que trobes normal és això i sense adonar-te'n agafes costums que les normalitzes, que és com a dir com que la dona es fa la responsable de la casa encara que ajuden, que és lo que fan ajudar, la responsable de la casa és la dona. Per això és la que sempre la que demana la excedència, la que demanen i tal, la que fa això, és la que... és normal treballar seccions, però la que se carrega tot a l'esquena, no? I després es representa en això. I després no van associacions, perquè tenen feina.

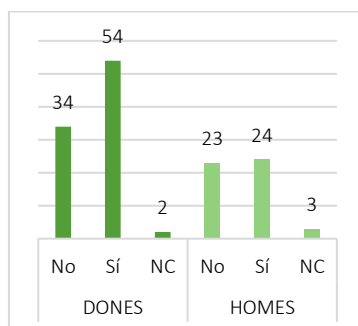
A més, tal com es pot llegir en la transcripció, delegar l'atenció i cura de les filles i fills en les àvies i els avis no és símil de deconstrucció dels rols tradicionals, sinó que el que es produeix és una "traspàs de responsabilitats".

O sigui, s'ha de fer una part, perquè la gent, els homes del meu cicle, ens anéssim adaptant, que serà difícil per poder anar igualant. Aquí hi ha una diferència. Ens los joves jo veig que esta bé, tots planxen, tots renten, freguen, vull dir tot normal (...) la nostra generació, afortunadament podíem viure sols o podien viure amb la família, i ara han de treballar ell i ella. Lo qual, necessiten, es veuen que els avis, els parents ajudin, no?

D'altra banda, pel que fa al foment de polítiques corresponsables, s'observen unes deficiències en la promoció d'una cultura corresponsable a través per una banda, de les polítiques de l'Ajuntament de Flix en la prestació de serveis municipals, així com vers el foment de la conciliació i la corresponsabilitat en l'àmbit privat.

En aquest sentit, quan es planteja a la ciutadania si creuen que l'Ajuntament de Flix ofereix serveis (activitats per ocupar el temps lliure de fills o filles, espais del banc del temps, etc.) per facilitar la conciliació i la corresponsabilitat, s'observa el següent:

GRÀFICA 40. ESPAIS MUNICIPALS PER FACILITAR LA CONCILIACIÓ I LA CORRESPONSABILITAT

Font i elaboració pròpia.

Mentre que en les dones hi ha una majoria que creuen que l'Ajuntament sí que ofereix espais o serveis per facilitar la conciliació de la ciutadania, 60% de les dones, en els homes aquest percentatge, si bé segueix sent una majoria, es redueix fins un 48%.

Pel que fa a tenir fills/es a càrrec, no s'observen diferències significatives en l'opinió d'aquelles persones que tenen fills/es a càrrec i que creuen que l'Ajuntament de Flix no ofereix aquests espais o serveis de conciliació, respecte d'aquelles persones que no tenen fills/es a càrrec.

En canvi, quant a accions municipals en matèria de polítiques de temps, lo cert és que, a través del cos polític s'exposa que es disposa d'espais municipals així com s'ofereixen ajuts econòmics per determinats models familiars (famílies nombroses i monomarentals/monoparentals) per la utilització d'aquests serveis municipals:

És evident, hi ha centre de dia, hi ha residència, hi ha escola bressol, tenim una xarxa hi ha un casal de la... la gent gran, però bé que en certa manera és el que parlàvem, no? Treu hores al bixa que hi ha de gènere entre les cures. Hi ha un casal de joves, sí. Tenim equipaments, i tenim serveis públics per a intentar o com a mínim posar alguna cura pal·liativa, sona malament dit així, en aquesta sobrecarrega de les cures a les dones, però a veure, directament que més falta, com es poden re-enfocar aquests serveis per a que realment siguin una eina de suport a la conciliació.

Però no és aquesta la problemàtica principal que s'ha identificat quant parlem sobre usos del temps, sinó que, a través de l'experiència de persones jubilades, surt a la llum com són les àvies i els avis qui tenen que suplir les mancances d'aquests serveis municipals, ja que les problemàtiques en la conciliació es produeixen per les mares i pares que tenen fills/es dependents a càrrec fora de l'horari escolar:

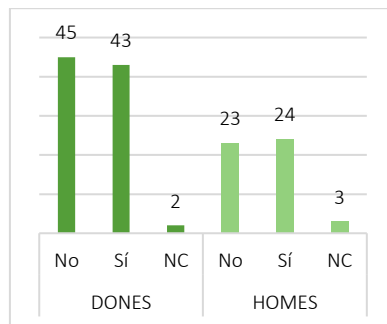
Completament. O sigui, que les institucions, o sigui, la llar d'infants, és per un tema laboral, perquè la dona pugui, el home pugui anar a treballar. Però després... la conciliació familiar, què vol dir, tenir espai de temps per fer coses, això de moment, les entitats diguéssim municipalistes, no ho han assumit de cap manera i qui assumeix això, evidentment, el 100% jo diria és, els avis. Els iaïos. És a dir, és aquesta franja de societat, que ha tingut la sort d'estar en una societat de consum i benestar i que ells mantenen aquest benestar, i per tant, podem repercutir amb els fills i amb els nets aquest espai, però això és el que diem de que la dona fa les cures fonamentalment, és ella la que es dedica a les cures, doncs aquest espai social, aquest ha correspost, esperem que vaguin canviant, a els iaïos.

D'altra banda, també es planteja la necessitat de replantejar-se com s'organitzen les diferents activitats lúdiques i familiars per tal de facilitar no només l'assistència de la ciutadania d'acord amb les seves responsabilitats laborals, sinó també una conciliació corresponsable:

Però després hi ha altres temes que hem comentat en tema d'horaris, per exemple, no? Quan es plantegen activitats que haurien de ser en família. Quin horari fem aquestes activitats en família? Pels nens i nenes? En dissabte a migdia? Potser estirà bé, no?. O un divendres a la tarda potser encara algunes famílies treballaran i no els podran portar.

Pel que fa a la ciutadania, quant se'ls hi pregunta sobre la suficiència i adequació de les mesures de conciliació de la vida familiar i laboral en la seva empresa actual o anteriors, exposen el següent:

GRÀFICA 41. SUFICIÈNCIA DE LES MESURES DE CONCILIACIÓ DE LA VIDA FAMILIAR I LABORAL

Font i elaboració pròpia.

La percepció de les dones i dels homes tal com s'observa en la gràfica està polaritzada. Així doncs, s'observa que la meitat de la mostra, el 47,78% de les dones i el 48% dels homes, creuen que a la seva empresa actual o anterior s'oferien facilitats per conciliar la vida familiar i laboral, respecte l'altra meitat, un 50% de les dones i un 46% dels homes, que creuen que no se'ls hi oferien mesures de conciliació adequades.

En el cas de les dones, existeix una correlació entre l'edat i el gènere, sent que la percepció és més negativa a mesura que augmenta l'edat de les dones que han contestat al qüestionari. Unes diferències generacionals que creiem que s'han d'explicar tenint en compte l'impacte de la divisió sexual del treball i com, donat que les responsabilitats que assumeixen les dones pel que fa al treball domèstic i reproductiu augmenten amb l'edat, aquestes poden tenir unes dificultats majors per conciliar.

Pel que fa a les persones amb diversitat funcional, tres de les dones opinen que la seva empresa actual o anteriors els hi oferien mesures de conciliació, mentre que tres restants opinen que no i una dona i un home afirmen que no ho saben.

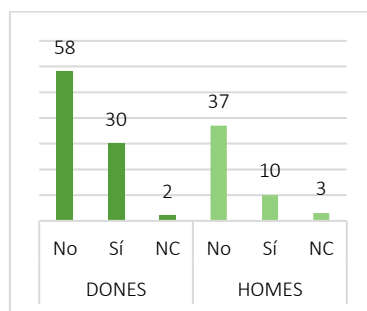
Per últim, si tenim en compte aquelles persones que tenen fills/es o persones dependents a càrrec no s'observen diferències significatives.

Algunes persones ha afegit els següents comentaris:

- Dona: En el meu cas se'm va negar el dret a lactància.
- Dona: Perquè treballo per compte propi, per tant jo m'ho concilio i per fer-ho sacrifico temps i diners.
- Home: Sempre és millorable si es fan polítiques adients.

És especialment destacable que una part important de les persones de la ciutadania que han contestat al qüestionari afirmen no haver-se acollit a cap mesura de flexibilització horària o de conciliació per càrregues familiars, 64,44% de les dones i 74% dels homes. Dues de les dones amb diversitat funcional, afirmen haver-se acollit a alguna mesura de conciliació. Al mateix temps, no hi ha especials diferències respecte aquelles persones que tenen fills/es a càrrec

GRÀFICA 42. PERSONES BENEFICIÀRIES DE LES MESURES DE CONCILIACIÓ DE LA VIDA FAMILIAR I LABORAL

Font i elaboració pròpia.

Alguns comentaris que han fet part de la ciutadania són els següents:

- o Dona: Cap. Els meus fills es van criar en guarderies des dels tres mesos, a vegades més de 8 hores.
- o Dona: No m'ho permetien en el seu moment.
- o Dona: Se'm van posar dificultats i vaig decidir renunciar-hi.
- o Home: Quan ho necessitava no existien i actualment no ho necessito.

És per això que es planteja la necessitat que des de l'Ajuntament de Flix es promoguin, amb el recolzament humà i econòmic, espais de participació ciutadana on les associacions puguin oferir espais de conciliació per les famílies del municipi:

Jo diria que en règim d'això, jo crec que està, seria bastant clar no, és a dir, l'Ajuntament o el municipi, el que ha de tenir és diferents espais, on es pugui la família deixar els nens durant dos o tres hores, per garantir i amb garantia del que el deixes, no? Jo crec que això, no seria tanta responsabilitat directa de muntar l'ajuntament una estructura, sinó de fomentar, que l'associacionisme del poble, i naturalment aportar les solucions necessàries, puguin crear aquestes borses, d'espais, però que no sigui del municipi, perquè no sigui de l'Ajuntament, sinó que sigui la participació ciutadana. Amb el qual això fomenta l'associacionisme i es doni espai per a que hi hagi més capacitat de dir tinc, necessito tres hores d'espai, que no necessito els nens, els deixo i els vaig a buscar i sé que estan perfectament cuidats, això requereix totes unes condicions de possibilitat econòmica

Més enllà de la informació obtinguda mitjançant el qüestionari i grups de discussió realitzats a la ciutadania en aquesta diagnosi, així com la informació que s'ha exposat *ex ante* vers els usos del temps, lo cert és que no existeix informació local respecte la corresponsabilitat o els usos del temps.

En aquest sentit, tant en la Llei 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes, com en la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, s'exposa com un dels principis d'actuació dels poders públics "l'equilibri entre el treball de mercat i el treball domèstic i de cura de persones i corresponsabilitat en el treball: els poders públics han de garantir el compliment dels principis d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en el treball i de no-discriminació a causa d'embaràs o de maternitat, i han de reconèixer la vàlua del treball domèstic i de cura de persones amb l'objectiu d'assolir un nou equilibri en la distribució del temps de treball i un repartiment equitatiu i corresponsable entre dones i homes dels treballs de mercat i domèstic i de cura de persones."

És per això que en l'article 42, s'estableix el següent:

En aplicació dels principis segon i quart de l'article 3, l'Administració competent ha de dur a terme les accions següents:

- a) Analitzar les desigualtats i les diferències existents entre dones i homes en els usos del temps i aplicar polítiques que tinguin en compte de manera integral la percepció i la visió del temps segons els diversos àmbits quotidians i permetin d'implantar horaris de treball més personalitzats i flexibles.
- b) Impulsar l'equilibri en la valoració i la distribució del temps dedicat al treball de mercat i al treball domèstic i de cura de persones tenint en compte el temps personal i el cicle de vida, i aplicar polítiques actives de sensibilització, corresponsabilitat, conscienciació i capacització destinades als homes.
- c) Implantar polítiques actives i de sensibilització que reconeguin la importància del treball domèstic i de cura de persones per a la sostenibilitat de la vida quotidiana, que en posin de manifest el valor social i econòmic, que afirmin la necessitat d'assumir-les amb corresponsabilitat entre dones i homes i que contribueixin a la socialització del treball de cura de persones.
- d) Elaborar programes de suport per a incentivar bones pràctiques en matèria de gestió del temps de treball i d'impuls del teletreball, amb l'objectiu de facilitar a totes les organitzacions, dins de l'àmbit d'aplicació d'aquesta llei i amb especial atenció a les petites i mitjanes empreses, la conciliació de la vida personal, familiar i laboral.
- e) Promoure mesures de conciliació de la vida personal i laboral en les activitats de formació professional inicial i formació professional per a l'ocupació, i també d'inserció laboral, destinades a la millora de l'ocupabilitat de les persones, especialment de les dones.

En aquest sentit:

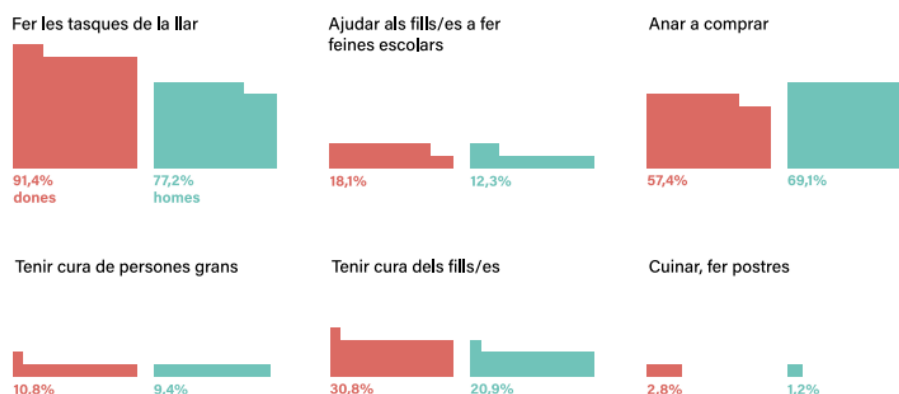
- 1r. Els centres i les entitats que imparteixen activitats formatives han de procurar d'adequar l'emplaçament i els horaris a les necessitats de conciliació de la vida personal, familiar i formativa dels alumnes.
- 2n. L'Administració pública competent ha de promoure la realització de programes de formació per mitjà de les noves tecnologies, a fi d'evitar desplaçaments i permetre l'organització flexible del temps de formació. f) Acompanyar els ens locals, les empreses i els organismes del seu àmbit competencial en la implantació de plans i mesures que contribueixin a millorar l'equilibri en l'ús del temps.

Covid-19

Tal i com va passar amb la crisi del 2008, la crisi actual ha implicat que els mandats de gènere respecte a la divisió sexual del treball agafin més força fruit de la destrucció del treball, la reducció de serveis institucionals (guarderies, escoles, centres de dia, etc.) o la instauració del teletreball, entre d'altres, que en molts casos ha portat a una major dificultat per conciliar.

Les dades mostren que es segueixen reproduint els rols de gènere on les dones realitzen les tasques de neteja de la llar i cura de persones dependents. L'única tasca de llar on hi ha un major percentatge masculí es "anar a la compra", una tasca que, més enllà de no implicar l'atenció i cura d'altres persones, comportava en temps de confinament estricte, sortir de la llar familiar.

GRÀFICA 43. ACTIVITATS DE TREBALL DOMÈSTIC I DE CURES DURANT ELS DIES DE CONFINAMENT PER GÈNERE. CATALUNYA, ABRIL DE 2020

Font: Enquesta sobre l'impacte de la COVID-19. Centre d'Estudis d'Opinió. Elaboració: L'impacte de gènere de la COVID-19 en dades. Institut Català de les Dones

A més a més, en el cas de la població estrangera la dedicació de les dones a activitats relacionades amb el treball domèstic i cura era d'un 43% enfront el 27,5% dels homes i d'un 25% i 11%, respectivament, en ajudar als fills/es en les feines escolars.

En aquesta sentit, quan es pregunta sobre el repartiment igualitari entre sexes del treball domèstic i familiar, tenint en compte que la majoria de la mostra, homes i dones, han exposat que el repartiment de les tasques de la llar entre els membres de la llar ha sigut el mateix, s'observa com, mentre els homes que han respost al qüestionari afirmen en major mesura que aquest ja era igualitari abans del confinament respecte les dones (27,1% de les dones i 42,6% dels homes), les dones tenen una percepció que aquests no és gens igualitari intersexes (20,6% de les dones i 5,7% dels homes). A més a més, un 29,4% de les dones i un 13,8% dels homes exposen que a les seves llars els treball domèstic i familiar no es realitza, ni abans ni durant el confinament, de menar col·laborativa. Així doncs, s'observa que, mentre les dones assumeixen individualment o "són ajudades" en major mesura, els homes afirmen fer-ho de forma col·laborativa amb la seva parella o "ajudant". S'observa el següent (Centre d'Estudis d'Opinió, 2020):

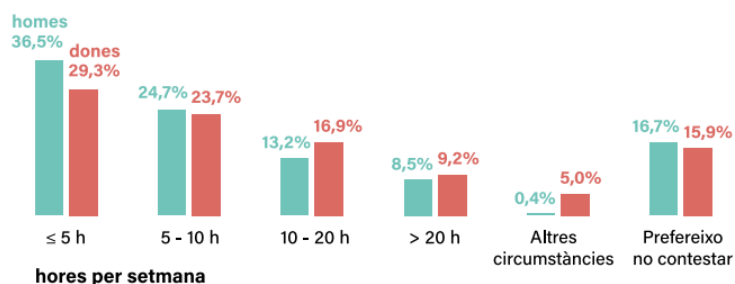
TAULA 13. REPARTIMENT DE LES TASQUES DE LA LLAR

QUI FA LES TASQUES DOMÈSTIQUES A LA LLAR	DONES	HOMES
Jo sol/a	21,2%	1,2%
La meva parella sol/a	0,6%	6,2%
Jo i la meva parella per igual	32%	45,9%
Jo amb ajuda de la meva parella	23,8%	4,2%
Jo amb ajuda de la meva parella i de fills/es	13,3%	5,4%
La meva parella amb ajut meu	4%	21,6%
La meva parella amb ajut meu i dels fills/es	0,5%	9,2%
La meva parella amb l'ajuda dels fills/es	0,1%	1,3%

Font Dossier de premsa de l'enquesta sobre Usos del temps i el confinament 2020. Elaboració pròpia.

Aquest major grau de dedicació s'observa en les hores setmanals de mitjana dedicades a les tasques domèstiques, havent una relació directament proporcional en les dones (més % dones a més hores) i inversament proporcional en els homes (menys % d'homes a més hores):

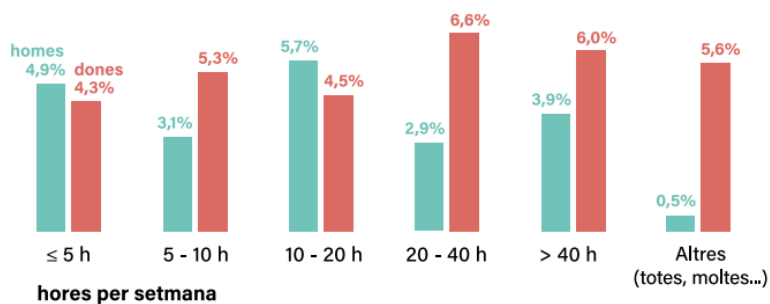
GRÀFICA 44. HORES SETMANALS DE MITJANA DEDICADES A LES TASQUES DOMÈSTIQUES PER GÈNERE. CATALUNYA, ABRIL DE 2020

Font: Enquesta sobre l'impacte de la COVID-19. Centre d'Estudis d'Opinió. Elaboració: L'impacte de gènere de la COVID-19 en dades. Institut Català de les Dones

Una tendència que s'ha donat també en les hores setmanals de mitjana dedicades a la cura de criatures o persones dependents. S'observa el següent:

GRÀFICA 45. HORES SETMANALS DE MITJANA DEDICADES A LA CURA DE CRIATURES O PERSONES DEPENDENTS. CATALUNYA, ABRIL DE 2020

Font: Enquesta sobre l'impacte de la COVID-19. Centre d'Estudis d'Opinió. Elaboració: L'impacte de gènere de la COVID-19 en dades. Institut Català de les Dones.

Les dones, afirmen que no es reparteixen de forma corresponsible la realització de les tasques de cura dels/ fills i/o filles (40,7%) o de les persones dependents a càrrec (22,3%) en major mesura que els homes (18,2% i 14,8%, respectivament) (Centre d'Estudis d'Opinió, 2020).

Conclusions

La productivitat de les dones mesurada a través de la seva participació en el mercat de treball formal parteix d'un punt de vista erroni. Des del marc de l'economia feminista, a través de l'anàlisi de l'economia més enllà del marc convencional i introduint l'anàlisi dels usos del temps, en aquesta diagnosi s'ha evidenciat que les dones són subjectes especialment productius, no només perquè permeten la major productivitat masculina ja que s'encarreguen de les càrregues de la llar i familiars, sinó perquè mitjançant el treball domèstic i de cures permeten cobrir les necessitats que, teòricament, s'haurien de cobrir institucionalment a través del model vigent de l'Estat de Benestar.

Els rols de gènere tradicionals marquen la divisió sexual del treball, i construeixen un imaginari col·lectiu que imposa que les dones siguin les que s'ocupen del treball domèstic i del treball de cures dels diferents membres de la família. Mitjançant les dades, tot i que no siguin recents, de l'Enquesta d'Usos del Temps, s'ha pogut evidenciar que les dones dediquen menys temps al treball remunerat que els homes i sempre en favor d'una major dedicació al treball no remunerat.

Una informació que s'ha anat exposant al llarg d'aquesta diagnosi quan s'ha parlat d'ocupació respecte a la ciutadania del municipi de Flix. En aquest sentit, es destaca no només que les dones, de nou, són les que assumeixen les responsabilitats en l'àmbit familiar, sinó que, fruit de la manca de mesures i espais de conciliació municipals, són les àvies i els avis, qui assumeixen la cura de les netes i nets. És per això, que davant la manca de polítiques d'usos del temps materialitzada en espais, activitats, iniciatives, etc. es reivindica la necessitat que l'Ajuntament impulsi polítiques locals.

4.2.4. La feminització de la pobresa

El concepte feminització de la pobresa al que aquí ens referim, s'allunya de la visió merament quantitativa que es refereix a una major proporció de dones entre la població empobrida. Profunditza en el biaix de gènere de les causes de l'empobriment, els rols i les posicions diferenciades entre homes i homes, la divisió sexual del treball, les condicions diferenciades en el treball remunerat intergènere, els majors nivells d'inseguretat, precarietat i vulnerabilitat. Una visió quantitativa o qualitativa, que influirà en l'anàlisi des de una ceguera o no de gènere (De la Fuente, Cutillas, Fresnillo, Carrere i Castellà, 2017).

Així doncs, partint de la visió que hem adoptat en aquest anàlisi, la feminització de la pobresa es dona fruit de les desigualtats en la llar, el mercat i l'estat, aquest últim cas, a través de les prestacions contributives, entre d'altres factors.

Des de la concepció quantitativa de la feminització de la pobresa es parla de les dades analitzades segons el Diccionari d'Acció Humanitària i Cooperació al Desenvolupament. Segons aquest organisme, de les persones que viuen en situació de pobresa, que s'estima que són un total de 1.7000 milions de persones, més del 70% són dones. Una dada però, que no profunditza en les desigualtats com; els ingressos anuals que corresponen al llindar de pobresa en supòsit d'autonomia i no d'altres ingressos familiars, qui és el familiar que aporta els ingressos principals a la llar, la mitjana dels ingressos individuals, la mitjana de retribucions de les pensions contributives, etc. (De la Fuente, Cutillas, Fresnillo, Carrere i Castellà, 2017).

Unes dades, que en aquest document intentarem analitzar, per tal de poder seguir aquest rostre de la feminització de la pobresa.

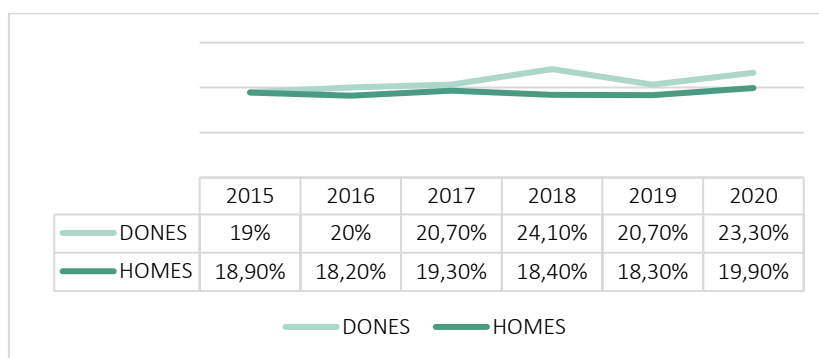
- **Indicadors oficials**

Respecte els indicadors que analitzen específicament la pobresa trobem la Taxa de risc de pobresa i Taxa AROPE que va més enllà del risc de pobresa i aborda l'exclusió social. Ambdós indicadors ofereixen informació només en l'àmbit autonòmic.

Taxa de risc de pobresa: percentatge de persones que està per sota del llindar de risc de pobresa. El llindar es fixa com el 60% de la mitjana dels ingressos disponibles anuals equivalents de la població catalana.

Segons l'IDESCAT, a Catalunya la Taxa de risc de pobresa presenta diferències segons gènere:

GRÀFICA 46. EVOLUCIÓ DE LA TAXA DE RISC DE POBRESA SEGONS SEXE (2015-2020)

Font: IDESCAT. Elaboració pròpia.

Si observem la variació de la taxa de risc de pobresa des del període de l'any 2015 fins el 2020, veiem per una banda com la taxa de pobresa a partir de l'any 2016 és superior en les dones respecte als homes, sent inclús un 3,3% major l'any 2020. D'altra banda, mentre que en el cas dels homes aquesta ha anat tenint petites variacions sent l'any 2019 inferior respecte els anys anteriors, en les dones, la variació ha anat generalment en augment, especialment l'any 2018 on la taxa de pobresa era un 6% major que en el cas dels homes, situant-se un 4,3% més alta l'any 2020 respecte l'any 2015.

Si ens centrem en la Taxa de risc de pobresa segons sexe i grups d'edat de l'any 2020;

TAULA 14. TAXA DE RISC DE POBRESA SEGONS SEXE I GRUPS D'EDAT (2020)

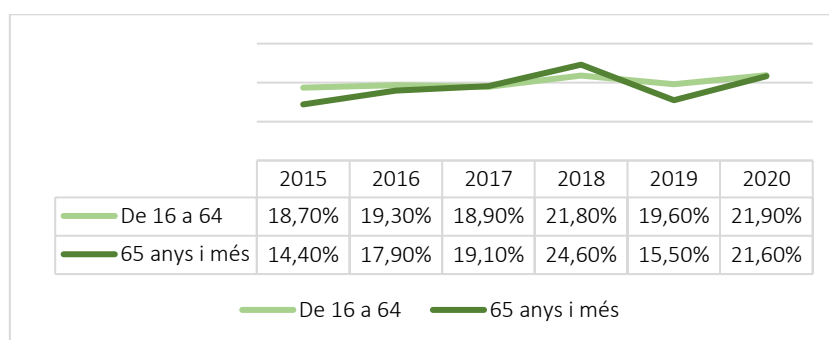
TAXA DE RISC DE POBRESA SEGONS SEXE I GRUPS D'EDAT		
Grups d'edat	DONES	HOMES
Menys de 18 anys	32,9%	33,8%
De 18 a 64 anys	21,2%	17,4%
65 anys i més	21,6%	13,6%
TOTAL	23,3%	19,9%

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

Les dades ens mostren que el grup de menys de 18 anys és el col·lectiu amb una taxa de risc de pobresa superior, una dada que està especialment relacionada amb que són un col·lectiu que encara, generalment, no s'ha incorporat al mercat de treball. D'altra banda, en tots els casos ens trobem que la taxa de risc de pobresa és superior en les dones, especialment en aquelles de 65 anys i més, que tal i com s'ha exposat *ex ante*, s'explica, entre molts factors, per la bretxa de gènere existent en les prestacions.

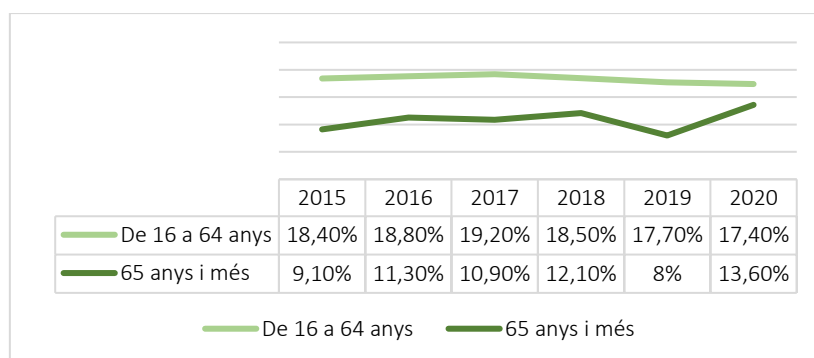
Respecte l'evolució segons sexe i edat:

GRÀFICA 47. EVOLUCIÓ DE LA TAXA DE RISC DE POBRESA SEGONS EDAT. DONES (2015-2020)

Font: IDESCAT. Elaboració pròpia.

GRÀFICA 48. EVOLUCIÓ DE LA TAXA DE RISC DE POBRESA SEGONS EDAT. HOMES (2015-2020)

Font: IDESCAT. Elaboració pròpia.

Si ens centrem en l'evolució de la Taxa de Risc de Pobresa segons sexe/gènere i edat, veurem com, es veu amb més detall aquest increment en la Taxa de Risc de pobresa de l'any 2020 respecte l'any 2015 de les dones vers la disminució en el cas dels homes fins l'any 2019. Al mateix temps, els valors són superiors en el cas de les dones, especialment en la població de 65 anys i més, on les dones que estan en risc de pobresa gairebé dupliquen la població masculina d'aquest rang d'edat. Tal i com s'ha exposat, la manca de participació en el mercat de treball així com les prestacions (jubilació i viudetat, principalment), condicionen la precarietat socioeconòmica de les dones de 65 anys i més, posant-les en una situació d'especial vulnerabilitat vers la pobresa.

No obstant, la Taxa de risc de pobresa està condicionada per les transferències institucionals i socials (familiars, grup d'iguals, etc.) que, tal i com es veurà a continuació, tenen un impacte directe en la disminució del risc de pobresa, en ambdós gèneres.

TAULA 15. IMPACTE DE LES TRANSFERÈNCIES INSTITUCIONALS I SOCIALS EN LA TAXA DEL RISC DE POBRESA SEGONS SEXE. 2020

TAXA DE RISC DE POBRESA SEGONS SEXE I TRANSFERÈNCIES SOCIALS		
Transferències socials	DONES	HOMES
Abans de totes les transferències	44,6%	39,7%
Després de les pensions, abans d'altres transferències	27,1%	23,6%
Després de totes les transferències	23,3%	19,9%
Reducció de la pobresa	21,3%	19,9%

Font IDESCAT i elaboració pròpia.

En ambdós casos, abans i després de les transferències socials, veiem que hi ha una taxa de pobresa i per tant, una major població de dones que estan en risc d'exclusió social i pobresa a Catalunya. La taxa de risc de pobresa es redueixen al voltant d'un 22% en les dones i un 20% en els homes, el que implica que la supervivència econòmica d'una part important de la població catalana està lligada a les transferències institucionals i socials.

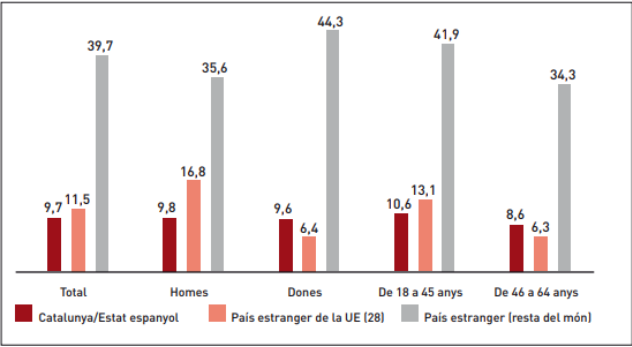
Si ens centrem en aquestes dades de la taxa de risc de pobresa calculades per l'Idescat abans de les transferències socials, arribem a la conclusió que, malgrat que hi ha diferència entre dones i homes, aquesta no és tant gran. Es per això, que des de l'economia feminista, es posa en qüestió aquest indicador, ja que s'analitza tenint en compte la renda familiar i no individual. Un fet que implica que no es calculi en funció de la renda individual de les dones, sinó de l'economia familiar. Quan la taxa de risc de pobresa es calcula d'acord amb aquest supòsit d'autonomia, ja no només afloren les diferències en la renda de les dones i els homes, molt inferior en les primeres, sinó que a més, deixen entreveure el grau de dependència de les dones respecte els ingressos dels homes per tal de no entrar en aquesta situació de risc de pobresa (De la Fuente, Cutillas, Fresnillo, Carrere i Castellà, 2017).

Una ceguera de gènere que també queda reflectida en la taxa del risc de pobresa en el treball a Catalunya, que l'any 2020 era de 9,8% en les dones i 11,7% en els homes. En aquest cas, ens pot sorprendre més que donat tot el que em exposat sobre la bretxa salarial, les dades de l'any 2020, mostrin que inclús hi ha un major risc d'exclusió i pobresa en el treball en el cas dels homes. Un resultat que de nou, no té en compte les circumstàncies de la població femenina al mercat i que a més, no té en compte aquells treballs que no formen part del mercat de treball convencional com el treball domèstic, que moltes dones, especialment migrants, utilitzen com a primera e inclús única font d'ingressos.

En aquest sentit, la ceguera de gènere va més enllà de la visió dicotòmica homes/dones, i inclou una ceguera de nacionalitat, ètnia, autonomia, etc. En aquest cas, donat que en l'IDECAT no hi ha dades respecte l'any 2019 i 2020 que analitzin gènere i origen des d'un prisma interseccional sinó que s'analitzen com dues variables per separat, s'exposen les dades de l'any 2018.

Mitjançant l'informe INSOCAT (2020) s'analitzen els efectes de l'impacte del model socioeconòmic de precarietat laboral en la població estrangera. La Taxa de risc de pobresa en el treball a Catalunya de l'any 2018, reflectia com la pobresa en el treball afectava al 44% de les dones estrangeres de països de fora de la U.E:

GRÀFICA 49. TAXA DE RISC DE POBRESA EN EL TREBALL PER SEXE/GÈNERE I LLOC DE NAIXEMENT (2018)

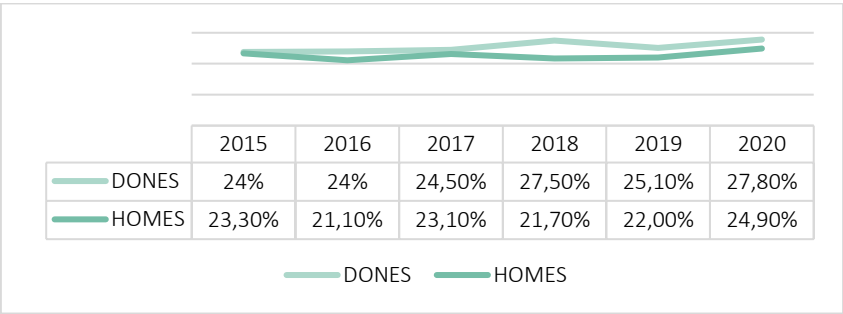

Font i elaboració Informe INSOCAT 2020.

Taxa AROPRE: Proporció de la població que està en almenys alguna d'aquestes tres situacions: situació de risc de pobresa, privació material severa o que viu en llars amb intensitat de treball molt baixa.

Pel que fa a l'evolució de la Taxa AROPE a Catalunya durant el període 2015 a 2020, s'observa el següent:

GRÀFICA 50. EVOLUCIÓ DE LA TAXA AROPRE SEGONS SEXE. CATALUNYA (2015-2020)

Font: IDESCAT. Elaboració pròpia.

Per últim, respecte la Taxa AROPE a Catalunya l'any 2020:

TAULA 16. TAXA AROPE 2020

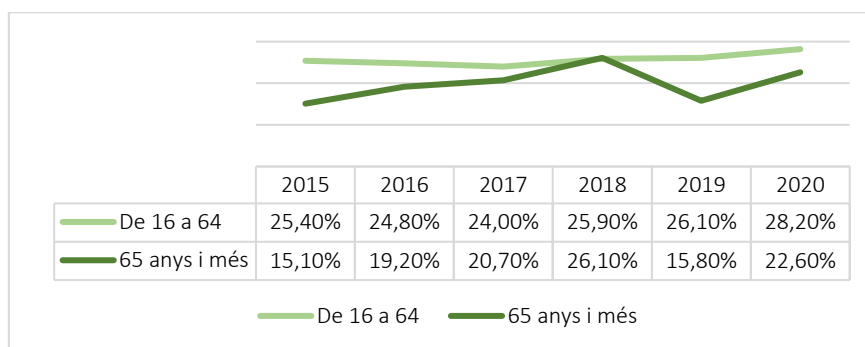
TAXA AROPE PER SEXE I GRUPS D'EDAT 2020		
Grups d'edat	DONES	HOMES
Menys de 18 anys	34,8%	36,9%
De 18 a 64 anys	27,6%	23,6%
65 anys i més	22,6%	15,8%
TOTAL	27,80%	24,90%

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

La taxa AROPE de les dones a Catalunya l'any 2020 era del 27,80% en les dones i la del 24,90% en els homes. Si tenim en compte aquesta taxa per sexe i grups d'edat, veiem que es dona una mateixa tendència respecte la taxa de risc de pobresa. Tot i que el grup de menys de 18 anys és el que té una taxa superior, la major diferència intergèneres es dona en la població de 65 anys i més, qui si ve tenen un risc de pobresa i exclusió social inferior, castiga especialment a les dones.

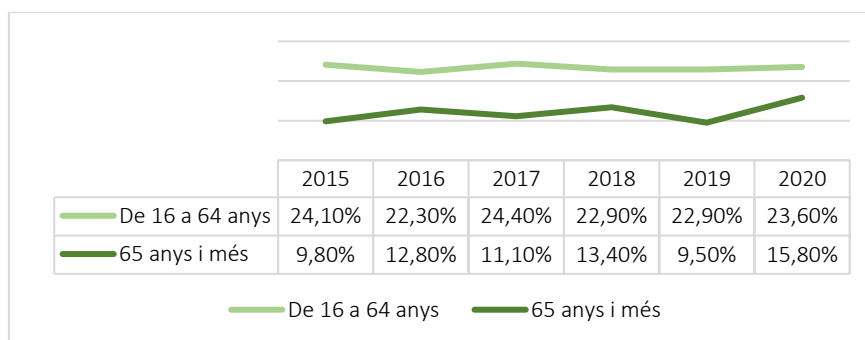
Si analitzem l'evolució de la Taxa AROPE segons sexe i edat, observem uns valor superiors en la Taxa AROPE respecte la Taxa de Risc de Pobresa:

GRÀFICA 511. EVOLUCIÓ DE LA TAXA AROPE SEGONS EDAT. DONES (2015-2020)

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

GRÀFICA 52. EVOLUCIÓ DE LA TAXA AROPE SEGONS EDAT. HOMES (2015-2020)

Font IDESCAT. Elaboració pròpia.

Si bé és cert que les dades oficials sobre el risc de pobresa permeten aflorar dades sobre la feminització de la pobresa, creiem important tenir en compte els postulats exposats que es plantegen des de l'Economia feminista respecte la ceguera de gènere d'aquests indicadors per la recollida i anàlisi de la realitat. Una ceguera que invisibilitza les condicions socioeconòmiques de les dones així com també del col·lectiu LGTBIQ+, ja no només dintre de tot el marc de diversitat ètnica, nacionalitat, etc., sinó perquè no permeten incorporar tota aquella precarietat que no forma part del sistema convencional i del mercat de treball formal, analitzar la realitat des de la capacitat econòmica individual i no familiar, etc.

Respecte les dades municipals, en tot moment s'han tingut dificultats per trobar dades específiques, tant a nivell local com provincial, el que si més no, fa sortir a la llum la necessitat ja

no només de registrar les dades per tal de poder fer una diagnosi local, sinó de crear i basar-se en indicadors amb perspectiva de gènere que puguin tenir en compte aspectes com els comentats en aquest últim apartat.

No obstant, passarem a exposar les dades a les que hem pogut accedir respecte la feminització de la pobresa disponibles en l'anàlisi local.

En aquest sentit, d'acord amb les dades de l'Agència Tributària, Flix està entre els 10 municipis majors de 1.000 habitats amb una renda bruta mitjana superior. En el municipi de Flix la renda bruta mitjana és de 30.971€, uns valors superiors a la mitjana de la província de Tarragona que és de 27.500€ i inferiors respecte la mitjana catalana que és de 32.423€.

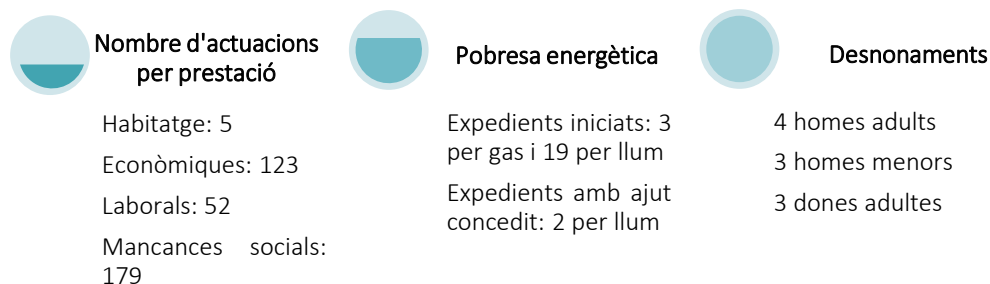
Una renda dintre de l'àmbit familiar que, tal com s'ha anat exposant en els diferents grups de discussió no es distribueix de forma equitativa entre les dones i homes d'un mateix nucli familiar. Així doncs, la segregació horitzontal descrita al municipi impacta directament no només en una bretxa salarial important, sinó en un major nivell de precarietat econòmica de les dones respecte els homes atenent que es genera un major grau de dependència a l'economia familiar.

• Prestacions i ajuts municipals

Més enllà però dels estadístics oficials, hi ha d'altres recursos que, fruit de la proximitat amb la ciutadania ens permeten conèixer de més a prop quina és la realitat d'aquesta. És per això que, si bé més endavant s'exposaran les dades específiques de l'àrea del Servei a les persones o Serveis Socials, creiem que les peticions ateses als serveis socials ens poden permetre exposar quines són les necessitats de part de la ciutadania del municipi de Flix.

Els indicadors que creiem que estan relacionats amb un risc d'exclusió social o de pobresa i que s'exposaran a continuació són el nombre d'actuacions per prestació, la pobresa energètica i els desnonaments.

GRÀFICA 53. INDICADORS DE POBRESA DETECTATS MITJANÇANT L'ÀREA DE SERVEIS A LES PERSONES A FLIX (2020)

Font Recull de dades de l'any 2020 de l'àrea de Serveis a les persones a Flix. Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre. Elaboració pròpia.

Respecte el total d'actuacions per prestacions (749) si bé les derivades de problemàtiques de salut i drogodependència representen una majoria (33,38%), les mancances socials ¹⁰ representen el 23,90%, les atencions per necessitats econòmiques¹¹ un 16,42%, mentre que les laborals¹² i per habitatge¹³ representen el 6,94% i 0,67%, respectivament.

D'altra banda, pel que fa a les situacions de pobresa energètica es van registrar un total de 19 expedients durant l'any 2020. No obstant, fruit de la impossibilitat de contactar amb les persones usuàries només es van atorgar ajuts a 2 dels 19 expedients oberts. Una xifra que creiem que és important destacar tenint en compte que són els problemes en la comunicació amb les persones sol·licitants el que va provocar que s'atorguessin tants pocs ajuts.

Quant als desnonaments, un total de 10 persones, 7 homes i 3 dones van rebre l'avís per tal que abandonin l'habitatge.

Per últim, pel que fa a les prestacions econòmiques d'urgència social, s'observa el següent:

TAULA 17. PRESTACIONS ECONÒMIQUES D'URGÈNCIA SOCIAL

Tipologia de prestació	Nombre de sol·licituds		Nombre de persones ateses		Total
	H	D	H	D	
Manutenció	0	1	0	1	1
Farmàcia	3	4	3	4	7
Higiene i neteja	4	3	4	3	7
Suport i acompanyament a col·lectius vulnerables	7	25	7	25	32
Suport a famílies en risc social per l'esbarjo dels seus fills i filles	4	9	4	9	13
Total	18	42	18	42	60

Font Recull de dades de l'any 2020 de l'àrea de Serveis a les persones a Flix. Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre. Elaboració pròpia.

Les dones representen una majoria en les sol·licituds d'ajuts d'urgència social, atenent que representen el 70% de les persones que han sol·licitat alguna prestació econòmica d'urgència social.

¹⁰ Inclou: Mendicitat – Indigència - Rebuig social – Transeünts - Dificultat relacions familiars/socials – Dificultats d'integració social - Aïllament físic - Indicis de trastorns mentals – Victimització - Conductes asocials o delictives - Manca d'autonomia personal – Altres

¹¹ Inclou: Ingressos insuficients - Sense ingressos – Deutes - Administració deficient – Altres.

¹² Inclou: Prestació d'atur - Atur amb subsidi - Atur sense subsidi - Treball esporàdic – Temporers – Treball submergit - Activitats Marginals - Cerca de primera feina - Inadaptació laboral - Manca de formació /orientació laboral – Altres.

¹³ Inclou: Manca d'habitatge - Manca serveis / subministraments - Habitatge deficient – Amuntegaments – Barraquisme – Desnonament – Altres.

Conclusions

La desigualtat en el mercat de treball, la divisió sexual del treball, la precarietat laboral, etc. són els factors que dibuixen que les dones estiguin en una situació de risc de pobresa superior que els homes. Les variacions en les diferents taxes que analitzen la pobresa, la Taxa de Risc de Pobresa i la Taxa AROPE, ens mostren que mentre en els cas dels homes s'ha reduït prop d'un 1%, en les dones aquesta ha augmentat un 1% l'any 2019 respecte l'any 2015. Això implica que, si bé les variacions no són elevades, la feminització de la pobresa cada vegada és vagi reforçant amb major mesura. És en l'edat a partir dels 65 anys, on les diferències són més pronunciades entre dones i homes, un fet que està especialment relacionat amb la bretxa econòmica de gènere relacionada amb les prestacions contributives en la vellesa.

Pel que fa a l'àmbit municipal, si bé Flix es posiciona com un dels 10 municipis amb una renda mitjana superior o més elevada respecte la resta de municipis de més de 1.000 habitants, les dades obtingudes a través dels Serveis Socials del municipi ens permeten visibilitat com hi ha una part de la ciutadania que té mancances en l'àmbit econòmic, laboral, socials o de pobresa energètica així com un grup de persones han perdut el seu habitatge.

La manca de dades municipals, tant pel que fa als estadístics autonòmics com provincials o municipals no ens permeten un major nivell de profundització.

4.2.5. Conclusions

Al llarg de tota aquesta diagnosi s'ha anat mostrant com el rostre de la pobresa és femenina. La participació de les dones en el mercat de treball està definida per una bretxa de gènere que comporta diferències en la participació en el mercat i desigualtats salarials. En l'àmbit local, aquesta desigualtat s'ha reflectit en una clara segregació ocupacional que ha permès als homes estar en el sector industrial, millor remunerat, mentre que les dones, obrien els seus negocis al municipi a la par que assumien gairebé en la seva totalitat, les tasques de la llar i cura de fills i filles. Si bé en les noves generacions s'ha identificat un canvi quant als rols de gènere i la divisió sexual del treball, s'exposa com les condicions del municipi condicionen directament les possibilitats d'aquesta deconstrucció de rols.

Es en aquest sentit, que en l'àmbit local d'acord amb les xifres, la població jove (incloent ambdós gèneres), les dones a partir de 55 anys així com les dones que participen en l'economia submergida, són els col·lectius que s'identifiquen com de major risc de vulnerabilitat. Una vulnerabilitat que es veu augmenta en aquelles dones que tenen limitacions per tal de moure's amb el transport privat o tenen un nivell d'estudis inferior.

És precisament per aquestes dades això com fruit de les mancances identificades en les polítiques d'ocupació locals que es destaca la necessitat que l'Ajuntament de Flix, dissenyi i implementi polítiques concretes per aquesta població.

D'altra banda, volem tornar a destacar la ceguera de gènere i manca d'una mirada interseccional en els diferents indicadors estatals, autonòmics i locals, així com les dificultats per trobar dades elaborades pels organismes municipals que ens permetessin fer una diagnosi actualitzada i des d'una mirada més micro.

4.3. Àmbit III. Intervenció integral contra les violències masclistes i LGTBIFÒBIA

El reconeixement en l'agenda pública de la violència masclista com una problemàtica social, va començar pel reconeixement per part de l'OMS com un problema de salut pública l'any 1996.

La violència masclista és una expressió d'un sistema patriarcal, capitalista i neoliberal que construeix una estructura d'opressió, especialment per a les dones.

La introducció de la violència masclista dintre de l'agenda social i política, ha derivat en una autèntica marea regulativa, que pretén crear un marc de reconeixement de les desigualtats estructurals, de garantia i de protecció legal que va començar l'any 2007 amb la LLO 3/2007, del 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes.

Aquesta, suposa no només el reconeixement d'aquest marc d'opressió estructural, sinó que estableix una fulla de ruta com llei marc en matèria d'igualtat. *Ex post*, en l'àmbit autonòmic sorgeix la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, aprovada pel Parlament de Catalunya el 16 d'abril de 2008, on es defineix la violència masclista com la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

No obstant, lo cert és que el desenvolupament legislatiu i la igualtat formal no sempre ha anat acompanyada de canvis reals. El major grau de consciència social, especialment de les dones, a la identificació de la violència masclista en tota la seva amplitud, ha fet sortir a la llum les dimensions reals de la violència masclista, més enllà de l'àmbit denominat "privat" i ha requerit del reconeixement legal de noves formes i àmbits de violència que s'inclouen per exemple, en la recent aprovada Llei 5/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008.

La realitat requereix canvis autènticament transformadors, que vagin més enllà d'un marc legislatiu, ja que les dades oficials, no oficials, les enquestes de victimització o els estudis locals, tal com es veurà a continuació, segueixen mostrant que la realitat de les dones es veu marcada per un marc de violència, física, psicològica o simbòlica en els diversos àmbits de la seva vida.

D'altra banda, en aquesta estructura jeràrquica i binària de relacions home-dona que sustenta la violència masclista, és necessari concebre la LGTBifòbia com a una de les violències derivades del sistema de gènere. Segons l'Informe de l'Observatori contra l'Homofòbia de Catalunya sobre l'Estat de la LGTBifòbia a Catalunya l'any 2019 "la LGTBifòbia és la presència de situacions discriminatòries sustentades en tot un sistema cultural, social i econòmic que regula la sexualitat i facilita la legitimitat a algunes persones, emparades per l'estructura d'aquest sistema, a exercir pràctiques discriminatòries sobre aquelles que perceben i es diferencien com a incomplidores dels rols de gènere, en sentit ampli, i de les pràctiques sexuals normatives, en sentit estricte, amb la intencionalitat d'erradicar i/o corregir qualsevol heterodòxia sexual al marge del sistema sexe-gènere-disg; provocant conseqüències en el benestar psicosocial de les persones afectades i que porta a un deteriorament de les relacions interpersonals, dels contextos socials on es dona i que compromet al benestar de tota la ciutadania". El concepte de LGTBifòbia agrupa la lesbofòbia, l'homofòbia, la transfòbia, la bifòbia i la interfòbia.

És precisament dintre d'aquest marc, que l'any 2014, es va aprovar al Parlament de Catalunya la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Aquesta norma, desenvolupa i garanteix els drets del col·lectiu LGTBI i pretén evitar situacions de discriminació i violència per assegurar que a Catalunya es pugui viure la diversitat sexual i afectiva en plena llibertat.

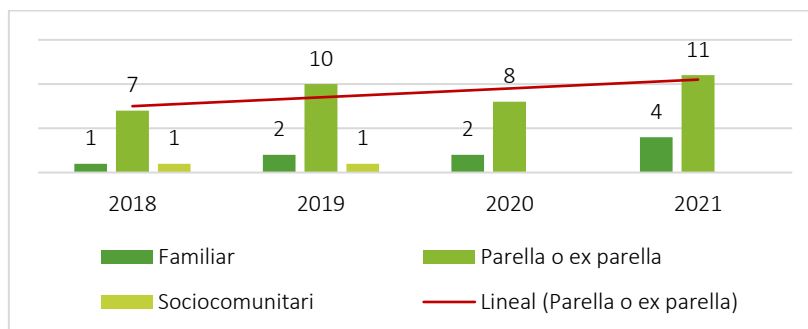
Tot i el desplegament normatiu vigent avui en dia, les dades ens mostren que les violències masclistes i la LGTBIfòbia segueixen presents a la nostra societat.

4.3.1. Cartografia estadística

Les xifres oficials que s'exposaran a continuació són facilitades des del **Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya**. Al mateix temps, també s'exposaran les dades i anàlisi elaborat per part de l'ICD, per tal de facilitar la lectura de les dades.

Segons dades oficials, respecte l'expressió més greu de la violència masclista, els feminicidis, l'evolució de les dones assassinades en els tres últims anys s'observa el següent:

GRÀFICA 54. EVOLUCIÓ DE LES DONES ASSASSINADES PER VIOLÈNCIA MASCLISTA EN ELS DARRERS 4 ANYS

Font: Feminicidis.cat i Institut Català de les Dones.

D'acord amb el registre estadístic de la web *Feminicidis* que recull aquelles dades oficials i no oficials (el que ens permet reduir la xifra negra del delictes), podem observar com la majoria dels feminicidis s'han donat en l'àmbit de la parella o exparella. És important assenyalar però, que a partir de l'any 2022 es començarà a comptabilitzar en els estadístics oficials els feminicidis que es produeixen fora de l'àmbit de la parella i que permetrà recollir i visibilitzar els assassinats que es produeixen fruit de la violència sexual, familiar o social.

GRÀFICA 55. EVOLUCIÓ DE LES DONES ASSASSINADES PER VIOLÈNCIA MASCLISTA EN L'ÀMBIT DE LA PARELLA I EX-PARELLA I DENÚNCIES PRÈVIES A CATALUNYA

Font: Violències masclistes 2020. Institut Català de les Dones (2020) mitjançant dades del Departament d'Interior.

Si tenim en compte la informació que ens facilita l'ICD, s'observa com en la majoria dels casos recollits fins l'any 2020, no hi havia denúncies prèvies per violència masclista, representant els casos de denúncia un percentatge ínfim respecte el total. Una dada doncs, que creiem que s'ha de tenir en compte a l'hora de dissenyar e implementar polítiques locals que incideixin en la prevenció i especialment la detecció de la violència de gènere.

Quant a les dades de la província de Tarragona, durant el període 2012 a 2021, s'han assassinat 8 dones, 5 són casos oficials mentre que els 3 restants són dades no oficials.

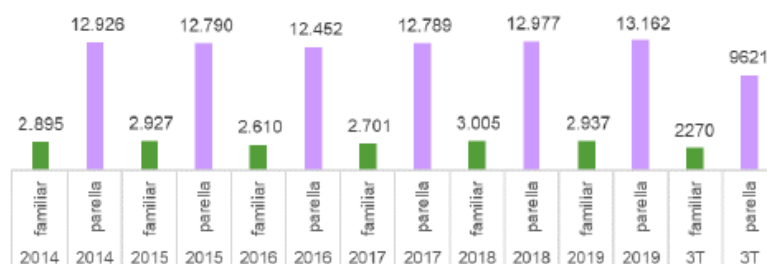
En relació a la incidència de la violència masclista en els diferents àmbits de la vida (parella, familiar, social o comunitari), s'exposaran les dades referents a Catalunya i a la Regió policial de les Terres de l'Ebre d'acord amb les dades del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya.

- Àmbit de la parella

Violència en l'àmbit de la parella: consisteix en la violència física, psicològica, digital, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home que n'és o n'ha estat el cònjuge o per la persona que hi té o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat.

El context sentimental, sigui amb la parella o exparella, és un context de risc de victimització per a les dones. Les dades sobre feminicidis en aquest àmbit reflecteixen la violència i atemptat més greu contra les dones que afecta la seva pròpia vida. No obstant, afortunadament, no tots els casos de violència masclista són feminicidis. A continuació s'exposen totes les denúncies recollides pel departament d'interior en l'àmbit de parella i familiar.

GRÀFICA 56. DENÚNCIES PER VIOLÈNCIA MASCLISTA EN L'ÀMBIT DE LA PARELLA I FAMILIAR A CATALUNYA

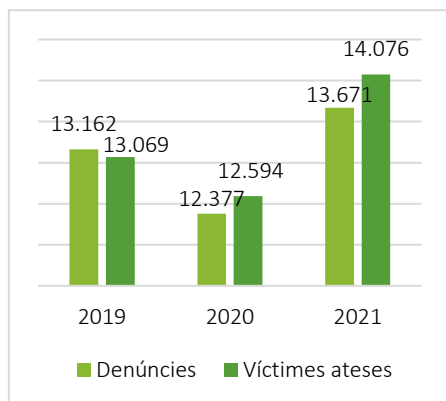

Font: Violències masclistes 2020. Institut Català de les Dones (2020) mitjançant dades del Departament d'Interior.

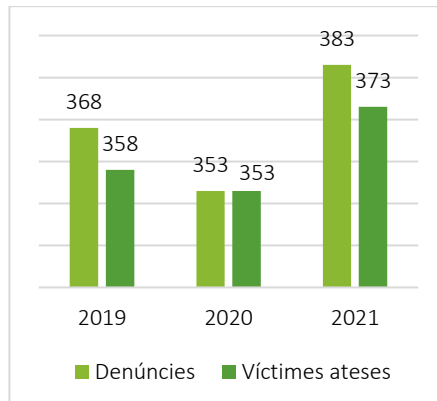
Les dades doncs, dibuixen els espais íntims, de la parella i familiars, com espais especialment de risc de victimització. Una visió que coincideix amb la percepció generalitzada dels col·lectius que han participat en els diferents grups de discussió que posen els espais íntims en el centre de la violència masclista i que s'ha anirà exposant a continuació.

Respecte a la comparativa de les dades a Catalunya i a la Regió Policial de les Terres de l'Ebre ha donat l'accessibilitat a les dades, només analitzarem les dades del període 2018 a 2021, ja que ens ofereixen una continuïtat. En aquest sentit, la manca d'anàlisi d'anys anteriors s'ha vist condicionat per la falta de dades o la discontinuïtat d'aquestes.

GRÀFICA 57. ÀMBIT DE LA PARELLA A CATALUNYA

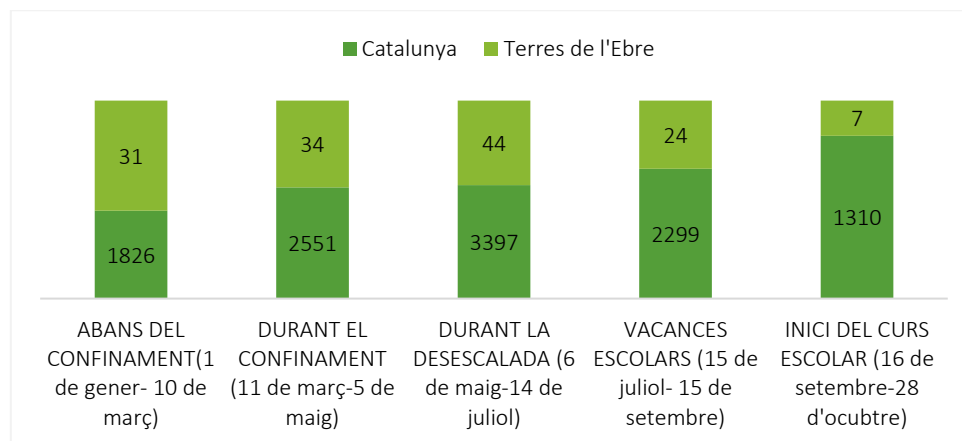
GRÀFICA 58. L'ÀMBIT DE LA PARELLA A LES TERRES DE L'EBRE

Font: Informe del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya. Elaboració: pròpia.

Tant en l'àmbit autonòmic com en les Terres de l'Ebre, l'any 2021 va ser quan es van registrar un major nombre tant de denúncies com de víctimes respecte la resta de períodes, mentre que l'any 2020 va ser el període on es van registrar un menor nombre tant de denúncies com de víctimes ateses. Un any que coincideix amb la crisi de la COVID-19 i que explica com, malgrat que el nombre de casos detectats pels Mossos d'Esquadra es van reduir, aquest van augmentar pel que fa a les trucades realitzades al telèfon d'assistència específic. A través de la línia 900 900 120 segons l'**Institut Català de les Dones en l'informe L'impacte de gènere de la COVID-19 en dades**, s'observa el següent:

GRÀFICA 59. TRUCADES REALITZADES AL TELÈFON 900 900 120 DURANT EL CONFINAMENT. CATALUNYA I LES TERRES DE L'EBRE

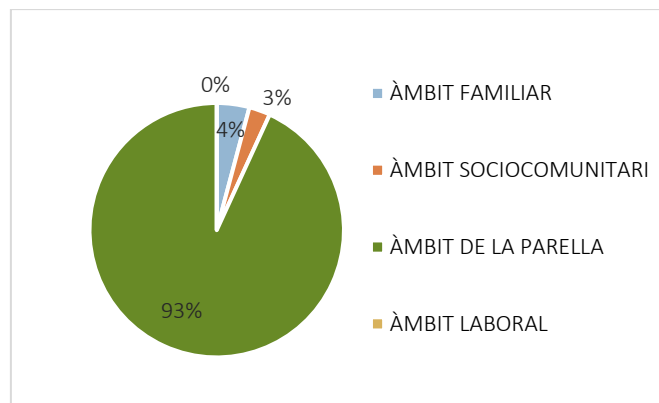

Font: Informe l'impacte de gènere de la COVID-19 en dades de l'ICD. Elaboració: pròpia.

Tal com es reflecteix a la gràfica hi ha una mateixa tendència tant a nivell de Catalunya com de les Terres de l'Ebre, sent que durant el confinament més sever hi va haver un increment superior de les trucades. En el cas de les Terres de l'Ebre les trucades al telèfon contra la violència masclista van augmentar en un 87,25%, sent que a la Ribera d'Ebre aquest increment va ser del 66,7% (s'ha passat de 6 a 10 trucades) (Tugas, 25 de novembre de 2020).

Quant al tipus de violència masclista, en el cas de les trucades en l'àmbit autonòmic, la majoria de trucades es van realitzar per violència masclista en l'àmbit de la parella. Aquestes dades segueixen la mateixa tendència que l'exposat fins al moment, i és que l'àmbit de la parella és un entorn i context d'especial risc de victimització masclista.

GRÀFICA 60. TRUCADES REALITZADES AL TELÈFON 900 900 120 DURANT EL CONFINAMENT A CATALUNYA SEGONS L'ÀMBIT DE VIOLÈNCIA

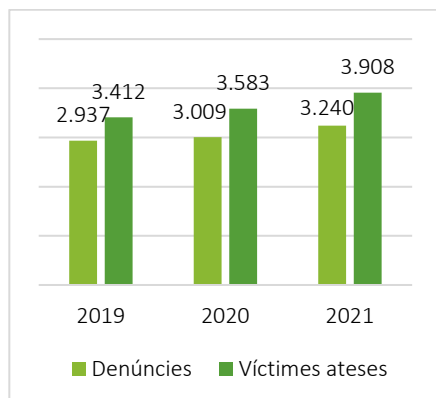
Font: Informe l'impacte de gènere de la COVID-19 en dades de l'ICD. Elaboració: pròpia.

Segons les dades de denúncia i incidents per violència masclista en l'àmbit de la parella detectats per la Direcció General de Policia (Mossos d'Esquadra), aquests han disminuït un 41% l'any 2020 respecte a 2019. Aquesta tendència com veurem a continuació també s'ha reflectit en els delictes contra la llibertat i indemnitat sexual on, en el període de confinament estricte, en el segon trimestre es va donar una disminució del 35,4%, sent que, lògicament la manca de possibilitats de mobilitat, va actuar com un factor de protecció davant els delictes de naturalesa sexual.

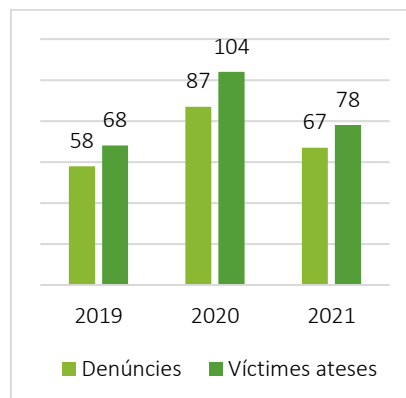
- Violència en l'àmbit familiar

Violència en l'àmbit familiar. Consisteix en la violència física, digital, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones i els menors d'edat en el si de la família i perpetrada per membres de la mateixa família o per membres del nucli de convivència, en el marc de les relacions afectives i dels lligams de l'entorn familiar. Inclou els matrimonis forçats. No inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella.

GRÀFICA 61. ÀMBIT FAMILIAR A CATALUNYA

GRÀFICA 62. ÀMBIT FAMILIAR A LES TERRES DE L'EBRE

Font: Informe del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya. Elaboració: pròpia.

En la violència en l'àmbit familiar s'observa com si bé es produeixen un nombre de denúncies importants, aquestes són considerablement inferiors respecte la violència de gènere o en l'àmbit de la parella. Pel que fa a l'àmbit a l'àmbit autonòmic, s'ha notat un lleuger increment tant pel que fa a les denúncies com al nombre de víctimes ateses. Mentre que en el cas autonòmic aquest augment s'ha anat produint de forma continuada any rere any, en el cas de les Terres de l'Ebre, aquesta augment tant de les denúncies com de les víctimes ateses es van produir l'any 2020, coincidint amb el període de confinament. En aquest sentit doncs, mentre que el confinament en l'àmbit de la parella va comportar una major "invisibilització" de la violència de gènere a través del registre de denúncies i víctimes ateses, en el cas de la violència familiar aquesta va aflorar a la superfície estadística.

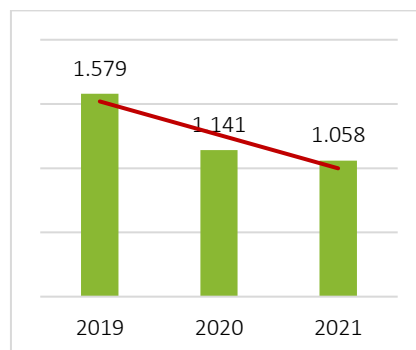
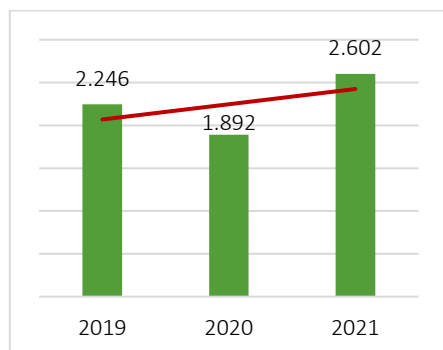
- Violència en l'àmbit social o comunitari

Violència en l'àmbit social o comunitari. Comprèn; agressions sexuals, assetjament sexual, tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual i altres finalitats amb dimensió de gènere, mutilació genital femenina, violència derivada de conflictes armats, violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones, feminicidis, agressions per raó de gènere, vexacions, tractes degradants, amenaces i coaccions en l'espai públic, restriccions o privacions de llibertat a les dones, o d'acció a l'espai públic o espais privats (...), represàlies pels discursos i expressions individuals i col·lectius de les dones que reclamen el respecte de llurs drets (...).

Quant a la violència en l'àmbit sociocomunitari, des del departament d'interior només es registren dades respecte els delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual, mutilacions genitals i matrimonis forçats. Al mateix temps, mentre que en el cas de les mutilacions genitals i matrimonis forçats s'ofereixen dades segons regions policials, en el cas dels delictes contra la llibertat i indemnitat sexual s'ofereixen dades sobre el perfil generacional de les víctimes i victimaris.

Pel que fa a la diversitat de les víctimes, ens trobem que aquests estadístics no ens ofereixen una informació desagregada vers la Regió Policial Territorial.

GRÀFICA 63. VÍCTIMES DELICTES SEXUALS A CATALUNYA GRÀFICA 64. AGRESSORS DELICTES SEXUALS A CATALUNYA

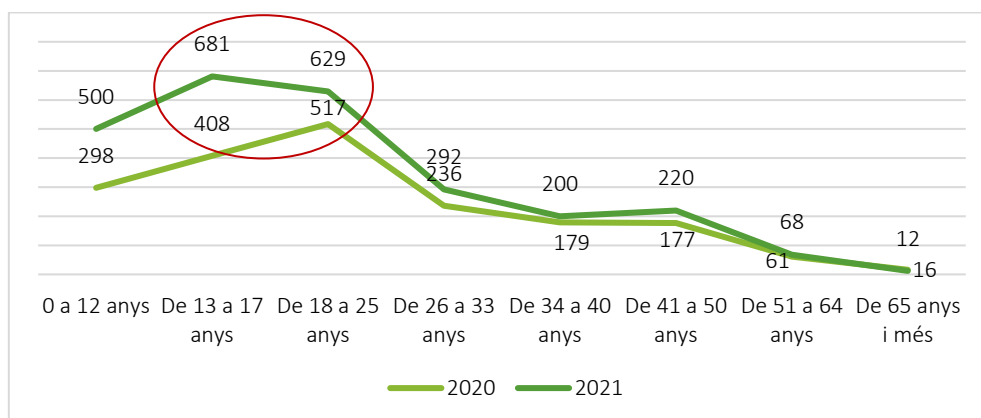
Font: Informe del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya. Elaboració: pròpia.

Les dades ens mostren, de nou i en relació a l'any 2020, que el nombre de víctimes per violència sexual va reduir-se. Si analitzem la informació segons els diferents trimestres, el segon trimestre

que va coincidir amb els mesos de confinament estricte, tant les víctimes com els agressors enregistrats pel Departament d'Interior de la Generalitat van ser inferiors respecte a la resta d'any. D'altra banda, respecte a l'any 2021, el nombre de víctimes és major respecte l'any anterior, un fet que pot estar relacionat amb l'eliminació de les restriccions (el toc de queda i/o el tancament d'espais d'oci) que va permetre reactivar les relacions socials i per tant, permetre aquesta generació d'espais de risc de victimització.

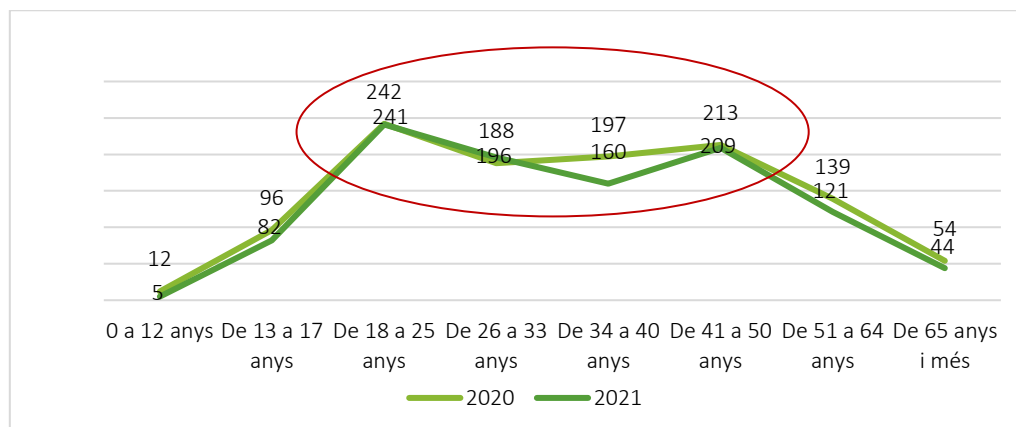
Si analitzem aquestes dades respecte al perfil generacional de les víctimes i agressors, ens trobem amb els diferents perfils:

GRÀFICA 65. VÍCTIMES DE DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT I INDEMNITAT SEXUAL A CATALUNYA SEGONS EDAT

Font: Informe del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya. Elaboració: pròpia.

GRÀFICA 66. AGRESSORS DE DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT I INDEMNITAT SEXUAL A CATALUNYA SEGONS EDAT

Font: Informe del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya. Elaboració: pròpia.

El nombre més gran de casos, tant víctimes com agressors, són persones que tenen entre 18 a 25 anys. No obstant, mentre que en el cas de les víctimes les nenes i dones de 0 a 25 anys són les que experimenten majors victimitzacions de caràcter sexual, en el cas dels agressors, aquests solen ser en la majoria dels casos persones de 18 a 50 anys. Així doncs, podem exposar com l'edat, suposa un factor especialment de risc en el cas de la violència masclista de caràcter sexual.

Però quina és la realitat en l'àmbit municipal?

Si bé s'han exposat les dades autonòmiques així com provincials per tal de fer una primera aproximació a la realitat, lo cert és que no gaudim de dades policials amb un nivell d'anàlisi tant micro, així com tampoc gaudim de dades de la policia local. És per això que aquesta aproximació a la realitat municipal la farem mitjançant les dades dels serveis municipals, el Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD) i el Servei d'Atenció Integral (SAI), així com la informació obtinguda a través del qüestionari a la ciutadania i els grups de discussió realitzats.

4.3.2. Serveis municipals

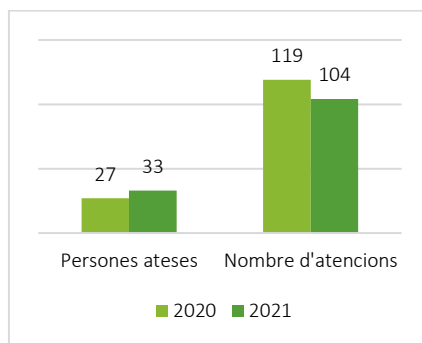
Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD)

El SIAD és un espai d'orientació assessorament amb relació a qualsevol aspecte de la vida de les dones. Aquest servei ofereix informació, orientació i assessorament sobre els drets de les dones i l'exercici d'aquests, assessorament jurídic, suport psicològic, detecció i derivació als serveis especialitzats en l'atenció de situacions de violència, suport al teixit associatiu femení en la realització d'accions que visualitzin les aportacions de les dones i activitats, cursos i xerrades, etc. sobre temes d'interès per a les dones.

Aquest servei es presta des del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre de forma itinerant pels diferents municipis. És per això que aquest servei es presta al municipi una vegada a la setmana. Més enllà de l'aproximació d'aquests serveis al municipi, la itinerància del servei està enfocada a facilitar l'assistència de les dones en situació de violència que, fruit de les característiques poblacionals, no volen dirigir-se a aquest servei al seu propi municipi.

Pel que fa a les dades de l'any 2021 i 2020, del municipi de Flix, s'observa el següent:

GRÀFICA 67. PERSONES ATESES I NOMBRE D'ATENCIIONS SIAD A FLIX (2020 I 2021)

Font: Atencions individuals al municipi de Flix any 2020 i 2021. Elaboració: pròpia.

L'any 2020 es van produir un major nombre d'atencions (119) respecte l'any 2021 (104), mentre que pel que fa al total de persones ateses en canvi, es dona una relació inversa sent que es van atendre un major nombre de persones respecte l'any 2020 (33 *versus* 27, respectivament). Per entendre aquestes dades és important tenir en compte que es pot realitzar més d'un tipus d'atenció i més d'una mateixa atenció durant el mateix any a una dona.

Aquest últim any es van atendre un total de 33 dones que van rebre un total de 104 atencions. Respecte el canal d'entrada el cert és que són poques les dones que van per iniciativa pròpia al servei, sent Serveis Socials un organisme clau per a la detecció de situacions de necessitat:

TAULA 18. CANAL D'ENTRADA DE LES PERSONES USUÀRIES

Canal d'entrada	2020	%	2021	%
Iniciativa pròpia	2	7,41%	4	12,12%
Oficines d'Informació ciutadana	0	0,00%	1	3,03%
Salut- CSM	2	7,41%	1	3,03%
Serveis Socials	20	74,07%	20	60,61%
Altres	1	3,70%	4	12,12%
No consta	2	7,41%	3	9,09%
Total	27	100,00%	33	100,00%

Font: Atencions individuals al municipi de Flix any 2020 i 2021. Elaboració: pròpia.

Pel que fa al servei del SIAD que va realitzar aquestes atencions, la seva majoria es van donar per part del servei psicològic (32,69%) i jurídic (26,92%), seguit del servei d'informació i orientació sociocomunitària (22,12%) i el servei de primera acollida (18,27%). En aquest sentit, s'observa que tant l'any 2020 com 2021 són els serveis jurídics els que van realitzar un major nombre d'atencions:

TAULA 19. SERVEI QUE HA ATÈS LES DIFERENTS CONSULTES

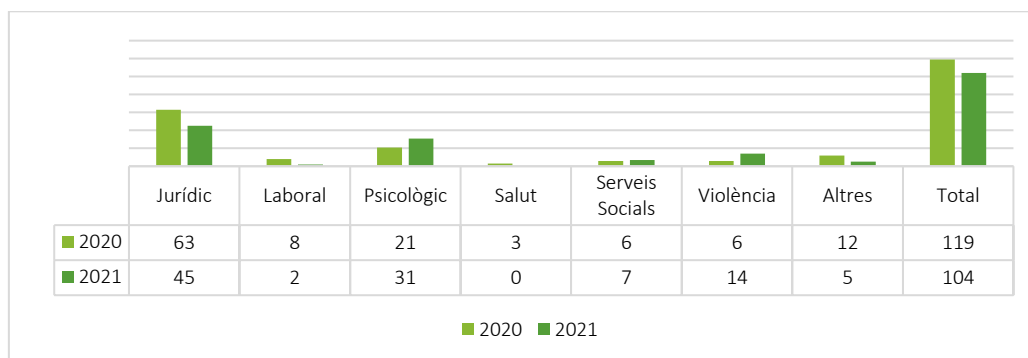
Servei que atén	2020	%	2021	%
Informació i orientació socio-comunitària	33	27,73%	23	22,12%
Jurídic	49	41,18%	28	26,92%
Primera acollida	13	10,92%	19	18,27%
Psicològic	24	20,17%	34	32,69%
Total	119	100,00%	104	100,00%

Font: Atencions individuals al municipi de Flix any 2020 i 2021. Elaboració: pròpia.

Això condiona que les àrees de consulta més registrades són l'àrea jurídica i psicològica, així com la violència representi també un percentatge rellevant del total de consultes realitzades.

Pel que fa a les necessitats de les usuàries, les àrees de consulta jurídica (43,25%), psicològica (29,81%) i de violència (13,46%) són les que es donen en una major proporció l'any 2021.

GRÀFICA 68. ATENCIONS PER ÀREES DE CONSULTA

Font: Atencions individuals al municipi de Flix any 2020 i 2021. Elaboració: pròpia.

Pel que fa al canal d'atenció o vies de contactes, es divideixen entre la via telefònica (57,14% l'any 2020 i 55,77% l'any 2021) i presencial (40,34% l'any 2020 i 39,42% l'any 2021).

Per últim, pel que fa a les situacions de violència identificades, la violència psicològica és la tipologia que es detecta o registra en major mesura. Al mateix temps, si compararem els dos períodes de temps d'anàlisi s'observa que l'any 2020 es van registrar un major nombre de casos, el doble, respecte l'any 2021. En aquest sentit, l'any 2020 no només es van registrar 5 casos de violència psicològica sinó dos casos de violència econòmica i un de violència física. Al igual que en el nombre d'atencions, que s'hagin registrat 8 situacions de violència no implica que s'hagin registrat 8 casos de violència masclista, sinó que una dona pot ser víctima simultàniament de diferents tipus de violència. Pel que fa a les situacions de violència registrada, s'observa el següent:

TAULA 20. SERVEI QUE HA ATÈS LES DIFERENTS CONSULTES

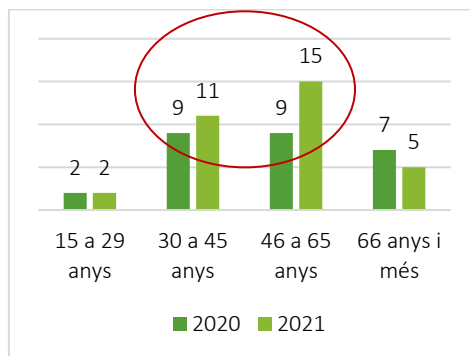
Situacions de violència	2020	2021
CAP	111	100
Econòmica	2	0
Física	1	0
Psicològica	5	4
Total	119	104

Font: Atencions individuals al municipi de Flix any 2020 i 2021. Elaboració: pròpia.

Però el cert és que, més enllà del total d'atencions realitzades, hi ha un desconeixement generalitzat sobre no només quines són les funcions d'aquest servei sinó també pel que fa a l'existència d'aquest al municipi.

Si tenim en compte el total de dades sociodemogràfiques recollides, podem exposar com el perfil de dona que assisteix en major mesura al SIAD és espanyola, té de 30 a 65 anys i està casada. No obstant, si bé aquest és el perfil de dona més habitual que utilitza el servei, parlar d'aquest com a únic perfil implica invisibilitzar la diversitat de dones que assisteixen al SIAD i que presenten característiques diverses d'acord amb el factor generacional, nacionalitat o estat civil. Pel que fa al nivell d'estudis, donat que en un 90% dels casos no consta quin és el nivell d'estudis no s'exposaran les dades. En aquest sentit, respecte el total de persones ateses s'observa el següent:

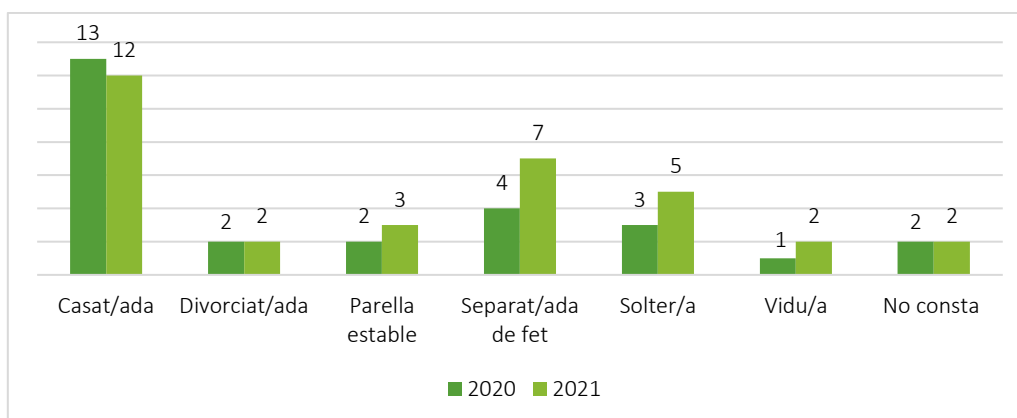
GRÀFICA 69. GRUP D'EDAT DE LES PERSONES ATESES

Font: Atencions individuals al municipi de Flix any 2020 i 2021. Elaboració: pròpia.

En la gràfica podem observar no només que les dones de 30 a 65 anys són les usuàries més freqüents del SIAD, sinó que hi ha un nombre rellevant d'atencions pel que fa a la població d'edat més avançada, de 66 anys i més que han rebut atenció per part del SIAD. En canvi, sembla que és la població més jove, la de menys de 30 anys, la que han requerit en menor mesura dels serveis del SIAD. No obstant, que la ciutadania més jove sigui la que menys a recorregut al SIAD no implica que la prevalença sigui inferior, sinó que, són especialment la població jove i d'edat més avançada els grups identificats per part de la ciutadania que han participat en els grups de discussió, com a grups de major risc de victimització. D'altra banda, pel que fa a l'estat civil, la majoria de les dones estan casades o estan separades de fet:

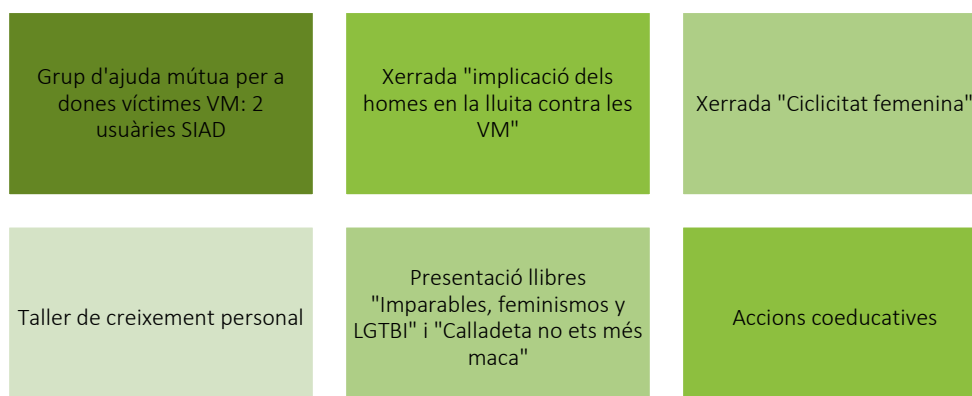
GRÀFICA 70. ESTAT CIVIL DE LES PERSONES ATESES

Font: Atencions individuals al municipi de Flix any 2020 i 2021. Elaboració: pròpia.

El SIAD no obstant, no només desenvolupa accions a través de les atencions directes a persones usuàries, sinó a través d'altres actuacions comunitàries:

GRÀFICA 71. ACTUACIONS COMUNITÀRIES SIAD

Font: Atencions individuals al municipi de Flix any 2021. Elaboració: pròpia.

Les activitats organitzades des del SIAD van enfocades a diferents línies d'actuació: l'empoderament de les dones, com a col·lectiu general i també de les dones víctimes de violència masclista, així com accions dirigides a la sensibilització de la ciutadania, incidint en els homes com a grup específic.

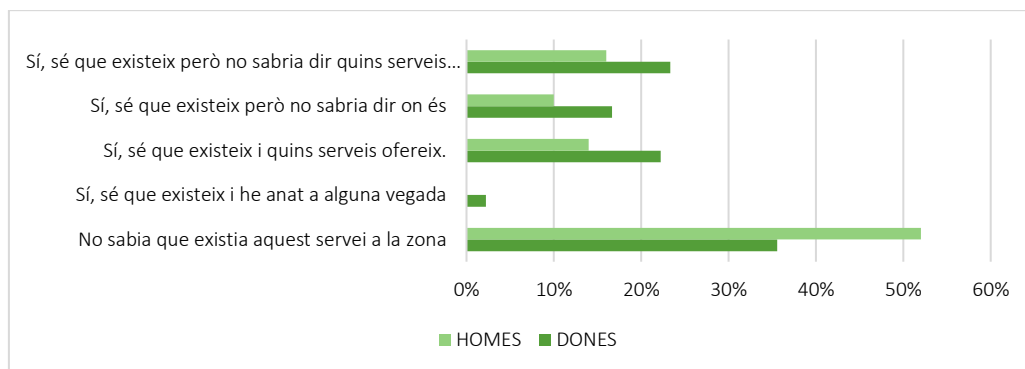
D'altra banda, més enllà dels recursos i serveis prestats pel SIAD, hi ha d'altres recursos municipals destinats a la prevenció, detecció i intervenció en casos de violència masclista. En aquest cas, a través del Recurs ATENPRO, l'any 2021 es van atendre 3 dones en l'àmbit municipal, així com es va oferir allotjament a una dona de Flix, víctima de violència masclista en el moment d'interposar denúncia.

Pel que fa al coneixement d'aquests serveis el cert és que s'ha evidenciat un desconeixement generalitzat per part de la ciutadania i les entitats municipals.

En aquest sentit, si bé part del cos polític informa que no només existeix el servei del SIAD sinó que es gaudeix de dos pisos al municipi, un de caràcter puntual ja que està destinat al lloguer, per tal que puguin ser utilitzats com a pisos d'urgència, en el cas de la ciutadania hi ha un desconeixement d'aquests recursos.

En el cas de les entitats, hi ha una desconeixement sobre els diferents serveis de la zona, hi ha un desconeixement generalitzat del SIAD així com del SAI. Aquest desconeixement s'evidencia tant pel que fa a quines són les funcions i tasques que es desenvolupen des d'ambdós serveis, així com a la prestació d'aquests serveis al municipi una vegada a la setmana per part del SIAD. Aquest desconeixement també s'ha evidenciat pel que fa a la ciutadania en general que ha contestat al qüestionari:

GRÀFICA 72. CONEIXEMENT DEL SIAD

Font i elaboració pròpia.

Mentre que en el cas de les dones la majoria exposen conèixer el SIAD (64%), en el cas dels homes aquest coneixement del servei només el té una minoria (48%).

No obstant, aquests percentatges es redueixen si tenim en compte aquelles persones que coneixen dels serveis que ofereixen (22% de les dones i 14% dels homes), la seva localització (17% de les dones i 10% dels homes) o han utilitzat el servei alguna vegada (2% de les dones). En aquest sentit doncs, només un 22% de les dones i un 14% dels homes afirmen conèixer què és el SIAD i quins serveis ofereix.

D'altra banda, un 36% de les dones i un 52% dels homes no saben que existeix aquest servei a la zona.

Així doncs, tenint en compte les persones que desconeixen l'existència del SIAD a la comarca així com el servei que ofereix o la seva localització, ens mostra que, del total de la ciutadania de Flix que ha contestat al qüestionari, hi ha un grau de desconeixement elevat.

Des del cos polític es reconeix que manca informació municipal sobre aquests recursos, ja siguin autonòmics com municipals, sent la guàrdia municipal l'organisme que s'identifica com a instrument d'informació, contacte i actuació en casos de violència masclista.

Pel que fa a d'altres recursos, cap de les entitats presents als grups de discussió disposen de protocols per prevenir situacions de violència masclista, assetjament sexual, etc. i és per això que, tal com ja s'ha exposat anteriorment, destaquen la necessitat no només de gaudir d'aquests protocols, sinó que aquests siguin complementaris a sessions formatives per tal d'aplicar-los correctament.

És per tot l'exposat, que quan se'ls hi planteja quines són les millores que es poden implementar, aquestes giren al voltant de l'ampliació dels recursos disponibles de les diferents entitats, ja sigui des del punt de vista de la informació dels recursos i serveis disponibles a la zona com respecte el desenvolupament de protocols per tal d'actuar davant casos interns.

No obstant, la incidència de la violència masclista no només es pot mesurar a través de les dades registrades, sinó que tenint en compte l'elevada xifra negra d'aquesta fenomenologia que es representa en "l'iceberg de la violència", és especialment important recollir la percepció ciutadana sobre les dimensions municipals de les violències masclistes.

En el cas del cos polític, l'àmbit familiar és l'únic que s'identifica com un espai de risc de victimització per a les dones. D'altra banda, en d'altres espais públics, com l'àmbit laboral o d'oci, les persones del cos polític creuen que no es donen situacions o casos de violència masclista.

En aquest sentit doncs, creiem important destacar la percepció diferenciada de la ciutadania *versus* les del cos polític.

En el cas dels grups de discussió realitzats a les entitats municipals, si bé *ex post* es va profunditzar més en la temàtica, van identificar i exposar de forma espontània a l'inici de la jornada, és a dir sense que se'ls hi preguntés sobre la temàtica, diversos casos de violència masclista al municipi.

En aquest sentit, ens pareix molt rellevant que, quan se'ls hi va preguntar "creieu que aquí al municipi està com a normalitzat, o sigui, no normalitzem la violència, però si normalitzem que hi ha estos casos al poble?", van exposar que "si, hem estat així tota la vida" i " si, estem altre cop en que cada casa és un món".

Pel que fa a la violència en els espais íntims, un dels grups on s'identifica una major incidència d'acord amb els testimonis de les persones que han participat al grup de discussió són el col·lectiu de persones de major edat, majoritàriament jubilades.

S'exposen diferents episodis de violència psicològica que construeixen a les dones des de la inutilitat e incapacitat, així com l'impacte que la dependència econòmica té en aquestes dones

del municipi que, fruit de la dedicació al treball domèstic al llarg de la seva vida, es veuen limitades per abandonar la relació de violència.

- *I després també hi ha temes relacionats amb (...) la gent gran. Hi ha, diguem per dir-ho d'alguna manera... violència. A vegades és de l'home contra la dona, però no violència física, sinó inclòs violència de...jo conec dos casos, però es que no veig manera que allò es pugui arreglar, que menyspreen a les dones. O sigui, no és dir que les maltracten.. però tu que fas? Que dius? tu que no sé que, que no se quan, tu que saps. Ostres, veus en ple mercat quan estàs parlant allí, doncs és una cosa que per a mi, és un sopapo a la cara. Bom! dic, que està passant?*
- *Jo conec dos casos, però pareix el més habitual del que jo inclús em pensava. És una cosa que m'atrau molt l'atenció i, a més, és que no sé com es pot solucionar perquè no podem dir... és... no mira, el que tens que fer és deixar aquest home i a prendre pel cul i viure la teva vida, ella és una dona de casa, no és autònoma, no és independent, no té on anar-se'n. I dic ostres!*

D'altra banda, també es parla de situacions de violència psicològica i emocional com a conductes normalitzades i més habituals:

Més que agressió masclista o sigui, com una agressió física diríem, però si que detectes jo que sé, un abús de poder que es poden donar entre nois més grans i noies més joves, o matrimonis d'una certa edat, amb una dependència molt clara de dona-home o, i això es pot veure, o són coses que veus al carrer o sento del carrer, però segur que es veu.

A més, pel que fa a la gent gran també surten a la llum situacions especialment d'abús, de tipus econòmic, dels fills/es a les persones majors. És per això que quan es parla de violència, tant de gènere com filio-parental, són les mateixes entitats les que reivindiquen la necessitat que l'Ajuntament de Flix promogui formacions dintre les entitats que permetin sensibilitzar a les persones sòcies per tal que puguin identificar aquestes conductes de violència, a la vegada que és requereix l'elaboració i formació en protocols per tal que les diferents entitats del municipi puguin conèixer com actuar i intervenir davant casos concrets:

- *No sols una xerrada, és que allí tindria que haure, primer xerrar a la gent, la gent sàpiga que això és inviable (...) Això no és correcte. I que ells ho puguin treure. Perquè ja et dic, es callen per pròpia vergonya.*
- *I perquè a lo millor no saben que fer. (...) Jo també crec que el problema que tenen les associacions, es que si et trobes un cas, el Protocol que hem de seguir*
- *Què és la violència, que és cadascun dels casos, per a que la gent es doni compte d'això que està passant, i aleshores d'alguna manera, donar formació. Primer donar a conèixer, o sigui, diguem un ensenyament, després donar una espècie de formació no, dir escolta, en cas de que passi això tens que dirigir-te aquí. El que estava dient ella. Jo conec uns casos, ella coneix uns casos, o sigui cadascú en l'àmbit en que ens movem, coneixem a algú d'aquestes característiques. Però clar, no sabem què fer. Jo no puc entrar allí, o no puc posar-me en contra, però clar, tampoc sé, de com es pot solucionar aquest tema.*

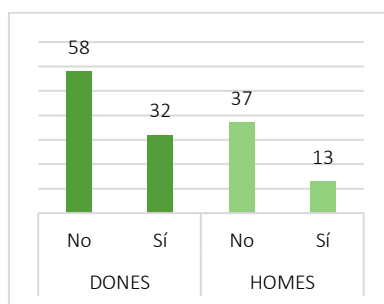
Pel que fa a l'expressió de la violència masclista en d'altres espais, si bé s'exposa que dintre de les entitats és difícil que es produeixen casos, o que al menys fins l'actualitat no se n'ha conegut cap, els espais d'oci (especialment les festes) s'identifiquen com espais de detecció d'aquesta violència.

Si bé s'exposa que hi ha una part de la ciutadania que té una tendència a expressar conductes violentes en espais festius, es descriuen casos de conductes especialment de control:

Penso que és diferent, la persona, l'agressivitat que pugi haver al carrer, entre bandes o entre amics, pareix que porten unes copes, que la persona que arriba a casa o la parella o a nivell de parella que maltracta normalment a la dona. (...) Als espais d'oci es poden veure millor quan hi ha un maltractament a la parella (...) I que el qui està vacil·lant no és lo que es baralla. No és el gall, en canvi li mira el mòbil o alguna vegada veus que li agafa el mòbil, tu ets al costat i ho veus. Coses d'aquestes però normalment no surten, no es veu, fins que arriba el dia que la cascarà de veritat.

A través del qüestionari realitzat a la ciutadania no només es reafirma que hi ha una part de les dones que han sigut víctimes de violència masclista al municipi, sinó que, de nou, els espais d'oci es dibuixen com contextos de risc de victimització al municipi. S'observa el següent:

GRÀFICA 73. PREVALENÇA DE VIOLÈNCIES MASCLISTES EN EL MUNICIPI DE FLIX

Font i elaboració pròpia.

El 35,56% de les dones afirmen haver sigut víctimes de violència masclista a Flix, davant un 64,44% que diuen no haver sofert cap experiència de victimització. Al mateix temps, el 26% dels homes diuen haver sigut víctimes de violència masclista respecte un 74% dels homes que afirmen no haver experimentat cap situació de violència masclista.

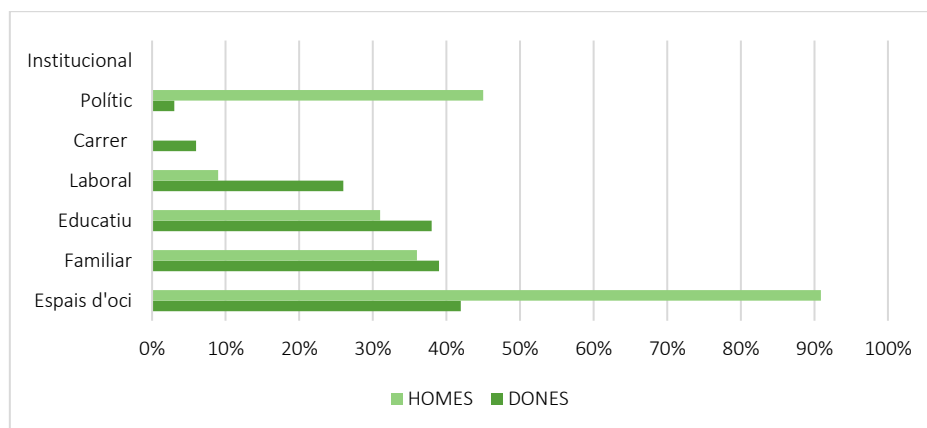
Si tenim en compte l'orientació sexual, s'observa que de les persones que s'identifiquen com a bisexuals, tres de les quatre dones bisexuals i un dels dos homes bisexuals han sofert alguna situació de violència masclista. També el col·lectiu homosexual s'estableixen com a subjectes de risc, sent que una de les dues dones homosexuals i tres dels quatre homes homosexuals han sigut víctimes d'alguna violència masclista al municipi de Flix. D'altra banda, un 34,6% de les dones heterosexuales han sigut víctimes d'alguna violència masclista a Flix.

Pel que fa a l'edat, creiem important destacar que el 47% de les dones de 16-30 anys que han contestat al qüestionari han sigut víctimes d'alguna situació de violència masclista així com el 50% de les dones que tenen entre 61-75 anys. Pel que fa a la resta de franges generacionals, un 29% de les dones d'entre 31-45 anys així com el 36,67% de les dones d'entre 46-60 anys han sigut víctimes de violència masclista al municipi.

Per últim, cinc de les set dones amb diversitat funcional afirmen haver experimentat alguna situació de violència masclista al municipi.

Quant es pregunta més específicament sobre el tipus de violència masclista, les persones que han exposat haver experimentat alguna victimització, ho han fet en la majoria dels casos en espais d'oci. Així doncs, de les 33 dones i 13 homes que exposen haver experimentat alguna victimització, s'observa el següent:

GRÀFICA 74. ESPAIS DE VICTIMITZACIÓ DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES A FLIX

Font i elaboració pròpia.

La violència masclista en espais d'oci s'ha donat en un 42% de les dones i un 85% dels homes, sent aquest tipus de violència la que es dona en major mesura en diferència. Pel que fa a la resta de violències, la violència masclista en l'àmbit familiar (39% de les dones i 31% dels homes) i l'àmbit educatiu (38% de les dones i 38% dels homes) són les que es donen en major freqüència en ambdós gèneres. D'altra banda, pel que fa a la violència en l'àmbit polític, dos homes afirmen haver sofert violència d'aquest tipus, respecte només una dona.

Pel que fa als espais d'oci, en els grups de discussió realitzats es va exposar com, a les últimes festes que es van realitzar al municipi, l'any 2019, es va posar un estand del punt lila on personal del SIAD prestava informació quant a les violències masclistes. Al mateix temps, el municipi de Flix disposa del Protocol d'actuació davant les violències sexuals als espais públics elaborat pel Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre i d'àmbit comarcal.

Servei d'atenció integral (SAI)

El **SAI** és un servei municipal que facilita l'atenció de forma holística a les necessitats de les persones del col·lectiu LGTBIQ, amb l'objectiu de conèixer i visibilitzar la realitat del col·lectiu LGTBI als diferents municipis que formen part del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre. Presten servei mitjançant la sensibilització i prevenció envers l'homofòbia, bifòbia i transfòbia, així com donen suport i atenció a les diversitats sexuals i de gèneres en els diferents àmbits, amb especial incidència en l'àmbit escolar per la prevenció de l'assetjament.

Quant a les persones ateses al SAI, durant l'any 2021 només va atendre's a un noi de 16 anys per tal de fer-li acompanyament emocional. Quant a l'orientació sexual o el motiu de la demanada no és té més informació al respecte.

En els grups de discussió realitzats, el cos polític afirma que al municipi de Flix hi ha un nivell elevat de normalització pel que fa al referent al col·lectiu LGTBI i per això no s'ha registrat cap incidència. A través de les entitats de mares i pares, quan es parla sobre identitats de gènere, s'exposa el cas d'un nen o una nena trans, que no va suscitar ni angoixa ni cap sentiment "d'anormalitat" per part de la comunitat educativa (alumnat, professorat i pares/mares):

A l'institut sí, que hi ha un cas i molt bé. L'acceptació va ser, no acceptació, normalitat. No vas notar res vull dir de notar de dir mama és o, no. Sí. I saps, què dius. Molt bé, una nova generació no, perquè vaig veure una normalitat, que no era de dir una sorpresa ni res. Doncs bé, tens que acceptar això, ens ho va dir, i dins de que es el centre, molt bé.

En canvi, durant la realització del grup de discussió amb les entitats va a sortir a la llum el cas d'un noi que va ser víctima de situacions d'homofòbia dintre de l'institut municipal.

D'altra banda, el SAI ha realitzat un gran nombre d'activitats, des de la commemoració de dies internacionals, formació a personal de l'Ajuntament, difusió de material coeducatiu i xerrades de sensibilització dirigides tant a la comunitat educativa com a la ciutadania en general. En la taula següent es detallen les diferents activitats i actuacions més detalladament¹⁴:

TAULA 21. ACTIVITATS I ACTUACIONS L'ANY 2021 A FLIX

Nº persones a qui va dirigida l'actuació/	Gènere	Edat	Tipus d'actuació
No comptabilitzat	No definit	No definida	Xerrada per Instagram sobre l'Asexualitat
No comptabilitzat	No definit	No definida	Commemoració dia Internacional contra l'Homofòbia a l'esport via Instagram
3	No definit	No definida	Formació LGTBI Ajuntament de Flix
No comptabilitzat	No definit	No definida	Entrega de llibres sobre gènere i LGTBI+ a la biblioteca de Flix
34	No definit	16- 17 anys	Taller de prevenció i sensibilització LGTBI+ a l'alumnat de Batxillerat de l'INS de Flix
8	No definit	16-17	Taller de prevenció i sensibilització LGTBI+ a l'alumnat de CFGM Administratiu de l'INS de Flix
8	No definit	16-17	Taller de prevenció i sensibilització LGTBI+ a l'alumnat de CFGM Elèctric de l'INS de Flix
No comptabilitzat	No definit	No definida	Presentació del vídeo de SAIS "La diversitat és riquesa"
No comptabilitzat	No definit	No definida	Commemoració del dia Internacional de la Despatologització Trans*
No comptabilitzat	No definit	No definida	Posada en marxa de la maleta sobre feminismes i LGTBI+, gestionada pels Serveis Educatius, dirigida a professorat d'Instituts de la Ribera d'Ebre, entre ells l'INS de Flix
No comptabilitzat	No definit	No definida	Xerrada per Instagram sobre l'Acompanyament a la infància Trans*, en primera persona
No comptabilitzat	No definit	No definida	Xerrada per instagram sobre l'experiència de l'associació de joves LGTBI+ "Les arramblades"
No comptabilitzat	No definit	No definida	Xerrada per Instagram sobre l'acompanyament a infants i famílies en la diversitat
No comptabilitzat	No definit	No definida	Xerrada per Instagram sobre l'Acompanyament a la infància Trans*

Font: Atencions individuals al municipi de Flix any 2020 i 2021. Elaboració: pròpia.

Com es pot veure més detalladament en la taula anterior, l'any 2021 es van realitzar diferents actuacions de sensibilització a part de l'alumnat de l'Institut de Flix així com es va repartir material coeducatiu al professorat de l'institut municipal. D'altra banda, també es va realitzar formació a

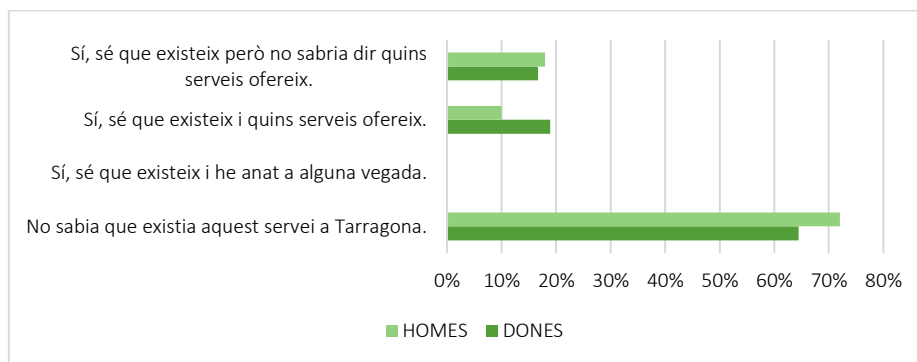
¹⁴ En alguns casos també s'ofereix informació sobre el nombre de persones que han participat en les diferents activitats, així com el gènere i l'edat d'aquestes.

part del persones de l'Ajuntament de Flix, així com es van commemorar els dies internacionals i es va utilitzar la xarxa social Instagram com un mitjà i espai de difusió.

Si comparem les diferents actuacions realitzades pel SIAD i el SAI, s'observa que des del SAI el nombre d'actuacions han sigut quantitativament més nombroses així com s'ha utilitzat especialment Instagram com a espai de difusió. Si bé les condicions pandèmiques han digitalitzat en gran mesura la vida quotidiana i laboral, és important tenir en compte la bretxa digital existent pel que fa a persones de major edat i com aquest pot limitar el coneixement i accessibilitat a les diferents actuacions que es realitzen des dels serveis municipals.

Quant al coneixement del SAI, en el qüestionari s'obté una mateixa percepció de desconeixement:

GRÀFICA 75. CONEIXEMENT DEL SAI

Font i elaboració pròpia.

En aquest cas el desconeixement sobre el servei del SAI és major respecte el SIAD. Així doncs, un 64% de les dones i un 72% dels homes afirmen que no saben que existia aquest servei a la comarca, així com un 17% de les dones i un 18% dels homes, desconeixen quins serveis ofereix el SAI. D'altra banda, només un 19% de les dones i un 10% dels homes, afirmen conèixer el servei i quins serveis ofereix.

Pel que fa a les persones que exposen conèixer els serveis que ofereix el SAI, la majoria són heterossexuals, coneixent el servei una minoria del col·lectiu LGTBI, dues dones bisexuals i un home homosexual. Així doncs, s'observa que hi ha un cert grau de desconeixement del col·lectiu LGTBI del servei que ofereix el SAI.

Quant al factor generacional, no s'observen diferències especialment pronunciades atenent que hi ha un grau de desconeixement generalitzat del total de la ciutadania que han contestat al qüestionari.

En aquets sentit doncs, tal com ja s'ha exposat, no només hi ha un desconeixement de l'existència dels serveis del SAI, sinó que, a més, les persones de les entitats participants, que eren d'una edat avançada, van explicar que les úniques activitats que es feien al municipi en matèria d'igualtat estaven relacionades amb la commemoració del 8M i 25N, un desconeixement que podria estar relacionat amb aquesta bretxa digital.

4.3.3. Conclusions

A través de les dades oficials, s'observa una ceguera estadística pel que fa a les dades municipals. Si bé aquestes mancances estan més aviat relacionades amb el marc de recollida i anàlisi que no aprofundeix en un nivell de desagregació més micro, no existeix cap base de dades municipals que reculli els diferents episodis, ja sigui fets puntuals com pot ser en espais festius, o episodis de violència continuada. Les úniques dades disponibles són les recollides a través de les atencions realitzades mitjançant el servei del SIAD.

En aquest sentit, mitjançant les dades del SIAD així com la percepció recollida en els diferents grups de discussió, especialment en el cas de les entitats, s'observa una "normalització" de la violència masclista al municipi. En aquest cas no parlem d'una normalització des del punt de vista de la justificació de la violència masclista, sinó d'un coneixement normalitzat que porta a un cert grau de banalització d'aquesta pel que fa a la prevalença de casos al municipi.

Pel que fa als recursos municipals, creiem que es dona una "efectivitat limitada o condicionada" al desconeixement de la ciutadania d'aquests, però no a la manca d'actuació al municipi tenint en compte que les línies d'actuació són diverses però van especialment dirigides a un col·lectiu, el personal jove.

Si bé és cert que és imprescindible dissenyar actuacions i polítiques públiques per al jovent, la identificació de casos de violència masclista així com violència fa necessari dissenyar polítiques públiques que tinguin en compte una mirada interseccional que tingui en compte les diferències generacionals, així com d'altres factors com la bretxa digital en les persones majors, especialment les dones.

4.4. Àmbit IV. Municipi de drets

“El dret a la ciutat, que assegura que tots els éssers humans i tota comunitat troben a la ciutat les condicions per a la seva realització política, econòmica, social, cultural i ecològica”.

Segons la Declaració Universal de Drets Humans Emergents, el dret a la ciutat rebutja la conceptualització dels drets humans a la ciutat i identifica, reconeix i reivindica el dret a la ciutat com un dret humà.

Parlar de dret a la ciutat, en aquest cas adaptat al dret al municipi, implica reconèixer que, si bé hi ha una problemàtiques globals que tenen el seu impacte en l'àmbit local (desocupació i la precarietat laboral, la pobresa, l'exclusió social, la contaminació ambiental, la inseguretat ciutadana, etc.) que es veuen agreujades quan interseccionen variables com el gènere, l'ètnia, l'origen, l'edat, etc. i que s'han vist especialment incrementats en els períodes de la crisi econòmica de l'any 2008 i amb l'actual crisi sanitària i econòmica de la COVID-19, existeixen una sèrie de mecanismes locals que permeten actuar en el propi marc territorial per pal·liar aquestes problemàtiques globals. El concepte de ciutat glocal (Borja i Castells, 2001), introduït per Ulrich Beck l'any 1998, i reformulat per l'obra de Jordi Borja i Manuel Castells “Local i Global” ofereix aquesta visió d'una ciutat “que pensa globalment i actua localment”. Així doncs, defineixen una ciutat glocal com un ens conscient de les problemàtiques internacionals, però que a través dels mitjans locals implementen polítiques públiques dirigides a reduir o mitigar els seus efectes vers la ciutadania, canalitzant i impulsant les demandes de la seva societat civil organitzada (Pareja, Guillén, Pisarello, Lorena, Galdón, Montaner, Muixí, Saura i Borja, 2011).

És per això que parlar de municipi de drets implica parlar de totes les dimensions de la vida quotidiana de les persones, destacant el paper central de les administracions públiques en garantir el benestar de la ciutadania. Per tal d'aconseguir un model més proper a la justícia de gènere cal treballar incidint en totes les dimensions en que es donen desigualtats de gènere en els àmbits econòmics, socials i culturals. En aquest sentit doncs, l'eix de municipi de drets s'estructura al voltant de l'ànàlisi de diferents àmbits: Educació, Salut, Drets sexuals i reproductius, Serveis Socials, Cultura, Esports i Vida associativa i política.

4.4.1. Educació

L'educació implica un procés d'ensenyament i aprenentatge, dinàmic i interactiu en que les persones, mitjançant qualsevol acte o experiència, incorporen els coneixements acumulats, aptituds i valors vigents en un marc comunitari. El procés educatiu, implica la participació de diferents agents socials al llarg de tot el procés de socialització de la persona, que seran els i les responsables de transmetre directa o indirectament, tots aquests coneixements. És precisament per aquesta “transversalitat” de l'educació en tots els espais i moments vitals d'una persona, que l'educació és un marc d'opressió dintre del sistema patriarcal. En aquest sentit, l'educació actua com un espai més d'opressió que reflecteix els valors i estereotips de gènere fruit d'aquesta discriminació estructural, però alhora es converteix en un instrument especialment important de transformació social de la realitat. Precisament aquesta potencialitat transformadora s'ha volgut recollir i incorporar en la Llei 7/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, en el seu art. 3 apartat 12:

Per a combatre la violència masclista és essencial incorporar la coeducació i l'educació afectivosexual fent un abordatge explícit, transversal, rigorós i sistemàtic de la perspectiva de gènere des de l'educació infantil fins a, com a mínim, la finalització de l'educació obligatòria.

Si bé és cert que aquesta mirada en clau de gènere, poc a poc, s'està integrant en les polítiques educatives dintre del marc institucional, actualment les desigualtats per qüestió de gènere segueixen sent una realitat. Algunes d'aquestes expressions de desigualtat són les que s'exposen a continuació:

- Foment i transmissió de valors basats en els estereotips i rols de gènere que impliquen: menys expectatives de futur per part de les nenes i dones, orientació acadèmica i laboral sexista, segregació del lleure tant en la pràctica d'esports com en la utilització de l'espai, etc.
- Ceguera de gènere en el material educatiu així com utilització d'un llenguatge sexista.
- Segregació horitzontal dels àmbits d'estudi. Aquesta segregació fruit de la construcció de carreres o formacions "masculines i femenines" té un impacte directe en la perpetuació de la segregació horitzontal *ex post* en el mercat de treball.
- Limitació de les aspiracions de creixement i promoció que provoquen, entre d'altres, el conegut com "efecte tisora".

D'altra banda, creiem important destacar que, si bé l'educació esta incorporant progressivament aquestes "ulleres violeta", les desigualtats en l'àmbit educatiu van molt més enllà del gènere. Així doncs, col·lectius especialment oprimits fruit de la interseccionalitat d'altres variables, denuncien una cultura educativa, des de tota la seva amplitud, basada en el racisme, l'heteronormativitat, el capacitisme o l'edadisme entre d'altres. Unes opressions que afecten a totes les persones que tenen contacte amb el sistema educatiu no només mitjançant el contingut educatiu que reben, sinó a través de l'accessibilitat als serveis, l'orientació i creació d'expectatives de futur.

La desigualtat de gènere en l'educació

Respecte a les diferències educatives entre dones i homes, la informació és escassa pel que fa a l'àmbit municipal. D'acord amb les dades de l'Idescat, l'any 2011 el nivell d'instrucció de la població de 16 anys i més era el següent:

TAULA 22. NIVELL D'INSTRUCCIÓ POBLACIÓ DE 16 ANYS I MÉS MUNICIPI DE FLIX (2011)

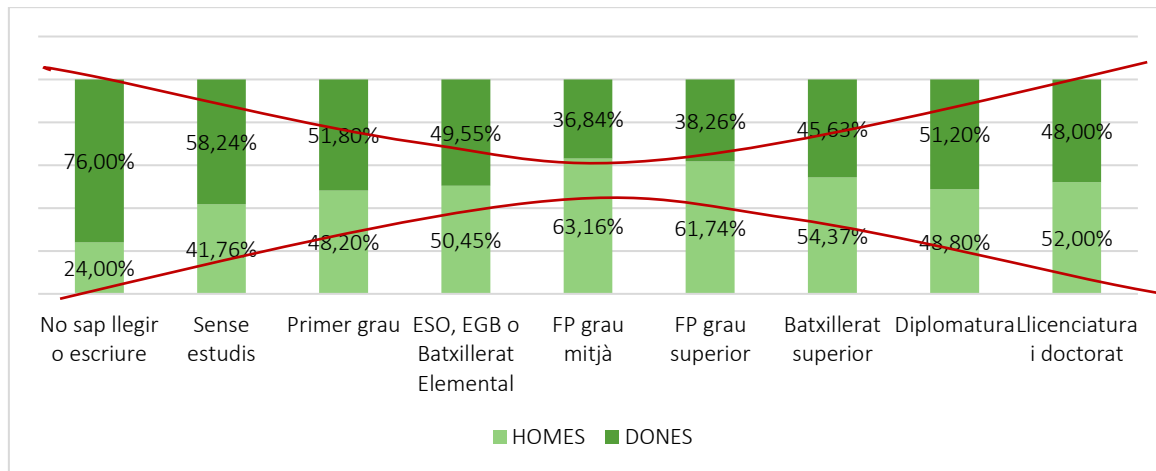
Nivell d'instrucció	Total
No sap llegir o escriure	..
Sense estudis	369
Educació primària	526
ESO	916
Batxillerat superior	304
FP grau mitjà	461
FP grau superior	359
Diplomatura	232
Grau universitari	..
Llicenciatura i doctorat	156
Total	3.374

Font i elaboració pròpia.

Un 42,7% de la ciutadania de Flix, l'any 2011 tenia estudis bàsics (primària i ESO), mentre que la població amb formació professional representen un 24,3%, sent només una minoria, el 6,8% i el 4,6% de la ciutadania de Flix que tenen una diplomatura o llicenciatura i doctorat,

respectivament. No obstant, aquesta informació no està desagregada per sexe/gènere, sent que les úniques dades disponibles són de l'any 2001. S'observa el següent:

GRÀFICA 76. NIVELL D'INSTRUCCIÓ POBLACIÓ DE 10 ANYS I MÉS MUNICIPI DE FLIX (2011)

Font: Idescat. Elaboració pròpia.

Més enllà de les dades absolutes, a través de les dades de l'any 2001, podem observar com mentre els homes són una majoria pel que fa als estudis secundaris i formacions professionals, les dones del municipi eren una majoria en estudis superiors, però eren especialment representatives en la població sense estudis (dones de 50 anys i més).

Aquestes dades, si bé no poden extrapolar-se a la realitat actual, creiem que tenen especial importància per entendre la realitat del municipi de Flix que va sortir en els diferents grups de discussió i que s'ha anat exposant *ex ante* pel que fa a com el nivell d'estudis ha condicionat les oportunitats laborals de les dones del municipi.

Pel que fa a la realitat actual al municipi, en els diferents grups de discussió es va exposar com les noves generacions que tenen estudis superiors tenen que migrar del municipi donat les limitacions laborals i econòmiques de la zona. En aquest sentit, s'exposa com en l'actualitat el nivell d'estudis de la població jove és més elevada, així com, si bé hi ha una reproducció de rols pel que fa a l'elecció de la formació, progressivament les dones es formen en estudis tradicionalment masculins.

No obstant, les últimes dades del Departament d'Educació i recollides per l'Institut Català de les Dones, mostren com a la província de Tarragona es segueix una mateixa dinàmica autonòmica de segregació dels estudis per raó de gènere.

Les desigualtats de gènere en l'educació i la formació s'expressa, entre d'altres factors, a través de la segregació dels diferents àmbits d'estudi. Una segregació horitzontal que està estretament relacionada amb els estereotips i rols de gènere que defineixen la masculinitat i la feminitat i que construeix un imaginari selectiu i diferenciat d'oportunitats i expectatives dels nois i noies al llarg de la seva trajectòria educativa.

L'exigència per un major èxit educatiu en les dones i la naturalització del "fracàs escolar" en els nois, així com la masculinització del ventall formatiu que s'ofereix en la Formació professional

(electricitat, mecànica, seguretat, etc.), condicionen que hi hagi una major representació masculina en la formació professional i una majoria femenina en la formació universitària.

En l'elecció dels estudis, podem veure com les matèries on hi ha una majoria de dones respecte als homes i, per tant, estan especialment feminitzades, són aquelles que tenen a veure amb la Imatge personal (91,3%), Servies socioculturals i a la comunitat (84,8%) i Tèxtil, confecció i pell (83,2%). També ens trobem una majoria femenina en Sanitat (76,7%) i Administració i gestió (62,6%).

Aquesta segregació horitzontal segons el tipus d'estudis, està especialment relacionada amb els estereotips de gènere que feminitzen el treball de cures mitjançant la idea de la dona com a "Àngel de la llar" (Cantero, 2007) i la Tirania de la bellesa (Wolf, 1990) que construeix a la dona des de la disciplinarització del seu propi cos.

Respecte les dades sobre la població titulada a Catalunya el curs 2018-2019, veiem com la població femenina és superior en els estudis universitaris de tots els tipus. Una diferència que es redueix en el cas del doctorat fruit del que es coneix com a efecte "tisora". Aquest efecte "tisora", implica que a mesura que s'augmenta de categoria dintre del doctorat, el nombre de dones que participen en la carrera investigadora es cada vegada inferior.

De nou, pel que fa al tipus d'estudis universitaris es repeteix aquesta segregació, ja que la major proporció de títols universitaris obtinguts per dones durant el curs 2018-2019 van ser en ciències socials i jurídiques en un 53,6% dels casos, seguit de les ciències de la salut en un 22,9% dels casos. En el cas dels homes, en canvi, un 44,5% dels casos es graduen en ciències socials i jurídiques mentre que un 28% ho fan en enginyeria i arquitectura.

Menció especial requereix la coneguda com bretxa digital de gènere. Si bé aquesta inicialment feia referència a la diferència d'accés de dones i homes a les tecnologies de la informació i la comunicació, a posteriori, s'ha evidenciat el biaix de gènere en l'ús, l'apropiació i les possibilitats de participar en el disseny i el desenvolupaments tecnològics de les TIC (Institut Català de les Dones, 2020a).

Totes aquestes dades sobre desigualtat de gènere són reconegudes per les pròpies entitats, les quals a través de les diferències en l'ocupació van debatre sobre com els valors culturals impacten directament en aquesta construcció d'ocupacions "femenines" i "masculines" que són l'origen de la segregació ocupacional que s'observa en el mercat laboral:

Jo he llegit molts articles d'això. Perquè es fa?. Jo crec que és cultural. A vegades, la ment et treballa més despresa que tot, i tu fas i ho acceptes. T'ho estan dient i actualment ho acceptes i penses després perquè ho he acceptat, si això no és així. Si això tenia que ser diferent. Perquè ella és una dona i ell un home, som tots igual i la capacitat mental és la mateixa per a tothom. Però jo crec que es cultural. És una ciutat patriarcal i és cultural. I punt. El que es te que canviar, és el que deies tu, és l'ensenyament com deia l'altre. L'ensenyament base dels nens, de dir que tots som capaços. El meu pare érem tres filles, i a mi el meu pare em va ensenyar... jo sé canviar els endolls, arreglar la electricitat de casa, he pintat les parets, he fet moltes coses a casa perquè com érem totes dones, doncs mira, t'has buscat la vida i te l'has fet. No has esperat a que vingés un home a que t'ho faci perquè ens ho hem fet nosaltres perquè som capaces de fer tot igual. Però clar, si ja t'eduquen de que com que tu ja ets la dona, com és el teu germà, perquè no ho sabrà ni jo, perquè té més força o pel que sigui o perquè té por a pujar l'escala doncs ja l'hem... és cultural. Jo crec que és cultural.

Context coeducatiu al municipi de Flix

En el Pla de Polítiques de dones de la Ribera d'Ebre (2017-2020) s'exposava una mancança pel que fa als diferents equipaments educatius de la comarca així com de la formació; "a la Ribera d'Ebre hi ha una queixa bastant generalitzada sobre els problemes de formació. Molts municipis lamenten la manca d'oferta de formació i la incompatibilitat d'horaris, i reclamen especialment que s'imparteixin cursos de formació de noves tecnologies per a les dones per tal de fer front a l'escletxa digital de gènere així com adaptar a les generacions més grans als nous temps. Encara així, hem detectat que els cursos de noves tecnologies són els que més es realitzen a la Ribera d'Ebre."

Quant als recursos educatius del municipi, aquest disposa dels següents:

GRÀFICA 77. SERVEIS EDUCATIUS AL MUNICIPI

Font: web Ajuntament de Flix. Elaboració pròpia.

D'altra banda, altres formacions que s'ofereixen a la comarca es fan a través del servei "Ribera d'Ebre Viva" on d'acord amb la informació disponible a la web, l'any 2021 es van oferir les següents capsules formatives: cuidador/a de persones dependents, ajudant de cuina i rebosteria, peó de celler i molí d'oli i auxiliar d'agricultura amb especialització en poda.

A més a més, al municipi també existeixen d'altres espais que, si bé no són considerats educatius, són espais de lleure on creiem també es produeix aquest procés de socialització educatiu: la biblioteca municipal Artur Bladé i Desumvila i el Casal del Jove "Lo Refugi".

Més enllà de les limitacions quant a l'oferta formativa o la mobilitat per accedir als serveis educatius d'altres municipis, un tret característic de les zones rurals, ens interessa conèixer si hi ha un enfoc coeducatiu en els diferents centres municipals, especialment, l'escola i l'institut.

Abans d'entrar a analitzar el marc coeducatiu del municipi, és imprescindible que tinguem en compte les limitacions en competències existents. Així doncs, donat que les competències en educació són de la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Flix com a institució municipal té una capacitat d'acció limitada. Són en els articles 23 i 24 de la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes, així com en l'article 21 en la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, on s'exposen les obligacions de les Administracions educatives.

No obstant, i tenint en compte les limitacions ja exposades, creiem que a través del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre, concretament des de la xarxa SAI, s'han impulsat diferents accions coeducatives rellevants.

Des de l'any 2018, el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre juntament amb el Servei Educatiu van preparar el projecte de "Maleta coeducativa" que van ser distribuïts durant els cursos 2017-2018 i 2019-2020 als diferents centres educatius de la comarca que ho sol·licitaven. Pel que fa a la maleta coeducativa 1, vigent per al curs 2017-2018, s'oferien llibres que tractaven sobre resolució de conflictes, educació no sexista (estereotips i noves masculinitat), sexualitat i prevenció d'abusos sexuals. Pel que fa a la maleta coeducativa 2, per al curs 2019-2020, aquesta distribuïa els diferents àmbits a treballar per colors:

- Color lila: estereotips i diversitat (rols de gènere, lgtbi, diversitat de gènere, noves masculinitats, tipologies de famílies, sabers i aportacions de les dones...).
- Color gris: educació afectivo sexual (emocions, sexualitat, autoestima, solidaritat...).
- Color groc: conflictes (resolució de conflictes, violències, assetjament, prevenció abusos, violència envers les dones,...).

D'altra banda, el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre també gaudeix de La Maleta LGTBI, dirigida en aquest cas al personal docent d'educació secundària.

Pel que fa a la utilització d'aquests recursos, segons la informació disponible del SIAD i el SAI, els centre de primària de Flix va sol·licitar la maleta coeducativa durant l'any 2021, el que es va complementar amb una teatralització d'un dels contes per treballar els estereotips. D'altra banda, pel que fa a la maleta LGTBI aquesta també va ser distribuïda als diferents instituts comarcals, entre els quals es troba l'Institut de Flix. A més, d'acord amb la Memòria d'actuacions del SAI, es va fer entrega de llibre sobre gènere i LGTBI+ a la biblioteca de Flix.

A més, tal i com s'ha detallat més minuciosament en l'apartat corresponent, en matèria LGTBI s'han realitzat nombrosos tallers de sensibilització.

Pel que fa a la informació quan al model coeducatiu al municipi, lo cert és que hi ha un desconeixement generalitzat sobre si hi ha un model continu, exposant-se que les actuacions que es realitzen ho fan de forma puntual.

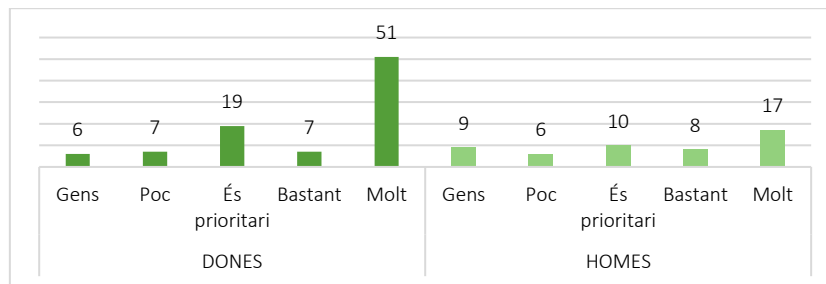
Quan es pregunta als diferents grups de discussió sobre la impartició de valors coeducatius al municipi, exposen que la igualtat es treballa de forma puntual, especialment a través de la commemoració dels dies internacionals.

Les úniques entitats que mostren tenir un cert coneixement, són les entitats de mares i pares ja que exposen com a l'escola des de fa anys es treballa en la transmissió de referents femenines en l'àmbit científic per tal de deconstruir els rols de gènere.

Per últim, pel que fa a la ciutadania que ha contestat al qüestionari, el 47,56% de les dones i el 42% dels homes afirmen conèixer que és la coeducació. Respecte a les accions coeducatives determinades com a prioritàries, s'observa el següent:

- Recomanar i oferir formació específica a la comunitat escolar en l'ús d'un llenguatge no sexista, en l'elaboració de comunicacions i materials escolars.

GRÀFICA 78. SENSIBILITZACIÓ I FORMACIÓ EN LLENGUATGE NO SEXISTA

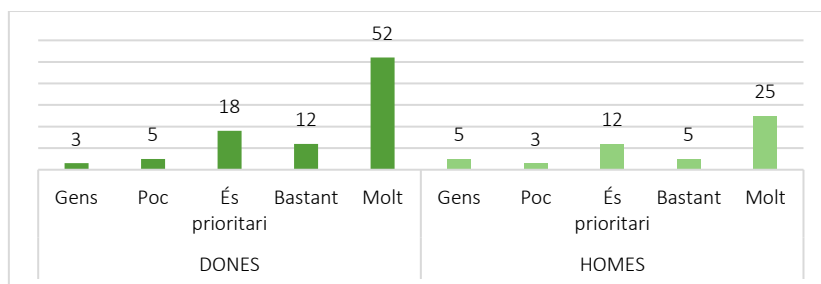

Font i elaboració pròpia.

En el cas de les dones un 85,5% creuen que és prioritari, bastant i molt prioritari treballar en l'ús d'un llenguatge no sexista en la comunitat escolar, mentre que en el cas dels homes aquest percentatge es redueix al 70% dels homes.

- Promoure en les campanyes de sensibilització dirigides a pares i mares sobre la necessitat de la coeducació de les seves filles i fills, i col·laborar en aquestes campanyes.

GRÀFICA 79. CAMPANYES DE SENSIBILITACIÓ PER LA COMUNITAT EDUCATIVA AL MUNICIPI

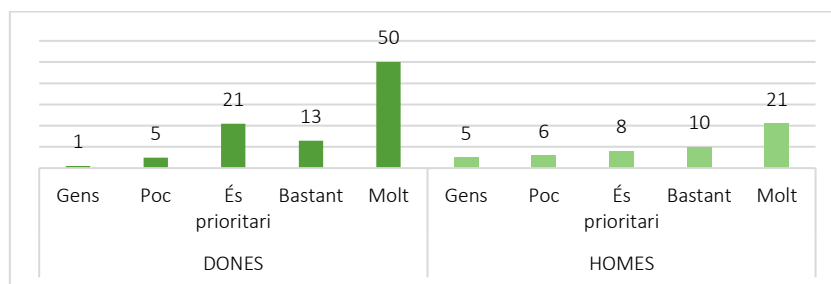

Font i elaboració pròpia.

La gran majoria de les dones, el 91,1%, creuen que és prioritari, bastant i molt prioritari treballar en aquest aspecte, sent que, del total de les dones, una majoria, el 57,7%, creuen que és molt prioritari. En el cas dels homes, un 84% dels homes, creuen que és prioritari treballar en aquest aspecte, sent un 50% dels homes els que creuen que és molt prioritari.

- Realitzar jornades de sensibilització a la comunitat escolar sobre la distribució de responsabilitats familiars i domèstiques potenciant el valor de les feines quotidianes de la llar.

GRÀFICA 80. SENSIBILITZACIÓ SOBRE ROLS DE GÈNERE PEL QUE FA AL TREBALL DOMÈSTIC

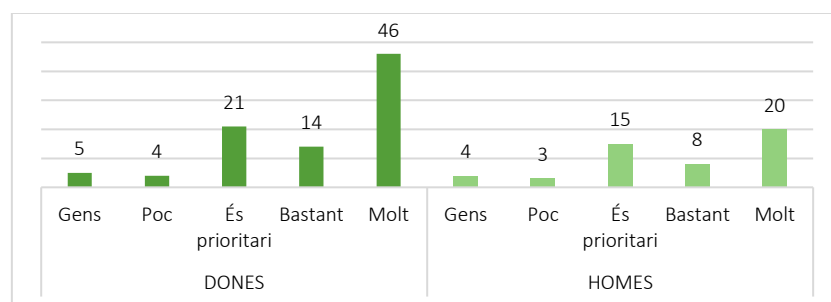

Font i elaboració pròpia.

El 93,3% de les dones creuen que es prioritari, un 55,5% molt prioritari, sensibilitzar sobre la distribució de les tasques de la llar, mentre que aquest percentatge és de 78% en el cas dels homes, sent només el 42% els que creuen que és molt prioritari.

- Crear espais específics d'orientació acadèmica i professional.

GRÀFICA 81. CREACIÓ D'ESPais D'ORIENTACIÓ ACADÈMICA I PROFESSIONAL

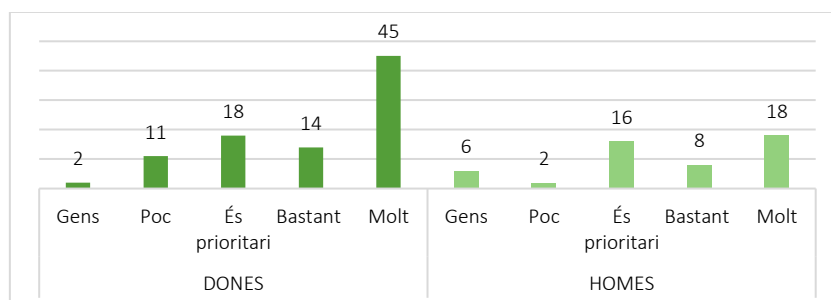

Font i elaboració pròpia.

El 90% de les dones creuen que és prioritari que l'Ajuntament de Flix treballi en aquesta acció, sent que un 51,11% creuen que és molt prioritari. En el cas dels homes, el 86% creuen que és prioritari treballar en aquesta acció, sent que el 40% creuen que és molt prioritari. Pel que fa a la població que creu que no és prioritari crear espais específics d'orientació acadèmica i professional, només hi ha un 10% de les dones i un 14% dels homes.

- Crear un espai d'atenció a les famílies on treballar els rols educatius de les mares i pares envers les seves filles i fills.

GRÀFICA 81. ESPAI D'ATENCIÓ PER LES FAMÍLIES

Font i elaboració pròpia.

Gairebé una mateixa proporció de dones i homes que en els casos anteriors, el 85,5% de les dones i el 84% dels homes, creuen que és prioritari crear un espai d'atenció a les famílies on treballar els rols educatius de les mares i pares envers les seves filles i fills. En el cas d'aquelles persones que creuen que és molt prioritari, parlem d'un 50% de les dones i un 36% dels homes.

D'altra banda, un 14,4% de les dones i un 16% dels homes creuen que aquesta acció no és prioritària.

Així doncs, si bé hi ha variacions percentuals segons quina sigui l'acció plantejada, en termes generals s'observa com les dones creuen que és més prioritari treballar en les diferents accions coeducatives respecte els homes.

Conclusions

Les polítiques públiques amb perspectiva de gènere dels últims anys així com el major nivell de consciència sobre el marc d'opressió estructural, han tingut com efecte la reducció progressiva de les desigualtats de gènere en l'educació. No obstant, encara a dia d'avui es dona un segregació horitzontal de les diferents titulacions, fomentant un imaginari col·lectiu sobre estudis i professions "masculines i femenines". Si comparem la representació femenina en les diferents titulacions i espais formatius respecte les dades del pla anterior, veiem com ja en les dades de 2012, es donava una estabilització de la presència femenina en les diferents formacions, especialment en l'àmbit universitari.

Pel que fa a l'oferta formativa del municipi, si bé és cert que el municipi gaudeix de serveis educatius (escola bressol, escola i institut) sobre els quals veu limitades les seves competències, creiem que, hi ha d'altres espais municipals de lleure com la Biblioteca municipal o el Casal del Jove, on es podrien impulsar accions en aquest àmbit.

Les diferents activitats en l'àmbit coeducatiu han sigut impulsades des dels serveis comarcals que presten el SIAD o el SAI. En canvi, pel que fa a actuacions municipals en aquesta matèria s'identifica una mancança d'actuacions, activitats, xerrades, tallers o d'altres que incideixin en aquesta promoció d'una educació igualitària.

4.4.2. Salut

Un altre dels àmbits d'expressió d'aquesta desigualtat és l'àmbit de salut, on hi ha un especial biaix i ceguera de gènere respecte a les particularitats de la salut de les dones i el col·lectiu LGTBIQ+. Aquest biaix de gènere no és més que el reflex d'una ceguera de gènere basada i justificada des de l'androcentrisme.

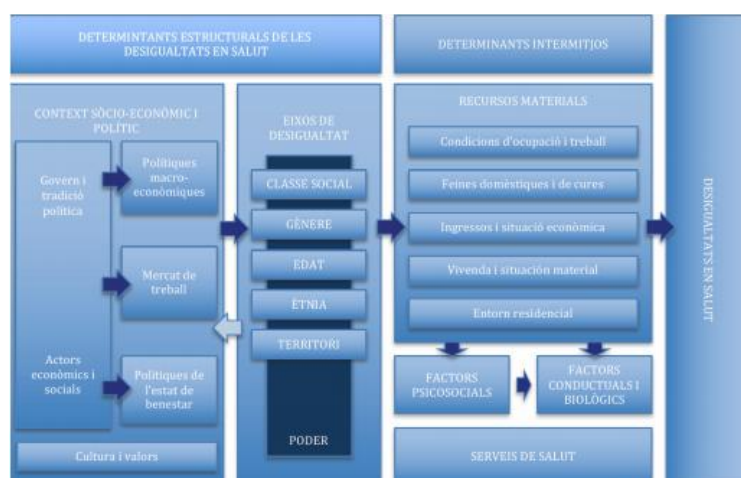
Al mateix temps, si bé es cert que fruit de la incorporació de la perspectiva de gènere en l'àmbit de la salut a nivell institucional i la notable evidència científica que ha aportat dades al respecte, s'han realitzat avanços en aquest àmbit, encara a dia d'avui, segueix sent vigent un model Biologista de la salut que analitza la salut des d'una perspectiva reduccionista basada en

l'absència de malaltia. La vigència d'aquest model, implica diferents problemàtiques (Álvarez, García i Solano, 2008):

- Tot i que s'ha reconegut la dimensió no només física i psicològica sinó també social de la salut, aquest paradigma Biologista centra la detecció de la salut en l'alteració fisiològica de la persona, quedant fora del seu camp d'estudi tot el context social, i amb ell, els determinants macro-estructurals que influeixen en els nivells de salut de la població.
- Existeix evidència empírica sobre la relació entre els factors socials i la salut, sent aquells sectors de la societat que estan exposats a pitjors condicions socioeconòmiques les que presenten pitjor salut. Tot i això, aquest model es centra en les evidències mèdiques expressades en la letalitat i no incidència, que és on precisament influeixen els determinants socials.
- La divisió sexual de treball, la doble jornada laboral, el treball no remunerat de cura i atenció de persones dependents, la menor dedicació al creixement professional, la distribució desigual dels usos del temps, etc. Condicionen que les dones, tot i que tinguin una major esperança de vida, tinguin un pitjor estat de salut. Una pèrdua de salut relacionada amb els rols de gènere que amb aquets model queden en el limbe patològic (Cifre i Salanova, 2004).

D'acord amb tot l'exposat, les diferències en salut entre homes i dones no són només diferències biològiques, sinó que són fruit de les desigualtats de gènere que s'han anat reflectint en tota la diagnosi. En aquest sentit, l'Organització Mundial de la Salut defineix els determinants socials de la salut com les "circumstàncies en què les persones neixen, creixen, viuen, treballen i envelleixen, i els sistemes establerts per combatre les malalties (Observatori de la Igualtat de Gènere, 2020a). Aquestes circumstàncies estan conformades per un conjunt més ampli de forces: econòmiques, socials, normatives i polítiques" (World Health Organization, 2008). Tal com es pot veure en el gràfic sobre els determinants socials de les desigualtats en salut adaptat per la Comissió a partir dels models proposats per Orielle Solar i Alec Irwin per la Comissió de Determinants Socials de la Salut de l'OMS i per Vicenç Navarro, el gènere actua com una estructura de poder que dibuixa desigualtats en l'àmbit de la salut entre dones i homes fruit dels factors contextuais com la cultural, els factors socioeconòmics i polítics (Observatori de la Igualtat de Gènere, 2020);

GRÀFICA 82 DETERMINANTS SOCIALS DE LES DESIGUALTATS EN SALUT

Font: Adaptat de la Comissió per Reduir les Desigualtats en salut a Espanya (2010).

En aquest sentit, les desigualtat en salut causades pel gènere s'expliquen per:

- Diferències en les exposicions de risc o en la vulnerabilitat.
- Diferent naturalesa, gravetat i freqüència dels problemes de salut.
- Forma en la qual es perceben els símptomes.
- Ús dels serveis sanitaris.
- Compliment del tractament i dels missatges preventius.
- Pronòstic.

D'altra banda, tal i com es mostra en la gràfica, hi ha d'altres determinants socials que dibuixen condicions específiques de desigualtat més enllà del gènere. Una desigualtat que pot estar relacionada amb una menor intervenció del sistema de salut o en l'atenció discriminatòria vers alguns col·lectius. Un exemple, en són les treballadores sexuals que denuncien l'estigmatització del sistema sanitari que les atén sempre des de la patologització de les malalties de transmissió sexual, el que implica que siguin construïdes com a "problemes de salut pública".

La desigualtat de gènere en dades

- ENQUESTA DE SALUT DE CATALUNYA 2020

Els resultats de l'enquesta sobre l'estat de salut, els comportaments relacionats amb la salut i l'ús de serveis sanitaris a Catalunya (ESCA) aborda l'estat de salut de les dones i homes de la població de 15 anys i més. En aquest sentit, els resultats que s'exposaran fan referència a aquest ampli grup poblacional, a no ser que s'exposi de forma explícita.

Estat de salut: d'acord amb les dades, les dones tenen un pitjor estat de salut que els homes, especialment quan a la salut emocional, psicològica i mental. Aquest estat de salut és pitjor en tots els casos en la població que a més del gènere, interseccionen l'edat, la classe social i un nivell formatiu baix.

- Les dones valoren pitjor el seu estat de salut que els homes. Una percepció que empitjora en els grups d'edat més elevada i en aquells amb un menor nivell formatiu. A partir de 2018, la valoració de l'estat de salut com a positiu ha tendit a incrementar en els homes, mentre que en les dones ha disminuït i per tant, mostren una pitjor valoració de l'estat de salut amb els anys.
- Els homes tenen excés de pes en major mesura que les dones, incrementant però la prevalença de dones amb excés de pes i obesitat en les persones de classe menys afavorida i amb estudis primaris o sense estudis.
- Mentre que un de cada cinc homes té malestar emocional, en les dones es dona en un de cada tres casos. El percentatge de persones amb malestar emocional l'any 2020 respecte els anys anteriors ha disminuït en els homes i augmentat en les dones.
- El percentatge de dones representa el doble respecte els homes (13,7% de les dones i 7,4% dels homes) en els casos de depressió major o depressió major severa. En el 2020 s'observa un augment del percentatge de persones, especialment en les dones.
- Un de cada cinc homes té dolor o malestar, mentre que ho pateixen una de cada tres persones en el cas de les dones.
- La població que pateix una malaltia o un problema de salut crònic o de llarga durada es major en les dones que en els homes, donant-se en major mesura tant les malalties relacionades amb l'aparell locomotor (malalties reumàtiques, mal d'esquena crònic lumbar o dorsal, mal d'esquena crònic cervical), l'aparell circulatori (pressió alta i colesterol elevat), a més de les migranyes o mals de cap freqüents, ansietat, al·lèrgies cròniques i depressió ja exposades.

- La població de les dones que tenen alguna discapacitat o limitació greu i aquelles que tenen una manca d'autonomia personal és major que en el cas dels homes.

Respecte als comportaments relacionats amb la salut, les dones presenten hàbits més saludables que els homes, ja sigui respecte al consum de substàncies com el tabac i alcohol o respecte als hàbits alimentaris.

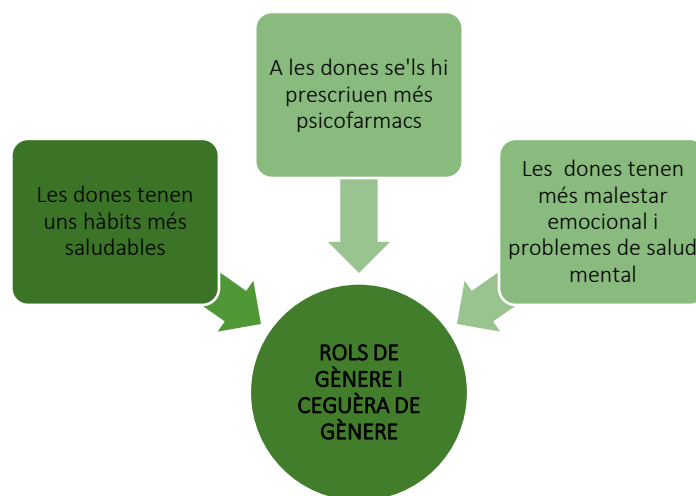
- La prevalença del consum de tabac (diari i ocasional) és major en el cas dels homes, mentre que l'exposició a la fum ambiental del tabac a la llar és major en les dones.
- La prevalença per consum de risc d'alcohol és inferior en el cas de les dones, malgrat que durant l'any 2020 s'ha donat un increment significatiu, especialment en les dones d'aquest consum de risc.
- Les dones tenen un seguiment adequat de les recomanacions de la dieta mediterrània en major mesura que els homes.

Quant a la utilització i satisfacció amb els serveis sanitaris;

- Hi ha un major percentatge d'homes (34,5% dels homes i 30,2% de les dones) que tenen doble cobertura sanitària-pública i privada-.
- Les dones han pres algun medicació amb prescripció mèdica en els darrers quinze dies amb major proporció que els homes. En aquest sentit, son nombrosos els estudis que apunten com el malestar emocional femení relacionat especialment amb la doble jornada laboral i les responsabilitats fruit dels rols de "cuidadores", s'interpreten des de la patologització mèdica i com aquesta comporta la prescripció de psicofàrmacs.
- Les dones han visitat a un professional de la salut en el darrer any en major proporció que els homes, així com un servei d'urgència.
- Respecte les persones que han utilitzat més freqüentment els serveis sanitaris públics, les dones mostren un menor grau de satisfacció envers els homes.

Així doncs, la salut de les dones s'expressa mitjançant els següents factors;

GRÀFICA 83. LA SALUT DE LES DONES

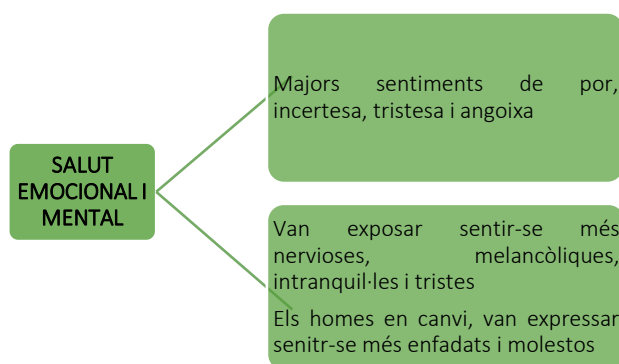

Font: Enquesta de Salut de Catalunya (2020). Elaboració pròpia.

La crisi sanitària de la COVID-19, tal com ja va passar amb la crisi del 2008, ha tingut un important impacte de gènere que ha evidenciat en major mesura les desigualtats socials. Per una banda, la paralització generalitzada del mercat de treball, el tancament de les escoles, etc. ha suposat una sobrecàrrega de la feina no remunerada de les tasques de la llar amb el conseqüent augment també de la sobrecàrrega emocional i psicològica i, per l'altra, s'ha observat com donat la segregació horitzontal del mercat de treball, les dones han patit un major risc d'exposició a la COVID-19 que els homes (Institut Català de les dones, 2021).

Pel que fa a l'impacte de la COVID-19 l'Enquesta sobre l'impacte de la COVID-19 del Centre d'Estudis d'Opinió, esbossa com els efectes en la salut emocional i mental durant el confinament han sigut pitjors per les dones que per als homes;

GRÀFICA 84. EFECTES DE LA COVID-19 EN LA SALUT EMOCIONAL I MENTAL DE LES DONES

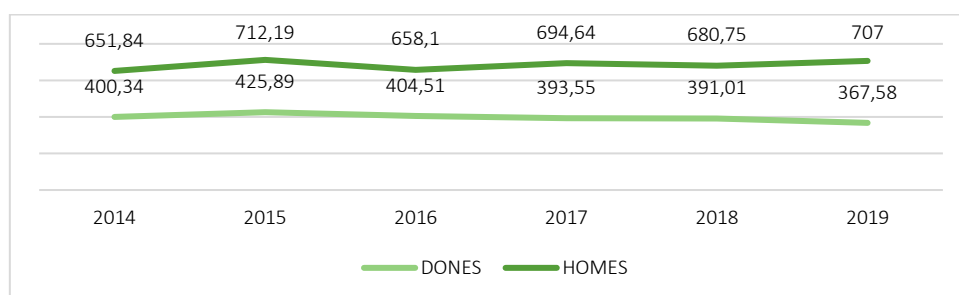
Font: Enquesta de Salut de Catalunya (2020).

Mortalitat

Per l'anàlisi de la mortalitat que es farà a continuació s'han utilitzat les dades disponibles en el Registre de Mortalitat de Catalunya facilitades pel Servei de Salut de la Generalitat de Catalunya respecte a la Regió Sanitària de les Terres de l'Ebre. Pel que fa al període d'anàlisi, es recolliran dades de l'any 2019, donat que les dades de 2020 i 2021 encara no estan disponibles.

En la gràfica 85 podem veure com hi ha diferències importants en la taxa estandarditzada de mortalitat segons sexe. Així doncs, la taxa de les dones, en tots els anys analitzats, és la meitat que en el cas dels homes, comptabilitzant-se la meitat del nombre de defuncions de dones respecte els homes per cada 100.000 habitants.

GRÀFICA 85. TAXES DE MORTALITAT ESTANDARDITZADES PER EDAT (X 100.000 HAB.) SEGONS SEXE I 20 GRANS GRUPS DE CAUSES. REGIÓ SANITÀRIA DE LES TERRES DE L'EBRE (2014-2019)

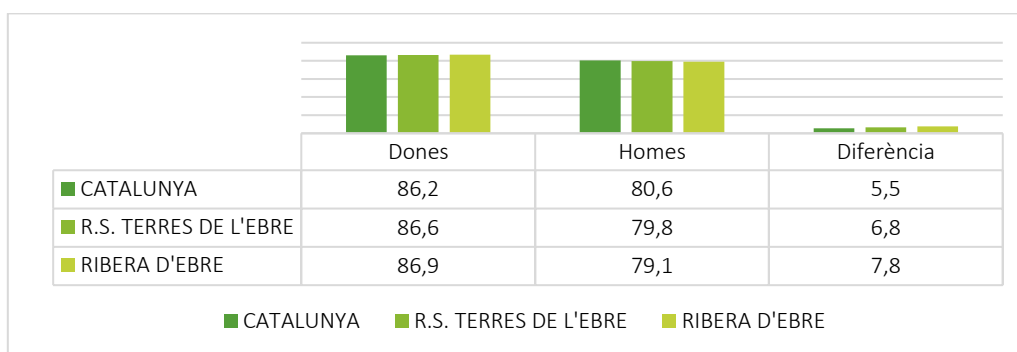

Font: Registre de Mortalitat de Catalunya: Departament de Salut. Elaboració pròpia.

S'observa una tendència a l'alça l'any 2015 en les taxes de mortalitat d'ambdós sexes en tot el període de temps analitzat. Si comparem aquestes dades amb les taxes de mortalitat de Catalunya en el mateix període de temps, malgrat que son superiors les taxes en la regió sanitària de les Terres de l'Ebre, no es veuen diferències significatives.

D'altra banda, també es ben coneguda la diferència en l'esperança de vida en néixer de les dones i els homes. L'esperança de vida és interpretada com el nombre d'anys que, de mitjana, pot esperar viure una generació de nounats si les condicions de mortalitat no varien en el futur. Així doncs, més enllà de produir-se un menor nombre de morts de dones respecte els homes, les dones viuen de mitjana 5 anys més que els homes, d'acord amb les dades analitzades en aquest mateix període de temps (2014-2019). No obstant, si tenim en compte les últimes dades, de l'any 2019, s'observa que si analitzem els diferents àmbits territorials, a la Ribera d'Ebre és on la diferència en l'esperança de vida és major. S'observa el següent:

GRÀFICA 86. ESPERANÇA DE VIDA SEGONS SEXES SEGONS ÀMBIT GEOGRÀFIC. 2019

Font: Registre de Mortalitat de Catalunya: Departament de Salut. Elaboració pròpia.

D'acord amb el que s'observa en la gràfica, les dones de la Ribera d'Ebre viuen de mitjana aproximadament 8 anys més que els homes, sent aquesta diferència de 7 anys en el cas de la Regió Sanitària de les Terres de l'Ebre i de 5,5 anys a tota Catalunya.

No obstant, la crisi de la COVID-19 ha tingut un impacte en la mitjana d'esperança de vida, sent que aquesta s'ha reduït en 1,5 anys de mitjana respecte el càlcul general.

En qualsevol cas, les dones viuen més temps de mitjana, però això no implica que gaudeixin d'una millor salut. L'esperança de vida en bona salut (EVBS¹⁵) i l'esperança de vida lliure de discapacitat (EVLD¹⁶) són dos indicadors que combinen l'EV (quantitat d'anys de vida) amb la qualitat de vida relacionada amb la de salut declarada (qualitat dels anys viscuts). D'acord amb les dades de l'any 2019, l'EVBS en néixer és de 67,73 anys per a les dones i 68,58 anys per als homes i l'EVLD en néixer és de 71,47 i 70,96 anys, respectivament. Si tenim en compte, l'esperança de vida, això ens porta que la proporció d'anys en bona salut sobre el conjunt de l'esperança de vida és del 78,6% en les dones i 85% en els homes. De mitjana les dones viuen lliures de discapacitat el 82,9% dels anys de l'esperança de vida en néixer i els homes el 88%. És a dir, les dones viuen més anys lliures de discapacitat; tanmateix la proporció d'anys viscuts en bona salut o lliure de discapacitat

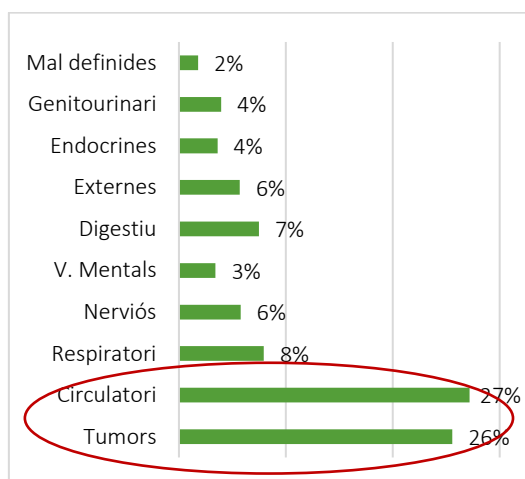
¹⁵ Esperança de vida en bona salut (EVBS).

¹⁶ Esperança de vida lliure de discapacitat (EVLD).

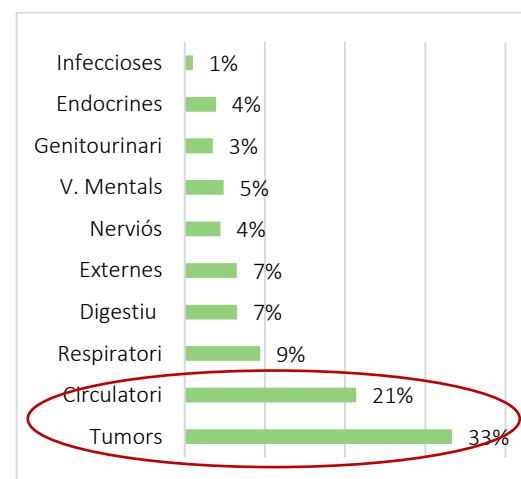
respecte a l'EV en néixer és menor que en els homes. Així doncs, això ens porta a que, les dones catalanes malgrat que tenen una esperança de vida superior, tenen una pitjor qualitat de vida calcula en funció de la bona salut i alguna discapacitat. Aquesta informació és compatible amb l'exposat en l'enquesta de salut de l'any 2020.

Si seguim amb l'anàlisi de la salut des de la mortalitat, les dades referents a les deu causes principals de mort segons grups de grans malalties seguint la Taxa de mortalitat estandarditzada de la Regió Sanitària de les Terres de l'Ebre de l'any 2019, ens mostren el següent:

GRÀFICA 87. CAUSES DE MORT EN DONES

GRÀFICA 88. CAUSES DE MORT EN HOMES

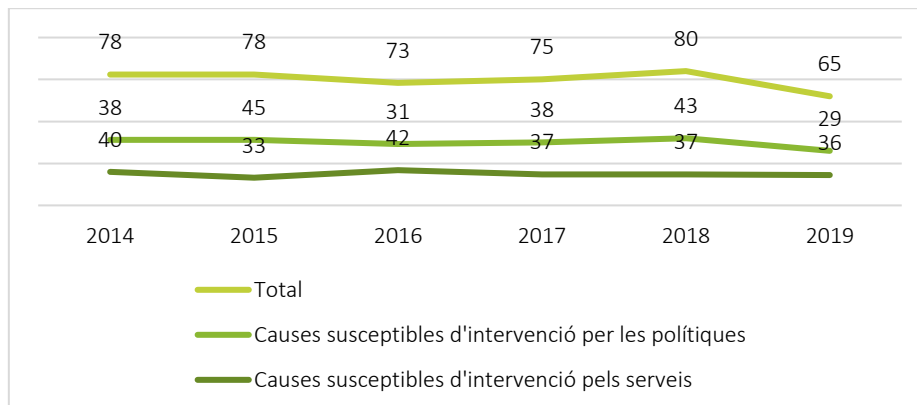
Font: Registre de Mortalitat de Catalunya: Departament de Salut. Elaboració pròpia.

D'acord amb les gràfiques, les principals causes de mort, són els tumors, donant-se aquesta com la principal causa de mort especialment en els homes, així com les causes relacionades amb l'aparell circulatori.

D'altra banda, hi ha algunes morts que més enllà de ser analitzades des de l'estat de salut de les persones, estan més relacionades amb la qualitat dels serveis sanitaris. Aquestes morts van ser nomenades per Rustein l'any 1976 com a mortalitat innecessàriament prematura i sanitàriament evitable, coneguda actualment com a mortalitat evitable.

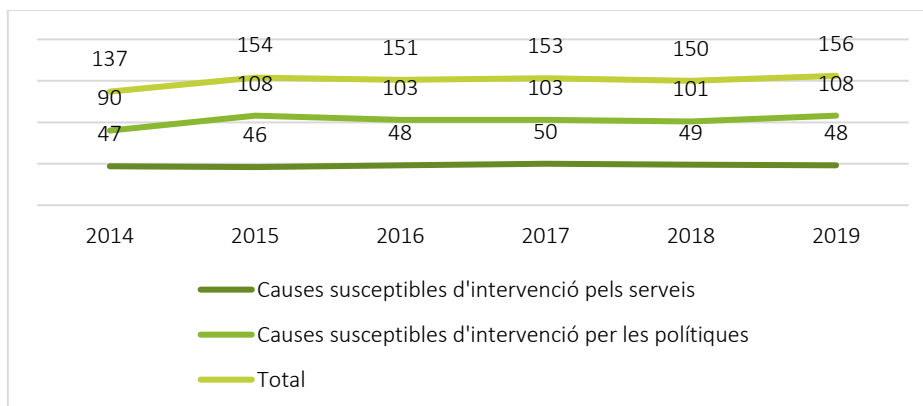
En aquest sentit, les retallades en les polítiques públiques de salut tenen un impacte directe en les morts evitables. Pel que fa a les dades de la regió sanitària de les Terres de l'Ebre, en les dones l'any 2019 s'ha donat el menor registre de morts evitables, sent l'any 2018 uns dels anys amb un major registre. Pel que fa als homes en canvi, l'any 2019 s'ha registrat el major registre de morts evitables del període de temps analitzat. S'observa el següent:

GRÀFICA 189. NOMBRE DE MORTS EVITABLES EN DONES. PERÍODE 2014-2019

Font: Registre de Mortalitat de Catalunya: Departament de Salut. Elaboració pròpia.

GRÀFICA 90. NOMBRE DE MORTS EVITABLES EN HOMES. PERÍODE 2014-2019

Font: Registre de Mortalitat de Catalunya: Departament de Salut. Elaboració pròpia.

Si tenim en compte les causes específiques de mort de l'any 2019, en les causes susceptibles d'intervenció pels serveis d'assistència sanitària, mentre que en les dones el tumor maligne de mama representa el 33,3% de les morts i la cardiopatia isquèmica el 22,2% dels casos, en el cas dels homes, una majoria, el 45,83% moren per una cardiopatia isquèmica. D'altra banda, quant a les causes susceptibles d'intervenció per les polítiques sanitàries interseccionals el tumor maligne de pulmó representa el 39,81% de les causes de mort en els homes, respecte el 24,14% de les dones. Aquestes dades, coincideixen amb els hàbits de consum de tabac que s'han exposat *ex ante*.

Tal i com s'observa en les taules, hi ha diferències intragènere respecte el nombre total de morts, especialment en la cardiopatia isquèmica (els homes representen el 73,3% del total de casos i les dones 26,6%) els tumors malignes de pulmó (el 86% del total de casos afecta a homes i el 14% restant a dones), els suïcidis (el 83,3% del nombre de casos són homes i el 16,6% són dones) i la resta de causes externes que inclouen accidents, caigudes, ofegaments i agressions (el 68% dels casos afecten a homes i el 32% restant a dones). D'altra banda, en les dones, la segona causa de mort evitable que es dona en major mesura, es produïda pel tumor maligne de mama, una dada que dibuixa les característiques de mortalitat de les dones.

En aquest sentit, tenint en compte les últimes dades del Servei d'Epidemiologia i Prevenció del Càncer es poden observar diferències intergènere durant el període de 2010-2014. Així doncs, mentre en els homes la incidència era elevada en cinc tipus de càncers (pell no melanoma, pròstata, tràquea, bronquis i pulmó, bufeta urinària, còlon i recte) en les dones la incidència es donava especialment en tres tipus de càncers (pell no melanoma, mama i còlon):

TAULA 23. ELS 20 CÀNCERS AMB TAXES D'INCIDÈNCIA MÉS ELEVADES EN EL PERÍODE 2010-2014 A LA PROVÍNCIA DE TARRAGONA. DONES I HOMES.

ICD	LOCALITZACIÓ TUMORAL	N	Taxa Bruta	Taxa Ajustada	ICD	LOCALITZACIÓ TUMORAL	N	Taxa Bruta	Taxa Ajustada
C44	Pell no melanoma	796,2	200,4	95,6	C44	Pell no melanoma	920,4	227,8	114,9
C50	Mama	481,0	122,0	73,8	C61	Pròstata	482,8	119,5	66,3
C18	Còlon	172,4	43,4	19,4	C33-34	Tràquea, bronquis i pulmó	352,4	87,2	48,6
C54	Cos uterí	89,6	22,5	13,0	C67	Bufeta urinària	292,2	72,3	37,2
C33-34	Tràquea, bronquis i pulmó	81,6	20,5	11,4	C18	Còlon	273,8	67,8	34,4
C70-72	Encèfal i sistema nerviós	75,2	18,9	12,6	C19-20	Recte	123,2	30,5	16,8
C19-20	Recte	65,2	16,4	7,5	C22	Fetge	71,2	17,6	10,5
C82-86, C96	Linfoma no hodgkinià	55,4	13,9	7,1	C82-86, C96	Linfoma no hodgkinià	65,8	16,3	9,6
C25	Pàncrees	49,0	12,3	4,8	C25	Pàncrees	65,6	16,2	8,8
C67	Bufeta urinària	48,8	12,3	5,1	C16	Estómac	63,4	15,7	8,4
C56	Ovari	48,6	12,2	7,4	C70-72	Encèfal i sistema nerviós	63,0	15,6	10,8
C26, 39, 48, 76, 80	Primari desconegut	47,4	11,9	4,5	C64	Ronyó	60,2	14,9	9,1
C43	Melanoma de pell	42,2	10,6	6,5	C32	Laringe	56,2	13,9	8,6
C73	Tiroides	38,6	9,7	7,5	C26, 39, 48, 76, 80	Primari desconegut	53,6	13,3	6,4
C16	Estómac	36,2	9,1	3,9	C43	Melanoma de pell	44,6	11,0	6,8
C53	Coll uterí	36,0	9,1	6,1	C15	Esòfag	31,4	7,8	4,7
C64	Ronyó	30,6	7,7	4,0	C92-94	Leucèmia mieloide (total)	27,6	6,8	3,9
C22	Fetge	28,4	7,1	2,6	C62	Testicle	23,4	5,8	5,1
C90	Mieloma múltiple	19,6	4,9	2,3	C91	Leucèmia limfoide	22,8	5,6	3,7
C92-94	Leucèmia mieloide (total)	18,6	4,7	2,5	C90	Mieloma múltiple	20,0	5,0	2,6
C00-96	Totes	2441,0	614,3	321,2	C00-96	Totes	3362,8	832,4	454,7
C00-43, 45-96	Totes excepte pell no melanoma	1644,8	413,9	225,6	C00-43, 45-96	Totes excepte pell no melanoma	2442,4	604,5	319,7

Font i elaboració: Els 20 càncers amb taxes d'incidència més elevades en el període 2010-2014 a la província de Tarragona. Homes i Dones. Servei d'Epidemiologia i Prevenció del Càncer (2019).

Mentre que els càncers relacionats amb el consum de tabac, com la cavitat oral i faringe, laringe i els càncers de pulmó han disminuït en els homes, en les dones tal com mostren les estadístiques han anat augmentant en els últims anys donat l'increment del consum de tabac en aquestes. Aquestes dades mostren la importància d'incidir en els hàbits de consum, i especialment en les situacions d'estres que poden suposar un factor de risc vers l'inici del consum de tabac o d'altres substàncies.

Respecte els programes de prevenció, és especialment important, tenint en compte tant la incidència com que és una de les primeres causes de mort en les dones, el Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Catalunya. A nivell territorial aquest es descentralitza en El Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Tarragona per tal de convidar totes les dones de 50 a 69 anys residents a la demarcació provincial de Tarragona a fer-se una mamografia cada dos anys de manera sistemàtica i gratuïta.

La demarcació de Tarragona abasta les regions sanitàries del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre que corresponen a un total de deu comarques, Alt Camp, Baix Camp, Baix Ebre, Baix Penedès, Conca de Barberà, Montsià, Priorat, Ribera d'Ebre, Tarragonès i Terra Alta.

En l'àmbit municipal és important destacar que existeix la Delegació de Flix de la Lliga Contra el Càncer que s'encarrega d'organitzar esdeveniments per tal de recollir fons per tal finalitat.

Per últim, pel que fa a la mortalitat infantil a la Regió Sanitària de les Terres de l'Ebre l'any 2019 van morir 4 nadons, sent que aquesta informació no està desagregada per sexe/gènere.

Recursos i polítiques municipals

Si bé és cert que des del departament de Salut de la Generalitat de Catalunya es desenvolupen accions i plans específics per la Regió Sanitària de les Terres de l'Ebre, aquestes tenen un caràcter autonòmic, enfocat des de la homogeneïtzació dels serveis de salut catalans. Aquestes accions estan dintre del que es preveu en l'art. 48 de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, on s'estableix el següent pel que fa a la salut des d'un prisma ampli així com a la salut sexual i reproductiva:

1. Les administracions públiques de Catalunya competents en matèria sanitària, en l'àmbit de llurs competències respectives, han de prendre les mesures necessàries per a:

- a) Prevenir i tractar les malalties que afecten especialment les dones.
- b) Prevenir i tractar les malalties que tenen un impacte diferencial en les dones.
- c) Garantir una detecció precoç de les situacions de violència masclista com a fenomen que afecta en gran mesura la salut de les dones.

2. Les administracions públiques de Catalunya competents en matèria sanitària, en l'àmbit de llurs competències respectives, per a garantir de manera integral la salut afectiva, sexual i reproductiva, han de:

- a) Incloure en les polítiques educatives, des de primària, la difusió de continguts relatius a la salut afectiva, sexual i reproductiva, amb una atenció especial als adolescents, joves i grups de població vulnerables.
- b) Garantir la inclusió del consell reproductiu dins de la cartera de serveis de les unitats d'atenció a la salut sexual i reproductiva, i facilitar l'accés universal als mètodes contraceptius segurs, amb una atenció especial a les adolescents.
- d) Potenciar l'apoderament de les dones en la presa de decisions respecte a l'anticoncepció i les mesures de prevenció de les malalties de transmissió sexual.
- e) Afavorir l'autonomia de les dones en l'embaràs, el part i la lactància.
- f) Garantir que les dones puguin rebre la prestació de la interrupció de l'embaràs, per mitjà dels centres de la xarxa sanitària de responsabilitat pública, segons la normativa vigent.
- g) Tenir una cura especial de les dones que viuen soles i en precarietat econòmica.
- h) Treballar perquè la cura de les persones en l'àmbit familiar sigui compartida per homes i dones, d'acord amb el que disposa l'article 47.c.1r.

3. Les administracions públiques de Catalunya competents en matèria sanitària, en l'àmbit de llurs competències respectives, han de prendre les mesures adequades per a prevenir i detectar la mutilació genital femenina, i informar les dones afectades, incloses les menors d'edat, sobre la possibilitat, si s'escau, de revertir o mitigar, per mitjà de mecanismes sanitaris d'intervenció quirúrgica, els efectes de la mutilació practicada.

4. Les enquestes de salut han d'introduir com a variables indicadors sensibles a la detecció de desigualtats de salut per raó de sexe i gènere i han de tenir en compte la diversitat de dones, tant en el diagnòstic, la prevenció i el tractament com en el tracte dispensat en els serveis.

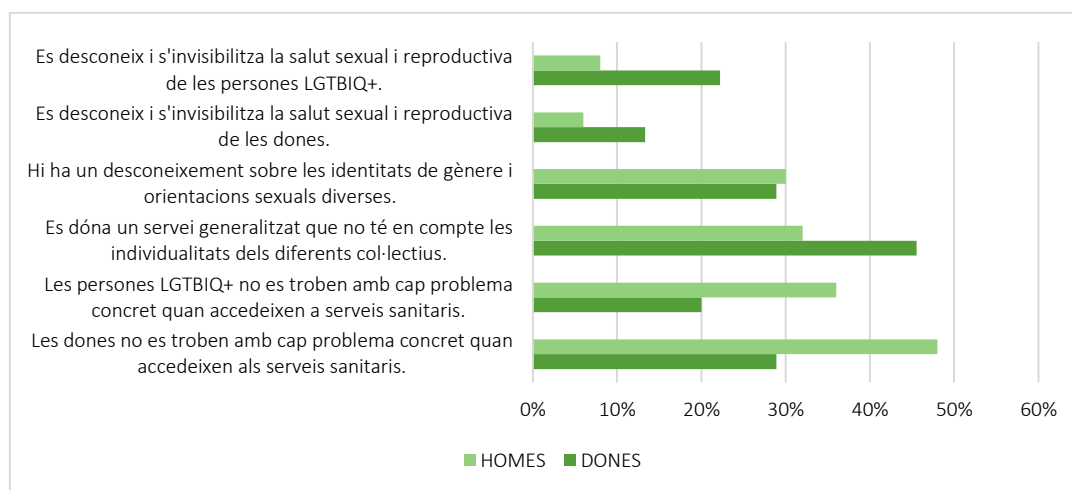
5. Els instruments de planificació sanitària i els plans d'acció comunitària han d'incorporar la perspectiva de gènere en totes les fases, i també fomentar la participació dels diferents col·lectius de defensa dels drets de les dones.

6. La formació dels professionals de la salut ha de garantir que la pràctica clínica doni resposta a les necessitats i les expectatives en salut pel que fa al sexe i al gènere, i ha d'incloure el coneixement de la fisiopatologia de les dones en els diferents sistemes orgànics i la formació per a detectar les situacions de violència masclista i les pràctiques de control sexual.

7. Les administracions públiques de Catalunya competents en matèria sanitària, en l'àmbit de llurs competències respectives, han de garantir la informació destinada a les dones amb relació a la salut, i acompanyar-les en les diferents etapes vitals, amb la mínima medicalització possible en l'embaràs i el part.

Pel que fa als recursos municipals, si bé és cert que s'han impulsat algunes activitats que parlen sobre com afecten els rols de gènere a la salut de les dones, per exemple, a través de l'activitat "Autoconeixement i autocura amb perspectiva de gènere", la mirada o perspectiva de gènere requereix d'una transversalitat i no d'activitats puntuals. En aquest sentit, s'ha plantejat a la ciutadania quines creuen que són les principals problemàtiques que es troben les dones i les persones LGTBIQ+ en l'atenció sanitària al municipi per tal d'identificar mancances quant a la perspectiva de gènere i així poder plantejar un pla d'acció d'acord amb les necessitats del municipi. S'observa el següent:

GRÀFICA 91. PROBLEMÀTIQUES IDENTIFICADES PER LA CIUTADANIA EN L'ATENCIÓ PRIMÀRIA AL MUNICIPI

Font i elaboració pròpia.

Si tenim en compte el gènere, observem diferències pel que fa a quines són les que s'identifiquen com a problemàtiques principals que troben les dones i les persones del col·lectiu LGTBI en l'atenció sanitària al municipi.

Així doncs, en el cas de les dones, un 46% creu que es dona un servei generalitzat que no té en compte les individualitats, un 46% creuen que hi ha un desconeixement sobre les identitats de gènere i orientacions sexuals diverses, un 22% creu hi ha un desconeixement i invisibilització de la salut sexual i reproductiva de les persones del col·lectiu LGTBIQ+, mentre que aquest percentatge és del 13% quan ens referim a la salut sexual i reproductiva de les dones.

Pel que fa a les dones que creuen que les dones no es troben amb cap problema concret quan accedeixen als serveis sanitaris el percentatge és del 29%, mentre que aquest percentatge es redueix fins el 20% quan ens referim al col·lectiu LGTBI.

En el cas de la població masculina, el 32% afirmen que es dona un servei generalitzat que no té en compte les individualitats dels diferents col·lectius, un 30% dels homes que han contestat al qüestionari creuen que hi ha un desconeixement sobre les identitats de gènere i orientacions sexuals diverses, mentre que aquests percentatges es redueixen considerablement, fins un 8% i

6% quan identifiquen el desconeixement i invisibilització de la salut sexual i reproductiva de les persones LGTBIQ+ i la de les dones, respectivament.

Quan als homes que creuen que les dones i el col·lectiu LGTBI no es troben amb cap problemàtica en l'atenció sanitària al municipi, parlem d'un 48% i 36%, respectivament.

Si tenim en compte l'orientació sexual i gènere, observem diferències pel que fa a la identificació de problemàtiques o no en l'atenció sanitària del municipi i que afecten a les dones i col·lectiu LGTBI de forma diferenciada.

Així doncs, s'observa que, mentre en el cas de les dones homosexuals (2) i bisexuals (4), totes aquestes creuen que hi ha una problemàtica en l'atenció sanitària al municipi, generalment relacionada amb la ceguera de gènere i LGTBI davant les individualitats i especificitats de les dones i el col·lectiu en sentit ampli. En canvi, en el cas dels homes homosexuals (4) i bisexuals (2), ens trobem que, a excepció d'un home homosexual, la resta de persones del col·lectiu LGTBI, creuen que ni les dones ni les persones del col·lectiu LGTBI tenen alguna problemàtica en l'atenció sanitària del municipi. Aquestes diferències intergènere es poden explicar per com la variable gènere, en aquest cas ser dona i l'exposició a les diferents discriminacions afecten en un major grau de sensibilització per la identificació de problemàtiques.

Conclusions

Mitjançant l'enquesta de salut realitzada a Catalunya l'any 2020, s'observa com, les dones, si bé desenvolupen un major nombre de conductes preventives respecte la salut, tant pel que fa als hàbits alimentaris com d'assistència sanitària, tenen un pitjor estat de salut, especialment lligat a la salut emocional i psicològica. Les desigualtats estructurals que les situen com a subjectes menys productives i de "baix cost" en el mercat laboral, la sobrecàrrega de tasques reproductives i de cura o la feminització de la pobresa tenen un impacte directe en l'estat de salut de les dones i això s'ha vist fruit de la COVID-19. La crisi de la COVID-19, ha implicat en molts casos una major "domesticitat" de les dones. Si comparem les dades respecte l'enquesta de salut 2011, si bé és cert que els resultats no difereixen molt respecte l'actualitat, ens pareix important destacar que l'autovaloració de l'estat de salut de les dones va empitjorant, mentre que en el cas dels homes es produeix l'efecte contrari.

Pel que fa a la mortalitat, les dades ens mostren com les dones de la Ribera d'Ebre viuen de mitjana aproximadament 8 anys més que els homes, el que no implica que gaudeixin d'una millor salut. És precisament per això, que si bé som conscients de les competències restringides en l'àmbit de la salut de l'Ajuntament de Flix, creiem necessari que s'impulsen polítiques de salut que incorporin la perspectiva de gènere no només des de campanyes, sinó per exemple, incidint en la millora de la qualitat de vida de les dones respecte els homes a través del foment d'activitats enfocades a tenir una vida activa i saludable.

4.4.3. Salut sexual i reproductiva

Els drets sexuals i reproductius són un concepte que, si bé no és recent, han agafat recentment un nou enfoc. Parlar de salut sexual i reproductiva ha estat tradicionalment associat a la lluita per l'avortament legal o l'ús de la contracepció. No obstant, parlat sobre drets sexuals i reproductius implica molts aspectes com ara; la planificació familiar, l'ús de contracepció, els embarassos, els naixements, l'assistència durant l'embaràs i el part i la salut matern-infantil.

A la vegada, reivindicar la garantia d'aquests drets implica fer sortir a la llum els diferents espais i formes de violència masclista que, si bé no són noves, han estat moltes vegades invisibilitzades. Una invisibilització que, més enllà de la indiferència social ha estat recolzada per la ceguera institucional. És per això que davant la manca de dades estatals o autonòmiques sobre tota aquella violència masclista associada a la salut sexual i reproductiva és denunciada per d'altres organismes no governamentals que recullen la informació a través de les experiències de la pròpia comunitat.

L'Observatori de Drets Sexuals i Reproductius ha publicat un informe (2020) on s'analitza l'impacte agreujat de la COVID-19 en la Salut Sexual i Reproductiva. En aquest, han realitzat una cartografia fruit de les denúncies i casos que la ciutadania, generalment dones cisgènere, les hi fan arribar. En aquest, algunes de les problemàtiques que surten a la llum són;

Obstacles en l'exercici dels Drets Sexuals i Reproductius per a dones i trans migrades.
Obstacles d'accés a la Salut Sexual i Reproductiva per a les treballadores sexuals.
Obstacles d'accés a l'anticoncepció.
Vulneració del dret a l'avortament.
Dificultats d'accés a la reproducció assistida.
Violència obstètrica.
Barreres en l'atenció d'Infeccions de Transmissió Sexual (ITS).
Accions moralistes davant de centres mèdics acreditats per a la Interrupció voluntària de l'Embaràs.

Les dades recollides per l'Observatori de Drets Sexuals i Reproductius ajuden a visibilitzar part de la xifra negra de violències masclistes respecte els Drets Sexuals i reproductius que afecten a les dones i col·lectiu LGTBIQ+ a Catalunya. Més enllà d'aquest registre, no existeix un organisme, social o institucional, que registri els casos de violències masclistes en aquest sentit, sense tenir en compte aquells casos que hagin sigut denunciats davant la justícia. Aquesta manca de dades mostra per una banda, el reconeixement especialment nou per part de les institucions públiques d'aquest àmbit de drets i d'altra banda, la invisibilització d'aquest tipus de violències.

A continuació, s'exposarà la informació recollida mitjançant el treball amb els col·lectius de dones i col·lectiu LGTBIQ+ i les denúncies i històries de les mateixes persones afectades, que s'exposen en l'Observatori de Drets Sexuals i Reproductius.

- Drets sexuals i reproductius per a dones i trans migrades

Les primeres problemàtiques que es detecten estan relacionades amb la diversitat de conceptualitzacions sobre els drets sexuals i reproductius així com el desconeixement d'aquests per part de dones migrades, especialment pel que fa a l'accés als recursos sanitaris quan no disposen de padró municipal. És per això, que es reclama la necessitat de fer una major difusió, des d'una mirada intercultural, que garanteixi els drets sexuals i reproductius del col·lectiu migrant.

Si bé el sistema sanitari català és valorat positivament pels diferents col·lectius de dones i trans migrades, s'exposa la falta d'un abordatge intercultural del sistema sanitari que afecta a la manca d'una mirada diversa i interseccional respecte les necessitats i particularitats dels diferents col·lectius. Així doncs, s'exposa, el qüestionament de les decisions al que són sotmeses moltes dones migrades, especialment dones africanes o asiàtiques, pel que fa a tenir moltes filles i fills, orientant-se aquest qüestionament a la necessitat que hi hagi "un control de la natalitat" per part d'aquests col·lectius. D'altra banda, es qüestiona la relació jeràrquica i unidireccional metge/essa-pacient, així com les barreres lingüístiques, culturals i de desconeixement dels drets com a pacient del les dones migrades que condicionen que, especialment dones migrades d'Àfrica, no acudeixin als serveis sanitaris.

D'altra banda, el col·lectiu trans, valora positivament l'atenció del col·lectiu mitjançant el servei de transit, que es contempla com un *"servei d'acompanyament, en el que les persones trans poden expressar-se sense el risc de ser patologitzades i se les acompanya en el procés"*.

- Accés a la Salut Sexual i Reproductiva per a les treballadores sexuals

Si bé anteriorment s'ha exposat com les treballadores sexuals denuncien l'estigmatització del sistema sanitari que les atén sempre des de la patologització de les malalties de transmissió sexual, la COVID-19, ha implicat una reducció en l'atenció d'aquests serveis. Si bé l'atenció sanitària s'ha vist retallada per tota la ciutadania donat la prioritització, totalment necessària, de tots els recursos disponibles en l'atenció de les persones afectades per la COVID-19, aquest ha tingut un impacte directe pel que fa a les treballadores sexuals. Donat les particularitats d'aquest sector, les treballadores sexuals s'han vist exposades a una major vulnerabilitat fruit de l'allunyament dels serveis assistencials. Una vulnerabilitat que s'agreuja quan hi ha un domini nul o baix de l'idioma, una manca de recursos econòmics que puguin facilitar conductes preventives, la bretxa digital que facilitaria l'atenció online o les dificultats per establir una relació de confiança amb la o el professional de salut.

- Accessibilitat a l'anticoncepció

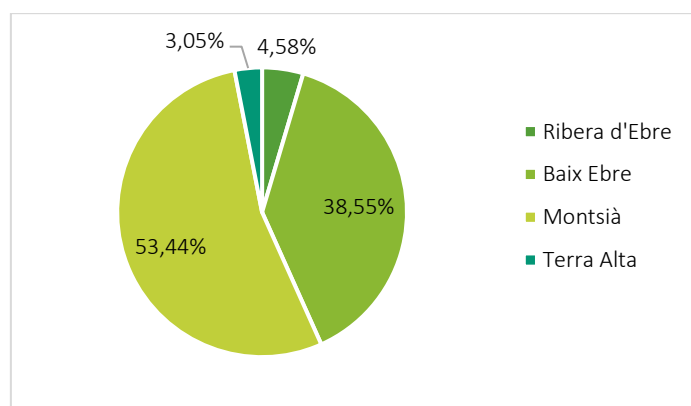
Respecte l'accessibilitat als diferents mètodes d'anticoncepció, és denúncia l'accés limitat a la prescripció i/o col·locació del mètode escollit, així com la manca de finançament total o parcial que implica que especialment el col·lectiu de joves i dones vulnerables no puguin afrontar el pagament d'alguns d'aquests mètodes anticonceptius. D'altra banda, es denuncien les limitacions que les dones tenen per accedir a l'anticoncepció d'urgència en les farmàcies, on moltes vegades, s'ofereix informació falsa sobre la necessitat de prescripció mèdica o és tracta amb paternalisme i discursos moralistes a les dones joves que volen accedir a aquest recurs d'urgència.

- Interrupció voluntària de l'embaràs (IVE)

D'acord amb les dades del Departament de Salut, l'any 2020 a Catalunya es van produir 19.800 interrupcions voluntàries de l'embaràs, les quals un 1,32% van ser realitzades a dones residents a les Terres de l'Ebre.

Pel que fa a la distribució territorial, s'observa el següent:

GRÀFICA 92. DISTRIBUCIÓ TERRITORIAL IVE 2020

Font i elaboració pròpia.

Tal i com s'observa en la gràfica, la major part de les IVE es van produir a dones residents de les comarques del Baix Ebre (38,55%), Montsià (53,44%) mentre que la Ribera d'Ebre (4,58%) i la Terra Alta (3,05%) són els territoris menys representatius.

D'altra banda, pel que fa a la informació amb un major nivell de desagregació, s'exposaran les dades que s'ofereixen en la Memòria d'Estadística de la interrupció voluntària de l'embaràs a Catalunya.

Pel que fa al perfil generacional de les dones de la Ribera d'Ebre a les quals se'ls hi va practicar una IVE, s'observa el següent:

TAULA 24. NOMBRE DE DONES ATESES PER IVE A LA RIBERA D'EBRE. DONES RESIDENTS (2016-2020)

	<15	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	>44	Total
2016	0	1	4	8	5	5	2	0	25
2017	0	1	3	4	2	5	1	0	16
2018	0	4	9	5	5	1	0	0	24
2019	0	3	3	4	2	1	2	0	15
2020	1	0	1	3	4	2	1	0	12

Font: Estadística de la interrupció voluntària de l'embaràs (2020). Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.
Elaboració pròpia.

Pel que fa a la representació de les dones nascudes fora del territori espanyol, s'observa que aquestes solen representar entre un 30-45% de les IVE practicades a dones de la Ribera d'Ebre. S'observa en la gràfica següent pel que fa a les dades absolutes:

TAULA 25. NOMBRE DE DONES ATESES PER IVE A LA RIBERA D'EBRE. DONES RESIDENTS NASCUTES FORA DEL TERRITORI ESPANYOLA (2016-2019)

	<15	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	>44	Total
2016	0	0	1	3	3	1	2	0	10
2017	0	1	1	1	0	1	1	0	5
2018	0	1	5	0	1	1	0	0	8
2019	0	1	1	2	1	1	1	0	7
2020	0	0	0	2	1	0	1	0	4

Font: Estadística de la interrupció voluntària de l'embaràs. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.
Elaboració pròpia.

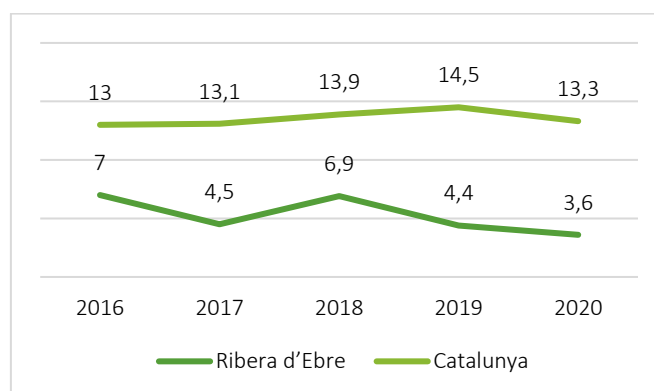
El 2016 i 2018 van ser els anys on es van produir un major nombre d'IVE, mentre que l'any 2019 i 2020 aquestes es van anar reduint. Una variació en aquests últims dos anys que s'ha d'interpretar tenint en compte la crisi de la COVID-19 i com aquesta va limitar les relacions sexual-afectives.

Si analitzem les dades segons l'edat, s'observa com les dones d'entre 20 a 24 anys són aquelles a les que durant els diferents anys (2016 a 2020) se'ls hi ha practicat un major nombre d'IVE. No obstant, si ampliem el rang d'edat, el major nombre es situa entre els 20 a 34 anys.

Respecte a la població menor de 15 anys, durant el període analitzat només l'any 2020 es va realitzar una IVE a una nena menor resident a la Ribera d'Ebre i nascuda al territori espanyol.

No obstant, la reducció en el total absolut de les IVE no implica que aquestes es redueixen pel que fa a la població, sinó que és per això que s'ha de tenir en compte la taxa d'IVE. Pel que fa a la taxa d'IVE¹⁷, no només s'observa que la taxa d'IVE de la Ribera d'Ebre és molt inferior a la taxa autonòmica, sinó que, a més, en els últims dos anys, 2019 i 2020, s'ha produït una reducció significativa. S'observa el següent:

GRÀFICA 93. EVOLUCIÓ TAXA IVE DONES RESIDENTS (2016-2020)

Font: Estadística de la interrupció voluntària de l'embaràs. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.
Elaboració pròpia.

D'altra banda però, respecte el perfil de les dones residents a Catalunya que van avortar a Catalunya l'any 2020, amb independència del lloc de naixement d'aquestes, ens trobem que respecte la situació de convivència, un 49,5% estaven en parella i un 20,4% soles, el 51,4% tenien fills així com un 77% tenien estudis no universitaris (Primer grau, ESO i equivalents i Batxillerat i/o FP). Respecte la situació socioeconòmica, el 53,5% era treballadora assalariada, un 10% estudiant

¹⁷ Taxa d'IVE per 1.000 dones de la població censal.

i un 18% estava aturada o amb cerca de la primera feina remunerada. A més a més, el 63,6% de les dones tenien ingressos. Per últim, respecte d'aquests total de dones, un 66,5% no havia avortat anteriorment i un 35,4% no havia estat embarassada amb anterioritat.

Per últim, els centres sanitaris públics són els centres on les dones van anar a informar-se amb major mesura (74,9%) respecte d'altres tipus de centres. Al mateix temps, respecte el conjunt d'aquests centres públics, són els ASSIR (47,8%) i els centres extrahospitalaris (40,1%) els recursos més utilitzats per les dones catalanes, mentre que els centres hospitalaris són utilitzats en menor mesura (12%).

Uns recursos, els centres públics que també són identificats per les entitats públiques i cos polític que ha participat en els diferents grups de discussió.

En aquest sentit, no hi ha un coneixement sobre l'existència d'un centre on s'ofereixi informació sobre salut sexual i reproductiva en l'àmbit municipal o per la zona, sinó que les persones participants exposen que "les persones joves interessades aniran al CAP a preguntar". Des del cos polític també es creu que el jovent que necessita informació sobre salut sexual i reproductiva es dirigirà a les farmàcies i al CAP, a la vegada que es reconeix el desconeixement generalitzat que hi ha pel que fa a d'altres serveis més especialitzats com els que es presten des del SAI. Cal dir però, que el SAI no presta informació sobre salut sexual i reproductiva, més enllà de la informació que pugui prestar sobre orientació sexual i identitats de gènere.

Per últim, pel que fa als recursos sanitaris, si bé Catalunya és una comunitat referent pel que fa a garantir el dret de l'avortament, les desigualtats territorials afecten a la garantia d'aquests drets. Una desigualtat territorial que afecta especialment als àmbits més rurals i ha provocat que des de l'Assemblea Vaga Feminista de les Terres de l'Ebre (Treig, 22 de juny de 2021) s'hagi denunciat la manca d'un accés lliure i universal a la sanitat pública de les dones de les Terres de l'Ebre. Aquestes, han de desplaçar-se fins a Tarragona per tal de sotmetre's a una interrupció voluntària de l'embaràs quirúrgica sent que, si bé es disposen dels recursos necessaris per fer les interrupcions als dos hospitals ebrenços, el Verge de la Cinta de Tortosa i l'Hospital de Móra d'Ebre, des de Salut es deriven els casos directament a la ciutat tarraconense.

Es per totes aquestes desigualtats quant a l'accessibilitat als diferents serveis mèdics així com les desigualtats quant a l'accés i capacitat econòmica als diferents mètodes d'anticoncepció, que des de la Generalitat de Catalunya, a través del Departament de Salut s'ha aprovat recentment el nou Pla de millora de l'anticoncepció per noies menors de 29 anys i dones en situació de vulnerabilitat que està dintre de l'Estratègia Nacional de Drets Sexuals i Reproductius per garantir una educació sexual feminista i amb perspectiva de gènere impulsada per la conselleria d'Igualtat i Feminismes de la Generalitat de Catalunya.

- Accés a la reproducció assistida

L'any 2016 es va aprovar el Protocol de les tècniques de reproducció humana assistida, que pretenia garantir l'accés als tractaments de RHA a les dones amb una parella femenina o sense parella, a la sanitat pública.

Aquest protocol doncs, pretenia garantir l'accés a la informació, l'equitat territorial, el tracte digne i el respecte a les diferents situacions personals i opcions sexuals i l'adequació de les tècniques i terapèutiques a les situacions específiques de cada dona. No obstant, mitjançant les realitats i experiències de diferents dones es denuncia una manca d'accés a la informació,

desigualtat territorial, un tracte arbitrari així com un tracte discriminatori d'acord amb la preferència sexual o la situació de solteria de les dones que accedeixen al recurs.

- Violència obstètrica

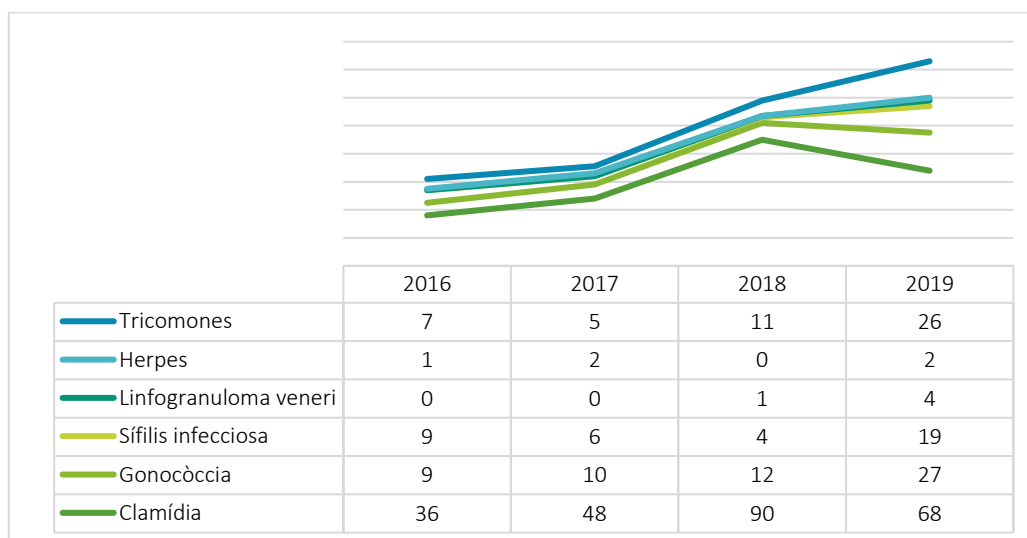
El nombre de cesàries i induccions realitzades a l'Estat Espanyol que dupliquen les recomanacions oficials de l'OMS, la instrumentalització dels parts o la realització de maniobres prohibides a un gran nombre de països europeus com la maniobra de Kristeller. Aquestes són algunes de les denúncies que des dels col·lectius i institucions feministes s'han exposat respecte a la pràctica intervencionista de l'Estat espanyol i per tant, també a Catalunya. D'altra banda, mitjançant l'estudi "Néixer en horari laboral", realitzat per *El parto es nuestro* i *Dona Llum Associació Catalana per un Part Respectat*, mitjançant l'anàlisi de les dades oficials sobre els naixements registrats a l'INE, s'exposa com s'indueixen els parts d'acord amb una "comoditat logística", programant-se aquests els dies laborals.

- Atenció a les Infeccions de Transmissió sexual

En els últims 10 anys, s'ha vist un increment significatiu del nombre de casos d'ITS notificades als sistemes de vigilància, tant en l'àmbit europeu, estatal com autonòmic. A Catalunya el 2019, el nombre d'ITS van augmentar en un 37,28% respecte l'any anterior, mostrant un augment significatiu generalitzat del 25% en totes les ITS a excepció de l'herpes que va reduir-se en un 22%. Aquests percentatges, però afecten de forma diferenciada segons els rangs d'edats, mostrant-se un augment especialment significatiu, en les dones d'entre 20-29 anys de clamídia, gonocòccia i la limfogranuloma veneri i de la sífilis, l'herpes i les tricomonos en els rangs d'edat dels 30-39 anys (CEEISCAT, 2020).

Pel que fa a la Regió Sanitària de les Terres de l'Ebre, aquest increment també queda reflectit en l'augment del nombre d'ITS detectades, tot i que es donen variacions segons el tipus:

GRÀFICA 94. EVOLUCIÓ DE LES ITS DETECTADES PELS SISTEMES DE VIGILÀNCIA (2016-2019)

Font: Vigilància epidemiològica de les Infeccions de Transmissió Sexual (ITS) a Catalunya, CEEIS. Elaboració pròpia.

Recursos per l'atenció de la salut sexual i reproductiva al municipi

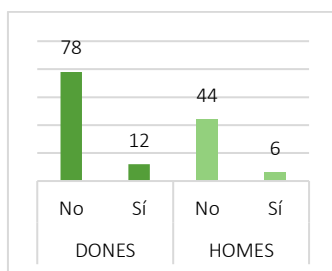
L'atenció i cobertura sanitària dels drets sexuals i reproductius de la ciutadania del municipi de Flix és fa mitjançant organismes propis del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i d'altres entitats comarcals que donen cobertura més específica a determinats col·lectius.

L'ASSIR Territorial de les Terres de l'Ebre de l'Institut Català de la Salut és una Unitat assistencial especialitzada i multidisciplinària que ofereix serveis assistencials i educatius relacionats amb el control i el seguiment de l'embaràs, l'educació maternal, l'atenció al postpart, la planificació i l'orientació familiar, l'atenció ginecològica, l'atenció psicològica relacionada amb la salut sexual i l'educació sexual dels joves. Si bé aquest servei està ubicat a Tortosa, l'any 2017 es va ampliar la cartera de serveis per tal de crear una xarxa territorial que arribés a les diferents comarques de les Terres de l'Ebre, com la Terra Alta o la Ribera d'Ebre. No obstant, d'acord amb la informació facilitada pels propis serveis mèdics, al CAP de Móra la Nova, on es prestava aquest servei de tarda jove, fa mínim dos anys que no es presta aquest servei, fruit també de la crisi de la COVID-19.

Pel que fa a d'altres serveis, lo cert és que segons la informació de l'Institut Català de la Salut, al CAP de Flix en la seva cartera de serveis s'exposa que existeix el servei "d'Atenció a la salut sexual i reproductiva".

Un servei mèdic que, tal com ja s'ha exposat, és el primer i únic servei tant municipal com de la zona, que les persones participants en els diferents grups de discussió identifiquen com el servei de referència pel que fa a la salut sexual i reproductiva i que es reafirma quan es pregunta a la ciutadania sobre el coneixement d'algun centre o servei que presti informació sexual i afectiva al municipi. S'observa el següent:

GRÀFICA 95. CONEIXEMENT CENTRE D'INFORMACIÓ SEXUAL I AFECTIVA AL MUNICIPI

Font i elaboració pròpia.

En aquest cas l'opinió està dividida gairebé en la mateixa proporció en ambdós gèneres. Així doncs, un 86,67% de les dones i un 88% dels homes exposen no conèixer cap servei que presti informació sexual-afectiva, mentre que el 13,3% de les dones i el 12% dels homes afirmen conèixer d'aquest servei. Pel que fa al factor edat, lo cert és que hi ha un desconeixement generalitzat pel que no hi ha un grup generacional que reflecteixi un major grau de coneixement dels diferents serveis. Les persones amb diversitat funcional totes indiquen desconèixer de l'existència d'algun servei.

D'altra banda, si tenim en compte l'orientació sexual per veure si aquesta influeix en el grau de coneixement d'aquests serveis, s'observa que, a través de l'anàlisi de les respostes de la

ciutadania que han contestat al qüestionari, no hi ha diferències segons aquesta variable. Només una persona ha identificat el SAI o el SIAD com a serveis que prestin aquest tipus d'informació.

Només una persona ha identificat el SAI o el SIAD com a serveis que prestin aquest tipus d'informació.

Així doncs, tal com ja s'ha exposat anteriorment, es menciona que davant la manca d'informació el jovent del municipi es dirigirà al CAP o a les farmàcies per tal d'accedir a un mètode de concepció d'urgència o rebre informació. Una derivació al servei mèdic que però, cal dir que no es fa perquè hi hagi un coneixement sobre els serveis en l'àmbit de la salut sexual i reproductiva que es presten des del CAP, sinó per identificar-lo com un servei mèdic per se. En aquest sentit, recordem que un 23% de les dones que han respost al qüestionari creu als serveis mèdics municipals hi ha un desconeixement i invisibilització de la salut sexual i reproductiva de les persones del col·lectiu LGTBIQ+, mentre que aquest percentatge és del 15% quan ens referim a la salut sexual i reproductiva de les dones.

D'altra banda, més enllà dels diferents serveis municipals, lo cert és que en els diferents discursos de les persones participants en els grups de discussió ha sortit a la llum la conceptualització de la salut sexual lligada a un biaix d'edadisme.

Tot això impacta directament en un desconeixement sobre què és la salut sexual i reproductiva així com pel que fa a l'afectació sobre el seu propi cos més enllà de l'edat i que algunes persones participants identifiquen des d'una revisió ginecològica a la identificació d'aquelles pràctiques de violència obstètrica:

- A vegades, jo m'he sentit d'allò, jo que me poso d'allò... que vaig cada any al ginecòleg perquè per desgràcia estic bé, però per desgràcia d'operacions que he tingut, hi vaig cada any i hi ha amigues que em diuen "és que no t'hi caldria anar tant ja. I em fan així encara com si..." (...) I a més ara a la gent jove els ensenyen temes sexuals, a nosaltres no ens ensenyaren d'això, és a dir, tenim poc coneixement i... però bé, hi ha gent, doncs que ja et dic, no hi van. No tenen costum d'anar a un ginecòleg

- Maneres de tractar-te, d'atendre't, l'altre vegada que tu no trobaves normal, que pensis que es normal, i a tu t'ofenien molt.

Conclusions

La disponibilitat de recursos, sanitaris o extrasanitaris, que prestin informació sobre salut sexual i afectiva està condicionada a la manca de serveis generalitzada a les Terres de l'Ebre i que ha portat a la reivindicació d'un accés lliure i universal per la interrupció voluntària de l'embaràs de forma quirúrgica, entre d'altres. L'escassetat de serveis i la centralització d'aquests que limiten especialment l'accessibilitat de la ciutadania és una reivindicació territorial històrica.

En l'àmbit municipal o comarcal s'han identificat el servei mèdic municipal, el CAP, com un servei d'atenció a la salut sexual i reproductiva que, segons el Departament de Salut disposa d'unitat ASSIR. És per això que en aquest cas, les mancances municipals no s'identifiquen amb la manca de serveis, sinó amb la manca de polítiques públiques, accions o campanyes que impulsen el coneixement de la ciutadania sobre els drets sexuals i reproductius, els diferents serveis territorials disponibles o els procediments que, per exemple, s'han d'iniciar per tal de poder sotmetre's a una IVE.

Un coneixement que creiem que s'ha de promoure des d'una mirada interseccional, posant en el centre la sexualitat com un dret fonamental que no està lligat a factors com l'edat o la salut mental, i que requereix desconstruir l'imaginari col·lectiu hegemònic.

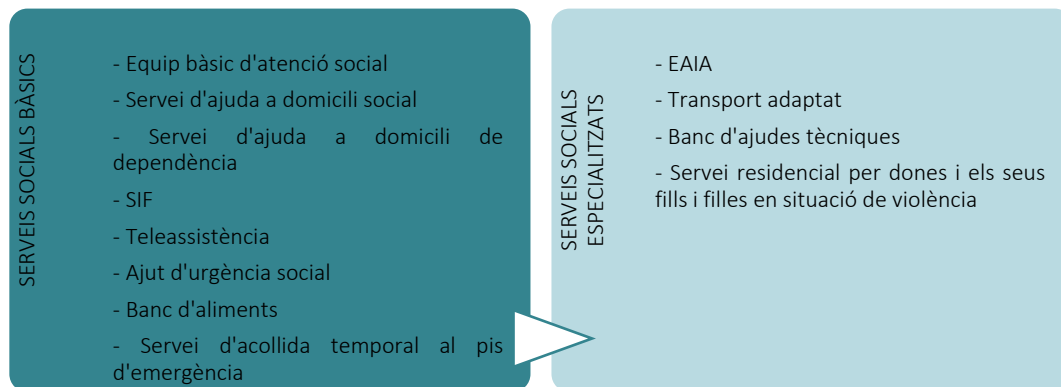
Així doncs, creiem que les accions que es plantegin han d'incidir en que la salut sexual per a persones grans no només ha d'estar enfocada des de la salut pròpiament dita (revisions ginecològiques, etc.) sinó quant al gaudir d'una vida sexual activa.

4.4.4. Serveis Socials

Degut a les característiques territorials, els serveis socials del municipi són prestats des del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre. Segons la informació disponible a la web de l'Ajuntament de Flix, s'ofereix aquest servei dos dies a la setmana: dilluns i dijous de 12.15h a 14.15 .

En aquest sentit, d'acord amb la informació disponible en la pàgina web del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre, s'ofereixen dos tipus de serveis a través de l'àrea d'atenció a les persones: serveis socials bàsics i serveis socials especialitzats. Pel que fa als diferents recursos ofereixen ambdós serveis, s'observa en les següents gràfiques:

GRÀFICA 96. RECURSOS DES DELS SERVEIS SOCIALS BÀSICS I ESPECIALITZATS DEL CONSELL COMARCAL RIBERA D'EBRE

Font: Web del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre. Elaboració pròpia.

En aquest sentit, més enllà de les dades que ja s'han exposat en els eixos anteriors, s'exposaran dades sobre aquells serveis que incideixen, des del nostre punt de vista, sobre el benestar, la cura i usos del temps de les persones i que s'exposen en el document de Recull de dades de l'any 2020 de l'àrea de serveis a les persones a Flix.

L'any 2020 al municipi de Flix l'Equip bàsic d'atenció social (EBAS) va atendre un total de 341 persones, així com el nombre d'expedients familiars i/o convivencials¹⁸ era de 298.

Pel que fa a les diferents prestacions de serveis realitzades per l'EBAS, s'observa el següent:

- Nombre d'usuaris/àries atesos/es pels EBAS desglossats per sectors d'intervenció

TAULA 26. NOMBRE USUARIS/ÀRIES PER ÀREA D'INTERVENCIÓ

Sectors d'intervenció	Informació i orientació		Atenció a domicili		Suport convivencial		Allotjament alternatiu		Prevenió/ inserció		Total	
	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D
Família	100	202	0	0	0	3	0	0	19	39	119	244
Infància	13	26	0	0	6	9	0	0	1	2	20	37
Joventut	5	1	0	0	0	0	0	0	0	1	5	2
Gent gran	148	217	5	10	7	13	0	0	0	3	160	243
Persones amb discapacitat	44	43	1	0	3	1	0	0	2	4	50	48
Minories ètniques	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Persones amb malaltia mental	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	3	4
Immigrants	12	0	0	0	0	0	0	0	2	0	14	0
Altres grups en situació de necessitat	48	25	0	2	0	0	0	0	6	7	54	34
Total	374	551	6	12	16	26	0	0	30	60	426	649

Font i elaboració: Recull de dades de l'any 2020 de l'àrea de Serveis a les persones Flix.

Si analitzem la taula on s'ofereix la informació desagregada per sexe/gènere, s'observa no només que el total de dones ateses en totals són superiors als homes (649 dones vs 426 homes), sinó que aquestes a més, són una majoria quantitativa en gairebé totes les àrees d'intervenció, especialment respecte aquelles que afecten a l'àmbit familiar i infància. Si exposem la informació amb valors relatius, s'observa aquesta distribució percentual segons gènere d'acord amb el total de persones ateses en els diferents sectors d'intervenció:

TAULA 27. DISTRIBUCIÓ DE DONES I HOMES SEGONS ÀREES D'INTERVENCIÓ

Àrees d'intervenció	Dones	Homes
Família	67,22%	32,78%
Infància	64,91%	35,09%
Joventut	28,57%	71,43%
Gent gran	60,30%	39,70%
Persones amb discapacitat	48,98%	51,02%
Minories ètniques	50,00%	50,00%

¹⁸ Es desconeix si el nombre d'expedients fa referència a nous expedients o inclou també expedients ja oberts de períodes anteriors a l'any 2020.

Persones amb malaltia mental	57,14%	42,86%
Immigrants	0,00%	100,00%
Altres grups	38,64%	61,36%

Font i elaboració: Recull de dades de l'any 2020 de l'àrea de Serveis a les persones Flix.

No obstant, aquesta major atenció de dones als serveis socials no està estrictament lligada amb un major grau de vulnerabilitat individual femenina, sinó que, si bé és cert que d'acord amb les dades exposades en l'eix 2, la pobresa té rostre de dona, lo cert és que en molts casos els recursos que es sol·liciten als serveis socials van dirigits al nucli familiar.

És precisament aquesta major sol·licitud dels diferents recursos i ajuts dels serveis socials per part de les dones, el que es va posar sobre la taula en el grup de discussió del cos polític pel que fa a la distribució dels rols de gènere i la important càrrega simbòlica, especialment social, d'aquesta "responsabilitat familiar imposada":

I després un altre tema dels usos del temps i del tema de la, que voldria destacar es la realització de la pobresa també. Aquí ens trobem que van a buscar o venen a buscar els menjars de Caritas o els que donem de la Creu Roja? Sempre les dones. Sempre les dones a la cua d'anar a buscar el menjar, on d'alguna manera poden passar vergonya. Això que ho faci una dona, que els homes, no hi van. Hi ha un sector de la població, no? Que sobten, que segurament tenen un nivell cultural baix, i que encara fiquen més èmfasi, que sigui la dona que s'encarregui de fer aquesta cua, al lloc social on es reparteix el menjar.

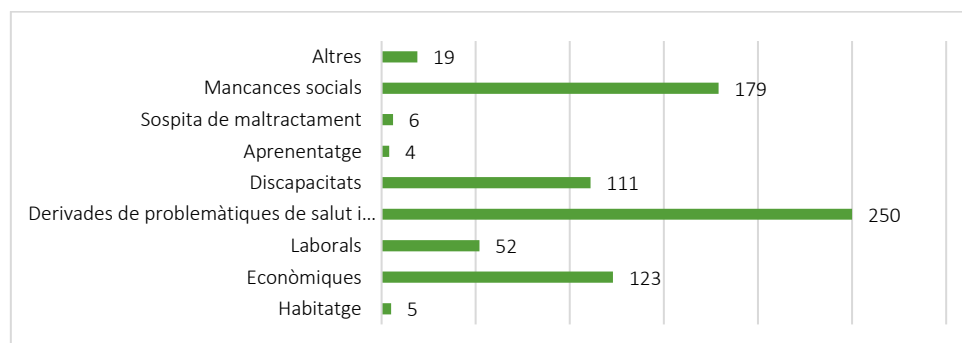
D'altra banda, pel que fa a les diferents àrees, l'àrea de gent gran (37,44% de les dones i 37,56% dels homes) i família (37,60% de les dones i 27,93% dels homes) són els sectors en els quals han sigut ateses un major nombre de persones, incloent dones i homes.

En la majoria dels casos la intervenció s'ha basat en la informació i orientació (84,8% de les dones i 87,7% dels homes), donant-se la resta d'intervencions en prevenció/ inserció (9,2% de les dones i 7,04% dels homes), suport convivencial (4% de les dones i 3,7% dels homes) i atenció al domicili (1,8% de les dones i 1,4% dels homes). Quant a l'allotjament alternatiu no s'ha prestat aquest servei a cap de les persones ateses.

- Nombre d'actuacions per prestació

Pel que fa a les problemàtiques ateses, la majoria es produeixen per problemàtiques de salut i drogodependències (33,8%), mancances socials (23,90%), econòmiques (16,42%) i discapacitats (14,82%). S'observa el següent:

GRÀFICA 97. NOMBRE D'ACTUACIONS PER PROBLEMÀTIQUES

Font i elaboració: Recull de dades de l'any 2020 de l'àrea de Serveis a les persones Flix.

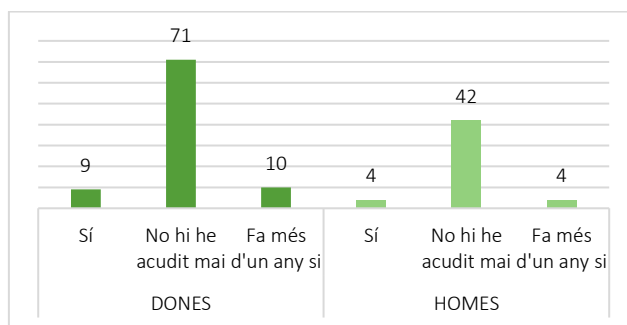
Pel que fa a d'altres serveis, només un home d'entre 65 a 84 anys ha rebut el servei d'atenció a domicili per causes socials (SAD Social), mentre que 10 dones i 5 homes han rebut aquest servei d'atenció a domicili per dependència (SAD Dependència).

Al mateix temps, quant al servei de tecnologia de suport i cura (teleassistència) s'han atès un total de 25 dones i 7 homes, d'entre 65 a 84 anys. Si tenim en compte el gènere, s'observa que hi ha una majoria de dones del municipi que han requerit d'aquest servei, ja sigui d'entre 65 a 84 anys (1 home i 10 dones) com de 85 anys o més (6 homes i 15 dones).

Pel que fa a la resta de dades, tant de pobresa energètica, desnonaments o ajuts d'urgència, aquesta informació s'ha exposat en l'eix 2 economia per la vida i polítiques del temps.

No obstant, no només és important el registre de persones que han sigut ateses als serveis socials municipals, sinó també conèixer si les seves demandes han sigut ateses. En aquest sentit, a través del qüestionari s'ha pogut registrar com del total de la ciutadania que ha respost al qüestionari, Un 21,1% de les dones i un 16% dels homes han acudit alguna vegada als Serveis Socials del municipi per alguna necessitat personal. Si tenim en compte la data en la qual van acudir a Serveis Socials, un 11,1% de les dones han acudit als Serveis Socials municipals fa més d'un any mentre que un 10% de les dones hi van acudir fa més d'un any. En el cas dels homes, un 8% del total dels homes van acudir als Serveis Municipals fa més d'un any mentre que un 8% dels homes hi van acudir en l'últim any:

GRÀFICA 98. PERSONES QUE HAN ASSISTIT ALS SERVEIS SOCIALS MUNICIPALS

Font i elaboració pròpia.

Pel que fa a la situació economia de les persones que han contestat al qüestionari, observem que del total de persones que han rebut en l'últim any o fa més d'un any l'ajuda dels serveis socials, un 55,5% de les dones i un 71,4% dels homes són persones que arriben amb fluïdesa a final de mes, ja sigui amb el seu salari, de la unitat familiar o amb alguna prestació econòmica, respecte un 38,8% de les dones i un home que tenen dificultats per arribar a final de mes, ja sigui amb el seu salari, de la unitat familiar o amb alguna prestació econòmica que estigui rebent. Al mateix temps, només una dona afirma estar rebent ajuda d'alguna entitat (Càritas, Creu Roja, etc.).

Si tenim en compte d'altres factors i individualitats de les persones que han contestat al qüestionari de la ciutadania de Flix, s'observa que el total de les dones amb diversitat funcional han acudit alguna vegada als Serveis Socials municipals, un factor important a l'hora d'enfocar no

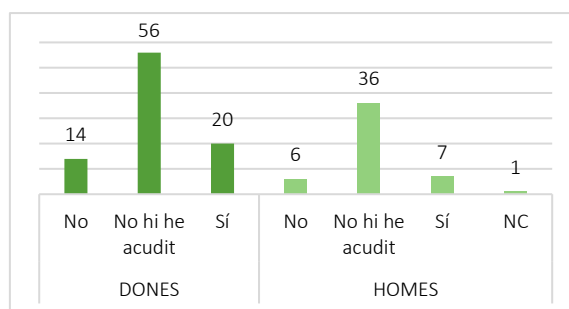
només l'atenció de les persones professionals d'aquests serveis sinó també les necessitats d'aquesta població.

Pel que fa a l'edat, en el cas de les dones la majoria de les persones que van acudir a Serveis Socials tenien entre 31-45 anys (33,3%) i entre 46-60 anys (38,8%), mentre que només una minoria de la població més jove, de 16-30 anys, així com més adulta, de 61-75 anys, van acudir als Serveis Socials municipals (dues dones i una dona, respectivament). En el cas del perfil generacional dels homes que van acudir a Serveis Socials, s'observa que en aquest cas hi ha una majoria diferencial d'homes de 31-45 anys (57,1%), respecte els homes d'entre 46-60 anys (28,5%) i els d'edat compresa entre 61-75 anys (un home).

D'altra banda, del total de persones que han respost a l'enquesta, un 22,2% de les dones i un 14% dels homes exposen que Serveis Socials van donar resposta a les seves necessitats o dels seus familiars, respecte un 15,5% de les dones i un 12% dels homes que exposen que no els hi van donar resposta a les seves necessitats o dels/ les familiars.

Creiem important destacar però, que han respost un major nombre, tant de dones com d'homes, valorant els serveis que van rebre de Serveis Socials que respecte la pregunta anterior quan es pregunta sobre les persones que han acudit a aquests serveis municipals. S'observa així en la gràfica següent:

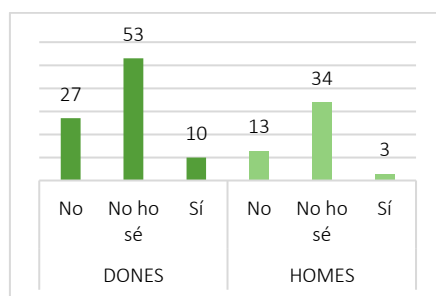
GRÀFICA 99. PERSONES QUE HAN VIST ATESES LES SEVES NECESSITATS ALS SERVEIS SOCIALS MUNICIPALS

Font i elaboració pròpia.

Per últim, també se'ls hi va preguntar la seva percepció sobre si es produeixen discriminacions per raó de sexe o gènere en l'àmbit dels serveis socials, al qual van respondre el següent:

GRÀFICA 100. PERCEPCIÓ SOBRE LA DISCRIMINACIÓ DE GÈNERE EN ELS SERVEIS SOCIALS MUNICIPALS

Font i elaboració pròpia.

En aquest cas, una part important de la població mostrada, el 58,89% de les dones i el 68% dels homes afirmen no saber si als Serveis Socials es produeixen discriminacions per raó de sexe o gènere.

D'altra banda, respecte les persones que han fet alguna valoració, hi ha una majoria, el 30% de les dones i un 26% dels homes que creuen que no es produeixen discriminacions per raó de sexe o gènere en aquest servei municipal, mentre que un 11,11% de les dones i un 6% dels homes creuen que sí que es produeixen discriminacions. En aquest sentit, si bé és cert que és un percentatge reduït del total de la mostra, és important tenir en compte que existeix aquesta percepció d'una part de la ciutadania, tot i que desconexem si es fruit de les experiències personals directes o persones conegudes o fruit d'una percepció generalitzada més relacionada amb una concepció macroestructura.

Conclusions

Les dades disponibles sobre les persones ateses als serveis socials que es presten al municipi, ens mostren que les dones són el perfil de ciutadania que és atès en major mesura. Aquestes són les que acudeixen generalment als serveis socials quan hi ha necessitats en l'àmbit familiar.

Pel que fa a la ciutadania del municipi de Flix, aquestes requereixen especialment suport en l'àmbit familiar, tant pel que fa a les necessitats econòmiques com la millora de les relacions intrafamiliars, així com pel que fa a la cobertura de les necessitats del col·lectiu de persones grans amb mobilitat reduïda.

Pel que fa al registre de dades, el fet que la informació estigui recollida de forma desagregada permet aflorar les diferències per gènere no només quan al requeriment dels serveis socials sinó també quant a les necessitats diferenciades i que es veuen especialment en la població gran.

4.4.5. Cultura

La cultura és l'instrument social per mitja del qual a través de les expressions artístiques, les TIC o els mitjans de comunicació, es plasmen les diferents visions de la realitat, reforçant o transformant els imaginaris col·lectius. En una societat patriarcal, capitalista i neoliberal com l'actual, la cultura ha sigut un espectre més de la realitat androcèntrica i mercantilista que, en moltes ocasions, ha estat cega davant les necessitats de la ciutadania.

En aquest sentit, la programació cultural moltes vegades ha ajudat a reforçar els diferents estereotips i rols de gènere més enllà de qüestionar-los. La vigència d'un model heteronormatiu ha dificultat la presència de referents dones o que formen part del col·lectiu LGTBI en les diferents expressions artístiques, donant cabuda únicament quan és categoritzaven exclusivament des d'una visió transformista del col·lectiu. Actualment, "l'onada morada" que s'està experimentant, ha imposat en l'agenda cultural la necessitat d'incorporar la perspectiva de gènere com un àmbit més d'expressió de la seva transversalitat. Poc a poc, les diferents institucions públiques estan apostant per promoure una programació cultural que no invisibilitzi les experiències de les dones o el col·lectiu LGTBI, mentre que d'altres col·lectius oprimits que són travessats per l'ètnia, la religió, l'edat o alguna diversitat funcional tenen un espai minoritari en les activitats culturals organitzats cap al total de la ciutadania. La seva participació, en moltes ocasions, està condicionada a l'impuls i la promoció dels diferents col·lectius, però no a una iniciativa institucional que reflecteixi una mirada interseccional més enllà d'un model únic de ciutadania.

Programació cultural del municipi de Flix

Pel que fa a la legislació vigent quant a l'àmbit cultural, en l'art. 3 de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, s'estableixen una sèrie de directius pel que fa a les polítiques esportives i que són d'aplicació a l'ens municipal:

Correspon a les administracions públiques de Catalunya dur a terme les actuacions següents:

- a) Adoptar les mesures necessàries per a garantir el dret de les dones a la cultura i a ésser considerades agents culturals i per a visibilitzar la cultura que els és pròpia.
- b) Adoptar les mesures necessàries per a evitar tot tipus de discriminació per raó de sexe i promoure la igualtat efectiva en el terreny de la creació cultural i la participació de les dones en les activitats culturals, tenint en compte llurs realitats i aspiracions.
- c) Impulsar la recuperació de la memòria històrica de les dones amb la participació de les dones, i promoure polítiques culturals que en facin visibles les aportacions al patrimoni i a la cultura de Catalunya, i també la diversitat.
- d) Fomentar que en les manifestacions culturals de qualsevol mena no es reproduïxin estereotips ni prejudicis sexistes, i promoure la creació i la divulgació d'obres que presentin innovacions formals favorables a la superació de l'androcentrisme i del sexisme, al coneixement de la diversitat ètnica, cultural i funcional dels diferents col·lectius de dones, i a la visualització de les diferents orientacions sexuals o identitàries de les dones.
- e) Facilitar la promoció de manifestacions culturals de diferents procedències en què les dones siguin reconegudes i no menystingudes.

f) Garantir que les produccions culturals públiques incorporin una visió no sexista i no androcèntrica, i potenciar que els centres de creació cultural afavoreixin la creació i la difusió de les obres culturals d'autoria femenina mitjançant les mesures de sensibilització, promoció i foment adequades.

g) Respectar i garantir la representació equilibrada en els diferents òrgans consultius, científics, jurats i de decisió existents en l'organigrama artístic i cultural.

h) Promoure i vetllar per la presència de creadores catalanes en la programació cultural pública a les exhibicions locals, nacionals, estatals i internacionals, i també la representació paritària de dones i homes en les candidatures dels honors i distincions que convoquin.

i) Prohibir l'organització i la realització d'activitats culturals en espais públics on no es permeti la participació de les dones o se n'obstaculitzi la participació en igualtat de condicions amb els homes.

D'acord amb la informació disponible a la web municipal de l'Ajuntament de Flix, al municipi hi ha un total de 13 entitats culturals:

- Associació d'Amics del Jazz de la Ribera d'Ebre
- Associació Botànic Hort Ebrenc
- Associació cultural La Cana
- Associació de Dones de Flix
- Associació de Jocs Tothom a Taula
- Associació de Músics de Flix
- Agrupació Sardanista de Flix
- Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre
- Confraria Armats de Flix
- Flexus Teatre
- Grup de Recreació Històrica XV Brigada Mixta
- Orfeó de Flix
- La Unió Social

Pel que fa a la programació cultural, s'ha analitzat la informació disponible a la web municipal de l'Ajuntament de Flix dels anys 2020 i 2021.

D'acord amb els actes programats a l'agenda, hem pogut observar que hi ha una important oferta cultural al municipi que es distribueix principalment en l'àmbit musical i cinematogràfic. En aquest sentit doncs, a través de l'Escola de Música s'organitzen diferents concerts i actuacions, així com també hi ha una projecció mensual de cinema de la Unió Social a través del projecte Cicle Gaudí. Aquest, és un projecte impulsat per l'Acadèmia del Cinema Català que pretén facilitar l'accés de la ciutadania al cinema, en aquells àmbits territorials on no hi ha un accés fàcil a l'oferta en pantalla gran.

D'altra banda, també s'han realitzat exposicions, presentacions de llibres o tallers. No obstant, lo cert és que, si bé en alguns d'aquests actes s'ha donat una representació femenina, per exemple, en la presentació del llibre "La meua petita bombolla", a través de la xerrada "Què està passant a l'escola" o l'exposició "Tot és en els llibres", és en la programació d'actes pel 8M o el 25N quan s'integra la perspectiva de gènere.

Pel que fa a la programació del 8M de l'any 2020 aquesta, va oferir una diversitat d'activitats enfocades a la visibilització històrica de les dones des de diferents enfocaments, tant pel que fa a la lluita feminista a través de la pel·lícula "Sufragistes" com mitjançant el reconeixement de les

dones treballadores dels municipis de la Ribera d'Ebre o en la seva participació en el cinema. En canvi, altres de les activitats anaven enfocades a promoure la participació de les dones del municipi creant espais segurs i de sororitat. A continuació es pot observar la programació:

DEL 6 AL 16 DE MARÇ Exposició "Il·lustracions" de la pintora Àngels Cid Fornós. Lloc: Ca Don Ventura	Projectió de la pel·lícula "Sufragistes" de la directora Sarah Gavron. Tot seguit, pica-pica Entrada (pel·lícula + pica-pica): 10 euros, sòcies ADF gratuït Hora: 19 h Lloc: Cinema i Sala Polivalent de La Unió Social Creació de Murals reivindicatius Hora: 18 h Lloc: Casal de Joves
DISSABTE 7 DE MARÇ Xerrada "La lluita per la memòria avui. La deportació republicana als camps nazis. Record de la Neus Català", a càrrec d'Enric Garriga, president de l'Amical de Mauthausen i altres camps, i Carme Martí, biògrafa i amiga de Neus Català. Hora: 18.30 h Lloc: Ca Don Ventura Projectió audiovisual "En veu de dona", a càrrec de Xènia Ciuraneta. Nit de feminismes reunits. Jocs de taula amb perspectiva de gènere. Hora: a partir de les 23 h Lloc: Casal de Joves	DEL 9 AL 31 DE MARÇ Curs subvencionat "Protocols per a la prevenció i l'abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe". Hora: de 16 h a 21 h Lloc: Centre d'Empreses de Flix Inscripcions: fins al 5 de març a administracio@flixie.cat o al 977 04 47 70.
DIUMENGE 8 DE MARÇ Esmorzar de sororitat Hora: 9.30 h Taller de sorigrafia. Porta la teua peça i estampa't el logotip #8MVagafeminista. Hora: 10 h Parlem de dones. Lectura col·laborativa de textos sobre dones amb musicalització en directe de Nerea López i Núria Lazzano. Hora: 11 h Lloc: Plaça 8 de març	DIMÈCRES 11 DE MARÇ Taller-xerrada "Estereotips de gènere i igualtat" per Cristina Grau Vidal dels Serveis Territorials d'Amplista de Treball, Afers Socials i Famílies. Hora: 18 h Lloc: Ca Don Ventura
Descoberta de la placa de la plaça Neus Català. Tot seguit, lectura del Manifest del 8 de març: Dia Internacional de les Dones. Hora: 12 h Lloc: Plaça Neus Català (cruïlla carrer Major i carrer Escoles)	DIVENDRES 13 DE MARÇ 13è reconeixement a les dones treballadores dels municipis de la Ribera d'Ebre. Hora: 17 h Lloc: Cinema de La Unió Social
	DIVENDRES 17 DE MARÇ Taller "Heroïnes de pel·lícula" a càrrec de la cooperativa Drac Màgic. Hora: 15.30 h Lloc: Escola Enric Grau i Fontseré Taller "Reflexions cinematogràfiques del treball femení" a càrrec de la cooperativa Drac Màgic. Hora: 18.30 h Lloc: Ca Don Ventura

Font i elaboració: Programa 8M 2020: Visibilitzem-nos. Ajuntament de Flix.

En aquest sentit, ens sembla important destacar que, tal com s'observa en la programació, l'any 2020 des del Centre d'Empreses de Flix l'any 2020 es va oferir un curs subvencionat sobre "Protocols per a la prevenció i l'abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe". Si bé desconexim si aquest estava orientat exclusivament a les empreses o d'altres entitats municipals, és important recordar que des de les diferents entitats que han participat en els grups de discussió es reivindicava la necessitat de rebre formació en aquesta matèria per tal de poder tenir protocols interns.

Quant als diferents actes organitzats l'any 2021, es va organitzar la xerrada "Autoconeixement i autocura amb perspectiva de gènere: la interiorització dels mandats de gènere per part de les dones", així com es va recomanar la visualització del documental "Cuidar entre terres. Qui sosté la vida quan les dones migren?".

D'altra banda, pel que fa a la programació del 25N, l'any 2020 es va projectar una sèrie de curtsmetratges: "si ens toquen a una ens toquen a totes", l'espectacle OFEC a càrrec de Cia, així com es va fer un cinefòrum per a persones adultes que va emetre la pel·lícula "Chez jolïe coiffure", una pel·lícula que mostra les experiències d'unes dones migrants que són víctimes de violència masclista.

Pel que fa a la cartellera d'actes de l'25N de l'any 2021, la programació va ser més àmplia, oferint-se des de tallers i xerrades per tal d'identificar i denunciar la violència masclista, "Tot això i més és violència masclista" i "Com podem ajudar davant una situació de violència masclista", així com es va oferir l'obra de teatre "És de conya". També es van projectar pel·lícules i curtmetratges que versen sobre les violències masclistes i es va plantejar un Quiz feminista a través de les xarxes socials de l'Ajuntament de Flix.

L'anàlisi de la programació d'aquests últims dos anys, si bé ha estat limitada per les mesures i restriccions de la COVID-19, ha evidenciat una manca de mirada de gènere en l'agenda cultural del municipi. En aquest sentit doncs, la perspectiva de gènere al municipi s'integra per tal de programar els diferents actes que es donen al voltant del 25N o el 8M però no s'observa una transversalitat en les accions culturals impulsades per l'Ajuntament de Flix. Una reclamació que, recordem, ja va sortir a la llum quan es va preguntar sobre el coneixement d'activitats i polítiques en matèria de gènere de l'Ajuntament de Flix que ja s'ha exposat en l'àmbit 1.

Pel que fa al personal polític, el cert és que es donen diferents posicionaments. Si bé algunes persones expressen que si que creuen que tenen en compte la perspectiva de gènere en l'àmbit cultural, d'altres creuen que aquesta mirada és puntual i està lligada a actes com el 8M i el 25N. Si bé s'han produït canvis especialment rellevants pel que fa a les tradicions més arrelades e històriques del municipi que tenen una important càrrega simbòlica, com el posicionament de la geganta o la participació de dones en l'associació de Caramelles i els Armats, es destaca la necessitat de promoure una autèntica transformació social i cultural.

Quant a la ciutadania, les persones d'edat més avançada que formen part de les entitats del municipi afirmen que no es té en compte si hi ha una representació equitativa de dones i homes, sinó si ha agradat a la ciutadania.

Des d'altres entitats locals en canvi, si bé reconeixen que fins l'actualitat no s'ha tingut en compte aquesta perspectiva de gènere en l'àmbit cultural, afirmen tenir limitacions per trobar dones referents o que participen en l'àmbit musical a les Terres de l'Ebre:

- No s'ha tingut en compte fins ara. I s'ha de tenir en compte, l'únic és que costa. Costarà perquè grups de música que només sigui noies (...) Alguna noia si preguntes, és que jo per exemple els grups de música que escolto, no n'hi ha cap de dona. Bé, en conec alguna, però allò que escolto jo, no tinc, o sigui no n'hi ha cap. (...) Ja ho sé que n'hi ha. Però vull dir, quan ho portes aquí, doncs intentaré portar un grup per aquí i tal, és que no. És el que et dic, s'ha de buscar més, es una doble feina diguéssim, i a dintre a veure si és paritat o no. És doble feina que s'ha de fer, que s'ha de fer però no, no s'ha tingut en compte fins ara. D'orquestrats i tot això si, sempre acaba una cantant és noia sempre o algo així, una o dues. Músics costa més.

- Músics locals igual. Músic famós local, doncs nois. I mira que a l'escola de música, no sé si hi ha més alumnes, o sigui

Pel que fa a la percepció de la ciutadania, excloent el 36,67% de les dones i el 50% dels homes que exposen no saber sobre la pregunta plantejada, una majoria de la ciutadania que ha contestat al qüestionari, el 46,67% de les dones i el 28% dels homes afirmen que creuen que des de l'Ajuntament de Flix es promou una representació equitativa de dones i col·lectiu LGTBIQ+ en els diferents espais culturals. D'altra banda, aquest percentatge en la població que creu que no es promou aquesta representació equitativa és del 16,67% en les dones i del 22% en els homes.

Si analitzem les respostes d'acord amb d'altra variables, podem concloure com no s'han observat diferències generacionals pel que fa a la valoració d'aquesta representativitat equitativa de les dones i homes en l'àmbit cultural.

Quant a l'orientació sexual, és important assenyalar les diferències intergènere que s'observen sent que, mentre en el cas de les dones tres de les quatre dones bisexuals i una de les dones homosexuals creuen que si hi ha aquesta representativitat de les dones i del col·lectiu LGTBI, en el cas dels homes, tres dels quatre homes homosexuals i un dels dos homes bisexuals creuen que no existeix aquesta representació cultural equitativa dels diferents subjectes. Així doncs, en els homes amb una orientació sexual homosexual o bisexual s'observa una pitjor valoració respecte les dones homosexuals o bisexuals.

Al mateix temps, un dels homes que creu que no es promou aquesta representació equitativa en l'àmbit cultural exposa que "Promoure sí, però no s'aconsegueix".

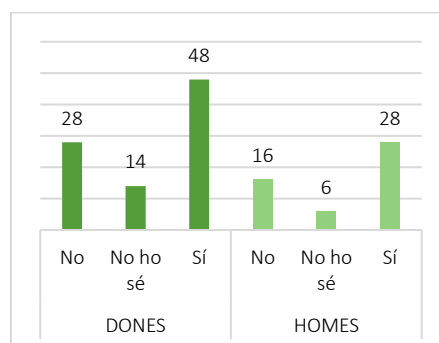
Més enllà de l'exposat, mitjançant els resultats del qüestionari dirigit a la ciutadania s'ha observat que la percepció ciutadana sobre l'oferta cultural del municipi és generalment positiva. En primer lloc, pel que fa al grau de coneixement, un 88,9% de les dones i un 86% dels homes que han contestat al qüestionari afirmen conèixer l'oferta cultural del municipi de Flix, respecte a una minoria, el 11,1% de les dones i el 14% dels homes que afirmen no conèixer aquesta programació cultural. Un coneixement a més, que no s'ha vist influït per variables com el gènere o el factor generacional,

Alguns comentaris que han fet part de les persones que han contestat al qüestionari són els següents:

- Dona: L'Ajuntament i les associacions em mantenen informada.
- Home: Escola de música, joventut esportiva de Flix.

Al mateix temps, quant a la varietat d'horaris, perfils generacionals i models de família, excloent la part de la mostra que exposa que no ho sap (15,56% de les dones i un 12% dels homes), una majoria, el 53,3% de les dones i el 56% dels homes, creuen que es fomenten activitats culturals amb varietat d'horaris per a totes les edats i tipus de famílies. En canvi, només el 31,1% de les dones i el 32% dels homes, creuen que no es fomenten activitats culturals amb varietat d'horaris per a totes les edats i tipus de famílies. S'observa el següent:

GRÀFICA 100. PERCEPCIÓ SOBRE L'OFERTA CULTURAL DE LA CIUTAT

Font i elaboració pròpia.

D'altra banda, el fet de tenir fills/es a càrrec no influeix en la percepció respecte a la varietat d'horaris per a totes les edats i tipus de famílies.

Alguns dels comentaris recollits són els següents:

- o Dona: Per als més petits no gens.
- o Dona: A èpoques, però no tot l'any.
- o Dona: Hi ha poca oferta cultural, sobretot per als nens i nenes.

Conclusions

Des de l'Ajuntament de Flix durant aquests dos anys s'han promogut una varietat d'actes de caràcter cultural. No obstant, la perspectiva de gènere no s'aplica des d'una mira transversal, sinó que aquesta visió s'integra o incorpora de forma puntual, concretament per la celebració dels dies 8M i 25N.

Més enllà però d'aquesta manca de transversalitat en les polítiques i accions impulsades per l'ajuntament en l'àmbit cultural, es valora molt positivament que s'hagin fomentat actuacions que incorporen una mirada més interseccional, que té en compte, per exemple, les experiències de les dones migrades. Al mateix temps però, la interseccionalitat requereix d'una mirada que superi els biaixos d'edadisme, capacitisme, origen o nacionalitat, etc. entre moltes d'altres variables.

Pel que fa a l'enfoc LGBTIQ+ no s'ha registrat cap activitat ni acte cultural que incorpori aquesta perspectiva més enllà de la commemoració del dia de l'orgull aquest 2021.

4.4.6. Esports

L'àmbit de l'esport ha estat tradicionalment un sector especialment masculinitzat que ha exclòs i discriminat sistemàticament a les dones i persones LGTBI. La practica esportiva es conceptualitza des de l'àmbit de la salut, les pràctiques educatives, però també des dels usos del temps associats a la realització d'activitats d'oci i lleure.

Si bé les reivindicacions feministes, així com l'adopció d'una perspectiva de gènere en els diferents àmbits de la vida diària, com l'esport, han permès avenços significatius quant a la representació femenina en l'esport, ja sigui com un pràctica de lleure o professional, encara avui dia es donen desigualtats de gènere:

- Menor participació en la pràctica esportiva fruit dels rols i estereotips de gènere que s'hi associen, així com donat la distribució desigual dels usos del temps entre dones i homes.
- Segregació de la pràctica esportiva fruit dels estereotips de gènere que construeixen "esports de nois" i "esports de noies".
- Hipersexualització de la pràctica esportiva¹⁹ femenina, amb independència que hi hagi també una pràctica per part d'homes.

¹⁹ Recent és el cas de la sanció imposada per la Federació Europea de Handbol a la Selecció noruega davant el canvi de les jugadores del biquini reglamentari per unes malles curtes (EFE, 21 de juliol de 2021).

- Exercici de violència masclista contra aquelles dones que ocupen llocs tradicionalment masculins (ex: arbitratge).

D'altra banda, la divisió sexual de l'esport basada en els estereotips de gènere, masculins i femenins, també afecta especialment a la comunitat LGTBI. Si bé els equips femenins poden ser un espai de seguretat per a moltes dones lesbianes i bisexuals, en el cas dels homes, es generen en molts casos espais de risc davant conductes i expressions homòfobes. Pel que fa a les persones trans o intersexuals, la segregació basada en el binarisme de gènere que només permet equips mixtes fins a una determinada edat, comporta que en moltes ocasions no només siguin víctimes de violències transfobes, sinó que hagin d'abandonar la practica esportiva.

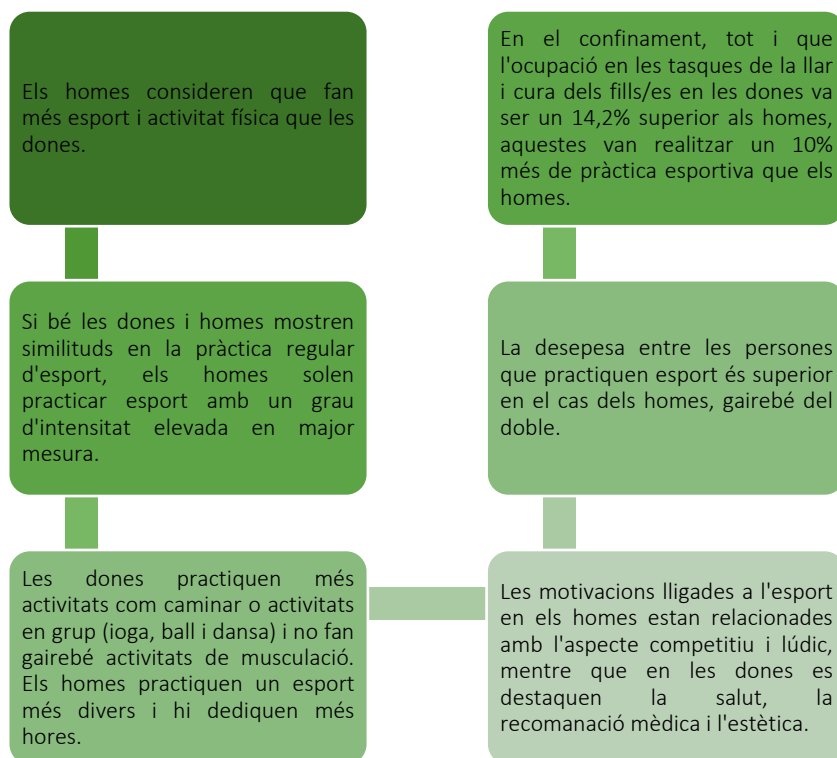
Context general

Recentment, l'Observatori Català de l'Esport i l'Observatori de la Igualtat de Gènere de l'ICD, han publicat dades sobre les dones i l'esport (Institut Català de les Dones, 2021).

- Hàbits i pràctiques esportives en la vida quotidiana

Tal com es va deixar veure en l'Enquesta sobre Usos del Temps de l'any 2013, les dones dedicaven 40 minuts de mitjana a la pràctica diària d'esports i activitats a l'aire lliure, mentre que els homes en dedicaven de mitjana 53 minuts. No obstant, les dades estadístiques obtingudes mitjançant l'Enquesta sobre l'activitat física i esportiva a Catalunya de l'any 2019, mostren el següent:

GRÀFICA 101. LA PRÀCTICA ESPORTIVA SEGONS GÈNERE

Font: Dones en l'esport (2021), Institut Català de les Dones. Elaboració pròpia.

D'altres dades que aporta l'estudi realitzat per l'Institut Català de les Dones és que la pràctica esportiva a nivell escolar i universitari fora de l'àmbit de la competició s'ha anat igualant en aquests darrers anys, a excepció de la pràctica esportiva de competició entre les dones universitàries que és clarament minoritària respecte els homes (9% dones i 91% homes).

Pel que fa a la pràctica de la competició, les dones no només segueixen sent una minoria respecte els homes, sinó que practiquen esports socialment considerats femenins i no tant valorats a nivell de reconeixement econòmic i social, com ball, gimnàstica, patinatge, etc., doblant els homes federats que es troben en aquests esports. Del total de llicències federatives a Catalunya, l'any 2019 un 75% eren homes front un 25% de llicències federatives atorgades a dones.

Per últim, respecte a la professionalització, si bé és cert que l'evolució de la presència femenina com a personal tècnic esportiu des de l'any 2005 fins el 2020 ha augmentat any rere any, les dones representen només el 20% de les persones tècniques esportives. Aquesta menor formació tècnica en esports, així com els estereotips de gènere, la manca de visibilitat de referents femenines, entre d'altres desigualtats, condicionen que les dones es dediquin laboralment menys a l'esport.

L'esport a Flix

Pel que fa a la legislació vigent quant a l'àmbit esportiu, en l'art. 3 de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, s'estableixen una sèrie de directius pel que fa a les polítiques esportives i que són d'aplicació a l'ens municipal:

1. Les polítiques esportives s'han de planificar d'acord amb el que estableix l'article 1 i, en concret, han de:
 - a) Garantir la igualtat efectiva de dones i homes per a practicar activitat física i esport, tant de lleure com de competició, a tots els nivells, inclosos els científics, tècnics, de control de les competicions, serveis mèdics i altres d'atenció a esportistes, de lideratge i de projecció i representació social.
 - b) Fomentar la incorporació, la participació i la continuïtat de les dones en l'esport en totes les etapes de la vida, i incloure programes de conscienciació i foment de la presència de dones en els òrgans de decisió esportius i de dirigents esportives.
 - c) Incorporar indicadors de perspectiva de gènere en els diferents àmbits de l'esport a Catalunya.
 - d) Elaborar protocols i mecanismes de prevenció i actuació davant de la violència masclista en la pràctica esportiva i en l'esport en general.
 - e) Fomentar i protegir el model d'esport en edat escolar per a promoure i facilitar l'accés d'infants i joves a les activitats físiques i esportives, sota criteris de coeducació en valors, inclusió, cohesió social i lluita contra les desigualtats, amb l'objectiu de formar persones compromeses amb la societat i amb el foment de la igualtat entre homes i dones.
 - f) Fomentar el patrocini i la difusió en els mitjans de comunicació d'activitats esportives en què la participació de les dones sigui minoritària, i fixar els ajuts públics destinats a les modalitats esportives practicades majoritàriament per dones.
2. Les polítiques esportives han de tenir en compte els aspectes següents:

- a) Són factors rellevants per a la concessió d'ajuts, premis i subvencions a les entitats esportives la promoció d'una oferta d'activitats esportives per a infants que sigui equilibrada pel que fa a la perspectiva de gènere, i també l'aplicació de mesures internes per a facilitar la participació de les dones en els llocs de direcció d'entitats i clubs.
- b) Les administracions esportives catalanes no poden participar ni concedir cap tipus d'ajut a programes o activitats esportives que siguin sexistes o discriminatoris per raó de sexe.
- c) Els estudis i les recerques en l'àmbit de les ciències de l'activitat física i l'esport promoguts per les administracions esportives catalanes o subvencionats amb diner públic han d'introduir l'estudi de les diferències i les desigualtats entre dones i homes, per a ampliar i aprofundir el coneixement sobre les realitats, les expectatives, les necessitats i les aportacions de les dones a l'esport en totes les etapes de la vida.
- d) L'educació en l'esport ha d'incloure de manera preferent el principi de coeducació i ha de fomentar la formació en valors coeducatius tant dels professors d'educació esportiva com de les persones que fan de monitors, entrenadors i tècnics, mitjançant activitats formatives i programes de formació continuada.
- e) Elaborar programes i materials didàctics per a fomentar l'esport de lleure i l'esport en edat escolar igualitaris i amb valors socials, i promoure la visibilitat de les dirigents esportives, esportistes i entrenadores d'elit.
- f) Equiparar premis i beques d'un mateix esport entre homes i dones.

La practica esportiva del municipi de Flix va sorgir l'any 1927 amb la fundació de la primera entitat, la Joventut Esportiva de Flix, que ha permès que tant la pràctica com l'oferta esportiva al municipi sigui múltiple i diversa. En aquest sentit, la diversitat esportiva es reflecteix tant en els clubs existents al municipi com els diferents equipaments:

TAULA 28. CLUBS I EQUIPAMENTS DEL MUNICIPI DE FLIX

ENTITATS	EQUIPAMENTS
• Club Bàsquet Flix • Club Ciclista Flix • Club d'Escacs de Flix • Centre Excursionista de Flix • Club Nàutic Flix • Club Patí Flix • Club de Patinatge Artístic • Club Tennis Flix • Club de Tir Olímpic • Club Tir al Plat "Verge del Remei" • Escola de Futbol Joventut Esportiva de Flix • Futbol Sala Joventut Esportiva V-50 • Joventut Esportiva Futbol Flix • Joventut Esportiva Handbol Flix • Moto Club Flix • Secció Esportiva AFA Flix • Societat de Caçadors e Faisà • Societat de Pescadors "El Lució" • Veterans de Futbol de JE de Futbol Flix	• Camp DE Futbol "La Ventonella" • Camp de Futbol de terra annexa al CF • Camp de Tir "Verge de Remei" • Camp de Tir Olímpic • Embarcador Club Nautic Flix • Pavelló Poliesportiu • Pista Poliesportiva descoberta annexa al Pavelló • Poliesportiu municipal • Pista de pesca de Mosselló • Pista de pesca dels Xops • Zona de rem al "Riu de Baix" • Pista Poliesportives del CEIP • Pista Poliesportives de l'IES

Font: Ajuntament de Flix. Elaboració pròpia.

D'altra banda, la problemàtica que s'ha detectat al municipi no està relacionada amb la manca d'oferta esportiva, sinó amb la segregació per gèneres que es produeix per dos factors: la incompatibilitat horària i la normativa federativa vigent.

Les diferents entitats municipals exposen com la desigualtat no ve marcada per una discriminació directa, sinó que, l'establiment dels diferents horaris provoca que no es puguin practicar esports simultàniament i que hagin d'escollir quin esport practicar:

Jo tinc dues nenes, i una fa hoquei ara, la més petita. I al hoquei hi ha nens i nenes, vull dir estan tots junts. No hi ha cap problema, al futbol també hi ha alguna nena. Jo no veig, no he vist ja la gent

Jo és el que us volia explicar abans. La nena que fa futbol, ha deixat de fer dansa, perquè coincideix amb els horaris perquè com que els nens fan futbol i les nenes fan dansa doncs no passa res si fiquen el mateix horari.

La meua filla també, s'ha deixat el ballet per fer hoquei.

Perquè coincideixen horaris,

És a partir dels 12 anys quan s'imposen les dificultats en la continuïtat de la pràctica de l'esport femení fruit de la segregació que es produeix en l'esport federat a partir d'aquesta edat.

Una realitat que ha portat a engegar la campanya #Noiesenjoc, arrel del cas d'una noia de 13 anys del municipi que a partir dels 14 anys haurà de deixar de jugar amb els nois. Aquesta campanya ha estat impulsada per la mare i pare de la jugadora, així com per l'Escola de Futbol de la J.E. de Flix i l'Ajuntament de Flix i ha tingut una gran acollida per la ciutadania que ha permès que, fruit de la recollida de firmes, aquesta noia pugui seguir jugant la temporada vinent. No obstant, la campanya vol continuar per tal de promoure que les noies adolescents puguin jugar fins els 18 anys en un equip mixt federat.

IMATGE 1. CARTELL DIFÓS A LES XARXES SOCIALS PER LA CAMPANYA #NOIESENJOC

Font i elaboració: Campanya #Noiesenjoc.

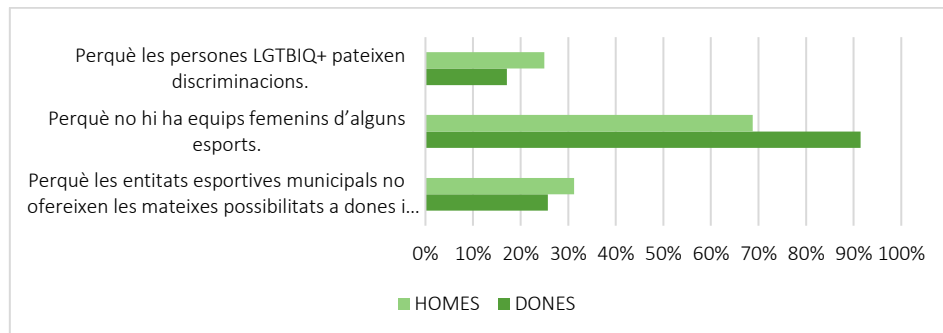
Totes aquestes percepcions, també són recollides per la ciutadania que ha respost al qüestionari sent que el 62,22% de les dones i el 68% dels homes que han contestat l'enquesta afirmen que les dones i el col·lectiu LGTBQ+ tenen les mateixes possibilitats de practicar l'esport local que d'altres col·lectius. En canvi, un 36,67% de les dones i un 32% dels homes, creuen que existeixen diferències entre la pràctica local d'esport entre dones i el col·lectiu LGTBQ.

Pel que fa a la percepció de les diferents persones segons l'orientació sexual, només dues dones bisexuals i una dona i dos homes homosexuals afirmen que les dones i el col·lectiu LGTB no tenen les mateixes possibilitats que els homes de practicar l'esport local a Flix.

En el cas de les dones amb diversitat funcional, les opinions estan distribuïdes a la meitat entre les que creuen que tenen les dones i el col·lectiu LGTBI tenen les mateixes possibilitats de practicar l'esport local i les que creuen que no.

Quan es planteja que identifiquin el motiu d'aquesta manca d'igualtat d'oportunitats de les dones i col·lectiu LGTBIQ+ per la practica de l'esport local, si excloem el total de persones que han deixat en blanc aquesta pregunta (49 dones i 28 homes), s'observa el següent:

GRÀFICA 102. DESIGUALTATS EN LA PRACTICA ESPORTIVA LOCAL

Font i elaboració pròpia.

Si tenim en compte només aquestes persones que han respost a la pregunta, el 91% de les dones i el 69% dels homes que han contestat a aquesta pregunta, opinen que l'origen de les desigualtats en la pràctica de l'esport local es produeix per la manca d'equips femenins en alguns esports. La següent opció més escollida per un 26% de les dones i el 31% dels homes creuen que les entitats esportives municipals no ofereixen les mateixes possibilitats a dones i el col·lectiu LGTBIQ+, mentre que un 17% de les dones i un 25% dels homes creuen les persones LGTBIQ+ pateixen discriminacions.

Hem de dir que, a excepció de dues dones bisexuals i una dona homosexual, que han exposat que les desigualtats en la practica esportiva local es donen perquè no hi ha equips femenins d'alguns esports, en la resta de casos s'ha deixat en blanc aquesta pregunta.

Al mateix temps alguns dels comentaris recollits són els següents:

- Dona: La majoria dels esports estan estereotipats.
- Dona: No hi ha equip de futbol sala femení i algunes de les jugadores que formaven part han anat a jugar amb altres equips de la comarca.
- Homes: No hi ha equips femenins, n'hi havia, però gràcies a la poca col·laboració de l'Ajuntament de Flix ha desaparegut.

Una manca d'equips locals que, des de l'Ajuntament s'afirma que es va intentar corregir en l'anterior legislatura atorgant una major quantia en les subvencions esportives en aquells esports on hi havia una major participació local femenina:

Les subvencions s'han reconvertit en convenis, però en l'anterior legislatura quan encara les subvencions esportives per exemple, es donaven en base a uns criteris, i uns ítems era valorable l'esport femení però de veritat. Llavors hi havia uns clubs, com per exemple al seu moment encara

no estan encara així, el Club nàutic de Flix, que tenia més numero d'equips femenins que masculins, doncs cobraven més diners. Perquè el número de dones federades, era molt més elevat. I en canvi, el futbol, no tenia cap dona i tenia una subvenció més baixa. Potser no s'acaba de fer prou be una campanya de difusió, no? O d'intentar que les dones, no? de jugar a futbol. Però això és feina de les entitats, sí que des de l'ajuntament es va intentar que això fos un element a valorar i que, per lo tant això, tingues repercussió, en quan a la vida associativa del club, que al final, les entitats també es mouen segons la subvenció que poden rebre.

Conclusions

L'activitat i vida esportiva del municipi és molt diversa. El municipi ofereix una varietat d'opcions per la practica de l'esport, tant pel que fa a les diferents disciplines quant als equipaments municipals. És per això, que en les diferencies en la pràctica esportiva per gèneres no s'han observat episodis de discriminació directa, sinó que és a través del plantejament de l'oferta esportiva al municipi que es produeix una segregació. Fruit de l'horari, el jovent ha d'escollir entre la cartellera esportiva del municipi, moment en que es produeix la segregació.

Pel que fa a la promoció de la igualtat al municipi, si bé s'han observat pràctiques comunitàries per la defensa de la participació de les dones amb igualtat de condicions que els homes, aquesta mesura s'ha impulsat des d'una de les disciplines municipals. En canvi, pel que fa al col·lectiu LGTBI no s'ha impulsat cap acció en l'àmbit municipal.

D'altra banda, pel que fa a polítiques o accions concretes impulsades per l'Ajuntament de Flix, des de l'actual legislatura no s'han impulsat polítiques concretes, ja sigui mitjançant les subvencions a les diferents entitats, com a partir d'accions actives de visibilització i promoció de l'esport femení al municipi en totes les disciplines.

4.4.7. Vida associativa i política

El gènere ha estat tradicionalment una font d'exclusió de la participació social i política a les dones. Aquest, com un espai propi de la vida pública sistemàticament ha invisibilitzat i exclòs a les dones fruit dels rols de gènere. Uns espais que, no només estan masculinitzats des d'un punt de vista quantitatiu, sinó que, a més, han deslegitimat la participació de les dones creant un sistema d'estatus dintre de la política (Ajuntament de Sabadell, 2018).

Aquesta participació en la vida política en sentit formal, a través de la lluita feminista que ha permès anar conquistant espais de poder i les modificacions legislatives que han introduït, entre d'altres mesures, el sistema de quotes com a sistema paritari, ha "obligat" a un canvi en l'estructura de poder polític. No obstant, aquesta major paritat, que no igualtat, no es dona en d'altres col·lectius com les persones amb diversitat funcional, col·lectiu LGTBI, persones racialitzades, etc. que, encara avui dia, són exclosos de la vida política (Liñera, 2009).

D'altra banda, les entitats i associacions són un motor de transformació sociopolítica que tenen un paper fonamental en l'impuls de les polítiques publiques. A través de la creació d'espais de participació ciutadana, és imprescindible fomentar espais de debat que representen la diversitat i pluralitat de la ciutadania.

En l'àmbit municipal, d'acord amb la web de l'Ajuntament de Flix hi ha un total de 21 entitats, una majoria de caràcter cultural (52,3%), seguides d'entitats esportives, recreatives així com medio-ambientals, de caràcter social o de cooperació.

En aquest sentit, quant a la ciutadania se'ls hi pregunta si coneixen quines associacions hi ha al municipi, el 66,67% de les dones i el 76% dels homes afirmen conèixer quines associacions hi ha al municipi. Per contra, un 32,22% de les dones i un 24% dels homes ho desconeixen. Pel que fa a les persones que desconeixen de les diferents associacions del municipi trobem en el cas de les dones una majoria del jovent de 16 a 30 anys (47%), mentre que la representació de la resta de franges generacionals està per baix del 30%. En el cas dels homes en canvi, el jovent de 16 a 30 anys són els que major coneixement tenen pel que fa a les diferents entitats municipals.

Per contra, aquest grau de coneixement canvia quan ens referim a entitats o associacions feministes o del col·lectiu LGTBI al municipi, sent aquests percentatges només d'un 28,89% en el cas de les dones i d'un 34% en el cas dels homes. Al mateix temps, s'observa com, hi ha un major coneixement dels homes homosexuals i bisexuals pel que fa a aquestes entitats respecte les dones. D'altra banda, el factor generacional té un impacte especialment en el cas de les dones, sent que són les dones de 16 a 45 anys les que mostren tenir un major coneixement sobre les entitats mencionades.

Més enllà de la percepció ciutadania, en el Pla de polítiques de dones elaborat pel Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre, molts municipis de la Ribera d'Ebre destacaven la manca de voluntat de participar en la vida associativa i de presa de decisions per part de les dones dels diferents municipis. Una participació que, com ja ha sortit a la llum quant hem parlat sobre els usos del temps, es veia condicionada per les limitacions familiars i laborals de les dones.

Tot i això, el moviment associatiu de les dones de la comarca, així com també de les dones del municipi de Flix, es realitza a través del Consell Consultiu de la Dona de la Ribera d'Ebre, el qual esdevé un organisme motor que, si bé no té facultats decisòries, és imprescindible a l'hora d'identificar les necessitats del col·lectiu en l'àmbit comarcal així com per tal de promoure l'associacionisme de les dones i la participació ciutadana.

No obstant, una de les queixes que ja es va exposar en el Pla de dones comarcal, i que s'ha repetit en el grup de discussió amb les entitats municipals és la manca de dones joves que assegurin el futur de l'associació així com permetin integrar una mirada més diversa.

En l'àmbit municipal, existeix l'Associació de dones de Flix, una entitat que, si bé promou actes per als dies 8M i 25N, no es pot definir com una entitat feminista que lluiti per una transformació social i cultural de la realitat, sinó que, fruit del perfil generacional de les seves sòcies, més aviat es constitueix com una entitat lúdica i social per a les dones del municipi d'edat més avançada. És per això, que mentre que algunes de les dones, generalment d'un perfil d'edat més avançada, tenen una mirada més "conservadora" de l'entitat, que entén que la seva finalitat és més aviat d'oci, hi ha un altre sector que creu que aquesta ha de tenir una mirada més reivindicativa i transformadora. Aquestes perspectives diverses, comporten que, segons una de les participants, hi hagi una part de les dones que siguin "cegues" a aquesta perspectiva de gènere i les necessitats municipals en matèria d'igualtat i que, per tant, no s'exigeixi un major compromís institucional per part de l'Ajuntament de Flix:

Jo crec, bé, jo sí que la coneix, perquè be, hem fet conjunt moltes vegades, algun 25 de novembre, i fas la diada de la dona fem conjunt tot, no? (...) Que està molt bé, però jo crec que ens falta el que

he dit abans, que es una connexió, però clar, jo sempre he lluitat que l'associació de dones no és una associació per fer activitats, que està molt bé, pots fer activitat, ara farem un viatge si ens deixen, i tal, però jo crec que hem de fer un pas més endavant, és això, es polir tots aquests aspectes de la igualtat, o de carències que lluiten les dones en el poble.

Davant d'aquesta manca de mirada més reivindicativa, s'exposa que són l'Associació de joves del municipi, Sembrajoves, qui s'encarreguen normalment d'organitzar els diferents actes que integren la perspectiva de gènere al municipi dintre d'un marc d'acció més ampli:

Ho van dir de fer així pròpiament, no ens hem definit com a Feministes i LGBTI, però no és un col·lectiu feminista com a tal doncs (...) Clar, per suposat, sí. L'únic que ja et dic, un col·lectiu feminista estrictament és aquell que potser son espais més segurs per, bé per a un determinat tipus de persones, que es senten més segures en espais més feminitzats, però ara tornem al volum del poble, la gent que som, i que està limitat al final de fer coses. Intentes fer coses una mica més generalistes per "abastar" més gent. (...) Tenim l'associació de joves, és molt, ajuden en el tema, tot el tema feminista i el tema LGBTI estan molt ficats. I són la majoria dels joves del poble. (...) Després hi ha l'associació de dones, però ja és mes... (...) ja tenen uns rols diferents de funcionament diguessin, ja no es tant activista, diguéssim, és mes d'acompanyament, de comunitat, de... Però també estan elles en, sempre que fen el 25 de novembre, o el 8 de març, col·laboren i aporten, no sé.

Pel que fa a l'existència d'associacions LGTBI si bé al municipi no existeix cap entitat o col·lectiu, l'organització LGTBeBre (Associació de lesbianes, gais, transgèneres, bisexuals i intersexuals de les Terres de l'Ebre) és l'espai des d'on persones de la comunitat LGTBI de la Ribera d'Ebre participen en l'activisme i associacionisme. No obstant, a través del Pla de polítiques LGTBI del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre (2019-2023), es va exposar que aquesta participació es donava de forma puntual.

D'altra banda, relacionat amb els llaços creats entre l'Ajuntament de Flix i les entitats, aquestes últimes destaquen la manca d'instruments o vies de comunicació que permetin a les entitats exposar les seves necessitats a l'ens municipal així com que sigui útil per tal d'establir vies de treball comú. Així doncs, s'exposa que, si bé hi ha una gran pluralitat d'associacions al municipi, manquen que aquestes puguin tenir una incidència política mitjançant una major participació ciutadana en espais institucionals.

En aquest sentit, si bé des de les diferents entitats i associacions que van participar en el grups de discussió es detecten unes mancances institucionals pel que fa a la comunicació i treball conjunt amb l'Ajuntament de Flix, la percepció de la ciutadania que ha contestat al qüestionari s'allunya d'aquesta visió.

Per una banda, hi ha una part important de la població femenina i masculina que afirmen que des de l'Ajuntament de Flix s'impulsen espais de participació ciutadana, el 64,44% de les dones i el 60% dels homes, respecte un 20% de les dones i un 24% dels homes que creuen que no s'impulsen aquests espais. Una percepció que, si tenim en compte la variable generacional, permet aflorar que són les dones de 31 a 60 anys les més incrèdules davant aquests espais de participació ciutadana. A més a més, excloent aquella part de la ciutadania que "no saben" si els espais de participació ciutadana integren a tota la ciutadania (15,56% de les dones i 16% dels homes), un 60,98% de les dones i el 50% dels homes creuen que en els diferents espais de participació política ciutadana es fomenta la participació diversa (persones migrades, amb diversitat funcional, diferents perfils generacionals, col·lectiu LGTBI, etc.).

Per últim, si bé des de les diferents entitats del municipi s'ha reclamat la necessitat d'una millora comunicativa per tal de poder fer un treball conjunt, en el cas de la ciutadania el 43,90% de les dones i el 56,82% dels homes creuen que des de l'Ajuntament de Flix s'informa de manera suficient de les diferents polítiques que s'impulsen al municipi, respecte un 32,93% de les dones i un 29,55% dels homes creuen que hi ha una manca d'informació de les diferents accions i polítiques públiques que es promouen des de l'Ajuntament de Flix. Pel que fa a la població restant, un 23,17% de les dones i un 13,64% dels homes han deixat en blanc aquesta pregunta.

D'altra banda, parlar d'associacionisme des d'un enfoc de gènere no implica incidir només en aquelles entitats que són constituïdes per dones, sinó analitzar també com participen les dones en les diferents entitats. Si bé la informació que hem obtingut és limitada, a través dels grups de discussió s'ha pogut exposar com, la participació de les dones a les juntes de les diferents entitats està condicionada per la "manca de temps" fruit de les obligacions laborals i, especialment familiars.

D'altra banda, pel que fa a l'exercici del poder polític en sentit estricte, una problemàtica que es va identificar a través de la realització dels diferents grups de discussió, era la masculinització dels espais polítics:

Bé, doncs si fas, si mires enrere les xerrades que hem fet, doncs de quatre persones que han vingut, tres són homes i una és una noia (...) també intentem ficar èmfasi amb això, i també intentem doncs buscar un equilibri, però és que ens falten referents. És que és el que estem dient. Ens falten referents moltes vegades, on has d'acudir o jo no sé si és també, hi ha depèn quins determinats àmbits, jo que sé, polítics dintre de l'esquerra més independentista que nosaltres estem on està més masculinitzada (...) parlo de militants i de gent. Dels que hi som dia a dia dient, i al final, falta influència femenina i esta massa masculinitzat.

Pel que fa a la representació política en el municipi, si bé s'ha analitzat la composició del consistori municipal, incidirem en la composició de dones i homes dels diferents partits polítics de Flix. En aquest cas, d'acord amb la informació de les candidatures de les eleccions municipals de l'any 2019, s'observa el següent:

TAULA 29. REPRESENTACIÓ DE DONES I HOMES EN LES LLISTES MUNICIPALS (2019)

Partit polític	Caps de llista		Titulars		Suplents	
	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes
ERC-EpF-AM		1	6	5	5	5
FC-Amunt	1		4	7	2	2
UPF-CP		1	5	6	2	1
Junts per Flix		1	5	6	2	3
Total	1	3	20	24	11	11

Font: Candidatures eleccions municipals 26-M Flix. Elaboració pròpia.

A nivell intern de cada grup municipal si bé s'observa que la representació de dones i homes varies, en tots els casos hi ha una representació d'entre 60-40% d'acord amb les exigències en la legislació vigent. No obstant, és en el lloc de cap de llista on s'observa una clara masculinització de l'espai, sent només un partit on la cap de llista és una dona.

Per últim, és important analitzar també quina és la representació política en l'òrgan de govern comarcal. D'acord amb l'organigrama de la legislatura 2019-2023, la presidència està ocupada per una dona, així com les persones responsables de les diferents àrees són dos homes (Àrea de

Serveis als Municipis i Serveis interns i Àrea d'Economia Comarcal) i una dona (Àrea d'atenció i serveis a les persones). Pel que fa la resta de conselleres i consellers dels diferents àmbits o àrees de treball, s'observa el següent:

TAULA 30. CONSELLERES I CONSELLERS COMARCALS

DIRECCIONS TERRITORIALS	DONES	HOMES
TIC		1
Medi Ambient		1
Protecció civil i seguretat		1
Parc Mòbil i Patrimoni		1
Economia i Hisenda		1
Transparència i Bon Govern		1
Recursos Humans	1	
Ribera d'Ebre Viva i Reactivació Socioeconòmica		1
Turisme	1	
Agricultura, Ramaderia, Alimentació i Productes locals		1
Treball i Empresa		1
Comerç		1
Consum	1	
Indústria		1
Igualtat i Afers Socials	1	
Cultura	1	
Joventut		1
Esports	1	
Ensenyament		1
Salut	1	
Habitatge	1	
TOTAL	8	13

Font: Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre. Elaboració pròpia.

D'acord amb la informació de la taula 30, un 61,9% de les àrees de treball del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre estan ocupades per homes, respecte només un 38% que estan ocupades per dones. Si bé una consellera o conseller poden ser les persones responsables de més d'una àrea, si tenim en compte el total d'àrees s'observa una clara segregació vertical fruit d'aquesta majoria quantitativa d'homes respecte els homes. A més a més, aquesta segregació vertical no només s'analitza des de la representativitat numèrica sinó també pel que fa a quines són les àrees que ocupen les dones respecte els homes. Així doncs, s'observa que, quant a l'àrea econòmica en sentit ampli està gairebé en la seva totalitat gestionada per homes.

Conclusions

La participació de les dones en la vida associativa del municipi es veu condicionada per la imposició sexuada de les responsabilitats familiars. Aquestes, condicionen no només la participació activa de les dones en les diferents entitats del municipi, sinó també la representació d'aquestes en les diferents juntes internes.

Pel que fa les mancances institucionals, mentre que en la ciutadania no s'ha detectat cap malestar pel que fa a la comunicació institucional, des de les entitats municipals s'ha exposat la manca de vies comunicatives que permetin posar en el centre les necessitats de les diferents entitats, així com treballar de forma conjunta i coordinada amb el consistori municipal.

D'altra banda, si bé existeix una Associació de Dones a Flix, s'exposa com, donat el perfil generacional de les seves sòcies, són normalment l'associació de joves del municipi les que organitzen actes que incorporen més actes perspectiva de gènere i LGTBI. Això ens porta a que no hi hagi cap entitat municipal específica que treballi des del foment de la igualtat com a objectiu principal, sinó que l'impuls de les diferents accions municipals es faci des de diferents entitats municipals.

4.4.8. Conclusions

Una vegada exposats els diferents àmbits que conformen aquest concepte de Municipi de drets, podem exposar com, no hi ha una incorporació de la perspectiva de gènere des d'una mirada transversal, sinó que aquestes "ulleres violeta" s'apliquen de forma puntual en alguns àmbits, i fruit de l'impuls de diferents entitats comarcals o bé entitats municipals.

En l'àmbit educatiu, s'estan impulsant diferents accions a través dels serveis comarcals SIAD SAI en matèria d'igualtat a través no només de les maletes coeducatives, sinó d'altres xerrades i activitats de sensibilització que s'han realitzat als centres educatius.

En l'àmbit de la Salut o dels Drets sexuals i reproductius, es reproduïx la ceguera de gènere estructural existent quant a la prestació d'aquests serveis. Si bé en l'àmbit local hi ha una consciència generalitzada sobre la prestació dels serveis per part del CAP quant a la salut sexual i reproductiva no hem pogut constatar que malgrat que estigui present en la informació del departament de salut, el servei d'ASSIR sigui prestant-se al servei mèdic municipal. D'altra banda, no es disposa d'informació en cap punt municipal, ni institucional ni per exemple en el centre jove del municipi, pel que fa a la salut sexual-afectiva. Així com tampoc s'han impulsat campanyes o actuacions des de l'ens municipal.

Quant a l'àmbit cultural, la ceguera de gènere és una opinió compartida per totes les persones que formen part del capital social que han participat en aquesta primera fase de diagnosi, i que exposen com, més enllà de la integració de la perspectiva de gènere en activitats puntuals lligades al 8M i 25N, les dones i el col·lectiu LGTBI, no són representats en la programació cultural del municipi. Aquesta participació "selectiva" també s'ha pogut comprovar en l'anàlisi que s'ha fet de l'oferta cultural del municipi en els diferents àmbits i espais culturals.

En el cas de l'esport local, creiem que, a través de la campanya sorgida fruit d'un cas de desigualtat local, es pot generar un impuls de campanyes, activitats i polítiques que fomentin una igualtat en la practica esportiva al municipi i més, tenint en compte que un dels factors principals que s'ha identificat quant a la segregació en la practica esportiva, són la incompatibilitat horària dels diferents esports. D'altra banda, des del consistori, s'ha reconegut que es pot fomentar una major participació de les dones a través de l'impuls econòmic.

Per últim, pel que fa a la vida associativa una de les problemàtiques principals que s'ha identificat per part de les entitats, ha sigut la manca de comunicació institucional i ciutadana, el que limita posar en el centre de les polítiques públiques les seves necessitats així com treballar en la igualtat de gènere de forma continuada i coordinada.

4.5. Àmbit V. Espais en igualtat

Les característiques territorials, rurals o urbanes, condicionen la vida quotidiana de les persones. Pel que fa als espais urbans, aquests poden ser espais d'emancipació i d'alliberament de les dones i col·lectius menys afavorits (LGTBI, població migrant, etc..) fruit de les oportunitats laborals així com l'anonimat que aquestes ofereixen, a la vegada que també poden ser espais d'exclusió fruit d'un disseny urbà que pren com a referència el món públic i la participació al mercat laboral formal, el que implica que no es tinguin en compte les necessitats que es deriven de les activitats quotidianes en que estan més implicades les dones fruit de la divisió sexual del treball (Cucurella, 2007).

D'altra banda, pel que fa als espais rurals, aquests si bé permeten, generalment, gaudir d'un major grau d'interacció social i de vida comunitària, tenint en compte tots els beneficis que aquesta genera quant al desenvolupament de tots els àmbits de la vida (educació, lleure, oci, cultura, etc.), la manca d'infraestructures generalitzada condiona i limita les oportunitats de la ciutadania tant pel que fa al seu desenvolupament econòmic com social.

Així mateix, la divisió sexual del treball condiona que les dones, per tal de respondre a les exigències i responsabilitats de cura i treball domèstic, tinguin una relació més estreta amb el seu entorn immediat i passen més temps en aquest espais respecte els homes (Ajuntament de Barcelona, 2016). No obstant, si bé les dones son un dels col·lectius que més utilitzen aquests espais, han de fer front en major mesura a d'altres restriccions com el temps, la mobilitat, la falta d'adaptació dels serveis a circumstàncies com l'embaràs o la lactància o la percepció d'inseguretat, entre d'altres (Cucurella, 2007).

A més a més, tal com s'ha evidenciat en els esdeveniments més recents relacionats especialment amb la violència sexual, l'espai públic pot generar una percepció de por e inseguretat davant les victimitzacions masclistes.

És per això que un nucli urbà i rural ha d'adoptar una mirada heterogènia que tingui en compte no només el treball productiu des d'una mirada de l'economia androcèntrica, sinó que inclogui el treball reproductiu en el centre de les polítiques de disseny urbanístic per tal de construir entorns que promoguin els usos equilibrats entre totes les persones que hi viuen. Al mateix temps, és important incorporar una mirada interseccional per tal de facilitar que aquesta participació en els diferents espais públics es facin tenint en compte les experiències de vida diferenciades de la ciutadania.

Es per tot l'exposat, entenem que parlar d'espais en igualtat implica incorporar la perspectiva de gènere en totes les dimensions d'un municipi més enllà dels serveis que s'ofereixen i que ja hem analitzat en eixos anteriors. Així doncs, l'eix d'espais en igualtat s'estructura al voltant de l'anàlisi dels diferents àmbits: **urbanisme, mobilitat i seguretat ciutadana.**

4.5.1. Urbanisme

Fins l'actualitat, la política urbanística ha seguit les exigències d'un model androcèntric que deixava el treball reproductiu en l'àmbit de lo privat per tal de construir uns espais públics basats en la participació en el mercat de treball formal. En aquest sentit doncs, les societats patriarcal i capitalistes han fet una divisió sexual de l'espai vinculada a la divisió sexual del treball.

Algunes de les característiques d'aquest model que impacten directament en el benestar de les dones i d'altres col·lectius són:

- L'absència d'un model urbà o rural que posi en el centre el treball reproductiu afecta directament als usos del temps de les dones ja que implica que, davant les restriccions en els serveis, dificultats de mobilitat, etc., hagin de dedicar més temps al treball de cures i domèstic.
- Les restriccions en els diferents serveis, dificultats de mobilitat, etc. condicionen les oportunitats laborals de les dones.
- La ceguera davant el treball reproductiu limita la construcció i planificació d'espais que facilitin la conciliació i la corresponsabilitat.
- Hi ha una segregació de l'espai urbà, sent els espais masculins la norma i els espais femenins i d'altres col·lectius l'excepció.

És per això que l'urbanisme feminista planteja la necessitat de repensar el disseny de les ciutats i municipis. D'acord amb la sociòloga Sara Ortiz, la vida quotidiana està formada per quatre esferes: la productiva, pròpia del treball remunerat, la reproductiva on entren en joc el treball de cures i les tasques domèstiques, la participació política i l'esfera personal. Els nuclis urbans i rurals feministes pretenen transformar el model actual per tal de dissenyar models urbans i/o rurals que atribueixin el mateix valor a totes les esferes (El Punt Avui, 30 d'agost 2021). En aquest sentit, *"L'urbanisme amb perspectiva de gènere doncs, planteja tenir en compte les necessitats i activitats quotidianes de les dones i els homes, en tota la seva diversitat i en totes les etapes de la vida, i situar-les al centre de les accions polítiques i estratègiques de l'entorn i el territori en què viuen"* (Fundació Isonomia, 2017).

Algunes de les propostes de l'urbanisme amb perspectiva de gènere que es plantegen son (Cucurella, 2007):

- Prioritzar la multifuncionalitat de l'espai per tal plantejar un model urbà més compacte, que faciliti la conciliació del treball reproductiu i productiu.
- Fomentar una ordenació de l'espai i el disseny arquitectònic que tingui en compte les necessitats de la ciutadania i que permeti generar polítiques inclusives de la ciutadania, amb independència del gènere, edat, condició social i sexual.

Si bé és cert que aquestes propostes avui dia són quimeres en el disseny urbanístic, la perspectiva de gènere s'ha anat incloent progressivament en la legislació estatal i autonòmica. S'observa el següent:

TAULA 31. PERSPECTIVA DE GÈNERE EN LA LEGISLACIÓ VIGENT EN MATÈRIA D'URBANISME

ÀMBIT		NORMA
ESTAT ESPANYOL	Art. 19 i 31.	Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes. 31.3. <i>Les Administracions públiques tindran en compte en el disseny de la ciutat, en les polítiques urbanes, en la definició i execució del plantejament urbanístic, la perspectiva de gènere, utilitzant per això, especialment, mecanismes e instruments que fomenten i afavoreixen la participació ciutadana i la transparència.</i>

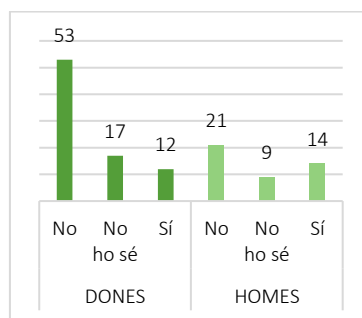
CATALUNYA	Art. 7 i 12	Llei 2/2004 de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial. 12.3. <i>Un cop finalitzada l'actuació, el comitè d'avaluació i seguiment ha d'elaborar un informe d'avaluació final per a incorporar-ne l'experiència al conjunt dels programes en curs. Aquest informe ha de contenir una avaluació dels resultats de l'actuació des de la perspectiva de la funcionalitat urbanística i territorial, l'estructura econòmica i comercial, les implicacions ambientals, la cohesió social i l'equitat de gènere en l'ús del territori.</i>
	Disposició divuitena	Decret legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme. <i>El Departament de Política Territorial i Obres Públiques ha d'incorporar la perspectiva de gènere en el desplegament d'aquesta Llei per tal de garantir la promoció de la representació paritària en la composició dels òrgans urbanístics col·legiats i de l'avaluació de l'impacte de l'acció urbanística en funció del gènere.</i>
	Secció cinquena art. 53	Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes. 1. <i>Per a fer efectius els principis a què fa referència l'article 3, les polítiques de medi ambient, urbanisme, habitatge i mobilitat han de:</i> <i>a) Incorporar la perspectiva de gènere en totes les fases del disseny, la planificació, l'execució i l'avaluació urbanístics, per a posar en igualtat de condicions, en el disseny i en la configuració dels espais urbans, les necessitats i les prioritats derivades del treball de mercat i del domèstic i de cura de persones, i també per a col·laborar a eliminar les desigualtats existents.</i> <i>b) Promoure la participació ciutadana de les dones i de les associacions de defensa dels drets de les dones en els processos de disseny urbanístic, i fer-ne el corresponent retorn.</i> Al mateix temps en l'article 53.2. s'estableixen unes directius per les administracions públiques de Catalunya.

Font i elaboració pròpia.

Pel que fa a l'àmbit municipal, s'ha observat un cert descontentament per part de la ciutadania, tant d'aquella que ha participat en el qüestionari dirigit a la ciutadania com en els diferents grups de discussió. Aquest descontentament està especialment relacionat amb la inaccessibilitat d'algunes zones del municipi pel que fa a la població amb dificultats de mobilitat, persones que circulen amb carrers d'infants, etc.

A través del qüestionari, s'observa que són especialment les dones les que mostren un major grau de descontentament. Una dada però que no és d'estranyar si tenim en compte l'esperança de vida d'aquestes que permet que siguin una part important de la població gran respecte els homòlegs masculins, així com són elles les cuidadores principals tant de persones dependents com de fills o filles. S'observa el següent:

GRÀFICA 103. PERCEPCIÓ SOBRE L'ADAPTABILITAT DE L'ORGANITZACIÓ URBANÍSTICA DEL MUNICIPI

Font i elaboració pròpia.

Així doncs, en el cas de les dones, una ampla majoria, el 64,44%, creuen que l'organització urbanística no és adequada per una persona amb diversitat funcional i/o per circular amb infants, respecte només un 46% dels homes que creuen el mateix. D'altra banda, les diferències també es donen pel que fa a les dones i els homes que creuen que aquesta organització urbanística és adequada, el 15,56% i 28%, respectivament.

En el cas de les dones que han contestat al qüestionari, el factor generacional impacta en la percepció sobre la manca d'adaptabilitat urbanística, sent que en la població a partir dels 31 anys és on es dona una pitjor valoració de l'urbanisme del municipi. En el cas dels homes, per contra, no es donen diferències rellevants relacionades amb el factor generacional, un factor que pot estar relacionat amb com la divisió sexual del treball i els rols de gènere impacten directament en la utilització de l'espai públic.

Per últim, en el cas de les dones amb diversitat funcional, el posicionament és clar, sent que el total de les dones amb diversitat funcional opinen que Flix no té una organització urbanística adequada per una persona amb diversitat funcional. D'altra banda, del total de persones que tenen fills/es a càrrec, el 66,67% de les dones i el 63,64% dels homes amb fills/es a càrrec creuen que Flix no té una organització urbanística adequada per circular amb infants.

Alguns dels comentaris que s'han recollit exposen el següent:

- Dona: Baixar o pujar de les casetes al poble amb un cotxet de nadó és una odissea. Has de caminar per la carretera en determinats trams. És molt insegur, no hem vull ni imaginar la gent amb mobilitat reduïda. És una vergonya.
- Dona: Cada vegada millor.
- Dona: Depèn de la zona.
- Dona: Hi ha molts llocs on no es pot accedir amb cadira de rodes normal i elèctrica.
- Dona: L'Ajuntament està eliminant barreres arquitectòniques poc a poc, cosa que millora la mobilitat de les persones amb diversitat funcional així com la circulació amb cotxes de nadons.

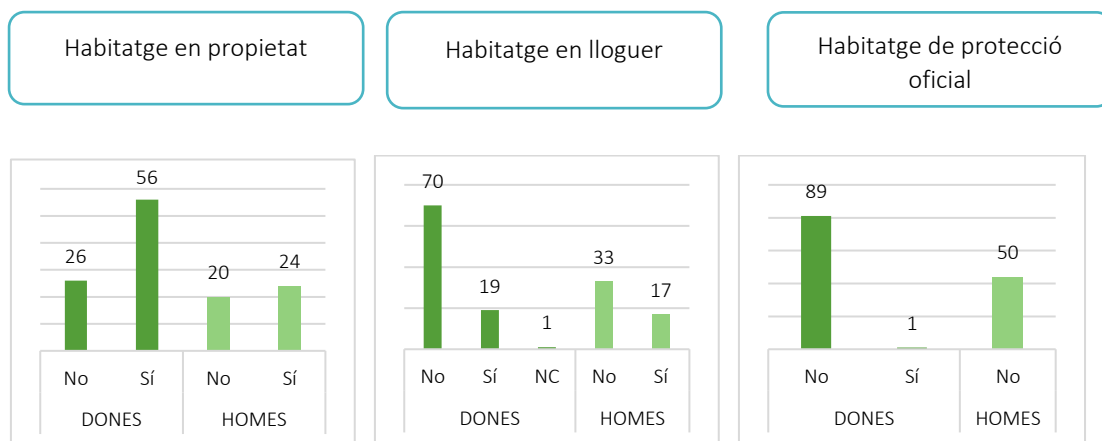
És a través del grup de discussió que s'identifica de les escoles com una de les zones on l'accessibilitat, especialment per la mida de les voreres, es dificulta, inclús gairebé impossible per una persona que va amb cadira de rodes.

D'altra banda, pel que fa a la integració de la perspectiva de gènere en l'urbanisme municipal, si bé una part important de la nostra mostra (50% de les dones i 60% dels homes) ha escollit l'opció "no ho sé", un 24,4% de les dones i un 12% dels homes creuen que al municipi de Flix no es segueix un disseny urbanístic que tingui en compte la perspectiva de gènere, versus un 25,56% de les dones i un 28% dels homes que creuen que el disseny urbanístic del municipi té en compte les necessitats de les dones i col·lectiu LGTBIQ+.

Les dones amb diversitat funcional responen "no ho sé". Al mateix temps, de nou ens trobem amb que la percepció del col·lectiu LGTBI és més negativa en el cas dels homes respecte les dones, sent que mentre només una de les dones bisexuals creu que l'urbanisme del municipi no respon a les necessitats de les dones i del col·lectiu LGTBI, en el cas dels homes són un home bisexual i dos homes homosexuals.

Quant a les diferents mesures municipals, des del cos polític, s'afirma com, si bé durant molts anys no s'ha tingut en compte la perspectiva de gènere al municipi, actualment i de forma progressiva s'està incorporant e integrant aquesta visió que ha permès, amb la col·laboració de l'associació Barreres Fora, destinar una partida pressupostària per eliminar barreres arquitectòniques del municipi.

D'altra banda, parlar d'urbanisme també implica parlar d'habitatge. És per això que a través del qüestionari dirigit a la ciutadania s'ha volgut conèixer la percepció sobre l'oferta d'habitatge del municipi. Per una banda, pel que fa al perfil de les persones que han contestat al qüestionari, tal com es pot observar en les gràfiques següents, una majoria, incloent dones i homes, gaudeix d'una habitatge en propietat. S'observa el següent:

Font i elaboració pròpia.

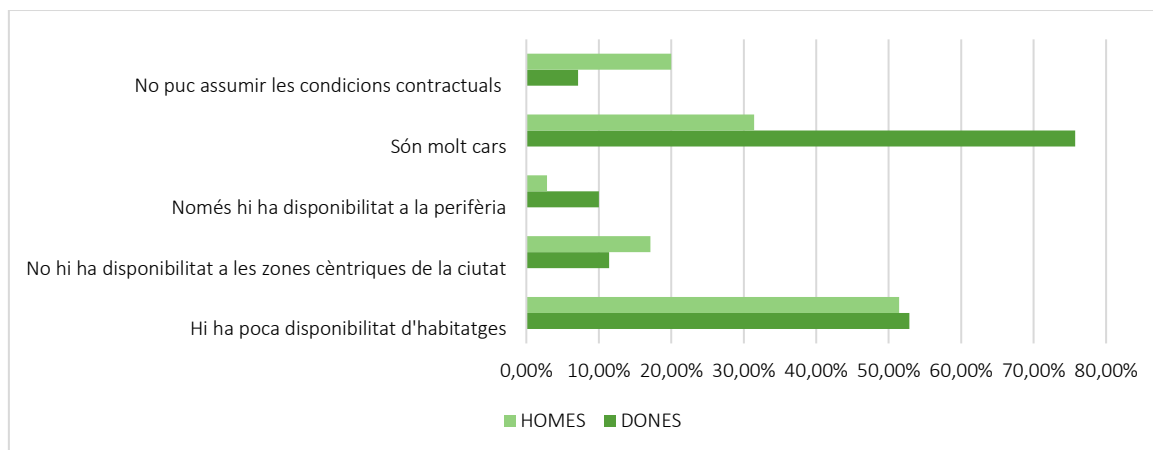
A través de l'encreuament de variables, s'observa com l'edat és un factor especialment rellevant quant a tenir un habitatge en propietat, sent que a mesura que augmenta l'edat de les persones que han contestat al qüestionari, el percentatge de persones que tenen un habitatge en lloguer es redueix.

Al mateix temps, és important identificar com una de les dones que ha contestat al qüestionari afirma tenir un habitatge de protecció oficial.

D'altra banda, quan se'ls hi pregunta sobre si l'oferta d'habitatges és adequada, una majoria de la mostra, tant dones (80%) com homes (70%) creuen que l'oferta d'habitatges al municipi no és adequada.

Pel que fa al motiu les persones que han contestat al qüestionari, excloent a les persones que han deixat en blanc aquesta pregunta (20,73% de les dones i 61,36% dels homes) exposen el següent:

GRÀFICA 104. PROBLEMÀTIQUES D'HABITATGE

Font i elaboració pròpia.

El preu dels habitatges (75,71% de les dones i 31,43% dels homes) és amb diferència la problemàtica principal que s'identifica en l'oferta d'habitatge municipal. Aquesta opció és especialment escollida per les dones, la qual pot veure's explicada per les diferències en el nivell econòmic de les dones respecte els homes que s'ha explicat en l'eix 2. D'altra banda, la poca disponibilitat d'habitatge a la ciutat també s'identifica com una de les problemàtiques (52,86% de les dones i 51,43% dels homes).

D'altra banda, alguns dels comentaris que es recullen són els següents:

- Dona: Crec que hi ha cases que estan desactivades per abandonament i es podria fer alguna cosa per a gent que no tenim habitatge i poder així pagar un habitatge digne.
- Dona: Poca oferta de lloguers i de vegades males condicions d'habitabilitat.
- Home: Pisos amb estats deplorable.

Pel que fa als diferents serveis i recursos municipals, creiem important destacar que des de l'Ajuntament de Flix es disposa d'un pis de protecció oficial, així com a través del Centre d'Empreses de Flix existeix una borsa d'habitatge que permet disposar d'informació sobre habitatges disponibles al municipi.

No obstant, dues de les queixes que s'han produït en major mesura quant a l'urbanisme del municipi també tenen especial relació amb la mobilitat i seguretat al municipi.

4.5.2. Mobilitat

El model de ciutat segregada comporta una pèrdua de qualitat de vida per la ciutadania. En l'àmbit rural, la manca de serveis en un mateix municipi, comporta que en molts casos hi hagi una distribució dels diferents serveis a zona, centralitzant-se en petits nuclis més urbans. Aquesta distribució territorial afecta directament als usos del temps de les persones, donat que aquestes hauran d'invertir un major temps en mobilitat per realitzar aquestes tasques de la vida quotidiana. Però, què és la mobilitat? Entenem la mobilitat com *la suma de desplaçaments que fa la ciutadania per accedir als treballs, béns i serveis necessaris per al seu quefer quotidià* (Cebollada i Miralles, 2004).

En aquest sentit, els estudis ens mostren que hi ha diferències de gènere en la mobilitat. Mentre que els homes es mouen més en transport privat, les dones ho fan més amb transport públic i caminant. Aquesta mobilitat però, no és fruit de l'atzar, sinó que les desigualtats socials marquen les possibilitats de transport de dones i homes (Ferri, 2008 i Miralles-Guasch, 2010).

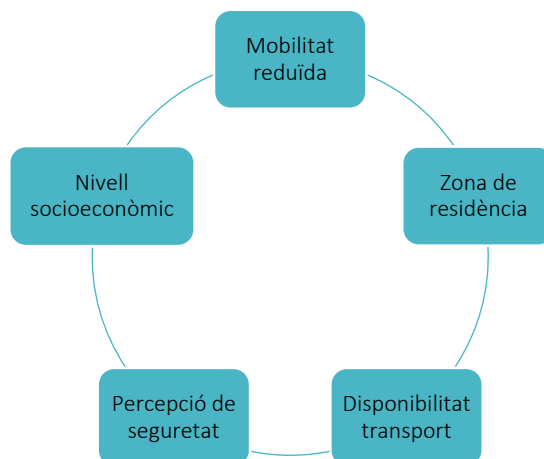
En aquest sentit, per tal de poder fer ús d'un transport privat, primer has de disposar de carnet de conduir i d'altra banda, tenir accés a un transport privat.

En primer lloc, d'acord amb les dades del cens de persones conductores de l'any 2020, a la província de Tarragona, hi havia un 24,6% més d'homes que tenien llicència de permís de conduir respecte les dones (DGT, 2020). En segon lloc, pel que fa a la disponibilitat del vehicle, diferents estudis exposen com, quan només hi ha un vehicle privat a la unitat familiar, les dones limiten la seva mobilitat i decisions a tres possibilitats: desplaçar-se amb transport públic o transports no motoritzats, recórrer a estratègies de mobilitat "dependent" que proporcionen la seva xarxa de relacions familiars i, per últim, limitar els seus desplaçaments a la zona de residència, el que limita les seves possibilitats laborals, entre d'altres (Ferri, 2008 i Miralles-Guasch, 2010).

Tots aquest factors influeixen en que les dones realitzen les tasques de la doble jornada laboral, treball productiu i reproductiu, utilitzant el transport públic o bé desplaçant-se a peu.

No obstant, si bé el transport privat és gairebé "un privilegi", d'altres factors limiten la utilització del transport públic. Alguns dels factors que impacten en la mobilitat de la ciutadania són:

GRÀFICA 105. FACTORS QUE INFLUEIXEN EN LA MOBILITAT DE LA CIUTADANIA

Font i elaboració pròpia.

- Mobilitat reduïda. L'autonomia de les persones amb mobilitat reduïda moltes vegades es veu limitada per les barreres arquitectòniques que impedeixen que es puguin desplaçar amb facilitat. Les barreres arquitectòniques en edificacions, urbanístiques o en el transport públic evidencien una mirada capacitista en el disseny del nucli urbà i/o rural.
- Nivell socioeconòmic. Una situació econòmica vulnerable a la llar familiar pot convertir la utilització del transport privat o públic en un privilegi. Més enllà dels models de família o ciutadania que es poden acollir a reduccions amb el preu (famílies monomarentals/monoparentals, família nombrosa, estudiants, pensionistes, etc.) la precarietat i inestabilitat laboral actual ha generat un nou marc de vulnerabilitat, on, la marginalitat avançada permet relacionar les possibilitats de mobilitat amb les desigualtats socials existents. En aquest sentit, és especialment important valorar l'impacte socioeconòmic de la COVID-19 en el disseny de la mobilitat urbana. D'altra banda, les desigualtats en el transport són especial relació amb l'exclusió social de certs grups de la població especialment vulnerables (població migrant, persones sense sostre, etc.).
- Zona de residència. Tenir el lloc de residència en una zona més cèntrica o perifèrica té un impacte directe en la disponibilitat i accessibilitat als diferents serveis per desenvolupar les activitats quotidianes. En les zones menys cèntriques i perifèriques de la ciutat o les zones rurals, generalment, hi ha menys línies de transport públic així com horaris reduïts. Al mateix temps, també hi ha menys serveis (botigues, farmàcies, etc.) i equipaments (col·legis, piscines, etc.) per lo que si bé el desplaçament és gairebé forçat, aquest suposa un repte per la ciutadania que es veu exclosa de l'accessibilitat a aquests.
- Disponibilitat del transport. En el cas del transport públic, els diferents horaris, la seva regularitat, el servei nocturn, la connexió amb les diverses zones de residència, etc. condicionen la utilització d'aquests per part de la ciutadania. En aquest sentit, és especialment important des de l'urbanisme feminista, tenir en compte les diferències de gènere en la utilització del servei així com en el treball reproductiu per tal de dissenyar una xarxa de transports públics que responguin a les seves necessitats.
- Percepció de seguretat. Es ben coneguda com, la percepció d'inseguretat de les dones, especialment relacionada amb la victimització sexual, condicionen la seva mobilitat a determinades zones de la ciutat, la utilització del transport públic a determinades hores, etc. En aquest sentit, l'estudi "Mobilitat des d'una perspectiva de gènere a Barcelona" exposa com el 68% de les dones canvien la seva manera de desplaçar-se per seguretat respecte el 37% dels homes, així com un 56% de les dones consideren la seguretat un factor que influeix molt en el tipus de transport amb el qual es desplacen versus el 29% dels homes (Zurich-RACC, 2021).

Context municipal

En el Pla de dones de la Ribera d'Ebre (2017-2020) ja es va identificar la manca d'infraestructures com una de les problemàtiques per excel·lència de la comarca.

Especialment pel que fa a la xarxa de transports públics de la comarca, la majoria dels municipis descrivien una oferta pobra, amb un servei inadequat, que impedia que es desplaressin amb facilitat a la resta dels municipis de la comarca i que es traduïa amb una pèrdua d'oportunitats laborals per la ciutadania. Una problema però, que també afecta a la població més envellida quant a la mobilitat pels diferents serveis sanitaris o d'altres entitats de caire social. A més a més, el transport o més aviat, les limitacions d'aquest, també limiten les possibilitats de mobilitat per gaudir d'activitats lúdiques o d'oci.

En aquest sentit, a la comarca, hi ha dos vies principals de transport: l'estació de ferrocarril de Móra la Nova, i diferents autobusos que connecten els diferents municipis de la comarca alguns dels quals tenen parada a Flix. No obstant, en els grups de discussió, de nou, es posen sobre la taula problemàtiques associades a la manca de recursos i serveis característics de les zones més rurals i que condicionen que les persones tinguin que agafar el transport privat com a mitjà necessari de supervivència:

- Quan no hi ha escola, ja no hi ha autobusos (...) Tret del transport sí. Si no tens cotxe ho tens molt complicat.

- El tren fatal, fatal. I que ho estan traient. I el tema d'horaris molt justet també. Si no tens cotxe.

- Bé per anar cap a Lleida, perquè per anar a Reus i això no hi ha res.

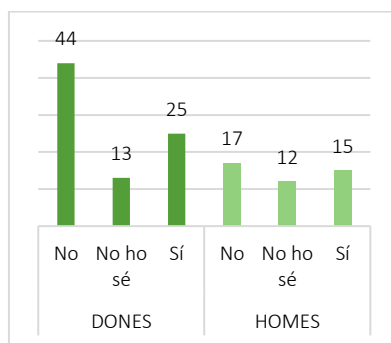
- Jo que treballo a Mora, si tenia cotxe (...) Perdona, els autobusos, horaris d'hospitals. Si tinc que estar a les vuit, no tenien ni autobús ni tren, lo més aviat que arribava era a les vuit i mitja, i per tornar, si jo surto a les tres, em tenia que esperar fins les quatre a l'autobús, i ja del tren no dic res.

Unes mancances però, que també s'han identificat quant al transport públic municipal, que connecta diferents zones del municipi i que és competència de l'Ajuntament de Flix. La ciutadania, exposa com les contínues averies comporten que no es gaudeixi d'un transport ni continuat ni adequat, el que deixa en una situació de desprotecció a part de la ciutadania, especialment persones d'edat avançada, que es desplacen amb el transport públic per tal de poder fer activitats quotidianes com la compra:

Per exemple, tenim les casetes. Tenim tota la part de dalt que hi viu molta gent i que fa quatre dies que vam tenir que recollir no sé si 200 o 150 signatures, per demanar que el transport tornés a funcionar. Perquè? Perquè tenim un transport públic, que té molts problemes. I contínuament està espatllat. I això comporta, que al poble de Flix, no solament és el petit nucli d'aquí, sinó que a Flix és una gran extensió de terreny, que hi viu molta gent, que la major part de gent té una edat i que la gent quan va a buscar amb la cistella la compra, el transport per a pujar les casetes, no el troba perquè s'ha espatllat. I aquella dona o home, que normalment és una dona que va amb un cistell, amb un carretó, s'ha d'esperar aquí baix, per veure si puja algun cotxe per si la vol pujar. Jo crec que, una de les condicions necessàries del servei de transport públic al municipi, és un transport adequat. Què vol dir adequat? Un transport que si s'espatlla, se n'ha de posar un altre de substitució. No potser que la gent estigui una setmana, sense transport públic per pujar les casetes, per exemple.

Totes aquestes mancances també s'han reproduït en el qüestionari realitzat per la ciutadania, quant se'ls hi pregunta sobre si l'oferta de transport públic a Flix és adequada. S'observa el següent:

GRÀFICA 106. PERCEPCIÓ SOBRE EL TRANSPORT PÚBLIC MUNICIPAL

Font i elaboració pròpia.

La percepció de l'adequació de l'oferta de transport públic a Flix és especialment negativa pel que fa a les dones, sent que un 50% de les dones creuen que l'oferta de transport públic a Flix no és adequada respecte un 34% dels homes. Pel que fa a aquelles dones que creuen que aquest és adequat ens trobem amb un 32,22 % de les dones i un 36% dels homes, així com un hi ha una part de la ciutadania que ha contestat al qüestionari que ha deixat ho desconegut (17,78% de les dones i 30% dels homes).

Pel que fa a les persones que creuen que l'oferta no és adequada, aquestes en la seva majoria no utilitzen regularment el transport públic, el 72,73% de les dones i el 82,35% dels homes. No obstant, no podem establir una correlació ni la direcció d'aquesta, sent que la percepció sobre la manca d'adequació de l'oferta de transport públic pot estar condicionada per la manca en la seva utilització o la seva manca d'utilització per la poca oferta del transport públic.

Quant a l'edat, tant en les dones com en els homes, són les persones de 31-45 anys i de 46-60 anys les que representen la majoria de la població que creu que l'oferta de transport públic no és adequada (79,55% i 64,71%, respectivament). Creiem important assenyalar que quatre de les sis dones amb diversitat funcional valoren com a inadequada l'oferta de transport públic al municipi.

Alguns dels comentaris que s'han recollit identifiquen les següents problemàtiques:

Els horaris de tren són pobres, no encaixen amb els horaris laborals i ens hem de desplaçar a Móra tant a primera hora del matí com a última de la tarda havent d'anar-hi amb cotxe.. O sigui que t'hi porti algú si no tens carnet perquè tampoc hi ha bus a les 6 del matí o a les 10.40 de la nit...

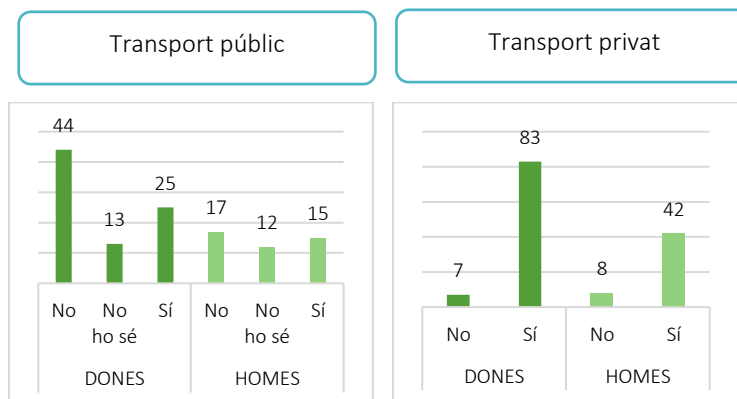
Més horaris de transport públic.

Si volíem agafar l'autobus per anar a les piscines amb el meu fill després no hi havia el mateix trajecte a la inversa, no podíem tornar. Flix és un poble dedicat al transport privat. La gent que no conduïm som totalment ignorats.

Font i elaboració pròpia.

Unes mancances però, que no s'han detectat en el cas del personal polític, que, contràriament, exposa que el funcionament del transport municipal és l'adequat.

Aquesta visió sobre el transport públic té especial relació amb que, el transport privat sigui el mitjà de transport per excel·lència en les persones que han contestat al qüestionari de la ciutadania. Quant es pregunta sobre la utilització regular (més de dues vegades per setmana) del transport privat i públic, s'observa el següent:

Font i elaboració pròpia.

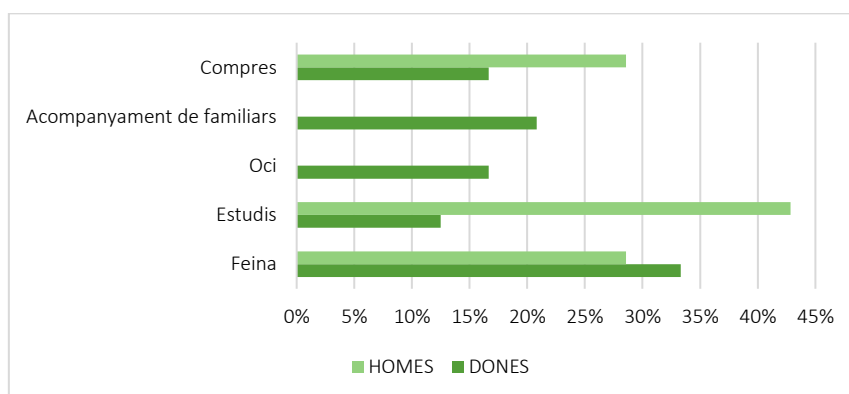
El 81,75% de les dones i el 86,36% dels homes afirmen que no utilitzen regularment els serveis de mobilitat i el transport públic. En aquest sentit, només una minoria, el 18,29% de les dones i el 13,64% dels homes utilitzen el transport públic ja sigui per a moure's dintre del municipi com a d'altres zones fora del municipi.

Si analitzem les respostes segons l'edat, observem que, tant en les dones com els homes, són la població de 16-30 anys (33,33% de les dones i 33,3% dels homes) així com de 31-45 anys (40% de les dones i 33,3% dels homes) els grups generacionals que més utilitzen el transport públic respecte el total de persones que utilitzen el transport.

En relació a les persones amb diversitat funcional, només dues de les dones, afirmen utilitzar el transport públic.

Pel que fa als motius pels quals aquestes persones que han respost al qüestionari de la ciutadania utilitzen regularment el transport públic, s'observa el següent:

GRÀFICA 107. MOTIUS PER UTILITZAR EL TRANSPORT PÚBLIC

Font i elaboració pròpia.

Si bé és cert que només 15 dones i 6 homes han exposat que utilitzen regularment el transport públic, hi ha un major nombre de dones i homes que han respost pel que fa als diferents motius pels quals utilitzen el transport públic. Aquestes diferències quantitatives s'expliquen perquè hi ha una part de la ciutadania que ha respost el qüestionari que utilitza el transport públic, però no regularment (més de dues vegades a la setmana).

Si tenim en compte només aquelles persones que no han deixat en blanc aquesta pregunta, observem que són els estudis, la feina i les compres els motius que es donen en major mesura en ambdós gèneres. Pel que fa a les dones, aquestes també exposen utilitzar per qüestions d'oci i d'acompanyament de familiars.

Quant a la utilització del transport privat, el 92,68% de les dones i el 84,09% dels homes utilitzen el seu vehicle privat, front un minoria significativa, un 7,32% de les dones i 15,91% dels homes que no l'utilitzen.

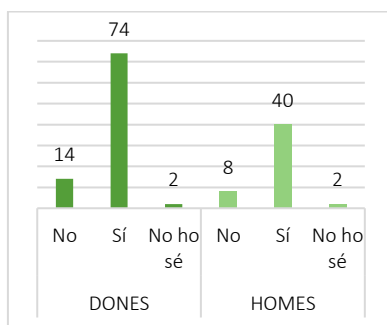
Del total de persones que utilitzen el vehicle privat, en les dones el 86,84% no utilitzen el transport públic *versus* el 13,16% que utilitzen el transport públic, mentre que en el cas dels homes el 86,49% no utilitzen el transport públic respecte el 13,51% que si l'utilitzen.

Si tenim en compte d'altres variables, s'observa com excepte una de les dones amb diversitat funcional, la resta es desplacen habitualment amb transport privat. Al mateix temps, si bé l'edat no afecta a la utilització de la nostra població mostral del transport privat, en el cas de les dones que no es mouen en transport privat s'observa com a excepció d'una d'elles que arriba amb fluïdesa a final de mes, les cinc restants tenen dificultats econòmiques ja sigui per arribar a final de mes com perquè reben ajuda econòmica d'alguna persona coneguda.

És per tot això, que des de l'Ajuntament de Flix s'és conscient de les limitacions que comporten no tenir transport privat i s'impulsarà el Car sharing, una iniciativa per tal de compartir el transport privat.

- Creu que els serveis de mobilitat i transport públic són espais segurs davant les violències masclistes i lgtbifòbiques?

GRÀFICA 108. PERCEPCIÓ DE SEGURETAT DAVANT LES VIOLÈNCIES MASCLISTES I LGTBIFÒBIQUES DEL TRANSPORT PÚBLIC

Font i elaboració pròpia.

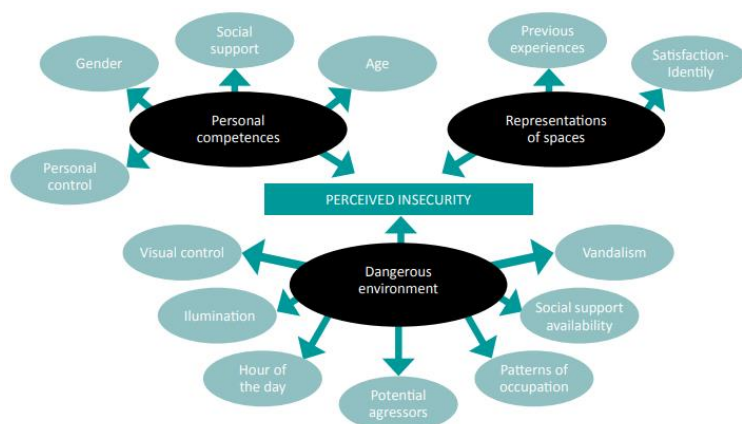
La percepció d'inseguretat respecte els serveis de mobilitat i transport públic és superior quantitativament en el cas de les dones (14 dones) respecte els homes (homes), malgrat que percentualment s'observin xifres inferiors (15,56% de les dones i 16% dels homes). No obstant, lo cert és que existeix una percepció generalitzada que identifica els serveis de mobilitat i transport públic com a espais segurs davant les violències masclistes i lgtbifòbiques.

Pel que fa a la percepció de seguretat segons l'edat, lo cert que en el cas de les dones són especialment les de 46-60 anys les que tenen una major percepció d'inseguretat. Si tenim en compte l'orientació sexual, en el cas de les dones només una dona bisexual ha identificat el transport públic com a espais insegurs, mentre que en el cas dels homes, tres dels quatre homes homosexuals així com un dels dos homes bisexuals parlen d'inseguretat als serveis de mobilitat i transport públic.

4.5.3. Seguretat

Dissenyar un municipi segur, i que es percebi com a tal, no implica incidir només en la variable gènere, ja que la percepció de seguretat varia en funció del grup social que estem estudiant. En aquest sentit, la percepció de seguretat no només depèn de factors personals i de l'espai, propis de l'entorn, sinó que els factors estructurals com els discursos i narratives institucionals, els sistemes ideològics, socials i econòmics, la redistribució de la riquesa, la classe social o la similitud entre els barris també influeixen en la percepció de (in)seguretat (Jiménez, 2019).

GRÀFICA 109. VARIABLES PRINCIPALS QUE INFLUEIXEN EN LA PERCEPCIÓ SUBJECTIVA D'(IN)SEGURETAT S

Font i elaboració: Perceived insecurity in the public space: Personal, social and environmental variables (Carro, Valera i Vidal, 2010).

En aquest sentit, totes aquestes variables, especialment les relacionades amb les variables personals influeixen no només en la percepció subjectiva d'(in)seguretat, sinó també en la construcció dels diferents col·lectius com a potencials agressors.

Les desigualtats de gènere exposen a les dones a uns nivells de violència superiors respecte els homes. Aquestes no només es veuen exposades a un risc de victimització davant les tipologies delictives generals, sinó que com ja hem exposat en l'Eix 3, el risc de victimització és superior perquè són víctimes de les violències masclistes i, per tant, es veuen exposades a riscos que els homes no afronten. Més enllà d'aquesta premissa però, les experiències diferenciades de les

dones d'acord amb la interseccionalitat d'altres variables genera situacions, experiències i instruments d'afrontament davant la inseguretat diferents (Jiménez, 2019).

L'edat impacta directament en la percepció subjectiva de "vulnerabilitat" de les persones. Mentre que les dones joves es construeixen com a víctimes potencialment més vulnerables davant les violències masclistes, especialment la victimització sexual, fruit dels constructes de feminitat i sexualitat relacionats amb la joventut, les dones grans interpreten aquesta vulnerabilitat amb la seva capacitat defensiva (Jiménez, 2019). Aquesta interpretació de la capacitat subjectiva també es dona en el col·lectiu amb diversitat funcional, el qual interpreta aquesta com un factor més de risc de victimització que augmenta, per tant, els sentiments d'inseguretat.

Una percepció de vulnerabilitat que també és diferent en les dones que formen part de la població local respecte la població immigrant. El simple fet de ser estrangeres, agreujat en aquells casos on hi ha una situació d'irregularitat documental, aporta una grau d'indefensió fruit de la desconfiança policial o la por de denunciar (Jiménez, 2019). Aquesta situació d'indefensió produïda per la limitació en l'accés als instruments institucionals, provoca que la percepció d'inseguretat de la població immigrant es construeixi en base a una vulnerabilitat fruit de l'estatus de "ciutadania". No obstant, el racisme estructural pot construir en l'imaginari col·lectiu a les dones amb aquest estatus "d'immigrant" en potencials agressores. Aquest imaginari col·lectiu de percepció d'inseguretat de la població local està especialment associat a determinades zones on hi ha una elevada concentració de població immigrant, així com a determinades ètnies que, tradicionalment, han estat víctimes de processos estigmatitzadors com la població gitana.

D'altra banda, les agressions que, encara avui dia, sofreix el col·lectiu LGTBI (Carranco, 9 de juliol de 2021; Congostrina, 17 de juliol de 2021; Sánchez, 28 de juliol de 2021) i l'estigmatització tradicional d'aquest, impacten directament en la percepció d'inseguretat de la ciutadania LGTBI. D'acord amb els estudis, els joves, les lesbianes, les persones transexuales i transgènere i les persones negres són més vulnerables a experimentar situacions de victimització, sent especialment les dones bisexuals les que pateixen un major grau de violència (Woods, 2017 en Jiménez, 2019). Aquest major risc de victimització fruit d'una major prevalença de victimització influeix directament en la percepció d'inseguretat en l'espai públic, afectant en molts casos a una mobilitat selectiva dintre de la ciutat, restringida en espais (barris, zones de serveis, bars, espais d'oci, etc.) on hi ha una alta concentració del col·lectiu.

Si bé s'han exposat algunes de les experiències de les dones d'acord amb diferents variables, és important recordar que aquestes no tenen un efecte "acumulatiu". És a dir, no seran els mateixos factors de risc de victimització que afectaran a la percepció d'(in)seguretat en una dona jove migrant que en una d'edat més avançada. Aquestes percepcions d'inseguretat no seran fruit de la suma de variables d'opressió pròpies d'un model de discriminació múltiple, sinó que donaran lloc a experiències i realitats diferents fruit de la intersecció de diferents marcs d'opressió.

Tot l'exposat ens permet entendre com la por e inseguretat sempre ha format part de la vida quotidiana de les dones. Alguns d'aquestes efectes sobre la vida quotidiana de les dones són els següents (Diputació de Barcelona, 2010):

Restriccions de mobilitat.
Obstacles per participar en la vida social.
Dependència de la protecció d'altres persones.
Falta d'autoconfiança i desconfiança d'altres persones.
Aïllament.

Transmissió del sentiment d'inseguretat a les dones de l'entorn proper, generalment filles.
Sentiment de culpabilitat i de responsabilitat davant un incident.
Invalidació de la pròpia experiència (no hauria de tenir por...).

És per això, que la percepció de seguretat és un dels aspectes que es treballa des de l'urbanisme feminista quan es parla d'un disseny urbà que inclogui les activitats rutinàries de les dones. No obstant, és fruit dels episodis de violència sexual que han posat en l'agenda pública el fenomen de "la manada" (EFE, 21 de juny 2018; Navarro, 6 de maig 2019) en l'espai públic, on la cultura de la violació ha adquirit un paper protagonista en les polítiques preventives de l'espai urbà.

Algunes de les propostes per millorar la percepció d'(in)seguretat han posat més en el centre la millora de la sensació de seguretat per exemple, amb un manteniment i cura de l'espai urbà (millora de la il·luminació, barris més nets, etc.). No obstant, un urbanisme amb perspectiva de gènere pretén anar més enllà del canvi en les "sensacions" per tal de reduir els factors de risc que un disseny androcèntric del municipi genera en la seguretat de les dones i col·lectiu LGTBI. És per això que des de l'urbanisme feminista es prioritza la participació ciutadana en l'anàlisi de la seguretat i la proposta d'accions concretes.

Context municipal

La seguretat ha estat escollida com un dels punt que més preocupa a la ciutadania. Si bé, aquesta percepció d'inseguretat contempla dos percepcions diferenciades.

En primer lloc, quant es parla de seguretat, una part de la ciutadania que participa en els diferents grups de discussió entén aquesta des de la inseguretat estructural i urbanística que alguns habitatges les i els hi provoquen. L'estat d'algun dels habitatges i la seva manca de manteniment genera especial inseguretat en la ciutadania d'una edat més avançada:

Aquella casa, jo no soc capaç de passar per sota, perquè penso que qualsevol dia, aquella casa, que ha estat apuntalada caurà. Per tant, a mi la percepció d'inseguretat, me la dona tota una sèrie d'edificis (...) que estan al poble en condicions deplorables.

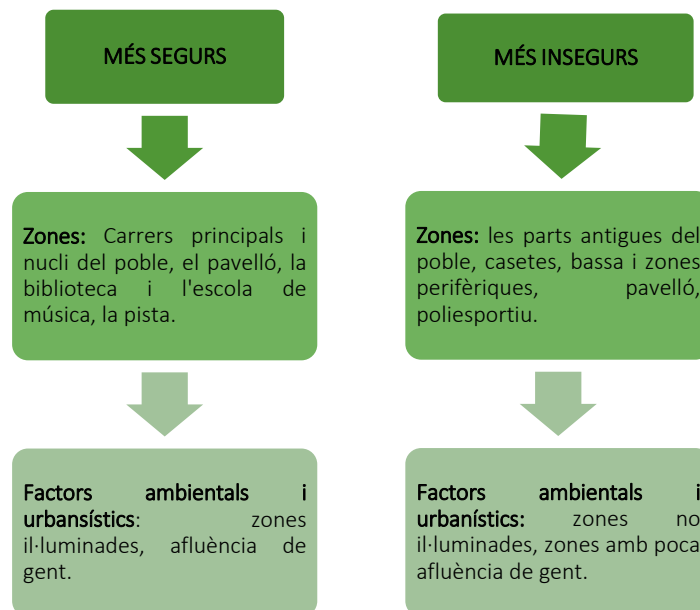
D'altra banda, quant a la percepció d'inseguretat enfocada des d'un risc de victimització, aquesta no està condicionada a elements propis del municipi sinó a factors urbanístics com la il·luminació, l'absència de persones pel que carrer o la infraestructura d'alguns edificis:

No, a vegades tanquen les llums, no sé perquè però hi ha zones que hi ha llums tancades i llums enceses, i llavors et toca passar per la part que no té llum

Algunes de les zones identificades com a més insegures especialment per la manca d'il·luminació són "la zona de les casetes" "carrer Victòria" "carrer de la bruixa" "passeig de l'Ebre", "aparcaments del costat de la pista".

Aquesta identificació de les diferents zones ha coincidit amb la percepció ciutadana recollida a través del qüestionari. Si bé la gran majoria de la ciutadania que ha contestat el qüestionari, el 85,37% de les dones i el 88,64% dels homes creuen que no hi ha barris que es percebin com a més segurs pel fet de ser dona o formar part del col·lectiu LGTBI, són les següents zones o elements ambientals els que s'identifiquen com a més segurs o insegurs:

GRÀFICA 110. FACTORS ASSOCIATS A LA PERCEPCIÓ DE (IN)SEGURETAT

Font i elaboració pròpia.

La percepció de seguretat e inseguretat difereix entre dones i homes. En aquest sentit, la majoria dels homes deixen en blanc quan se'ls hi pregunta sobre aquest aspecte sent que tant les zones com els diferents factors urbanístics són identificats en la seva majoria per les dones.

Unes contrarietats per gènere que es reproduïxen en la percepció del cos polític, sent que, mentre les representants polítiques identifiquen qualsevol zona del poble, especialment la zona de la carretera, com a insegura fruit de la manca d'il·luminació així com de transit de gent per la nit, els homòlegs masculins consideren que l'enllumenat municipal és suficient.

És per tot l'exposat que una de les millores que es planteja com a immediata per la millora de la inseguretat al municipi és millorar l'enllumenat municipal. Una millora de l'enllumenat que, d'acord amb la informació de la web de l'Ajuntament de Flix, s'ha iniciat a través d'un projecte de millora integral de l'enllumenat públic del municipi. Les obres s'han iniciat al carrer Major, a l'avinguda Catalunya i a la plaça Església.

Per últim, és important destacar que a Flix es disposa de Guàrdia Municipal.

4.5.4. Conclusions

La problemàtica urbanística del municipi de Flix no té a veure amb la seva distribució ni disseny, sinó amb la mirada que genera mancances quant als diferents serveis del municipi.

Les barreres arquitectòniques i el transport, són els factors principals que limiten la llibertat de moviments de la ciutadania. Quant a les barreres arquitectòniques, la manca d'il·luminació generalitzada en el municipi, voreres inaccessibles o l'estat d'alguns edificis del municipi generen una inseguretat en la ciutadania de Flix que condiciona la seva mobilitat pel municipi. Pel que fa a la inseguretat lligada a la percepció de risc de victimització masclista, l'enllumenat municipal és el factor identificat per excel·lència.

D'altra banda, pel que fa a la mobilitat, les circumstàncies geogràfiques i territorials condicionen que la mobilitat dintre de la comarca sigui especialment complicada amb transport públic, el que condiciona que la ciutadania hagi de desplaçar-se amb el transport privat en el seu dia a dia. Una mobilitat que també es veu restringida en el context municipal, fruit dels horaris, i deficiències que presenta el transport públic que es veu interromput constantment per diferents averies.

És per tot l'exposat que, parlar d'espais en igualtat, implica analitzar com l'urbanisme, mobilitat i (in)seguretat afecten al desenvolupament quotidià de la ciutadania.

Davant totes aquestes mancances institucionals, creiem que són especialment les dones d'edat mitjana així com d'edat més avançada les que s'identifiquen com el col·lectiu més afectat per aquestes circumstàncies, ja que d'acord amb l'estadística, són les dones les que disposen en menor mesura tant de permís de conducció com de vehicle privat propi i que, per tant, estan condicionades al transport públic. Això afecta no només a les possibilitats econòmiques de les dones quant a la cerca d'ocupació fora del municipi, sinó també a les "facilitats" en la realització de les tasques diàries, tal com s'ha exposat especialment pel que fa a les dones d'edat avançada.

5. PLA D'ACCIÓ

La primera part d'aquest document inclou la fase de diagnosi prèvia, la qual és el resultat de l'anàlisi integrada dels diferents instruments metodològics de caire quantitatiu i qualitatiu utilitzats per tal d'aprofundir en els eixos estratègics que constitueixen el Pla Local d'Igualtat de Gènere i Diversitat de Flix (2022-2026).

L'elaboració d'aquesta diagnosi ens ha servit de base per dissenyar el pla d'acció, en que l'espai participatiu de la ciutadania ha estat un instrument clau que ens ha permès aconseguir més consens en la definició de les necessitats i estratègies a plantejar en el present Pla.

Els principis que inspiren el present Pla Local d'Igualtat de Gènere i Diversitat de Flix que orienten les línies d'actuacions marcades són els següents:

- LA TRANSVERSALITAT DE LA PERSPECTIVA DE GÈNERE a l'ens municipal, per tal que es reflecteixi en l'acció política municipal, deixant de banda l'impuls de polítiques de gènere sectorials impulsades específicament per l'Àrea d'Igualtat per tal d'arribar a un model organitzatiu que treballi des d'un únic enfoc, la perspectiva de gènere.
- LA DIVERSITAT de les dones, fugint d'un model hegemònic de dona que analitzi les necessitats, dissenyi, implementi i avalui les polítiques públiques impulsades per l'ens municipal des d'una mirada àmplia. Aquesta diversitat ha d'integrar també una mirada que reconegui el col·lectiu LGTBI i les seves necessitats específiques.
- LA INTERSECCIONALITAT, per tal d'integrar un enfoc que tingui en compte les experiències diverses de les dones d'acord amb una pluralitat de variables que van més enllà del gènere (ètnia, edat, orientació sexual, capacitats diverses entre d'altres, etc.) i així dissenyar, implementar i avaluar les polítiques públiques tenint en compte aquests marcs d'opressió i de privilegi.
- LA PARTICIPACIÓ de la ciutadania del municipi, especialment de les dones, en el desenvolupament de les polítiques públiques reconeixent així, la seva capacitat d'agència i identificant-les com a subjectes polítics.
- L'EMPODERAMENT de les dones reconeixent-les com a subjectes actives de drets, reconeixent l'avanç social i les seves potencialitats com a subjectes impulsores de la transformació social fugint així, d'una mirada que les construeixi des d'una visió victimista.

En base als principis orientadors definits, el pla s'articula a partir dels cinc àmbits d'actuació exposats: Compromís per la igualtat, Economia per la vida i usos del temps, Intervenció integral contra les violències masclistes i la LGTBIfòbia, Municipi de drets i Espais en igualtat.

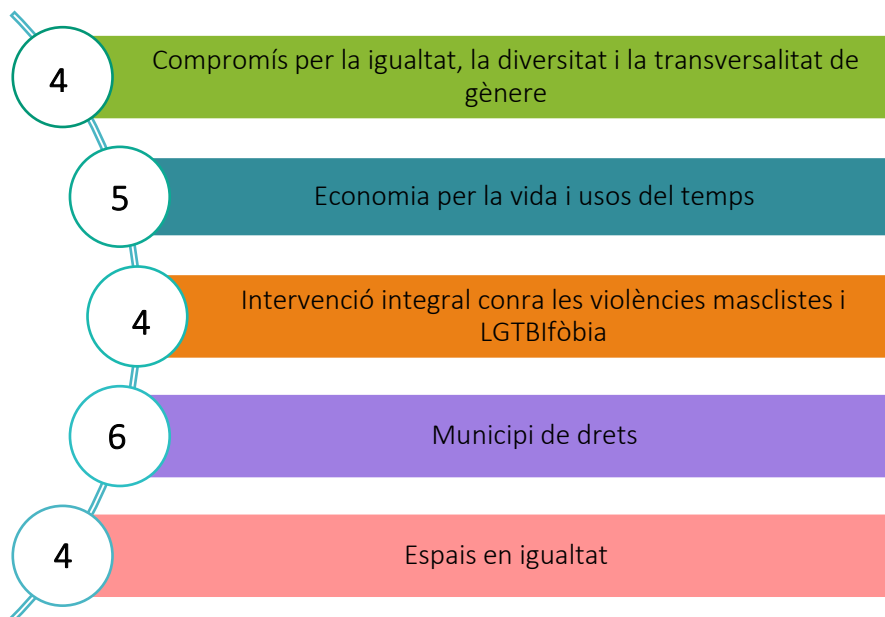
A continuació, doncs, es determinen els objectius, la temporalització i els diferents indicadors seguiment i avaluació de cadascuna de les accions proposades.

Pel que fa al termini d'execució del Pla, s'estableix un termini de quatre anys (setembre de 2022 fins a setembre de 2026), sent els terminis fixats els següents:

- Curt: 1 de setembre de 2022 a 1 de setembre de 2023

- Mitjà: 2 de setembre de 2023 a 2 de setembre de 2025
- Llarg: 3 de setembre de 2025 a 3 de setembre de 2026

Després de tot l'exposat, el Pla d'acció inclou un total de **23 accions** que impliquen a diferents unitats de l'Ajuntament de Flix, sent quantitativament diferents el total de les accions proposades en cada eix estratègic d'acord amb les necessitats identificades en cada un d'aquests. A continuació el nombre d'accions establertes segons eix estratègic:

Així mateix, si bé a continuació s'exposaran de forma més detallada el contingut de les accions així com les indicacions per a la seva implementació, avaluació, termini i persones responsables, en la taula següent s'exposen de forma resumida les accions que s'inclouen en el Pla d'acció del Pla d'Igualtat de gènere i diversitat de Flix (2022-2026):

EIX 1. COMPROMÍS PER LA IGUALTAT, LA DIVERSITAT I LA TRANSVERSALITAT DE GÈNERE		TERMINI
Constitució de la Comissió tècnica de transversalitat de Gènere de l'Ajuntament de Flix		Curt
Disseny i implementació d'objectius d'igualtat de gènere anuals (al menys un) en les diferents àrees de l'Ajuntament de Flix.		Mig
Creació del Consell Municipal de Polítiques de Gènere.		Curt
Difusió i visualització del Pla Local d'Igualtat de Gènere i Diversitat de Flix (2022-2026) tant al personal de l'Ajuntament de Flix com a la ciutadania.		Curt
EIX 2. ECONOMIA PER LA VIDA I USOS DEL TEMPS		TERMINI
Impuls d'una campanya de sensibilització en l'àmbit de la corresponsabilitat.		Mig
Sensibilització sobre conciliació familiar, personal i professional en les empreses i comerços del municipi.		Mig
Sensibilització i formació en perspectiva de gènere al personal tècnic del Centre d'empreses de Flix.		Mig
Visibilitzar la participació de les dones del municipi o la comarca en el mercat de treball formal.		Mig
Disseny i impuls de programes ocupacionals per eliminar la segregació horitzontal.		Llarg
EIX 3. INTERVENCIÓ INTEGRAL CONTRA LES VIOLÈNCIES MASCLISTES I LA LGTBIFÒBIA		TERMINI
Difusió dels serveis comarcals en matèria d'igualtat (SIAD i SAI).		Curt
Garantir la sensibilització i formació en matèria de gènere i especialitzada des d'un enfoc interseccional a la Guàrdia Municipal de l'Ajuntament per tal de garantir una atenció adequada davant els diferents casos de violències masclistes.		Curt
Impulsar espais lliures de violències masclistes i LGTBifòbiques a les entitats municipals.		Llarg
Sensibilització de la ciutadania en l'àmbit de les violències masclistes.		Mig
EIX 4. MUNICIPI DE DRETS		TERMINI
Impulsar els valors d'igualtat, equitat i diversitat sexual i de gènere en els diferents espais d'educació no formal i de lleure del municipi.		Mig
Impuls d'un programa municipal de salut des d'una perspectiva de gènere interseccional.		Mig
Creació d'un punt d'informació sobre salut afectiva-sexual i reproductiva.		Mig
Sensibilització i formació en perspectiva de gènere de la plantilla responsable del disseny i programació cultural del municipi.		Curt
Fomentar la igualtat de gènere a les entitats municipals a través del disseny d'ajuts i subvencions amb perspectiva de gènere.		Mig
Foment de la creació i participació d'agrupacions feministes del municipi en la vida associativa i política del municipi.		Llarg
EIX 5. ESPAIS EN IGUALTAT		TERMINI
Organització de capacitacions i formacions per al personal tècnic i responsable de l'àrea d'urbanisme de l'Ajuntament de Flix.		Curt
Millora de l'accés i la circulació dels espais públics, reduint les barreres arquitectòniques del municipi.		Mig
Millora de la il·luminació del municipi per tal de reduir els factors de risc ambientals així com millorar la percepció d'inseguretat ciutadana.		Mig
Adaptar el transport públic municipal a les necessitats de les persones, especialment de les dones que són les usuàries més freqüents.		Llarg

Àmbit I. Compromís per la igualtat, la diversitat i la transversalitat de gènere

Objectiu 1. Transversalitzar la perspectiva de gènere i LGTBI al conjunt de l'Ajuntament					
Acció	Descripció	Indicadors orientatius d'avaluació	Termini	Àrea responsable	Cost
1.1.1. Constitució de la Comissió tècnica de transversalitat de Gènere de l'Ajuntament de Flix.	Creació d'aquest organisme com una estructura pròpia de l'ens municipal, estable i que mostri l'aposta per incorporar la perspectiva de gènere de forma transversal en totes les àrees i polítiques públiques impulsades per l'Ajuntament de Flix. En formaran part una persona responsable, no política, de cadascuna de les unitats o àrees de treball de l'ajuntament. Es desenvoluparà un reglament regulador que reculli la seva composició, funcions i defineixi els instruments i metodologia utilitzades per al seu funcionament. En aquest mateix reglament, a més, s'establiran un mínim de dues sessions de treball anuals.	• Existència i permanència en el temps de la Comissió tècnica de transversalitat de Gènere. • Existència del reglament que reguli la composició i mitjans de funcionament i avaluació de la comissió. • Realització, com a mínim, de les dues reunions anuals. • Existència d'un document de planificació de treball. • Existència d'informes, documentació, etc. que reflecteixin l'intercanvi d'informació entre les diferents àrees, informes d'impacte de gènere, etc.	Curt	• Totes les àrees municipals	No

1.1.2. Disseny i implementació d'objectius d'igualtat de gènere anuals (al menys un) en les diferents àrees de l'Ajuntament de Flix.	Elaboració i implementació d'objectius d'igualtat en totes les àrees de l'Ajuntament de Flix per tal de dissenyar polítiques públiques que responguin a les necessitats de la ciutadania des d'una perspectiva de gènere.	• Nombre d'àrees amb objectius d'igualtat de gènere. • Existència de documentació que defineixi els mecanismes de seguiment i avaluació dels objectius establerts en cada una de les àrees. • Percentatge d'objectius en igualtat de gènere assolits.	Mitjà	• Totes les àrees municipals	No
Objectiu 2. Consolidar i crear una cultura que amplii la incidència de les polítiques de gènere i LGTBI a l'acció municipal					
Acció	Descripció	Indicadors	Termini	Àrea responsable	Cost
1.2.1. Creació del Consell Municipal de Polítiques de Gènere.	Creació d'aquest òrgan de participació sectorial de l'Ajuntament per tal d'integrar en les polítiques de gènere locals a la ciutadania i les associacions del municipi. Per tal de promoure una mirada i actuació transversal e interseccional a les polítiques locals, no només s'ha de promoure que formin part associacions que treballen directament en matèria d'igualtat com l'associació de dones o de joves del municipi, sinó d'altres entitats que siguin àmbits potencials d'actuació (, llar de jubilats, associacions culturals, associació de persones comerciants, etc.). A través d'aquest organisme i el treball conjunt entre les diferents entitats i	• Existència i permanència en el temps del Consell Municipal de Polítiques de Gènere. • Nombre de reunions/ sessions realitzades. • Nombre d'entitats del municipi que en formen part. • Existència d'un document de planificació de treball. • Nombre d'acords, iniciatives, actuacions i polítiques proposades, impulsades i/o implementades.	Curt	• Àrea de Participació ciutadana o equivalent	No

	persones participants s'ha de promoure l'associacionisme feminista al municipi.				
1.2.2. Difusió i visualització del Pla Local d'Igualtat de Gènere i Diversitat de Flix (2022-2026) tant al personal de l'Ajuntament de Flix com a la ciutadania.	Elaborar una estratègia de comunicació interna (intranet, tauler d'anuncis, circular formativa, presentació, etc.) i també externa (presentació pública, difusió a través dels mitjans de comunicació, etc.), per donar a conèixer el contingut del Pla. Per tal que el contingut del pla arribi a una major part de la ciutadania també es poden fer presentacions o difusió de material (infografia, tríptics, etc.) específica d'acord amb l'àmbit d'actuació, per exemple, facilitant a les entitats esportives aquelles accions que s'hagin plantejat en aquest àmbit.	• Existència d'una estratègia comunicativa. • Nombre de presentacions internes al personal de l'Ajuntament de Flix (notícies internes, intranet, correus, butlletí, publicacions, actes de presentació, etc.) En aquells casos que es pugui, s'haurà de recollir el registre de persones que han rebut la informació o han assistit a la jornada, segons gènere i àrea. • Nombre de presentacions a la ciutadania, entitats i col·lectius de la ciutat. S'haurà de recollir l'assistència segons gènere i entitat/ col·lectiu. • Nombre d'actuacions/ esdeveniments en que es presenta el contingut del pla, ja sigui pel que fa a la difusió total del contingut com de les diferents àrees específiques. • Nombre de publicacions realitzades a la pàgina web de l'Ajuntament així com a les diferents xarxes socials, notícies als mitjans de comunicació locals, etc. • Existència de material de difusió del contingut del pla (infografia, vídeos, díptic amb explicació, etc.).	Curt	• Àrea d'Igualtat • Personal responsable de la comunicació institucional	Sí

Àmbit II. Economia per la vida i usos del temps

Objectiu 1. Impulsar la corresponsabilitat i el repartiment equitatiu dels treballs i usos del temps per tal de millorar la qualitat de vida de les dones					
Acció	Descripció	Indicadors orientatius d'avaluació	Termini	Àrea responsable	Cost
2.1.1. Impuls d'una campanya de sensibilització en l'àmbit de la corresponsabilitat.	Dissenyar una campanya que promogui nous models de corresponsabilitat des de tres àmbits estratègics: a) dignificar, reconèixer i posar en valor el treball de cures i domèstic no remunerat b) impulsar nous models de masculinitat i c) promoure la corresponsabilitat com a model de conciliació. Pel que fa a les persones o col·lectius destinataris d'aquestes accions, s'ha de plantejar un enfocament holístic que adreci les diferents actuacions al total de la ciutadania (les llars, entitats i associacions del municipi, comunitat educativa, sector privat i el sector públic). Aquesta campanya pot incloure diferents activitats (xerrades, tallers, díptics, difusió de material mitjançant les xarxes socials, etc.) així com visibilitzar casos concrets del municipi on hi hagi una distribució corresponsable de les tasques domèstiques i de criança i/o cura per tal	• Nombre d'actuacions de sensibilització realitzades en els diferents espais (centres lúdics, associacions de veïnes i veïns, centres educatius, empreses, etc.). Ha d'haver un registre de les diferents actuacions realitzades amb el major grau de desagregació (gènere, edat, zona de residència, etc.) per tal d'avaluar l'impacte de les diferents actuacions. • Material de sensibilització disponible. • Nombre de material de sensibilització difós. • Nombre de canals utilitzats per la difusió de les actuacions, material, etc. (web de l'Ajuntament, xarxes socials, mitjans de comunicació locals, bolletins, etc. • Nombre d'entitats que han rebut la informació, xerrades, etc. S'haurà de recollir l'assistència segons gènere i entitat/ col·lectiu.	Mitjà	• Àrea d'Igualtat	Sí

	de fomentar una major grau d'identificació ciutadana.	• Nombre de persones de la ciutadania que han assistit als diferents actes. S'haurà de recollir l'assistència segons gènere i entitat/ col·lectiu. • Nombre de persones de la ciutadania que han participat en l'elaboració de la pròpia campanya.			
2.1.2. Sensibilització sobre conciliació familiar, personal i professional a les empreses i comerços del municipi.	Realització de sessions de sensibilització dirigides a les empreses i comerços del municipi pel que fa als beneficis de la promoció i desenvolupament de mesures de conciliació familiar, personal i professional a les seves organitzacions. Aquestes hauràn d'incloure des de la informació sobre els beneficis en terminis d'igualtat, salut i productivitat de la promoció de mesures de conciliació, fins a la visualització i difusió de bones pràctiques i mesures d'acord amb la idiosincràsia dels comerços i empreses municipals. Per al desenvolupament d'aquestes s'ha de treballar conjuntament amb el Centre d'empreses de Flix, la Unió de comerciants i aquelles entitats i/o col·lectius locals que siguin susceptibles	• Nombre de sessions de sensibilització organitzades. • Nombre d'empreses i comerços que han participat en les diferents sessions, accions, etc. impulsades. • Nombre de bones pràctiques impulsades per les empreses i comerços locals. • Nombre de persones de la ciutadania que s'han vist beneficiades pel desenvolupament i implementació d'aquestes bones practiques.	Mitjà	• Àrea d'Igualtat • Àrea de Comerç	Sí
Objectiu 2. Fomentar una participació en el mercat formal lliure de desigualtats de gènere					

Acció	Descripció	Indicadors orientatius d'avaluació	Termini	Àrea responsable	Cost
2.2.1. Sensibilització i formació en perspectiva de gènere al personal tècnic del Centre d'empreses de Flix.	Realització de sessions formatives dirigides a les persones professionals que formen part del Centre d'Empreses de Flix per tal que integrin la perspectiva de gènere de forma transversal en les seves actuacions i serveis.	• Nombre de sensibilitzacions i formacions realitzades desglossades per gènere. • Nombre de personal format. • Grau de satisfacció de la formació. • Nombre de programes/ formacions, que inclouen la perspectiva de gènere.	Mitjà	• Àrea de Promoció Econòmica	• Sí
2.2.2. Visibilitzar la participació de les dones del municipi o la comarca en el mercat de treball formal.	Visibilitzar dones referents del municipi o la comarca (emprenedores, científiques, empresàries i que treballin a feines masculinitzades) a través d'una trobada, xerrada, participacions en la ràdio local, etc. per tal de generar espais que permetin intercanviar experiències així com sensibilitzin a la ciutadania a través de la identificació amb la pròpia comunitat. Quant a les dones referents del municipi s'ha de procurar visibilitzar diferents models de dones, no només quant a l'àmbit d'ocupació, sinó també pel que fa a d'altres variables incloent per exemple, persones racialitzades, amb capacitats diverses, diferents generacions, etc.	• Nombre de trobades, xerrades, etc. organitzades. • Nombre de canals utilitzats per la difusió d'aquesta (web de l'Ajuntament, xarxes socials, mitjans de comunicació locals,, etc. • Nombre de persones de la ciutadania que han assistit als diferents actes. S'haurà de recollir l'assistència segons gènere i entitat/ col·lectiu.	Mitjà	• Àrea d'Igualtat	• No

	Pel que fa a les persones o col·lectius destinataris d'aquestes accions, si bé ha de ser una actuació dirigida al total de la ciutadania, s'ha promoure que hi pugui participar la comunitat educativa per tal d'així impulsar models de dones referents per a les més petites i petits.				
2.2.3. Disseny i impuls de programes ocupacionals per eliminar la segregació horitzontal.	Disseny de Plans d'Ocupació Municipals adreçats a dones i que fomentin la seva ocupació en sectors tradicionalment masculinitzats. Disseny de Plans d'Ocupació Municipals adreçats a homes i que fomentin la seva ocupació en sectors tradicionalment feminitzats. Els Plans han de ser de formació i ocupació alhora. Pel desenvolupament d'aquests programes, es pot treballar i col·laborar amb les diferents empreses del municipi i la comarca.	• Nombre de programes desenvolupats. • Nombre d'empreses que col·laboren amb els programes. • Nombre de dones que es beneficien de les diferents accions. • Nombre de dones que s'incorporen als diferents llocs de treball masculinitzats.	Llarg	• Àrea de promoció econòmica	• Sí

Àmbit III. Intervenció integral contra les violències masclistes i la LGTBIfòbia

Objectiu 1. Incidir en millorar la detecció, prevenció i abordatge de les violències masclistes					
Acció	Descripció	Indicadors orientatius d'avaluació	Termini	Àrea responsable	Cost
3.1.1. Difusió dels serveis comarcals en matèria d'igualtat (SIAD i SAI).	Difusió dels serveis del SIAD i SAI com a serveis comarcals de referència pel que fa a l'atenció de les dones i el col·lectiu LGBTI, respectivament. Les accions han d'anar dirigides a informar sobre els serveis que ofereixen el SIAD i SAI, la seva localització així com l'horari d'atenció o itinerància al propi municipi. Pel que fa a la difusió d'aquests, es pot fer mitjançant la disposició de material informatiu en diferents punts estratègics del municipi com espais municipals, la llar de jubilats, casal del jove o els mateixos comerços, centre escolar, etc. Així mateix és pot promoure que sigui la persona tècnica d'aquests serveis qui ofereixi directament la informació a les entitats del municipi o comunitat educativa mitjançant una xerrada. Quant al públic destinatari, si bé s'ha de procurar incidir en el total de la ciutadania, s'ha de prioritzar que la	• Material informatiu disponible. • Nombre de material informatiu difós. • Nombre de xerrades organitzades per informar sobre els serveis. • Nombre de canals utilitzats per la difusió dels serveis (web de l'Ajuntament, xarxes socials, mitjans de comunicació locals, bolletins, etc.). • Nombre d'entitats que han rebut la informació, xerrades, etc. S'haurà de recollir l'assistència segons gènere i entitat/col·lectiu. • Nombre de persones que han rebut la informació. S'haurà de recollir l'assistència segons gènere i entitat/col·lectiu.	Curt	• Àrea d'igualtat	No

	informació sigui accessible i estigui disponible per les dones del municipi i jovent.				
3.1.2. Garantir la sensibilització i formació en matèria de gènere i especialitzada des d'un enfoc interseccional a la Guàrdia Municipal de l'Ajuntament per tal de garantir una atenció adequada davant els diferents casos de violències masclistes.	Realitzar sessions de sensibilització i formació sobre la interseccionalitat i l'articulació de les violències masclistes amb el racisme, l'edat, capacitat diverses i d'altres variables d'opressió per tal de millorar l'atenció als diferents perfils de dones i reduir els casos de victimització secundària.	• Nombre de sensibilitzacions i formacions realitzades, desglossades per les persones assistents de la Guàrdia Municipal per gènere. • Nombre de personal format. • Grau de satisfacció de la formació. • Nombre de dones migrades, amb capacitats diverses, etc. ateses.	Curt	• Recursos Humans	Sí
Objectiu 2. Vetllar per garantir uns espais lliures de violències masclistes					
Acció	Descripció	Indicadors orientatius d'avaluació	Termini	Àrea responsable	
3.2.1. Impulsar espais lliures de violències masclistes i LGTBIfòbiques a les entitats municipals.	Recolzar, assessorar i impulsar el desenvolupament de Protocols contra l'assetjament sexual, per raó de sexe, orientació sexual i/o identitat sexual a les entitats municipals. El desenvolupament del protocol requerirà de formació prèvia d'agents clau de les entitats així com de difusió del mateix protocol. Dintre d'aquesta acció també es contemplen totes aquelles activitats	• Nombre de sensibilitzacions i/o formacions impartides a les entitats municipals en matèria de violències masclistes i LGTBIfòbia. La informació s'haurà de recollir d'acord amb el gènere de la persona assistent i la entitat a la qual representa. • Grau de satisfacció per part de les entitats municipals. • Nombre d'entitats municipals que disposen de Protocol contra l'assetjament sexual, per raó de	Llarg	• Àrea d'Igualtat	Sí

	formatives o de sensibilització que es considerin necessàries d'acord amb les necessitats identificades fruit del treball amb les entitats municipals així com, per exemple, el desenvolupament d'un decàleg o similar per tal de fomentar una comunicació i publicitat no sexista pel que fa a les activitats impulsades per les diferents entitats o la publicitat del comerç local. Per tal de fomentar que les entitats municipals s'impliquin, es pot atorgar un reconeixement d'aquelles entitats i/o espais lliures de violències masclistes que creïn aquesta "xarxa municipal".	sexe, orientació sexual i identitat sexual. • Existència del reconeixement per les entitats municipals. • % d'entitats municipals que han desenvolupat alguna activitat en matèria d'igualtat respecte el total d'entitats municipals existents.			
3.2.2. Sensibilització de la ciutadania en l'àmbit de les violències masclistes.	Realitzar xerrades de sensibilització en l'àmbit de les violències masclistes. Aquestes hauran de tractar temàtiques diverses; tant pel que fa als àmbits on es pot produir, incidint especialment en la violència de gènere en les relacions de parella i dintre de l'àmbit familiar, així com abordant les diverses formes de violència, incloent també, les noves formes de violència (obstètrica, digital, etc. així). En aquestes mateixes xerrades s'oferirà informació sobre els recursos disponibles tant a nivell comarcal com autonòmic.	• Nombre de sensibilitzacions realitzades. La informació s'ha de recollir especificant les entitats i nombre de dones assistents. • Material elaborat per la realització de la sensibilització o material ja disponible sobre els diferents serveis. • % d'associacions, entitats municipals, etc. les qual han participat en aquestes sensibilitzacions respecte el total. • Grau de satisfacció de les persones assistents.	Mitjà	• Àrea d'Igualtat	Sí

	Pel que fa a les diferents actuacions, si bé es poden organitzar xerrades, tallers, etc. de sensibilització dirigits al conjunt de la ciutadania, caldrà desenvolupar accions específiques amb els diversos col·lectius del municipi que garanteixin una major participació així com un major grau d'especificitat en l'abordatge de les necessitats (associació de dones, llar de jubilats/des, centres educatius, AFES, entitats esportives, entitats culturals, etc.). És important assenyalar que, pel que fa a les dones, s'haurà de promoure la participació d'aquelles dones amb perfils diversos (minories ètniques, capacitats diverses, perfils generacionals diferents, etc.) que no participen de forma activa en l'associacionisme del municipi i que no estan organitzades.				
--	---	--	--	--	--

Àmbit IV. Municipi de drets

Objectiu 1. Promoure la transmissió de valors d'igualtat, eliminació d'estereotips sexistes i la diversitat en espais educatius no formals					
Acció	Descripció	Indicadors orientatius d'avaluació	Termini	Àrea responsable	Cost
4.1.1. Impulsar els valors d'igualtat, equitat i diversitat sexual i de gènere en els diferents espais d'educació no formal i de lleure del municipi.	Realització d'activitats i tallers coeducatius al municipi que promoguin una cultura basada en la igualtat, l'equitat i la diversitat sexual i de gènere. Pel que fa al desenvolupament d'aquesta acció es pot fer un programa que inclogui una pluralitat de tallers sobre les temàtiques diverses següents: • Estereotips i rols de gènere. • Divisió sexual del treball. • Sabers femenins i dones referents a la història. • Mites de l'amor romàntic i establiment de relacions afectives-sexuals saludables. • Noves masculinitats. • Diversitat sexual, d'identitat de gènere i familiar. • Llenguatge no sexista. • Formacions i ocupacions no sexistes.	• Existència d'un programa d'activitats i tallers coeducatius. • Nombre d'activitats i tallers realitzats. S'haurà de recollir la informació de les persones assistents (gènere i edat). • Nombre de mares i pares que formen part de l'AFA que han col·laborat en l'organització o han participat en les diferents sessions de sensibilització i/o formació. • Satisfacció de les persones participants en les activitats i tallers. • Existència de material per la realització de les activitats.	Mitjà	• Àrea d'Igualtat • Àrea d'Educació	No

	El contingut de les activitats no s'ha de veure limitat per aquestes temàtiques que es proposen en aquest pla. Les activitats o tallers han d'adaptar-se a les característiques generacionals de la ciutadania, ajustant doncs, el contingut a les nenes i nens més petits i a les persones adolescents i/o persones joves adultes. Aquestes actuacions poden organitzar-se conjuntament amb l'AFA per tal de garantir una major participació de les i els infants i joves del municipi així com treballar, simultàniament, en la promoció dels valors d'igualtat en les mares i pares. En aquest sentit doncs, es poden plantejar activitats per tal que les mares i pares treballin juntament amb els i les infants i joves. Les activitats es desenvoluparan en espais municipals d'educació no formal o de lleure, com la Biblioteca Municipal i el Casal del jove per tal d'aproximar les accions a la ciutadania.				
Objectiu 2. Promoure la incorporació de la perspectiva de gènere en les polítiques públiques de salut municipals					
Acció	Descripció	Indicadors orientatius d'avaluació	Termini	Àrea responsable	Cost
4.2.1. Impuls d'un programa municipal de salut des d'una	Elaboració i implementació d'un programa de salut integral que treballi sobre els diferents eixos:	- Existència del programa. - Nombre d'actuacions (xerrades, campanyes, tallers, etc.)	Mitjà	Àrea d'Igualtat	Sí

perspectiva de gènere interseccional.	• Sensibilització sobre els biaixos de gènere a la salut. • Promoció de la salut comunitària des d'una perspectiva de gènere. • Impuls de la salut de les dones mitjançant tallers d'autocura, empoderament i creixement personal per a dones. • Promoció de la salut de les persones cuidadores mitjançant tallers dirigits a aquestes. És important assenyalar que, pel que fa a les dones, s'haurà de promoure la participació d'aquelles dones amb perfils diversos (minories ètniques, capacitats diverses, perfils generacionals diferents, etc.) que estiguin organitzades per exemple, mitjançant l'Associació de dones del municipi, com aquelles que no participen de forma activa en l'associacionisme del municipi i que no estan organitzades. Per al desenvolupament d'aquest programa s'haurà de treballar en la generació d'espais segurs que facilitin una major participació de les dones del municipi.	realitzades. S'haurà de recollir la informació de les persones assistents (gènere i edat). • Nombre de canals de difusió utilitzats (mitjans de comunicació propis, mitjans de comunicació locals, etc.) per la difusió del programa. • Existència de material de suport que difongui el contingut del programa. • Satisfacció de les persones participants en les activitats i tallers.			
--	--	---	--	--	--

Objectiu 3. Promoure l'educació afectiva i sexual des d'una mirada diversa així com vetllar per la garantia dels drets sexuals i reproductius					
Acció	Descripció	Indicadors orientatius d'avaluació	Termini	Àrea responsable	Cost
4.3.1. Creació d'un punt d'informació municipal sobre salut afectiva-sexual i reproductiva.	Creació d'un punt municipal en el qual es presti informació sobre salut sexual i reproductiva. Aquest punt haurà de constituir-se en un espai o equipament municipal estratègic, com el centre cívic o Casal del Jove, establint-se així un espai físic específic i concret. Aquest servei requerirà d'una persona responsable del punt així com d'un horari d'atenció i apertura específic que garanteixi l'adequat funcionament d'aquest. En aquest espai no només es prestarà informació sobre salut sexual i reproductiva en sentit ampli (mètodes anticonceptius, serveis disponibles a la comarca, ETS, IVE, etc.) des d'un prisma passiu, és a dir, fruit del requeriment de la ciutadania que anirà a sol·licitar la informació, sinó que també s'impulsaran actuacions de forma activa, promovent tallers sobre sexualitat, relacions afectives i sexuals, etc. Les diferents actuacions han d'anar dirigides al total de la ciutadania,	- Existència del punt d'informació sobre salut afectiva-sexual i reproductiva. - Nombre d'accions realitzades. - Nombre de persones participants. La informació s'ha de recollir especificant el gènere, edat, etc. - Existència de material sobre la salut sexual i reproductiva. - Mitjans de difusió (propis o externs) utilitzats per la difusió d'aquestes. - Nombre d'entitats i espais municipals on es disposa d'aquesta informació.	Mitjà	Àrea d'Igualtat	Sí

	adaptant les accions als diferents cicles vitals i fugint, així doncs, de l'exclusió de la sexualitat de les dones d'edat adulta o més avançada. Al mateix temps, s'haurà d'integrar una perspectiva de gènere integrant la perspectiva LGTBI. Si bé el punt estarà situat en un espai físic concret, per tal de facilitar un accés permanent a aquesta informació i accedir a una major part de la ciutadania, es pot difondre material informatiu en diferents punts estratègics del municipi com espais municipals, Casal del jove, l'Associació de dones, entitats esportives, centre escolar, etc.				
Objectiu 4. Promoure una agenda cultural que fomenti la igualtat de gènere					
Acció	Descripció	Indicadors orientatius d'avaluació	Termini	Àrea responsable	Cost
4.4.1. Sensibilització i formació en perspectiva de gènere de la plantilla responsable del disseny i programació cultural del municipi.	Realització de sessions de sensibilització i/o formacions específiques per tal que les persones responsables del disseny i desenvolupament de la programació cultural, incorporin la perspectiva de gènere en el seu treball diari.	• Nombre de formacions realitzades. • Nombre de persones responsables de la programació cultural que han rebut la formació. • Grau de satisfacció de les formacions	Curt	• Àrea d'igualtat • Àrea de Cultura	Sí
Objectiu 5. Impulsar la participació ciutadana del municipi en les polítiques de gènere locals					
Acció	Descripció	Indicadors orientatius d'avaluació	Termini	Àrea responsable	Cost

4.5.1. Fomentar la igualtat de gènere a les entitats municipals a través del disseny d'ajuts i subvencions amb perspectiva de gènere.	Modificació de les bases i convocatòria de subvencions o dels convenis de subvencions nominatives, o creació de nous ajuts, segons correspongui, a fi i efecte de fomentar la igualtat de gènere cap a le entitats municipals mitjançant la incorporació de la perspectiva de gènere en els respectius documents reguladors dels ajuts.	• Existència de subvencions, premis o ajuts amb perspectiva de gènere. • Nombre de bases o convocatòries o convenis modificats. • Nombre d'entitats municipals que s'han beneficiat de les subvencions, premis o ajuts amb perspectiva de gènere. • Nombre d'actuacions, projectes i accions impulsades per les entitats municipals des de la perspectiva de gènere gràcies al nou enfoc dels ajuts.	Mitjà	• Àrea de Secretaria i Intervenció.	Sí
4.5.2. Foment de la creació i participació d'agrupacions feministes del municipi en la vida associativa i política del municipi.	Impuls de la creació d'associacions i/o agrupacions feministes que fomentin la participació en la vida política del municipi de les més joves. Les diferents actuacions hauran d'anar dirigides a promoure la participació activa de les dones més joves del municipi, impulsant l'organització i associacionisme feminista al municipi per tal de superar les diferències intergeneracionals que porten al treball segregat en les actuacions en matèria d'igualtat organitzades per les entitats municipals fomentant així una mirada	• Constitució d'agrupacions i/o d'associacions feministes al municipi. • Nombre de dones diverses del municipi que formen part. • Nombre de reunions, sessions, etc. realitzades. • Nombre d'accions impulsades.	Llarg	• Àrea de Participació ciutadana	No

	interseccional en les polítiques municipals. Pel que fa al foment d'una organització feminista al municipi, s'ha d'impulsar no només el treball conjunt de diferents generacions de dones, sinó de dones que responguin a variables diverses (ètnia, origen, capacitats diverses, etc.) i que representen la diversitat ciutadana del municipi de Flix.				
--	---	--	--	--	--

Àmbit V. Espais en igualtat

Objectiu 1. Promoure un model urbanístic de ciutat que posi en el centre la vida de les persones					
Acció	Descripció	Indicadors	Termini	Àrea responsable	Cost
5.1.1. Organització de capacitacions i formacions per al personal tècnic i responsable de l'àrea d'urbanisme de l'Ajuntament de Flix.	Realització de formacions específiques per part de persones especialitzades en urbanisme de gènere. Aquestes formacions específiques permetran dotar d'instruments per al disseny, implementació i avaluació de l'urbanisme local des d'una perspectiva de gènere, però també interseccional, tenint en compte les diferents necessitats de les dones d'acord amb l'etapa vital.	• Nombre de sensibilitzacions i formacions realitzades, desglossades per les persones assistents (gènere, entitat u organisme del que formen part). • Nombre de personal format. • Grau de satisfacció de la formació. • Nombre de projectes, accions desenvolupades que integrin la perspectiva de gènere. • Existència de criteris o indicadors de gènere que assegurin la implementació transversal de la perspectiva de gènere en l'urbanisme local. • Existència d'informes d'impacte de gènere que avaluin les accions i polítiques locals impulsades. • Implementació de metodologies diverses (marxes exploratòries, mapejos col·laboratius, etc.) en la fase de diagnòstic dels diferents projectes per garantir la integració de les experiències	Curt	• Recursos Humans • Àrea d'urbanisme	Sí

		diverses de la ciutadania en l'elaboració, disseny i implementació de les polítiques urbanístiques locals de forma transversal.			
5.1.2. Millora de l'accés i la circulació dels espais públics, reduint les barreres arquitectòniques del municipi.	Eliminació de les barreres arquitectòniques que dificulten la circulació i mobilitat de la ciutadania pel municipi. Per la identificació d'aquestes zones, s'haurà de fomentar la participació de la pròpia ciutadania per tal de tenir en compte les experiències diverses quant als elements arquitectònics que dificulten la circulació i mobilitat lliure de la ciutadania.	• Nombre de zones del municipi identificades. • Processos de participació ciutadana realitzats. • Nombre de col·lectius, entitats o persones físiques de la ciutadania que han participat. • Nombre de mesures i actuacions dirigides a l'eliminació de les barreres arquitectòniques del municipi.	Mitjà	• Àrea d'Entorn Urbà	Sí
Objectiu 2. Vetllar per a garantir uns espais públics segurs i lliures de violències masclistes i de discriminació					
Acció	Descripció	Indicadors	Termini	Àrea responsable	Cost
5.2.1. Millora de la il·luminació del municipi per tal de reduir els factors de risc ambientals així com millorar la percepció d'inseguretat ciutadana.	Millorar la il·luminació del municipi fruit de la identificació de les zones poc il·luminades que generen inseguretat i resten mobilitat i llibertat a la ciutadania. Per la identificació d'aquestes zones, s'haurà de fomentar la participació de la pròpia ciutadania per tal de tenir en compte les experiències diverses quant a la percepció de seguretat mitjançant,	• Nombre de zones del municipi identificades. • Processos de participació ciutadana realitzats. • Nombre de col·lectius, entitats o persones físiques de la ciutadania que han participat. • Nombre de mesures i actuacions dirigides a la millora de la il·luminació del municipi.	Mitjà	• Àrea d'Entorn Urbà	Sí

	per exemple, la realització de marxes exploratòries.				
Objectiu 3. Impulsar la utilització del transport públic per tal de generar un model de ciutat més accessible i que promogui la mobilitat activa i equitativa					
Acció	Descripció	Indicadors	Termini	Àrea responsable	Cost
5.3.1. Adaptar el transport públic municipal a les necessitats de les persones, especialment de les dones que són les usuàries més freqüents.	Adaptar les rutes del transport públic municipal per tal que aquest faciliti la connexió de la ciutadania amb els diferents serveis i equipaments comunitaris (centres mèdics, serveis assistencials, centres educatius, zona comercial, parcs, cementiri, etc.). i els seus horaris. Aquesta acció permetrà millorar la qualitat de vida de les persones de la ciutat, ja sigui facilitant l'accés i proximitat de la ciutadania amb diferents necessitats (persones amb mobilitat reduïda, infants, etc.) als diferents serveis municipals, com promovent una millor organització dels usos del temps. Pel que fa al desenvolupament i implementació d'aquesta acció, s'haurà de tenir en compte el disseny d'uns horaris adequats a les necessitats de la ciutadania, així com el temps de durada de les rutes.	• Nombre d'espais habilitats per la realització de les parades. • Nombre de serveis o equipaments municipals amb una parada per al transport públic pròxima.	Llarg	• Àrea de Serveis Municipals.	

6. SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA

El seguiment i l'avaluació són dos processos complementaris que ens permetran conèixer el procés de desenvolupament del Pla d'Igualtat, així com els resultats obtinguts en les diferents àrees intervingudes. Aquests processos sistemàtics ens facilitaran informació sobre possibles necessitats i / o dificultats sorgides al llarg de l'execució, i ens possibilitaran la cobertura o correcció, i proporcionaran al Pla un cert grau de flexibilitat.

Objectius

- Reflectir el grau de consecució dels objectius proposats al Pla, així com els resultats obtinguts mitjançant el desenvolupament de les accions.
- Analitzar l'adequació dels recursos, metodologies i procediments posats en marxa en el desenvolupament del Pla.
- Possibilitar una bona transmissió d'informació entre les àrees responsables i les persones involucrades, de manera que el Pla es pot adaptar per donar resposta continuada a les noves situacions i necessitats segons vagin sorgint

Quant a l'òrgan responsable pel seguiment i avaluació del pla aquest és la **Comissió d'Igualtat de Gènere**. El procediment de seguiment i avaluació consistirà en tres fases:

1. Realització d'una fitxa de seguiment per cada acció executada en el Pla. A realitzar quan finalitzi l'acció.
2. Realització d'una fitxa d'avaluació anual per cada eix estratègic, que reculli el total d'accions amb el grau d'implementació d'aquestes (iniciades, parcialment realitzades, realitzades i no realitzades). A partir d'aquestes fitxes d'avaluació, es realitzarà un informe anual que reculli la informació.
3. Realització d'un informe final (finalització del pla) que reculli el grau d'implementació total de les accions plantejades que s'ha anat recollint a partir de les fitxes d'avaluació anuals.

Fitxes de seguiment de l'acció

FITXA DE SEGUIMENT DE L'ACCIÓ	
Data	
Emplenada per (Nom i firma)	
Eix estratègic (en base al pla d'acció)	
Objectiu (en base al pla d'acció)	
Acció (en base al pla d'acció)	
Àrea responsable/ persones responsables (en base al pla d'acció)	
Termini (en base al pla d'acció)	
Descripció de les accions desenvolupades	
Indicadors (informació recollida en base al pla d'acció)	
Nivell d'execució (Iniciada, parcialment realitzada, realitzada i no realitzada)	
Observacions/ informació adicional	

Fitxa d'avaluació per l'elaboració de l'informe anual/ finalització del pla

FITXA DE SEGUIMENT DEL PLA				
Data				
Emplenada per (Nom i firma)				
Eix estratègic (en base al pla d'acció)				
Nombre total d'accions previstes en el Pla d'acció (en base al pla d'acció)				
Nombre total d'accions segons el grau d'execució (en base al pla d'acció)	Iniciades:			
	Parcialment realitzades:			
	Realitzades:			
Grau d'execució (% d'accions executades sobre el nombre total)	No realitzades:			
	Iniciades:			
	Parcialment realitzades:			
Motiu de les accions no realitzades (Indica l'acció i marca amb una X el motiu)	Nº de l'acció			
	Manca de RH			
	Manca de recursos materials			
	Manca de temps			
	Manca de participació ciutadana			
	Descoordinació dels departaments			
	Desconeixement del desenvolupament			
	Altres motius (especificar)			
Propostes de millora (identificació del Nº d'acció i la proposta de millora)				
Observacions/ informació adicional				

7. BIBLIOGRAFIA

- Ajuntament de Flix. (2018). I Pla intern de l'Ajuntament de Flix (2018-2021).
- Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre. (2017). Pla de polítiques de dones de la Ribera d'Ebre (2017-2020).
- Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre. (2019). Pla de polítiques LGTBI del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre (2019-2023).
- Ajuntament de Barcelona. (2016). Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020.
- Ajuntament de Sabadell. (2018). Pla d'Igualtat de Gènere i LGTBI. Per a la promoció de la diversitat sexual, afectiva i de gènere 2018-2022. Regidoria de Drets Civils i Gènere, Ajuntament de Sabadell.
- Álvarez, M., Garcia, C. i Solano A.M. (2008). Los determinantes de la salud de las poblaciones y las desigualdades sociales en salud. *Primer Informe sobre Desigualdades y Salud en Andalucía*. Asociación para la defensa de la sanidad pública de Andalucía.
- Cantero, M. A. (2007). De "perfecta casada" a "Ángel del Hogar" o la construcción del arquetipo femenino en el s. XIX. *TONOS Revista electrónica de estudios filológicos*, nº 14.
- Carranco, R. (9 de juliol de 2021). Los Mossos investigan una presunta nueva agresión homófoba en Barcelona. *El País*. Disponible en: [Homofobia: Los Mossos investigan una presunta nueva agresión homófoba en Barcelona | Cataluña | EL PAÍS \(elpais.com\)](#)
- Carrasco, C. (2011). La economía del cuidado_ planteamiento actual y desafíos pendientes. *Economía Crítica*, núm. 11, pàg. 205-225.
- Carro, D., Valera, S. i Vidal, T. (2010). *Perceived Insecurity in the Public Space: Personal, Social and Environmental Variables*. *Quality & Quantity*, núm. 44, vol. 2, pàg. 303-314.
- Cebollada i Frontera, A. i Miralles-Guasch, C. (2004). *Mobilitat i exclusió social: un nou repte per a les administracions locals*. Universitat Autònoma de Barcelona.
- CEEISCAT. (2020). *Vigilància epidemiològica de les Infeccions de Transmissió Sexual (ITS) a Catalunya*. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.
- Centre d'Estudis d'Opinió. (2020). Enquesta sobre els usos del temps i el confinament. 2020. Generalitat de Catalunya.
- Cifre, E. & Salanova, M. (2004). Estrategias de conciliación familia/ trabajo: buscando la calidad de vida. *Estudios financieros*, nº 259, pàg. 111-154.
- Congostrina, A. (17 de juliol de 2021). Detenido un joven de 19 años por una agresión homófoba en Barcelona. *El País*. Disponible en: [Detenido un joven de 19 años por una agresión homófoba en Barcelona | Cataluña | EL PAÍS \(elpais.com\)](#)
- Cucurella i Grifé, A. (2007). La perspectiva de gènere en el disseny i l'ús d'espais públics urbans: el cas del Parc dels Colors de Mollet del Vallès (Barcelona). *Documents d'anàlisi geogràfica*, núm. 49, pàg. 119-38
- De la Fuente, M. Cutillas, S., Fresnillo, I., Carrere, H. i Castellà, H. (2017). La pobreza amb perspectiva de gènere: Conceptes, indicadors i situació a Catalunya. *CCOO de Catalunya*. Barcelona, Març 2017.
- Departament d'Interior. (2020). Dades sobre violència masclista 2020. Generalitat de Catalunya.
- DGT. (2020). Censo de conductores distribuido por provincia de residencia y sexo. Año 2020.
- Diputació de Barcelona. (2010). Gènere, seguretat i disseny urbà. *Reflexions en femení*, núm. 28. Àrea d'Igualtat i Ciutadania, Diputació de Barcelona.

- EFE. (21 de juliol de 2021). La selecció Noruega, sancionada por usar malles cortas en lugar de bikini. *Diari El Periódico*. Disponible en: <https://www.elperiodicodearagon.com/deportes/2021/07/21/seleccion-noruega-sancionada-mallas-cortas-55278786.html>
- EFE. (21 de juny de 2018). Cronología completa del caso de La Manada. *El imparcial*. Disponible en: <https://www.elimparcial.es/noticia/189064/sociedad/cronologia-completa-delcaso-de-la-manada.html>
- El Punt avui+. (30 d'agost de 2021). L'espai urbà reproduceix les desigualtats de gènere i discriminacions. *El Punt avui+*. Disponible en: <http://m.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/2012886-l-espai-urba-reproduceix-les-desigualtats-de-genere-i-discriminacions.html>
- Feminicidis. (2021). Numero de casos per CCAA, província i municipi. Disponible en: [Número de casos por CCAA - Geofeminicidio](#)
- Ferri, M. (2008). Apunts urgents de mobilitat per gènere i exclusió socials. *CCOO de Catalunya*.
- Fundació Isonomia. (2017). 10 anys. Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes. Butlletí 27. Universitat Jaume I. Disponible en: <http://isonomia.uji.es/wp-content/uploads/2017/02/Bolet%C3%ADn-urbanismo.Imprimir.pdf>
- Institut Català de les Dones. (2020a). *Dossier estadístic. Dones en les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC)*. Generalitat de Catalunya.
- Institut Català de les Dones (2020b). *L'impacte de gènere de la COVID-19 en dades*. Generalitat de Catalunya.
- Institut Català de les Dones. (2021). *Dossier estadístic. Dones en l'esport*. Generalitat de Catalunya.
- Institut Català de les Dones. (2021). *Dossier estadístic. Les dones a Catalunya 2021*. Generalitat de Catalunya.
- Jiménez García, I. (2019). *La percepció de seguretat. Un model d'anàlisi alternatiu*. Working papers, núm. 363. Institut de Ciències Polítiques i Socials, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Liñeira, R. (2009). La participació política i associativa de les dones i els homes a Catalunya. Diferències i similituds. Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Generalitat de Catalunya.
- Lorenzo, M. (17 de maig de 2021). Desigualdad en las cúpulas: no habrá las mismas mujeres directivas que hombres hasta el 2070. *El Periodico*.
- Ministeri d'Igualtat. (2020). Macroenquesta de violència contra les dones 2019. Delegació del Govern contra la violència masclista.
- Miralles-Guasch, C. (2010). Dones, mobilitat, temps i ciutats. *Quaderns de l'Institut*. Institut Català de les Dones.
- Navarro, M. (6 de maig de 2019). La víctima de la manada de Sabadell ratifica la última identificación de uno de los agresores. *La Vanguardia*. Disponible en: <https://www.lavanguardia.com/sucesos/20190506/462063363776/victimamanada-sabadell-ratifica-identificacion-ultimo-detenido.html>
- Observatori de Drets Sexuals i Reproductius. (2021). *L'efecte de la COVID-19 en la salut Sexual i Reproductiva*.

- Observatori de la Igualtat de Gènere. (2020a). *La igualtat és saludable. Recomanacions contra els efectes negatius dels estereotips sexistes en salut*. Institut Català de les Dones.
- Observatori de la igualtat de gènere. (2020b). *Violències masclistes 2020. Dossier estadístic*. Institut Català de les Dones.
- Observatori del Treball i Model Productiu. (2020). *Població amb discapacitat i mercat de treball*. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.
- Pla I. (2008). *Luces y sombras del recurso al empleo del hogar*. Quaderns feministes, nº 8.
- Salat, J. (22 de desembre de 2020). Els escacs encara estan molt lluny de la igualtat de gènere a casa nostra. *Diari Ara*. Disponible en: [Els escacs encara estan molt lluny de la igualtat de gènere a casa nostra](#)
- Sánchez, G. (28 de juliol de 2021). Tres detenidos por la brutal agresión homófoba de la playa del Somorrostro de Barcelona. *El Periodico*. Disponible en: [Tres detenidos por la brutal agresión homófoba del Somorrostro de Barcelona \(elperiodico.com\)](#)
- Solar O, Irwin A. (2007). A conceptual framework for action on the social determinants of health. Discussion paper for the Commission on Social Determinants of Health.
- Treig, B (22 de juny de 2021). La campanya per l'avortament lliure arriba als plens de les Terres de l'Ebre. *Diari Ebre digital*. Recuperat de: [La campanya per l'avortament lliure arriba als plens de les Terres de l'Ebre ~ EbreDigital.cat](#)
- Tugas Vilardell, R. (25 de novembre de 2020). Les trucades al telèfon contra la violència masclista s'han disparat un 87% este 2020 a les Terres de l'Ebre. *Diari Aiguacat*.
- Wacquant, L. (2007). *Los condenados de la ciudad. Gueto periferias y estado*. Buenos Aires: Siglo XXI.
- Wolf, N. (1990). *The Beauty Myth: How Images of Beauty Are Used Against Women*. London: Chatto & Windus
- Woods, B. J. (2017). LGBT Identity and Crime. *California Law Review*, vol. 195, núm. 3, pàg. 667-734.
- World Health Organization. (2008). *Closing the gap in a generation: health equity through action on the social determinants of health. Final Report of the Commission on Social Determinants of Health*. Geneva: World Health Organization.
- Zurich- RACC. (2021). *Movilidad desde una perspectiva de gènere en Barcelona*. disponible en: [El 40% de las mujeres han sufrido una situación de acoso mientras se desplazaban por Barcelona \(zurich.es\)](#)

8. ANNEXOS

Annex I. Qüestions plantejades als diferents grups de discussió

Per la realització dels grups de discussió es van definir una sèrie de preguntes orientatives que tenien com a objectiu la recollida de les percepcions dels diferents col·lectius que van participar en els grups de discussió en relació als diferents eixos estratègics.

Aquestes preguntes van ser plantejades per tal d'orientar el debat i així poder obtenir informació d'interès per l'elaboració de la diagnosi que constitueix aquest document, però en cap cas es perseguia establir un guió rígid i pre-definit que limités el debat. Quant a les qüestions plantejades, aquestes van ser les mateixes pel total de grups de discussió realitzats, amb independència del col·lectiu que hi participava per tal de, *ex post*, poder creuar la informació intergrupala.

El plantejament de les preguntes és va fer tant de forma verbal, a través de la tècnica encarregada de moderar el grup de discussió, com visual, mitjançant l'exposició d'un *Power point* que permetia fer un millor seguiment de les qüestions plantejades.

Pel que fa a les preguntes plantejades, són les següents:

EIX 1. COMPROMÍS PER LA IGUALTAT I LA TRANSVERSALITAT DE GÈNERE

1. Coneixeu mesures amb perspectiva de gènere que hagin sigut impulsades per l'Ajuntament de Flix?
2. Creieu que l'Ajuntament de Flix té un compromís ferm amb la igualtat de gènere? Per què?
3. Quin àmbit respecte la igualtat de gènere creieu que fomenta més l'Ajuntament? Per què? I el que menys?
4. En quins sectors creieu que és més necessari promoure la igualtat de gènere?

EIX 2. ECONOMIA PER A LA VIDA I POLÍTIQUES DEL TEMPS

1. Creieu que hi ha una distribució igualitària de rols en el treball productiu i reproductiu?
2. Creieu que la participació al mercat de treball de les dones i homes de Flix és diferent?
3. Creieu que al municipi s'ofereixen les mateixes oportunitats laborals (lloc de treball, tipus de contracte, salari, etc.) a dones i homes?
4. Creieu que l'Ajuntament de Flix fomenta polítiques d'ocupació que tenen en compte aquestes problemàtiques? (Dones, col·lectiu LGTBI, etc.) Milloren la situació de les dones i col·lectiu LGTBI al mercat de treball?
5. Creieu que el treball domèstic condiona la participació de les dones en les diferents entitats/ associacions, activitats esportives, culturals, etc. del municipi?
6. Hi ha espais municipals que facilitin la conciliació (llar d'infants, espais de lleure, etc.)? I que fomentin els diferents usos del temps per a tots els perfils de ciutadania? Quines propostes faríeu al respecte?

EIX 3. INTERVENCIÓ INTEGRAL VIOLÈNCIES MASCLISTES I LA LGTBIFÒBIA

1. Creieu que Flix és un municipi lliure de violències masclistes i LGTBifòbiques? (Àmbit familiar, àmbit laboral, al carrer, espais d'oci, entitats, etc.)?
2. Creieu que l'Ajuntament destina recursos a la prevenció, detecció i intervenció de les violències masclistes? I les lgtbifòbiques? En cas afirmatiu, són suficients?
3. Coneixeu si les entitats del municipi disposen de protocols a nivell intern per lluitar en aquest aspecte? (Ex. Protocols Assetjament sexual).
4. Coneixeu d'algun recurs al municipi o a la zona on prestin un servei d'atenció a les violències masclistes? I LGTBifòbiques? Creieu que les entitats del municipi disposen d'informació suficient al respecte?
5. Quines millores i/o accions proposaríeu en la coordinació amb l'Ajuntament de Flix o les institucions en la coordinació i actuació vers les VM i LGTBI?

EIX 4. MUNICIPI DE DRETS

1. Creieu que els centres educatius del municipi treballen la coeducació?
2. Penseu que al municipi es disposa de centres d'informació o la gent jove disposa de la suficient informació sexual i afectiva, accés a la anticoncepció d'urgència? Els recursos mèdics, farmacèutics, entitats del municipi i els mitjans de comunicació propis ajuden? Creieu que és té en compte la diversitat (gènere, orientació sexual, etc.)?
3. Penseu que la ciutadania coneix els seus drets en relació a la IVE? I sap com ha de procedir? I en relació a la salut reproductora i a la violència obstètrica?
4. Creieu que a Flix es fomenta una representació equitativa de dones i homes en l'àmbit cultural? I en relació al col·lectiu LGTBI? Com s'hauria de fomentar la representació equilibrada?
5. Quines desigualtats entre dones i homes percebeu en l'àmbit dels esports al municipi? Diversitat
6. Creieu que hi ha una vida associativa diversa en funció dels diferents col·lectius? LGTBI, ètnies, etc.. Creieu que l'Ajuntament és equitatiu amb les necessitats de les diferents associacions? Quines creieu que són les mancances des de la perspectiva de gènere en la xarxa associativa del municipi? Accions?

EIX 5. ESPAIS EN IGUALTAT

1. Quines creieu que són les zones més segures e insegures del municipi? Per què? Creieu que hi ha zones més segures si ets una dona que d'altres?
2. Creieu que des de l'Ajuntament es fomenten mesures per millorar aquesta percepció d'inseguretat? Com? Quines millores plantejaríeu per millorar la seguretat?
3. Creieu que Flix té en compte les necessitats de dones i homes des del punt de vista urbanístic? Persones amb diversitat funcional? Gent gran? Creieu que totes les zones són igual d'accessibles? Quines necessitats identifiqueu?
4. El servei de transport públic del municipi és adequat? Creieu que condiciona la vida de la ciutadania?

Annex II. Anàlisi dels qüestionaris realitzats a la ciutadania

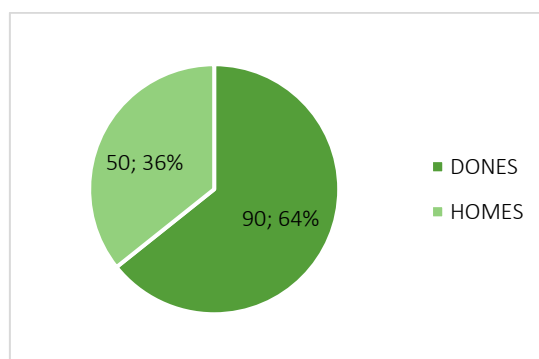
Pel que fa a la població mostrada obtinguda, han contestat al qüestionari un total de 140 persones, 90 dones (64,29%) i 50 homes (35,71%). Segons la informació accessible mitjançant l'IDESCAT, el municipi de Flix està format per un total de 3.410 persones. Del total de la ciutadania, hi ha 1.687 dones i 1.723 homes que representen el 49,5% i el 50,5% de la població, respectivament.

Si tenim en compte el total de la població, observem que les persones que han respost al qüestionari representen el 0,053% de les dones i el 0,029% dels homes que formen part del total de la ciutadania.

A partir d'aquí, s'exposaran els diferents resultats obtinguts en el qüestionari. El qüestionari inclou un total de 41 preguntes, algunes amb resposta tancada (de tipus dicotòmica, resposta múltiple) i d'altres amb resposta oberta.

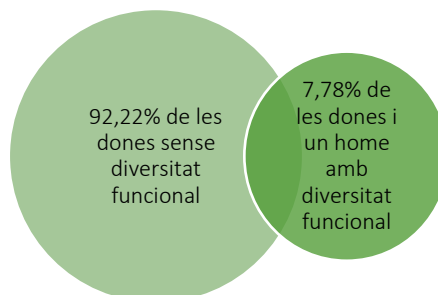
El perfil sociodemogràfic de la mostra obtinguda és el següent:

DADES SOCIODEMOGRÀFIQUES

Font i elaboració pròpia.

La majoria de respostes han sigut de dones (64%), mentre que hi ha una minoria masculina (36%). Pel que fa a la població amb diversitat funcional, sis dones i un home exposen tenir una diversitat funcional de tipus física (quatre dones), sensorial (tres dones) i mental (una dona i un home), malgrat que cap de les persones són dependents.

Font i elaboració pròpia.

Pel que fa al perfil generacional, es donen diferències segons gènere. Si tenim en compte el total de la població, les persones de 31-45 anys són una majoria representativa (32,86%) així com la població de 46-60 anys (30,7%). En canvi, les poblacions en els extrems, la població més jove, de 16-30 anys, i d'edat més avançada, 61 a 75 anys, representen només un 17,86% i 16,43%, respectivament. D'altra banda, una dona i dos homes tenen 76 anys o més.

Pel que fa a les diferències intergènere, en el cas de les dones, un 34,44% i un 36,67% de les dones tenen entre 31-45 i 46-60 anys, respectivament, seguit de les dones entre 16-30 anys (20%), les dones de 61-75 anys (7,78%) i una dona que té 76 anys o més. En el cas dels homes, en canvi, la majoria queda representada pels homes que tenen entre 31-45 (30%) i 61-75 (32%), seguit dels joves d'entre 16-30 anys (14%) i els adults de 46-60 anys (20%). D'altra banda, dos homes tenen d'entre 76 o més anys.

Així s'observa en la gràfica següent:

GÈNERE		
EDAT	DONES	HOMES
16-30	18	7
31-45	31	15
46-60	33	10
61-75	7	16
76 o més	1	2
Total	90	50

Font i elaboració pròpia.

Pel que fa a l'orientació sexual de les dones enquestades, destaquen una majoria de dones heterosexuales (91,11%), seguides de dones bisexuals (4,44%), homosexuals (2,22%) i una dona que afirma tenir una orientació sexual diferent a la prevista. En el cas dels homes, també es dona una majoria heterosexual (84 %), seguit del col·lectiu homosexual (8%) i la població bisexual (4%). Al mateix temps, hi ha una dona i dos homes que no han respost aquesta pregunta. S'observa el següent:

GÈNERE		
ORIENTACIÓ SEXUAL	DONES	HOMES
Homosexual	2	4
Heterosexual	82	42
Bisexual	4	2
Altres	1	-
NS/NC	1	2
Total	90	50

Font i elaboració pròpia.

La majoria de les persones que han contestat al qüestionari són nacionals, ja sigui de Catalunya (93,3% de les dones i 86% dels homes) com d'Espanya (5,56% de les dones i 10% dels homes). D'altra banda, només hi ha una dona i un home que formen part d'algun país de la Unió Europea mentre que només hi ha una home sud-americà.

GÈNERE		
LLOC DE NAIXEMENT	DONES	HOMES
Sud- Amèrica	-	1
Unió Europea	1	1
Espanya	5	5
Catalunya	84	43
Total	90	50

Font i elaboració pròpia.

Pel que fa al nivell d'estudis, la població mostrada obtinguda té en la seva majoria, estudis superiors, ja sigui no universitaris (40% de les dones i 32% dels homes), universitaris i post universitaris (43,38% de les dones i 38 % dels homes). Respecte les persones amb formació bàsica i secundària, si bé en el cas de les dones són una minoria, el 13,34%, en el cas dels homes representen gairebé un terç de la mostra, 28%. També hi ha una dona i un home sense estudis. S'observa el següent:

GÈNERE		
NIVELL D'ESTUDIS	DONES	HOMES
Sense estudis	1	1
Educació bàsica obligatòria (Primària, EGB)	8	3
Educació Secundària Obligatòria (ESO, BUP)	6	11
Estudis Post-obigatoris no universitaris (CFG, CFGS, Batxillerat, COU)	36	16
Estudis universitaris (Grau, carrera)	25	7
Estudis Postuniversitaris (Màsters i Postgraus)	14	12
Total	90	50

Font i elaboració pròpia.

Només una dona i un home formen part d'una associació o entitat feminista.

Un 53,33% de les dones i un 32% dels homes tenen filles o fills a càrrec, així com un 13,3% de les dones i un 6% dels homes tenen altres persones dependents a càrrec, en la seva majoria persones grans, amb diversitat funcional o alguna circumstància de dependència anàloga.

Aquestes dades ens permeten exposar que, si bé els homes que han contestat a l'enquesta de la ciutadania tenen persones a càrrec, aquestes en la seva majoria són persones descendents mentre que les dones de la nostra mostra estan en una situació d'atenció i cura de persones dependents, fills/es, persones amb diversitat funcional, persones grans o d'altres circumstàncies anàlogues. Així doncs, s'observa el següent:

GÈNERE				
FILLS/ES A CÀRREC	DONES		HOMES	
	SI	NO	SI	NO
Fills/es	48	42	14	36
1 fill/a	18		2	
2 fills/es	29		11	
3 fills/es	1		1	
4 fills/es	-		-	
Total	90		50	

GÈNERE				
PERSONES A CÀRREC	DONES		HOMES	
	SI	NO	SI	NO
Persones dependents a càrrec	12	78	3	47
Persones grans, diversitat funcional o circumstància de dependència	11	-	3	-
Total	90		50	

Font i elaboració pròpia.

Pel que fa a l'estat civil de les persones que han contestat a l'enquesta si bé hi ha diferències quantitatives segons gènere, en ambdós casos la majoria de la mostra està en una relació sentimental i afectiva, ja sigui perquè està casat/ada o té parella de fet (67,78% de les dones i 56% dels homes) respecte aquelles persones que estan solteres (23,17% de les dones i 34,09% dels homes). D'altra banda, hi ha una part de les dones i els homes que estan divorciats/des (7,78% de les dones i 10% dels homes) així com dues dones són vídues. No s'observen diferències pel que fa a l'estat civil i el lloc de naixement. Pel que fa a les persones amb diversitat funcional, en el cas de les dones a excepció d'una dona que està divorciada i una que és soltera, la resta estan casades, en el cas de l'home aquest està casat. Així doncs, s'observen les diferents situacions de la mostra d'acord amb el seu estat civil:

ESTAT CIVIL	GÈNERE	
	DONES	HOMES
Solter/a	20	17
Casat/da	54	23
Parella de fet	7	5
Divorciat/da o separat/da	7	5
Vidu/a	2	-
Total	90	50

Font i elaboració pròpia.

Quant a la situació familiar, la majoria de les persones que han contestat al qüestionari conviuen amb alguna persona, ja sigui amb la seva parella (68,8% de les dones i 60% dels homes), comparteixen habitatge (9,76% de les dones i 11,36% dels homes) o viuen a casa de les persones progenitores (11,1% de les dones i 12% dels homes). D'altra banda, pel que fa a les persones que viuen soles, en el cas de les dones aquestes són inferiors respecte el grup d'homes, sent aquests percentatges del 8,8% de les dones i 16% dels homes.

En aquest sentit, tant les dones com els homes que conviuen amb les persones progenitores tenen entre 16 a 30 anys. En el cas de les persones amb diversitat funcional, només dues dones viuen soles, mentre que la resta de la població mostrada es distribueixen entre l'home i les dones que viuen en parella i les dones que comparteixen habitatge. S'observa el següent:

SITUACIÓ FAMILIAR	GÈNERE	
	DONES	HOMES
Persona no emancipada de les persones progenitores	10	6
Persona emancipada compartint habitatge	10	6
Persona emancipada que conviu amb la parella	62	30
Persona emancipada que viu sola	8	8
Total	90	50

Font i elaboració pròpia.

Pel que fa a la situació laboral, un 13,3% de les dones assumeixen el treball a la llar i de cura no remunerat, sent la meitat les que realitzen una doble jornada laboral amb un treball remunerat

per compte d'altre o assalariat. En el cas dels homes, només un home afirma que assumeix el treball a la llar i de cura no remunerat, malgrat que aquest ho combina amb el treball assalariat.

El major percentatge de la població mostrada, el 60% de les dones i el 50% dels homes, tenen un treball remunerat per compte d'altri o assalariat, mentre que les persones autònomes són una minoria, donant-se només el cas d'una dona, que ho combina amb el treball assalariat, i un home.

D'altra banda, hi ha un percentatge important de la població que està jubilada, 14% de les dones i 28% dels homes, o estan desocupades, 10% de les dones i 14% dels homes.

Respecte a la població de dones amb diversitat funcional, quatre d'elles tenen un treball assalariat mentre que les dues restants, dues es dediquen al treball a la llar i de cura no remunerat o està jubilada. Pel que fa a l'ocupació en el mercat formal i no formal, s'observa el següent segons gènere:

SITUACIÓ LABORAL	GÈNERE	
	DONES	HOMES
Jubilat/ada	7	14
Desocupat/ada	9	7
Treball a la llar i de cura no remunerat	6	-
Treball per compte propi o autònom/a	6	1
Treball per compte propi o autònom i treball a la llar i de cura no remunerat	-	-
Treball per compte d'altri o assalariat	54	25
Treball per compte d'altri o assalariat i treball a la llar i de cura no remunerat	6	1
Treball per compte d'altri o assalariat i treball per compte propi o autònom	1	1
Treball no declarat	1	-
Treball remunerat no declarat i treball remunerat per compte d'altri o assalariat	-	1
Total	90	50

Font i elaboració pròpia.

Pel que fa a les persones desocupades, tant dones com homes, la meitat conviu amb la seva parella i l'altra meitat són persones no emancipades que conviu amb les persones progenitores. D'altra banda, s'observa que la majoria de la nostra mostra està ocupada, incloent dones i homes.

Pel que fa a la situació econòmica, s'observa com la majoria de la mostra exposa arribar amb fluïdesa a final de mes (66,6% de les dones i 74% dels homes). En aquest sentit, creiem important destacar que s'observen diferències segons gènere pel que fa a la capacitat d'arribar amb fluïdesa a final de mes fruit del salari de la unitat familiar en el cas dels homes aquests ho fan amb el seu salari (36,6% de les dones i 20% dels homes fruit de la unitat familiar *versus* 28,8% de les dones i 42% dels homes d'acord amb el seu salari).

Al mateix temps, hi ha una 51,1% de les dones i un 20% dels homes que afirmen tenir problemes econòmics tot i tenir ingressos, ja sigui amb el propi salari, el salari de la unitat familiar o una prestació econòmica, un fet que es relaciona especialment amb el concepte de marginalitat

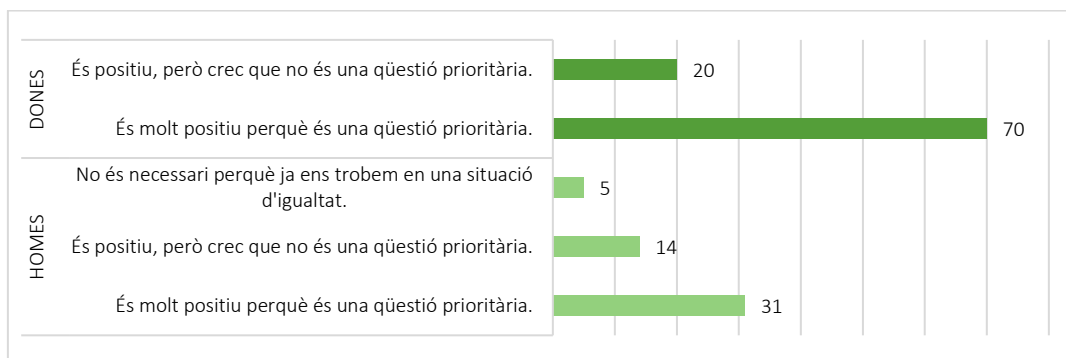
avançada, ja que la majoria d'aquestes persones estan treballant per compte d'altri. Al mateix temps, cinc dones i tres homes afirmen rebre ajuda econòmica d'alguna persona del seu cercle íntim (familiar, amic/ga, etc.). Pel que fa a la resta de situacions d'especial vulnerabilitat, són dues dones les que afirmen rebre ajuda per alguna entitat (Càritas, Creu Roja, etc.) i tenir greus dificultats per accedir als serveis bàsics i no ser beneficiària de cap ajuda ni econòmica ni de cap entitat, respectivament. Així doncs, respecte les dades desagregades per gènere, s'observa el següent:

SITUACIÓ ECONÒMICA	GÈNERE	
	DONES	HOMES
Arribo amb fluïdesa a final de mes amb el meu salari.	26	21
Arribo amb fluïdesa a final de mes amb el salari de la unitat familiar.	33	10
Arribo amb fluïdesa a final de mes, ja que estic rebent alguna prestació econòmica.	1	6
Tinc dificultats per arribar a final de mes amb el meu salari.	15	7
Tinc dificultats per arribar a final de mes amb el salari de la unitat familiar.	8	3
Algun/a familiar, amic/a, etc. em presta ajuda econòmica.	5	3
Tinc greus problemes per accedir als serveis bàsics i no sóc beneficiari/a de cap ajuda ni econòmica ni de cap entitat.	1	-
Estic rebent ajuda d'alguna entitat (Càritas, Creu Roja, etc.)	1	-
Total	90	50

Font i elaboració pròpia.

EIX 1. COMPROMÍS PER LA IGUALTAT

- Com valora que es desenvolupin mesures i actuacions per la igualtat de gènere i LGTBIQ+?

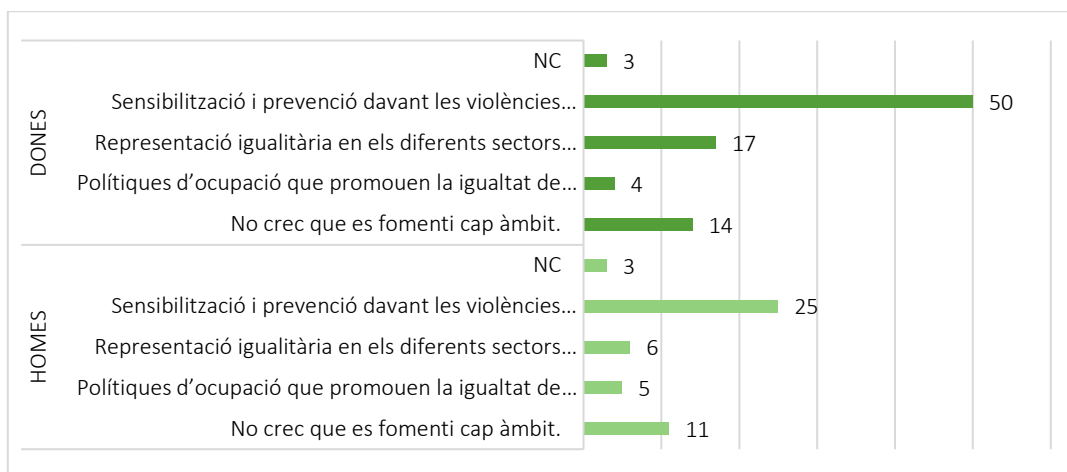
Font i elaboració pròpia.

La majoria de les dones (62%) i els homes (77,78%) creuen que treballar en la igualtat de gènere i col·lectiu LGTBI és un tema prioritari, mentre que una part de les dones (28%) i els homes (22,22%) creuen que, si bé és important treballar en aquest aspecte, no és una qüestió prioritària.

D'altra banda, una part de la població masculina, el 10% dels homes, creuen que no és necessari treballar en la igualtat perquè ja existeix aquesta situació d'igualtat d'oportunitats intergènere. Així doncs, s'observa que les dones creuen que existeixen unes desigualtats per qüestió de gènere, mentre que en el cas dels homes, una petita part de la població mostrada masculina creuen que aquesta situació de desigualtat no existeix.

Pel que fa a les dones amb diversitat funcional, a excepció de dues de les dones i l'home que afirmen que si bé és positiu no és una qüestió prioritària, la resta de les dones creuen que la igualtat és una qüestió prioritària per abordar des de les polítiques públiques. Quant a l'edat no hi ha diferències significatives. D'altra banda, formar part d'una associació feminista té una clara influència en percebre la igualtat de gènere i LGTBIQ+ com una qüestió prioritària.

- Quin àmbit respecte la igualtat de gènere i LGTBIQ+ creu que es fomenta més des de l'Ajuntament?

Font i elaboració pròpia.

Les dones creuen que l'Ajuntament de Flix promou en major mesura la sensibilització i prevenció davant les violències masclistes (55,5%) i treballen en menor mesura en la representació igualitària en els diferents sectors (18,8%) i en les polítiques d'ocupació (4,4%). D'altra banda, una part important de les dones creuen que l'Ajuntament no fomenta cap àmbit respecte la igualtat de gènere i col·lectiu LGTBIQ+ (15,5%) mentre que una minoria desconeix les accions de l'Ajuntament en aquest sentit (3,3%). Pel que fa a les dones amb diversitat funcional, si bé la meitat pensen en la seva majoria que es les polítiques municipals es focalitzen en sensibilitzar i prevenir les violències masclistes, una de les dones creu que s'impulsa la representació igualitària en els diferents sectors, així com les dues dones restants o bé afirmen que no es fomenta cap àmbit o ho desconeixen.

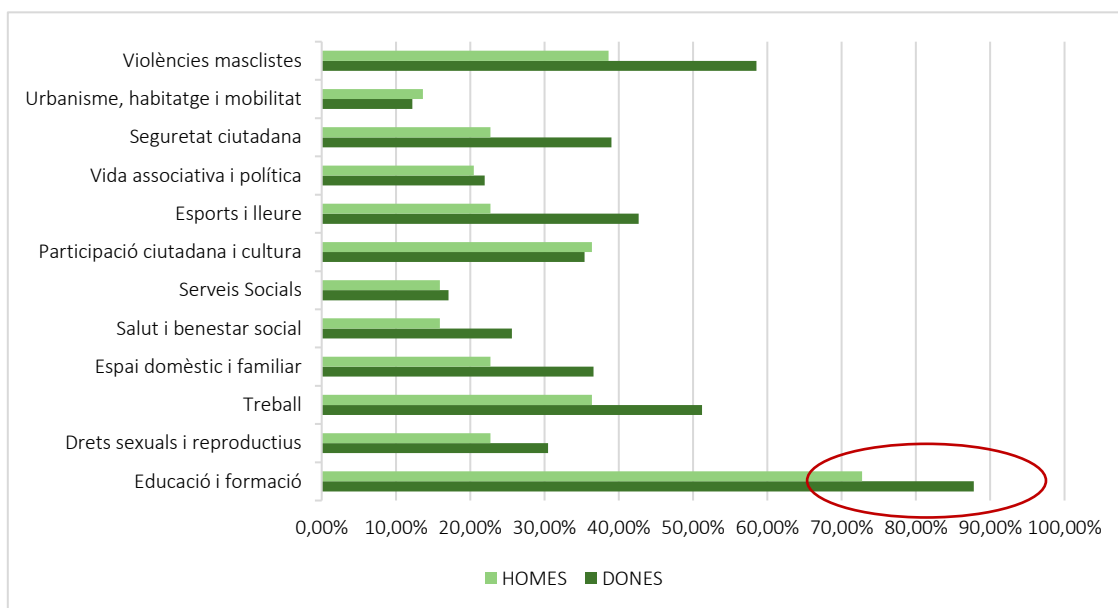
Pel que fa als homes, les opinions es distribueixen de la mateixa manera que en el cas de les dones sent que estan més distribuïdes respecte les dones. Així doncs, la majoria també creuen que l'Ajuntament inverteix més en les polítiques públiques enfocades en la sensibilització i prevenció davant les violències masclistes (50%), després en la representació igualitària en les diferents àrees i sectors (12%) i menys en polítiques d'ocupació que promouen la igualtat de gènere i del col·lectiu LGTBIQ+ (10%). Al mateix temps, hi ha una part dels homes que han contestat al

qüestionari que també creuen que l'Ajuntament no està fomentat la igualtat de gènere i del col·lectiu LGTBIQ+ en cap àmbit (22%), sent que un dels homes a afirmat que no és fa res "tret de quelcom moció o manifestos institucionals". Així mateix, hi ha tres homes que desconeixen la qüestió.

Pel que fa a l'edat, no s'observen diferències generacionals segons gènere.

- En quins àmbits creu que és més necessari que l'Ajuntament de Flix promogui la igualtat de gènere i LGTBIQ+? Pot seleccionar més d'una opció.

	DONES	HOMES
Educació i formació	85,56%	54,00%
Violències masclistes	57,78%	34,00%
Treball	50,00%	38,00%
Esports i lleure	40,00%	34,00%
Seguretat ciutadana	36,67%	20,00%
Espai domèstic i familiar	35,56%	24,00%
Participació ciutadana i cultura	34,44%	20,00%
Drets sexuals i reproductius	27,78%	20,00%
Salut i benestar social	23,33%	18,00%
Vida associativa i política	21,11%	16,00%
Serveis Socials	15,56%	14,00%
Urbanisme, habitatge i mobilitat	11,11%	12,00%

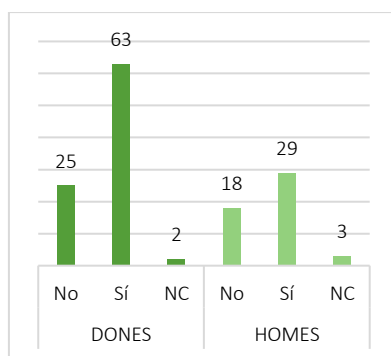
Font i elaboració pròpia.

L'educació i formació s'estableixen com un dels àmbits prioritaris per a la ciutadania que ha contestat al qüestionari tant per les dones (85,56%) com pels homes (54%), mentre que en la resta d'àmbits es donen diferències intergènere. D'altra banda, les violències masclistes i el treball són dues línies de treball escollides com a prioritàries per dones i homes, malgrat que els percentatges varien en funció del gènere, sent que mentre en el cas de les dones parlem de més de la meitat de la mostra, en el cas dels homes, menys de la meitat de la població masculina han

escollit aquests àmbits. Pel que fa als àmbits escollits com a menys prioritaris tant les dones com els homes identifiquen els Serveis Socials així com l'urbanisme, l'habitatge i la mobilitat.

EIX 2. ECONOMÍA PER LA VIDA I USOS DEL TEMPS

- Creu que les polítiques d'ocupació impulsades per l'Ajuntament de Flix fomenten la igualtat de dones i col·lectiu LGTBIQ+ en l'àmbit del treball a Flix o la zona?

Font i elaboració pròpia.

Una majoria, el 70% de les dones i un 58% dels homes creuen que l'Ajuntament de Flix fomenta el treball i ocupació de les dones i col·lectiu LGTBI al municipi o la zona, mentre que un 27,78% de les dones i un 36% dels homes creuen que no s'impulsen les polítiques d'ocupació en aquest àmbit. Pel que fa als percentatges restants, aquests inclouen dones i homes que han deixat en blanc aquesta pregunta o mostren un desconeixement al respecte. Creiem important destacar que un 44,4% de les dones de 31-45 creuen que l'Ajuntament no promou polítiques d'ocupació orientades a aquest col·lectiu. Pel que fa a la resta de franges d'edat, no s'observen diferències intra ni intergèneres.

Si analitzem les respostes segons l'orientació sexual, s'observa com, si bé en el cas de les dues dones homosexuals ambdós han respost que si a la pregunta plantejada, els homes homosexuals en la seva majoria (75%) creuen que no s'impulsen polítiques d'ocupació per a dones o persones del col·lectiu LGTBI.

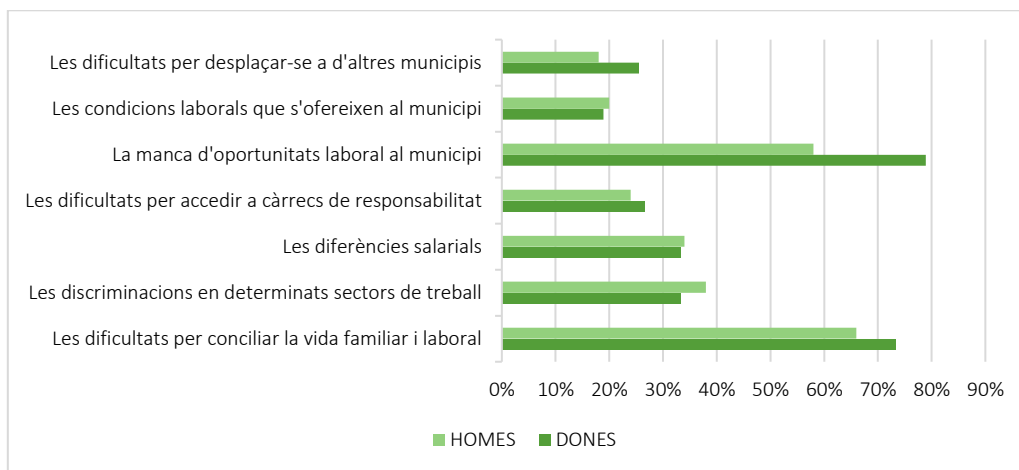
En el cas de les persones amb diversitat funcional, no s'observen diferències significatives, sent que quatre de les cinc dones que exposen tenir alguna diversitat funcional, creuen que l'Ajuntament de Flix impulsa aquestes polítiques d'ocupació per als col·lectius referits.

Alguns comentaris que s'han fet al respecte són els següents:

- Dona: No tinc prou informació per respondre.
- Dona: No sé que fa l'Ajuntament.
- Home: Les polítiques d'ocupació de Flix no són gens bones en general.
- Home: No crec que tingui un protocol a seguir.
- Home: Se segueix demanant ocupació en funció del treball, si busquen un mecànic ha de ser home, si demanen un recepcionista ha de ser dona. Potser a l'oferta de

treball no ho especifica, però quan envies la sol·licitud/currículum et descarten ràpid si no entres al perfil sexista que tenen.

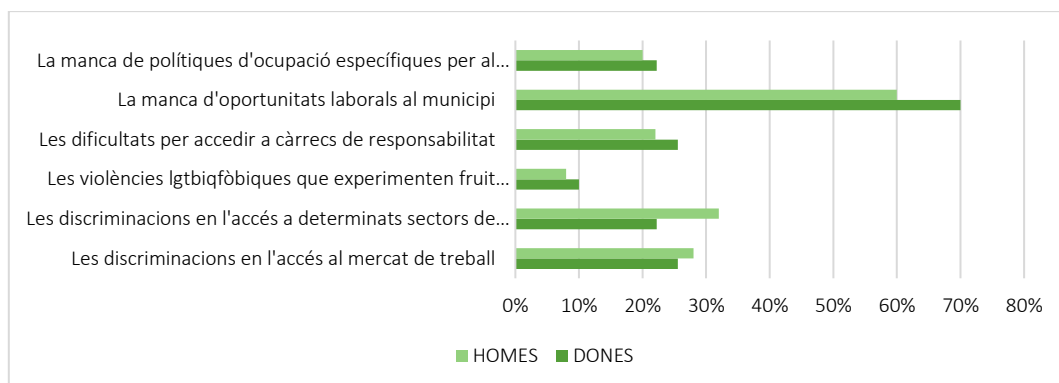
- Quines creu que són les problemàtiques de les dones en l'accés i permanència al mercat de treball a Flix? Pot marcar més d'una opció.

Font i elaboració pròpia.

La manca d'oportunitats laborals al municipi (79% de les dones i 58% dels homes) així com les dificultats per conciliar la vida familiar i laboral (73% de les dones i 66% dels homes, respectivament), són les problemàtiques que s'identifiquen per la ciutadania com a principals pel que fa a la participació de les dones al mercat de treball en l'àmbit local. D'altra banda, pel que fa a la resta d'opcions, per les dones tenen un pes important les discriminacions en determinats sectors de treball i les diferències salarials (33%, respectivament), sent les condicions laborals i les dificultats per desplaçar-se a d'altres municipis les menys escollides, 19% i 26%, respectivament. En el cas dels homes, totes aquestes opcions també són identificades com a obstacles en el mercat de treball que afecten a les dones (38%, 34%, 20% i 18%, respectivament)..

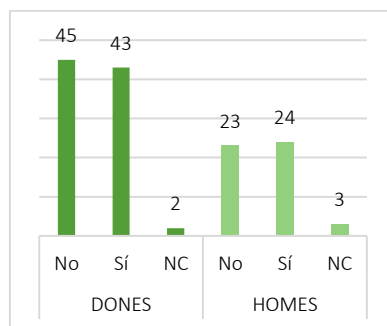
- Quines creu que són les problemàtiques del col·lectiu LGTBIQ+ en l'accés i permanència al mercat de treball a Flix? Pot marcar més d'una opció.

Font i elaboració pròpia.

Les dones i homes que han respost al qüestionari identifiquen la manca d'oportunitats laborals al municipi (70% de les dones i 60% dels homes) com la problemàtica principal que afecta a la participació en el mercat de treball del col·lectiu LGTBI. Pel que fa a la resta de les opcions, totes són escollides per un 20%-30% de la ciutadania, tant dones com homes, a excepció de les violències lgtbifòbiques que són considerades només per una minoria com un problema que afecta al col·lectiu LGTBI. D'altra banda, creiem important destacar que set dones i tres homes afirmen que el col·lectiu LGTBI no experimenten "cap" d'aquestes problemàtiques.

- Considera que en la seva empresa actual o anteriors s'oferien mesures adequades de conciliació de la vida familiar i laboral?

Font i elaboració pròpia.

La percepció de les dones i dels homes tal com s'observa en la gràfica està polaritzada. Així doncs, s'observa que la meitat de la mostra, el 47,78% de les dones i el 48% dels homes, creuen que a la seva empresa actual o anterior s'oferien facilitats per conciliar la vida familiar i laboral, respecte l'altra meitat, un 50% de les dones i un 46% dels homes, que creuen que no se'ls hi oferien mesures de conciliació adequades.

En el cas de les dones, existeix una correlació entre l'edat i el gènere, sent que la percepció és més negativa a mesura que augmenta l'edat de les dones que han contestat al qüestionari. Unes diferències generacionals que creiem que s'han d'explicar tenint en compte l'impacte de la divisió sexual del treball i com, donat que les responsabilitats que assumeixen les dones pel que fa al treball domèstic i reproductiu augmenten amb l'edat, aquestes poden tenir unes dificultats majors per conciliar.

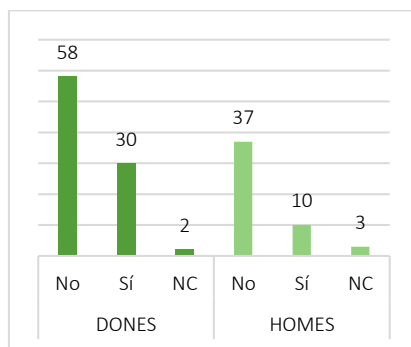
Pel que fa a les persones amb diversitat funcional, tres de les dones opinen que la seva empresa actual o anteriors els hi oferien mesures de conciliació, mentre que tres restants opinen que no i una dona i un home afirmen que no ho saben.

Per últim, si tenim en compte aquelles persones que tenen fills/es o persones dependents a càrrec no s'observen diferències significatives.

Algunes persones ha afegit els següents comentaris:

- Dona: En el meu cas se'm va negar el dret a lactància.
- Dona: Perquè treballo per compte propi, per tant jo m'ho concilio i per fer-ho sacrifico temps i diners.

- Home: Sempre és millorable si es fan polítiques adients.
- S'ha acollit o es va acollir en la seva empresa actual o anterior a alguna mesura de flexibilització horària o de conciliació per càrregues familiars?

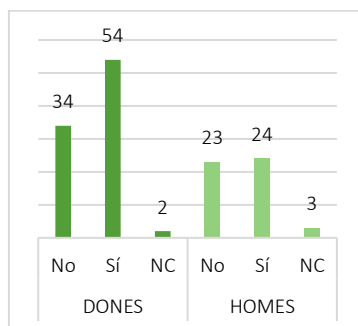

Font i elaboració pròpia.

La majoria de les persones de la ciutadania que han contestat al qüestionari afirmen no haver-se acollit a cap mesura de flexibilització horària o de conciliació per càrregues familiars, 64,44% de les dones i 74% dels homes. Dues de les dones amb diversitat funcional, afirmen haver-se acollit a alguna mesura de conciliació. Al mateix temps, no hi ha especials diferències respecte aquelles persones que tenen fills/es a càrrec.

Alguns comentaris que han fet part de la ciutadania són els següents:

- Dona: Cap. Els meus fills es van criar en guarderies des dels tres mesos, a vegades més de 8 hores.
- Dona: No m'ho permetien en el seu moment.
- Dona: Se'm van posar dificultats i vaig decidir renunciar-hi.
- Home: Quan ho necessitava no existien i actualment no ho necessito.
- Creu que l'Ajuntament de Flix ofereix serveis (activitats per ocupar el temps lliure de fills o filles, espais del banc del temps, etc.) per facilitar la conciliació i la corresponsabilitat?

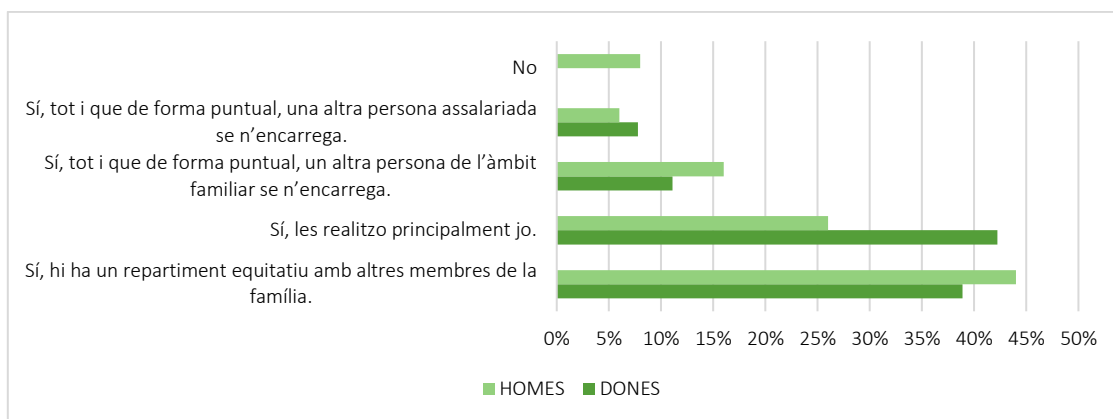

Font i elaboració pròpia.

Mentre que en les dones hi ha una majoria que creuen que l'Ajuntament sí que ofereix espais o serveis per facilitar la conciliació de la ciutadania, 60% de les dones, en els homes aquest percentatge, si bé segueix sent una majoria, es redueix fins un 48%.

Pel que fa a tenir fills/es a càrrec, no s'observen diferències significatives en l'opinió d'aquelles persones que tenen fills/es a càrrec i que creuen que l'Ajuntament de Flix no ofereix aquests espais o serveis de conciliació, respecte d'aquelles persones que no tenen fills/es a càrrec.

- Participa en les tasques domèstiques de casa seva?

Font i elaboració pròpia.

Segons la informació facilitada per les persones de la ciutadania que han contestat al qüestionari, les dones assumeixen elles mateixes les tasques de la llar en la seva majoria, ja sigui realitzant-les principalment elles (42%) o fruit d'un repartiment equitatiu amb d'altres membres de la familiar (39%). En canvi, en els homes, aquesta distribució és menor, sent que el major percentatge es dona quan hi ha un repartiment equitatiu entre membres de la família (40%) respecte una minoria d'homes que les assumeixen principalment ells (26%).

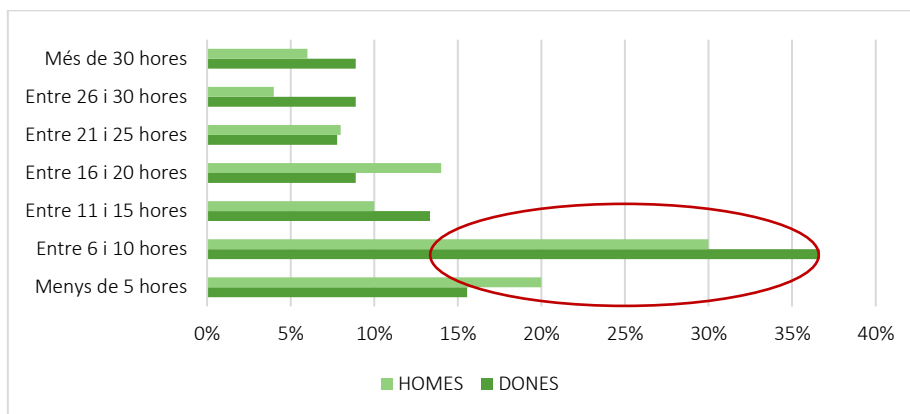
D'altra banda, un 11% de les dones i un 16% dels homes, afirmen que puntualment una altra persona de l'àmbit familiar se n'encarrega, mentre que només una minoria, el 8% de les dones i el 6% dels homes tenen una persona assalariada que realitza les tasques de la llar. Per últim, quatre homes exposen no participar en les tasques de la llar.

Pel que fa a la situació econòmica de les persones que contracten els serveis d'una tercera persona, la majoria arriben amb fluïdesa a final de mes, incloent dones i homes, sent que només una dona exposa tenir dificultats per arribar a final de mes i tenir els serveis d'una persona assalariada.

D'altra banda, en les persones amb diversitat funcional, la majoria, cinc de les set dones, assumeixen la realització de les tasques de la llar, ja sigui de forma individual o fruit d'un repartiment amb d'altres membres de la unitat familiar, mentre que en el cas de les dues dones restants, puntualment, ho assumeix una persona assalariada. En el cas de l'home amb diversitat funcional, aquest no assumeix les tasques domèstiques.

Respecte a l'edat, no s'observa que l'edat sigui un factor que influeixi en la contractació o no d'una persona assalariada, sent que en el cas de les dones, en totes les franges d'edat són les dones qui assumeixen les tasques de la llar. Per últim, és principalment quan les persones que han contestat al qüestionari tenen un treball remunerat per compte d'altre o assalariat en que es produeix la contractació d'una tercera persona per tal que realitzi les tasques de la llar.

Quant a les hores de dedicació, s'observa el següent:

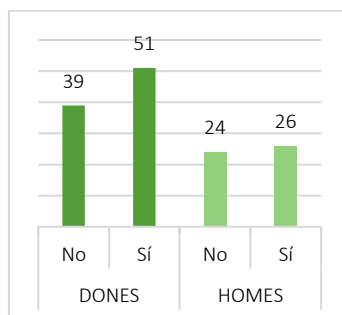

Font i elaboració pròpia.

Un 37% de dones i un 30% dels homes, diuen dedicar entre 6 i 10 hores a les tasques de la llar, mentre que un 16% de les dones i un 20% dels homes exposen dedicar-hi menys de 5 hores. A mesura que augmenten les hores de dedicació els percentatges es van reduint. En els homes, els percentatges es distribueixen entre els que hi dediquen entre 11 i 15 hores (10%), entre 16 i 20 hores (14%), sent només el 6% dels homes, els que hi dediquen més de 30 hores. En el cas de les dones en canvi, aquestes tenen representació mostral en totes les opcions.

EIX 3. VIOLÈNCIES MASCLISTES I LGTBIQFÒBIQUES

- Si fos víctima d'algun acte de violència masclista o lgtbiqfòbica sabria a quin servei o recurs local dirigir-se?

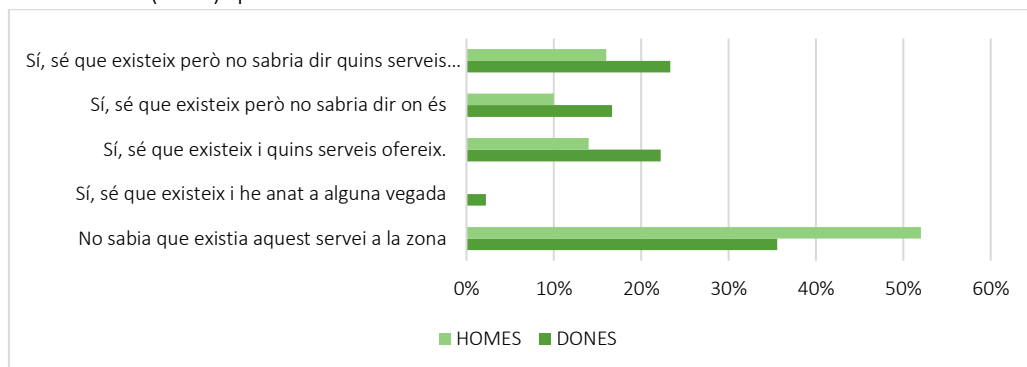

Font i elaboració pròpia.

El 56,67% de les dones i el 52% dels homes exposen que si fossin víctimes de violència masclista o lgtbiqfòbica sabrien a quin servei o recurs local dirigir-se, respecte un 43,33% de

les dones i un 48% dels homes que tenen un es desconeixement. En aquest cas, les persones que identifiquen el servei es dirigiria a la les FCSE.

- Al Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre existeix el Servei Municipal d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD) que atén casos de violència masclista. El coneix?

Font i elaboració pròpia.

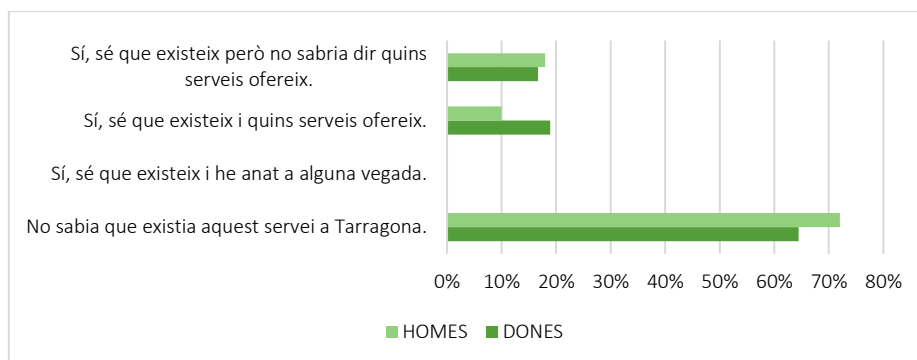
Mentre que en el cas de les dones la majoria exposen conèixer el SIAD (64%), en el cas dels homes aquest coneixement del servei només el té una minoria (48%).

No obstant, aquests percentatges es redueixen si tenim en compte aquelles persones que coneixen dels serveis que ofereixen (22% de les dones i 14% dels homes), la seva localització (17% de les dones i 10% dels homes) o han utilitzat el servei alguna vegada (2% de les dones). En aquest sentit doncs, només un 22% de les dones i un 14% dels homes afirmen conèixer què és el SIAD i quins serveis ofereix.

D'altra banda, un 36% de les dones i un 52% dels homes no saben que existeix aquest servei a la zona.

Així doncs, tenint en compte les persones que desconeixen l'existència del SIAD a la comarca així com el servei que ofereix o la seva localització, ens mostra que, del total de la ciutadania de Flix que ha contestat al qüestionari, hi ha un grau de desconeixement elevat.

- Al Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre existeix el Servei d'Atenció Integral a les Diversitats Sexuals i de Gèneres (SAI). El coneix?

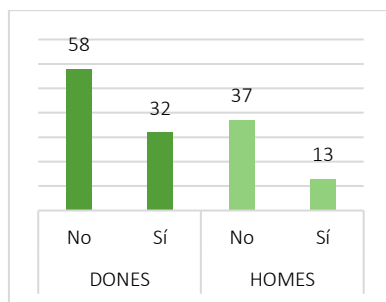
Font i elaboració pròpia.

En aquest cas el desconeixement sobre el servei del SAI és major respecte el SIAD. Així doncs, un 64% de les dones i un 72% dels homes afirmen que no saben que existia aquest servei a la comarca, així com un 17% de les dones i un 18% dels homes, desconeixen quins serveis ofereix el SAI. D'altra banda, només un 19% de les dones i un 10% dels homes, afirmen conèixer el servei i quins serveis ofereix.

Pel que fa a les persones que exposen conèixer els serveis que ofereix el SAI, la majoria són heterossexuals, coneixent el servei una minoria del col·lectiu LGTBI, dues dones bisexuals i un home homosexual. Així doncs, s'observa que hi ha un cert grau de desconeixement del col·lectiu LGTBI del servei que ofereix el SAI.

Quant al factor generacional, no s'observen diferències especialment pronunciades atenent que hi ha un grau de desconeixement generalitzat del total de la ciutadania que han contestat al qüestionari.

- Ha experimentat alguna situació de violència masclista a Flix?

Font i elaboració pròpia.

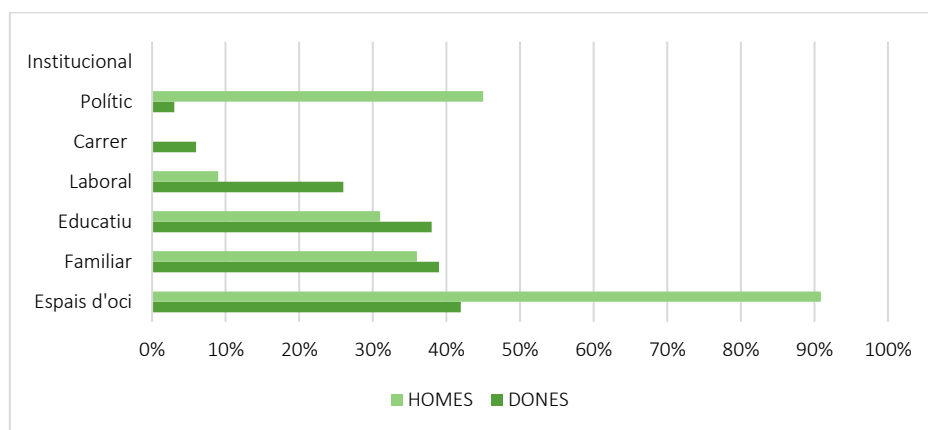
El 35,56% de les dones afirmen haver sigut víctimes de violència masclista a Flix, davant un 64,44% que diuen no haver sofert cap experiència de victimització. Al mateix temps, el 26% dels homes diuen haver sigut víctimes de violència masclista respecte un 74% dels homes que afirmen no haver experimentat cap situació de violència masclista.

Si tenim en compte l'orientació sexual, s'observa que de les persones que s'identifiquen com a bisexuals, tres de les quatre dones bisexuals i un dels dos homes bisexuals han sofert alguna situació de violència masclista. També el col·lectiu homosexual s'estableixen com a subjectes de risc, sent que una de les dues dones homosexuals i tres dels quatre homes homosexuals han sigut víctimes d'alguna violència masclista al municipi de Flix. D'altra banda, un 34,6% de les dones heterossexuals han sigut víctimes d'alguna violència masclista a Flix.

Pel que fa a l'edat, creiem important destacar que el 47% de les dones de 16-30 anys que han contestat al qüestionari han sigut víctimes d'alguna situació de violència masclista així com el 50% de les dones que tenen entre 61-75 anys. Pel que fa a la resta de franges generacionals, un 29% de les dones d'entre 31-45 anys així com el 36,67% de les dones d'entre 46-60 anys han sigut víctimes de violència masclista al municipi.

Per últim, cinc de les set dones amb diversitat funcional afirmen haver experimentat alguna situació de violència masclista al municipi.

Quant es pregunta més específicament sobre el tipus de violència masclista, les persones que han exposat haver experimentat alguna victimització, ho han fet en la majoria dels casos en espais d'oci. Així doncs, de les 33 dones i 13 homes que exposen haver experimentat alguna victimització, s'observa el següent:

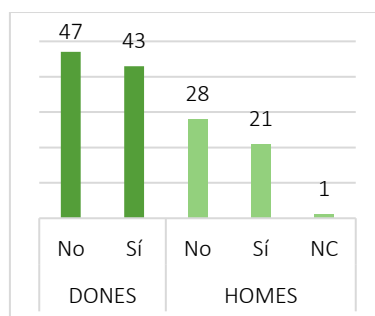
Font i elaboració pròpia.

La violència masclista en espais d'oci s'ha donat en un 42% de les dones i un 85% dels homes, sent aquest tipus de violència la que es dona en major mesura en diferència. Pel que fa a la resta de violències, la violència masclista en l'àmbit familiar (39% de les dones i 31% dels homes) i l'àmbit educatiu (38% de les dones i 38% dels homes) són les que es donen en major freqüència en ambdós gèneres. D'altra banda, pel que fa a la violència en l'àmbit polític, dos homes afirmen haver sofert violència d'aquest tipus, respecte només una dona.

EIX 4. MUNICIPI DE DRETS

EDUCACIÓ

- Coneix que és la coeducació?

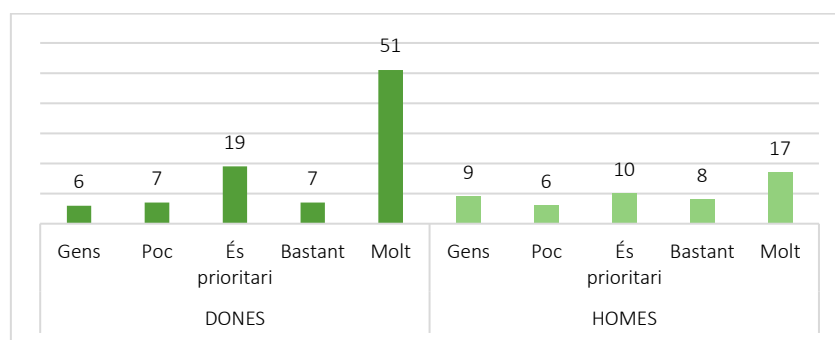

Font i elaboració pròpia.

Menys de la meitat de la població mostrada, el 47,78% de les dones i el 42% dels homes afirmen conèixer que és la coeducació. D'altra banda, aquest percentatge es redueix quan es pregunta sobre si es coneix algun programa que estigui desenvolupant l'Ajuntament de Flix en aquest aspecte. En aquest sentit, un 11,1% de les dones exposen conèixer d'algun programa mentre que un 54,4% exposen no conèixer cap programa i un 34,4% han deixat en blanc aquesta pregunta. En el cas dels homes, aquests percentatges són d'un 6% en el cas dels que afirmen conèixer algun programa, d'un 44% dels que exposen no conèixer cap programa i d'un 50% dels homes que deixen en blanc aquesta pregunta.

És important destacar que no s'observen diferències entre el coneixement de les dones i homes que tenen fills/es a càrrec i les persones que no tenen fills/es. Pel que fa a l'edat, tampoc hi ha diferències que indiquin que el factor edat sigui una variable que influeixi en un major o menor grau de coneixement del concepte coeducatiu.

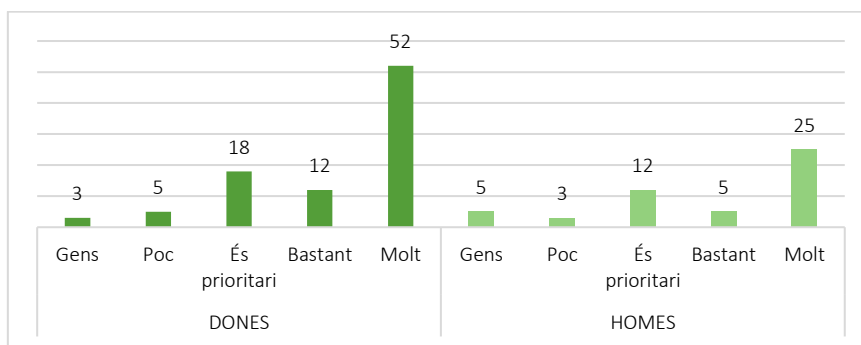
- Com creu que són de prioritàries aquestes accions (marqui en una escala de l'1 al 5, on 1 és MENOR prioritari i 5 és MAJOR prioritari).
 - Recomana i ofereix formació específica a la comunitat escolar en l'ús d'un llenguatge no sexista, en l'elaboració de comunicacions i materials escolars.

Font i elaboració pròpia.

En el cas de les dones un 85,5% creuen que és prioritari, bastant i molt prioritari treballar en l'ús d'un llenguatge no sexista en la comunitat escolar, mentre que en el cas dels homes aquests percentatges es redueix al 70% dels homes.

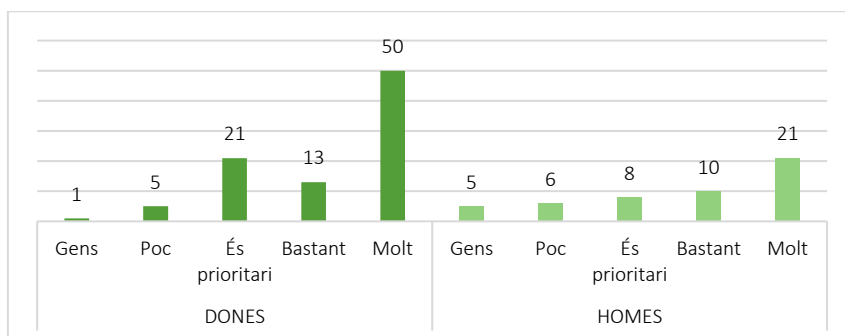
- Promoure en les campanyes de sensibilització dirigides a pares i mares sobre la necessitat de la coeducació de les seves filles i fills, i col·laborar en aquestes campanyes.

Font i elaboració pròpia.

La gran majoria de les dones, el 91,1%, creuen que és prioritari, bastant i molt prioritari treballar en aquest aspecte, sent que, del total de les dones, una majoria, el 57,7%, creuen que és molt prioritari. En el cas dels homes, un 84% dels homes, creuen que es prioritari treballar en aquest aspecte, sent un 50% dels homes els que creuen que és molt prioritari.

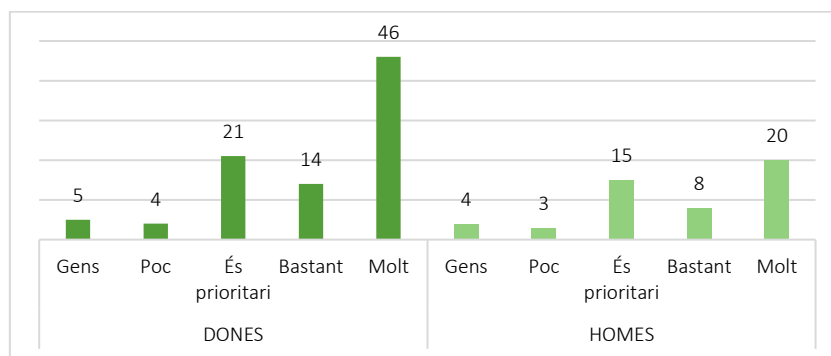
- Realitzar jornades de sensibilització a la comunitat escolar sobre la distribució de responsabilitats familiars i domèstiques potenciant el valor de les feines quotidianes de la llar.

Font i elaboració pròpia.

El 93,3% de les dones creuen que es prioritari, un 55,5% molt prioritari, sensibilitzar sobre la distribució de les tasques de la llar, mentre que aquest percentatge és de 78% en el cas dels homes, sent només el 42% els que creuen que és molt prioritari.

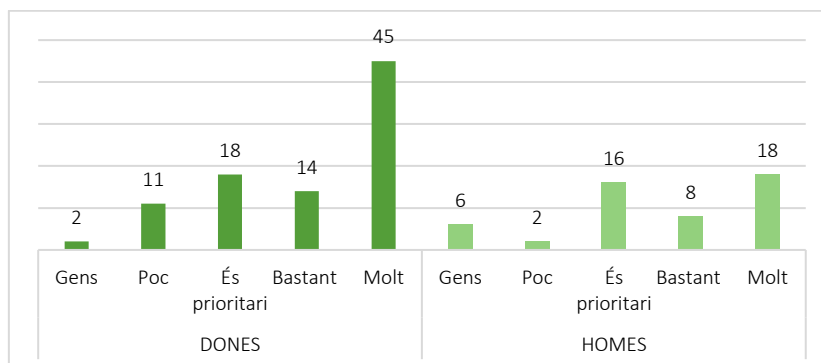
- Crear espais específics d'orientació acadèmica i professional.

Font i elaboració pròpia.

El 90% de les dones creuen que és prioritari que l'Ajuntament de Flix treballi en aquesta acció, sent que un 51,11% creuen que és molt prioritari. En el cas dels homes, el 86% creuen que és prioritari treballar en aquesta acció, sent que el 40% creuen que és molt prioritari. Pel que fa a la població que creu que no és prioritari crear espais específics d'orientació acadèmica i professional, només hi ha un 10% de les dones i un 14% dels homes.

- Crear un espai d'atenció a les famílies on treballar els rols educatius de les mares i pares envers les seves filles i fills.

Font i elaboració pròpia.

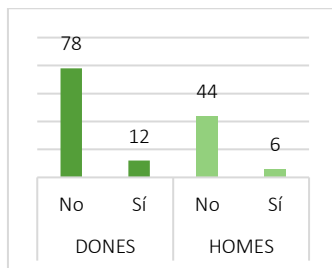
Gairebé una mateixa proporció de dones i homes que en els casos anteriors, el 85,5% de les dones i el 84% dels homes, creuen que és prioritari crear un espai d'atenció a les famílies on treballar els rols educatius de les mares i pares envers les seves filles i fills. En el cas d'aquelles persones que creuen que és molt prioritari, parlem d'un 50% de les dones i un 36% dels homes.

D'altra banda, un 14,4% de les dones i un 16% dels homes creuen que aquesta acció no és prioritària.

Així doncs, si bé hi ha variacions percentuals segons quina sigui l'acció plantejada, en termes generals s'observa com les dones creuen que és més prioritari treballar en les diferents accions coeducatives respecte els homes.

DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS

- Coneix si hi ha algun centre o servei que presti informació sexual i afectiva al municipi?

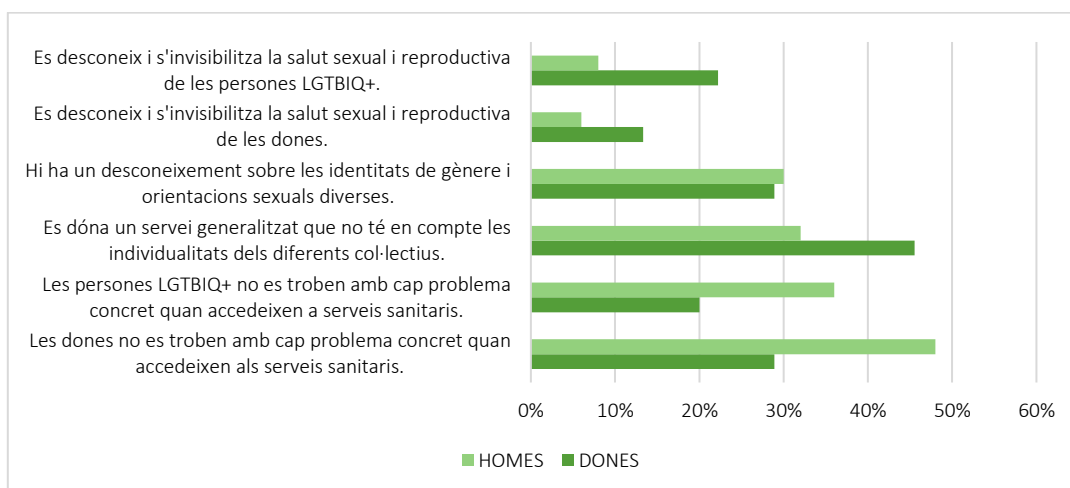
Font i elaboració pròpia.

En aquest cas l'opinió està dividida gairebé en la mateixa proporció en ambdós gèneres. Així doncs, un 86,67% de les dones i un 88% dels homes exposen no conèixer cap servei que presti informació sexual-afectiva, mentre que el 13,3% de les dones i el 12% dels homes afirmen conèixer d'aquest servei. Pel que fa al factor edat, lo cert és que hi ha un desconeixement generalitzat pel que no hi ha un grup generacional que reflecteixi un major grau de coneixement dels diferents serveis. Les persones amb diversitat funcional totes indiquen desconèixer de l'existència d'algun servei.

D'altra banda, si tenim en compte l'orientació sexual per veure si aquesta influeix en el grau de coneixement d'aquests serveis, s'observa que, a través de l'anàlisi de les respostes de la ciutadania que han contestat al qüestionari, no hi ha diferències segons aquesta variable. Només una persona ha identificat el SAI o el SIAD com a serveis que prestin aquest tipus d'informació.

SALUT

- Quines creu que són les principals problemàtiques que es troben les dones i les persones LGTBIQ+ en l'atenció sanitària al municipi? Pot seleccionar més d'una opció.

Font i elaboració pròpia.

Si tenim en compte el gènere, observem diferències pel que fa a quines són les que s'identifiquen com a problemàtiques principals que troben les dones i les persones del col·lectiu LGTBI en l'atenció sanitària al municipi.

Així doncs, en el cas de les dones, un 46% creu que es dona un servei generalitzat que no té en compte les individualitats, un 46% creuen que hi ha un desconeixement sobre les identitats de gènere i orientacions sexuals diverses, un 22% creu hi ha un desconeixement i invisibilització de la salut sexual i reproductiva de les persones del col·lectiu LGTBIQ+, mentre que aquest percentatge és del 13% quan ens referim a la salut sexual i reproductiva de les dones.

Pel que fa a les dones que creuen que les dones no es troben amb cap problema concret quan accedeixen als serveis sanitaris el percentatge és del 29%, mentre que aquest percentatge es redueix fins el 20% quan ens referim al col·lectiu LGTBI.

En el cas de la població masculina, el 32% afirmen que es dona un servei generalitzat que no té en compte les individualitats dels diferents col·lectius, un 30% dels homes que han contestat al qüestionari creuen que hi ha un desconeixement sobre les identitats de gènere i orientacions sexuals diverses, mentre que aquests percentatges es redueixen considerablement, fins un 8% i 6% quan identifiquen el desconeixement i invisibilització de la salut sexual i reproductiva de les persones LGTBIQ+ i la de les dones, respectivament.

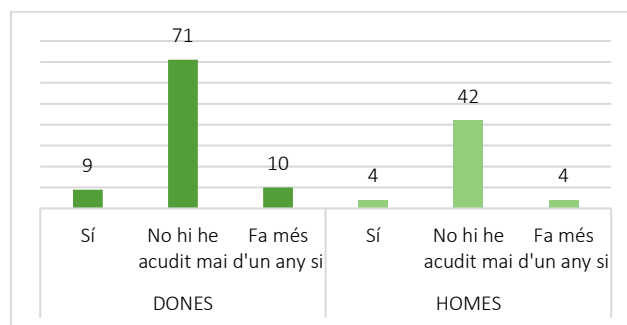
Quan als homes que creuen que les dones i el col·lectiu LGTBI no es troben amb cap problemàtica en l'atenció sanitària al municipi, parlem d'un 48% i 36%, respectivament.

Si tenim en compte l'orientació sexual i gènere, observem diferències pel que fa a la identificació de problemàtiques o no en l'atenció sanitària del municipi i que afecten a les dones i col·lectiu LGTBI de forma diferenciada.

Així doncs, s'observa que, mentre en el cas de les dones homosexuals (2) i bisexuals (4), totes aquestes creuen que hi ha una problemàtica en l'atenció sanitària al municipi, generalment relacionada amb la ceguera de gènere i LGTBI davant les individualitats i especificitats de les dones i el col·lectiu en sentit ampli. En canvi, en el cas dels homes homosexuals (4) i bisexuals (2), ens trobem que, a excepció d'un home homosexual, la resta de persones del col·lectiu LGTBI, creuen que ni les dones ni les persones del col·lectiu LGTBI tenen alguna problemàtica en l'atenció sanitària del municipi. Aquestes diferències intergènere es poden explicar per com la variable gènere, en aquest cas ser dona i l'exposició a les diferents discriminacions afecten en un major grau de sensibilització per la identificació de problemàtiques.

SERVEIS SOCIALS

- Durant l'últim any ha acudit als Serveis Socials del seu municipi per una necessitat personal?

Font i elaboració pròpia.

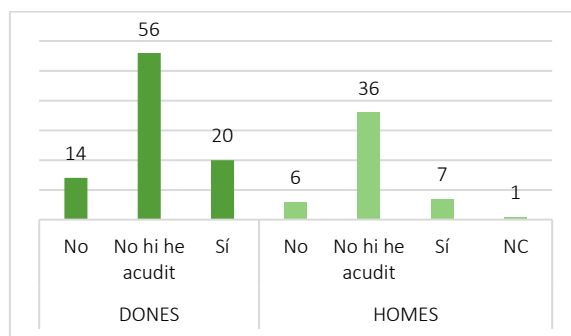
Un 21,1% de les dones i un 16% dels homes han acudit alguna vegada als Serveis Socials del municipi per alguna necessitat personal. Si tenim en compte la data en la qual van acudir a Serveis Socials, un 11,1% de les dones han acudit als Serveis Socials municipals fa més d'un any mentre que un 10% de les dones hi van acudir fa més d'un any. En el cas dels homes, un 8% del total dels homes van acudir als Serveis Municipals fa més d'un any mentre que un 8% dels homes hi van acudir en l'últim any.

Pel que fa a la situació economia de les persones que han contestat al qüestionari, observem que del total de persones que han rebut en l'últim any o fa més d'un any l'ajuda dels serveis socials, un 55,5% de les dones i un 71,4% dels homes són persones que arriben amb fluïdesa a final de mes, ja sigui amb el seu salari, de la unitat familiar o amb alguna prestació econòmica, respecte un 38,8% de les dones i un home que tenen dificultats per arribar a final de mes, ja sigui amb el seu salari, de la unitat familiar o amb alguna prestació econòmica que estigui rebent. Al mateix temps, només una dona afirma estar rebent ajuda d'alguna entitat (Càritas, Creu Roja, etc.).

Si tenim en compte d'altres factors i individualitats de les persones que han contestat al qüestionari de la ciutadania de Flix, s'observa que el total de les dones amb diversitat funcional han acudit alguna vegada als Serveis Socials municipals, un factor important a l'hora d'enfocar no només l'atenció de les persones professionals d'aquests serveis sinó també les necessitats d'aquesta població.

Pel que fa a l'edat, en el cas de les dones la majoria de les persones que van acudir a Serveis Socials tenien entre 31-45 anys (33,3%) i entre 46-60 anys (38,8%), mentre que només una minoria de la població més jove, de 16-30 anys, així com més adulta, de 61-75 anys, van acudir als Serveis Socials municipals (dues dones i una dona, respectivament). En el cas del perfil generacional dels homes que van acudir a Serveis Socials, s'observa que en aquest cas hi ha una majoria diferencial d'homes de 31-45 anys (57,1%), respecte els homes d'entre 46-60 anys (28,5%) i els d'edat compresa entre 61-75 anys (un home).

- Considera que els Serveis Socials i/o recursos facilitats des dels Serveis Socials han donat resposta a les seves necessitats o dels seus familiars?

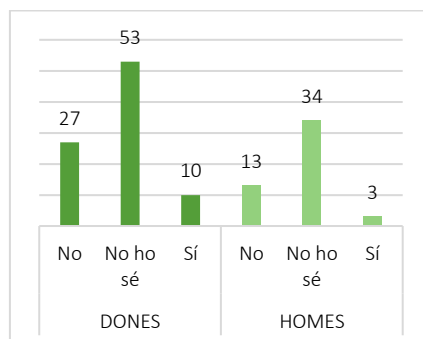

Font i elaboració pròpia.

Del total de persones que han respost a l'enquesta, un 22,2% de les dones i un 14% dels homes exposen que Serveis Socials van donar resposta a les seves necessitats o dels seus familiars, respecte un 15,56% de les dones i un 12% dels homes que exposen que no els hi van donar resposta a les seves necessitats o dels/ les familiars.

Creiem important destacar però, que han respost un major nombre, tant de dones com d'homes, valorant els serveis que van rebre de Serveis Socials que respecte la pregunta anterior quan es pregunta sobre les persones que han acudit a aquests serveis municipals.

- Creu que hi ha discriminacions concretes per raó de sexe o gènere en l'àmbit de Serveis Socials?

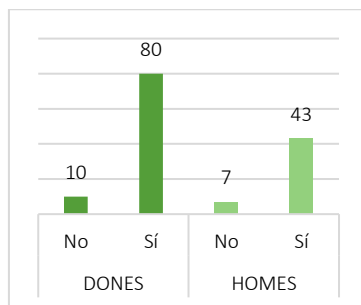
Font i elaboració pròpia.

En aquest cas, una part important de la població mostral, el 58,89% de les dones i el 68% dels homes afirmen no saber si als Serveis Socials es produeixen discriminacions per raó de sexe o gènere.

D'altra banda, respecte les persones que han fet alguna valoració, hi ha una majoria, el 30% de les dones i un 26% dels homes que creuen que no es produeixen discriminacions per raó de sexe o gènere en aquest servei municipal, mentre que un 11,11% de les dones i un 6% dels homes creuen que sí que es produeixen discriminacions. En aquest sentit, si bé és cert que és un percentatge reduït del total de la mostra, és important tenir en compte que existeix aquesta percepció d'una part de la ciutadania, tot i que desconexem si es fruit de les experiències personals directes o persones conegudes o fruit d'una percepció generalitzada més relacionada amb una concepció macroestructura.

CULTURA

- Coneix l'oferta cultural del municipi de Flix?

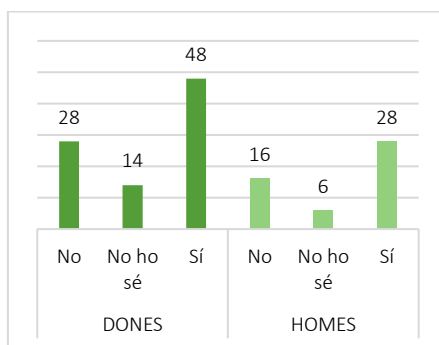
Font i elaboració pròpia.

Un 88,9% de les dones i un 86% dels homes afirmen conèixer l'oferta cultural del municipi de Flix, respecte a una minoria, el 11,11% de les dones i el 14% dels homes que afirmen no conèixer aquesta programació cultural.

No s'observen diferències significatives ni per qüestió de gènere, ni d'acord amb el factor generacional.

Alguns comentaris que han fet part de les persones que han contestat al qüestionari són els següents:

- Dona: L'Ajuntament i les associacions em mantenen informada.
 - Home: Escola de música, joventut esportiva de Flix.
- Creu que es fomenten activitats culturals amb varietat d'horaris per a totes les edats i tipus de famílies?

Font i elaboració pròpia.

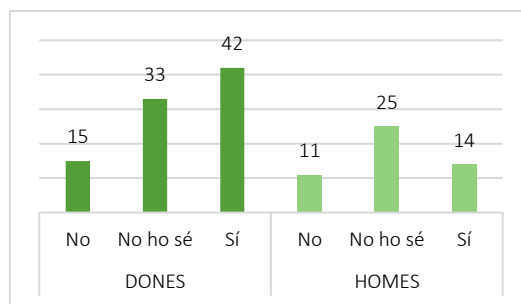
Excloent la part de la mostra que exposa que no ho sap (15,56% de les dones i un 12% dels homes), una majoria, el 53,3% de les dones i el 56% dels homes, van exposar que creuen que es fomenten activitat culturals amb varietat d'horaris per a totes les edats i tipus de famílies. En

canvi, només el 31,1% de les dones i el 32% dels homes, creuen que no es fomenten activitats culturals amb varietat d'horaris per a totes les edats i tipus de famílies.

D'altra banda, el fet de tenir fills/es a càrrec no influeix en la percepció respecte a la varietat d'horaris per a totes les edats i tipus de famílies.

Alguns dels comentaris recollits són els següents:

- Dona: Per als més petits no gens.
- Dona: A èpoques, però no tot l'any.
- Dona: Hi ha poca oferta cultural, sobretot per als nens i nenes.
- Creu que des de l'Ajuntament de Flix es promou que hi hagi una representació equitativa de dones i col·lectiu LGTBIQ+ en els espais culturals de la ciutat (representació igualitària de grups de música femenins respecte grups masculins en espais d'oci, participació del col·lectiu LGTBIQ+ en els actes de les festes locals, exposicions, activitats artístiques, teatrals, etc.)?

Font i elaboració pròpia.

Excloent el 36,67% de les dones i el 50% dels homes que exposen no saber sobre la pregunta plantejada, una majoria de la ciutadania que ha contestat al qüestionari, el 46,67% de les dones i el 28% dels homes afirmen que creuen que des de l'Ajuntament de Flix es promou una representació equitativa de dones i col·lectiu LGTBIQ+ en els diferents espais culturals.

D'altra banda, aquest percentatge en la població que creu que no es promou aquesta representació equitativa és del 16,67% en les dones i del 22% en els homes.

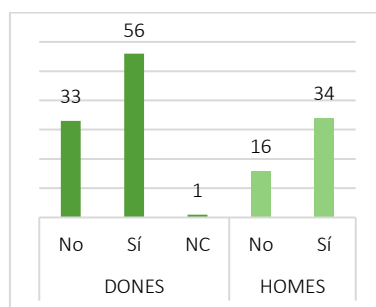
No s'observen diferències generacionals pel que fa a la valoració d'aquesta representativitat equitativa de les dones i homes en l'àmbit cultural.

Quant a l'orientació sexual, és important assenyalar les diferències intergènere que s'observen sent que, mentre en el cas de les dones tres de les quatre dones bisexuals i una de les dones homosexuals creuen que si hi ha aquesta representativitat de les dones i del col·lectiu LGTBI, en el cas dels homes, tres dels quatre homes homosexuals i un dels dos homes bisexuals creuen que no existeix aquesta representació cultural equitativa dels diferents subjectes. Així doncs, en els homes amb una orientació sexual homosexual o bisexual s'observa una pitjor valoració respecte les dones homosexuals o bisexuals.

Per últim, un dels homes que creu que no es promou aquesta representació equitativa en l'àmbit cultural exposa que "Promoure sí, però no s'aconsegueix".

ESPORTS

- Creu que les dones i el col·lectiu LGTBIQ+ tenen les mateixes possibilitats de practicar l'esport local?

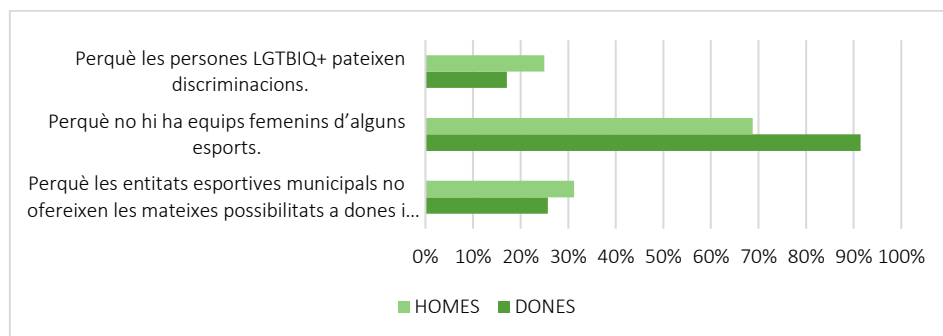
Font i elaboració pròpia.

El 62,22% de les dones i el 68% dels homes que han contestat l'enquesta afirmen que les dones i el col·lectiu LGTBIQ+ tenen les mateixes possibilitats de practicar l'esport local que d'altres col·lectius. En canvi, un 36,67% de les dones i un 32% dels homes, creuen que existeixen diferències entre la pràctica local d'esport entre dones i el col·lectiu LGTBIQ.

Pel que fa a la percepció de les diferents persones segons l'orientació sexual, només dues dones bisexuals i una dona i dos homes homosexuals afirmen que les dones i el col·lectiu LGTBI no tenen les mateixes possibilitats que els homes de practicar l'esport local a Flix.

En el cas de les dones amb diversitat funcional, les opinions estan distribuïdes a la meitat entre les que creuen que tenen les dones i el col·lectiu LGTBI tenen les mateixes possibilitats de practicar l'esport local i les que creuen que no.

Quan es planteja que identifiquin el motiu d'aquesta manca d'igualtat d'oportunitats de les dones i col·lectiu LGTBIQ+ per la practica de l'esport local, si excloem el total de persones que han deixat en blanc aquesta pregunta (55 dones i 34 homes), s'observa el següent:

Font i elaboració pròpia.

Han contestat a aquesta pregunta un 38,8% de les dones i un 32% dels homes que han contestat al qüestionari. Si tenim en compte només aquestes persones que han respost a la pregunta, el 91% de les dones i el 69% dels homes que han contestat a aquesta pregunta, opinen que l'origen de les desigualtats en la pràctica de l'esport local es produeix per la manca d'equips femenins en alguns esports. La següent opció més escollida per un 26% de les dones i el 31% dels homes creuen que les entitats esportives municipals no ofereixen les mateixes possibilitats a dones i el col·lectiu LGTBIQ+, mentre que un 17% de les dones i un 25% dels homes creuen les persones LGTBIQ+ pateixen discriminacions.

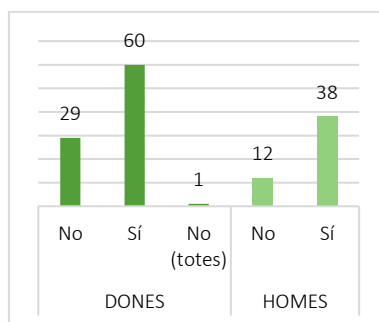
Hem de dir que, a excepció de dues dones bisexuals i una dona homosexual, que han exposat que les desigualtats en la practica esportiva local es donen perquè no hi ha equips femenins d'alguns esports, en la resta de casos s'ha deixat en blanc aquesta pregunta.

Al mateix temps alguns dels comentaris recollits són els següents:

- Dona: La majoria dels esports estan estereotipats.
- Dona: No hi ha equip de futbol sala femení i algunes de les jugadores que formaven part han anat a jugar amb altres equips de la comarca.
- Homes: No hi ha equips femenins, n'hi havia, però gràcies a la poca col·laboració de l'Ajuntament de Flix ha desaparegut.

ASSOCIACIONISME I VIDA POLÍTICA

- Coneix quines associacions hi ha al municipi?

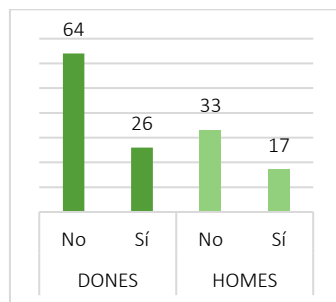

Font i elaboració pròpia.

El 66,67% de les dones i el 76% dels homes afirmen conèixer quines associacions hi ha al municipi. Per contra, un 32,22% de les dones i un 24% dels homes ho desconeixen. Pel que fa a les persones que desconeixen de les diferents associacions del municipi trobem en el cas dels homes hi ha una majoria de persones adultes d'entre 31-45 anys (33,3%), mentre que la representació de la resta de franges generacionals està per baix del 30%, mentre que en el cas de les dones no s'observen diferències generacionals.

Pel que fa a alguns comentaris, tots estan relacionats amb que coneixen algunes de les associacions municipals, no totes.

D'altra banda, també s'ha preguntat sobre el coneixement que tenen de l'existència d'associacions feministes o col·lectius LGTBI del municipi.

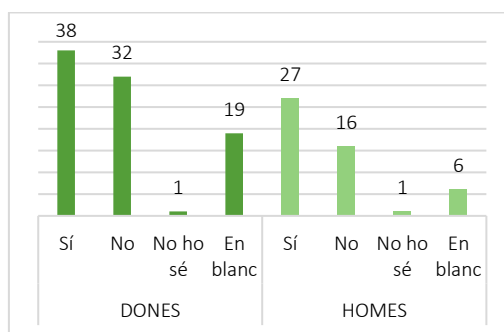

Font i elaboració pròpia.

En aquest sentit, només un 28,89% de les dones i un 34% dels homes afirmen conèixer si hi ha associacions feministes o col·lectius LGTBI al municipi.

S'observa com, hi ha un major coneixement dels homes homosexuals i bisexuals pel que fa a aquestes entitats respecte les dones. D'altra banda, el factor generacional té un impacte especialment en el cas de les dones, sent que són les dones de 16 a 45 anys les que mostren tenir un major coneixement sobre les entitats mencionades.

- Creu que s'informa de manera suficient de quines accions i polítiques s'estan desenvolupant des de l'Ajuntament de Flix?

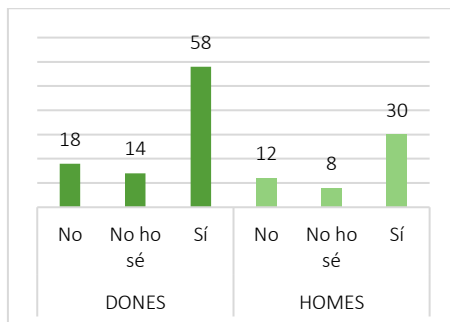

Font i elaboració pròpia.

El 42,2% de les dones i el 54% dels homes creuen que des de l'Ajuntament de Flix s'informa de manera suficient de les diferents polítiques que s'impulsen al municipi, mentre que un 35,56% de les dones i un 32% dels homes creuen que hi ha una manca d'informació de les diferents accions i polítiques públiques que es promouen des de l'Ajuntament de Flix. Pel que fa a la població restant, un 22,2% de les dones i un 14% dels homes han deixat en blanc o desconeixen la informació que se'ls hi pregunta.

Pel que fa a l'edat, no s'observen diferències generacionals que mostrin mancances comunicatives o d'altres factors que impactin en aquesta comunicació com, per exemple, la bretxa digital.

- Creu que des de l'Ajuntament s'impulsen espais de participació ciutadana?

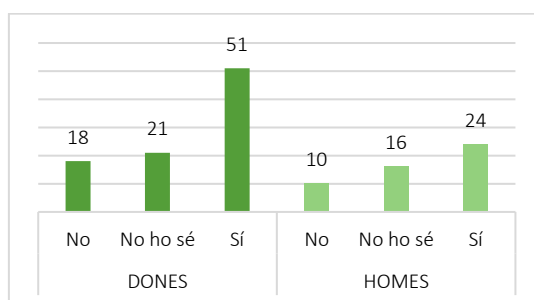

Font i elaboració pròpia.

Hi ha una part important de la població femenina i masculina que afirmen que des de l'Ajuntament de Flix s'impulsen espais de participació ciutadana, el 64,44% de les dones i el 60% dels homes, respecte un 20% de les dones i un 24% dels homes que creuen que no s'impulsen aquests espais. Pel que fa a la població restant, un 15,56% de les dones i un 16% dels homes exposen que "no ho saben".

Pel que fa a la percepció segons l'edat, en les dones és especialment la població de 31 a 60 anys les que creuen que no es fomenten aquests espais de participació ciutadana des de l'Ajuntament de Flix, mentre que en el cas dels homes, no s'observen diferències generacionals. Respecte les persones amb diversitat funcional, l'opinió està dividida gairebé a la meitat, sent que mentre tres dones creuen que si es fomenten aquests espais de participació ciutadana, dues d'elles creuen que no i la persona restant exposa que no ho sap.

- Creu que aquests espais de participació política ciutadana fomenten la participació de totes les persones del municipi (migrants, dones, col·lectiu LGTBIQ+, etc.)?

Font i elaboració pròpia.

Una part de la ciutadania que ha respost al qüestionari exposen "no saber" si els espais de participació ciutadana integren a tota la ciutadania (23,33% de les dones i 32% dels homes). Pel que fa a la resta de la mostra, en el cas de les dones el 56,67% i el 48% dels homes afirmen que els espais de participació política ciutadana fomenten la participació del total de la ciutadania, mentre que un 20% de les dones i un 20% dels homes creuen que aquests espais no fomenten la participació de totes les persones del municipi.

Si tenim en compte l'orientació sexual, lo cert és que en el cas de les dones només una dona bisexual creu que no hi ha aquest foment de la participació diversa, mentre que en el cas dels homes, la percepció és més negativa sent que tres homes homosexuals i un dels dos homes bisexuals creuen que no es fomenta aquesta participació del total de la ciutadania de Flix.

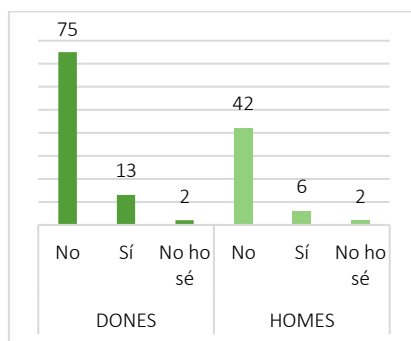
Quant al factor generacional, són la ciutadania de 31-45 anys, dones i homes qui representen una majoria de la població mostrada que afirmen que no es dona aquest foment de la diversitat ciutadana.

Per últim, també és important destacar que dues de les dones amb diversitat funcional exposen que aquests espais de participació ciutadana no hi ha una representació diversa de la població de Flix.

EIX 5. ESPAIS EN IGUALTAT

SEGURETAT

- Creu que hi ha barris més segurs segons si ets dona o formes part del col·lectiu LGTBIQ+?

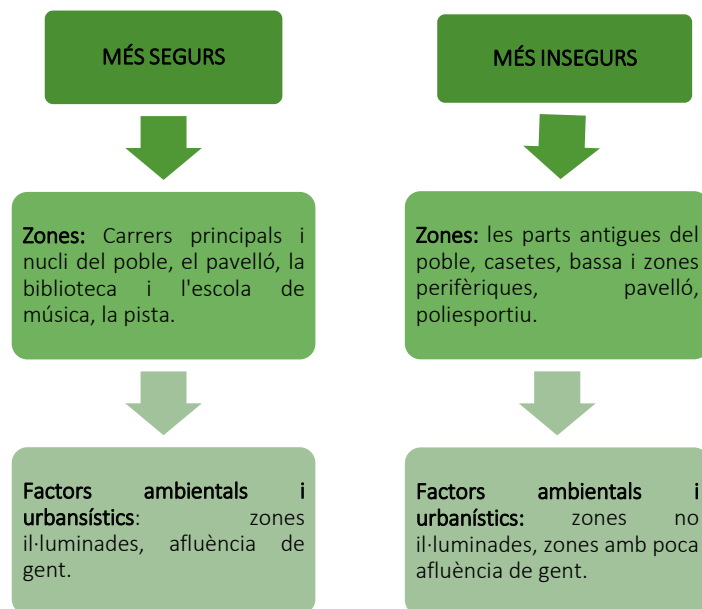
Font i elaboració pròpia.

La gran majoria de la ciutadania que ha contestat el qüestionari, el 83,37% de les dones i el 84% dels homes creuen que no hi ha barris que es percebin per la ciutadania com a més segurs pel fet de ser dona o formar part del col·lectiu LGTBI.

En canvi, hi ha un 14,4% de les dones i un 12% dels homes, que si que veuen modificada la seva percepció de seguretat sobre determinades zones tenint en compte el gènere u identitat/orientació sexual.

És important destacar però, que el total de persones, dones i homes, que han contestat que hi ha determinats barris més segurs si ets dona o formes part del col·lectiu LGTBI, són heterossexuals. D'altra banda, pel que fa a l'edat no s'observen diferències generacionals que indiquin una percepció major de seguretat en determinats grups generacionals respecte d'altres. Pel que fa a les persones en diversitat funcional, totes les dones opinen que no existeixen zones més segures que d'altres pel fet de ser dones o formar part del col·lectiu LGTBI.

D'altra banda, a partir de l'enquesta s'observa que la població mostrada que ha contestat al qüestionari identifica les següents zones o elements ambientals com a factors relacionats amb una percepció de seguretat o, per contra, d'inseguretat:

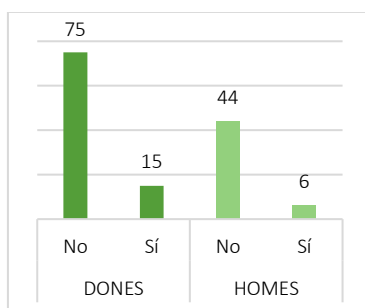

Font i elaboració pròpia.

La percepció de seguretat e inseguretat difereix entre dones i homes. En aquest sentit, la majoria dels homes deixen en blanc quan se'ls hi pregunta sobre aquest aspecte sent que tant les zones com els diferents factors urbanístics són identificats en la seva majoria per les dones.

MOBILITAT URBANA

- Utilitza regularment (més de dues vegades per setmana) els serveis de mobilitat i transport públic?

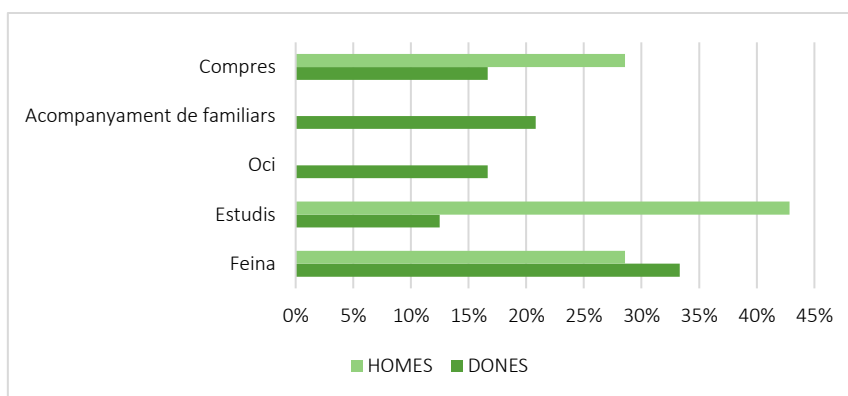
Font i elaboració pròpia.

El 83,3% de les dones i el 88% dels homes afirmen que no utilitzen regularment els serveis de mobilitat i el transport públic. En aquest sentit, només una minoria, el 16,67% de les dones i el 12% dels homes utilitzen el transport públic ja sigui per a moure's dintre del municipi com a d'altres zones fora del municipi.

Si analitzem les respostes segons l'edat, observem que, tant en les dones com els homes, són la població de 16-30 anys (33,33% de les dones i 33,3% dels homes) així com de 31-45 anys (40% de les dones i 33,3% dels homes) els grups generacionals que més utilitzen el transport públic respecte el total de persones que utilitzen el transport.

Pel que fa a les persones amb diversitat funcional, només dues de les dones, afirmen utilitzar el transport públic.

Pel que fa als motius pels quals aquestes persones que han respost al qüestionari de la ciutadania utilitzen regularment el transport públic, s'observa el següent:

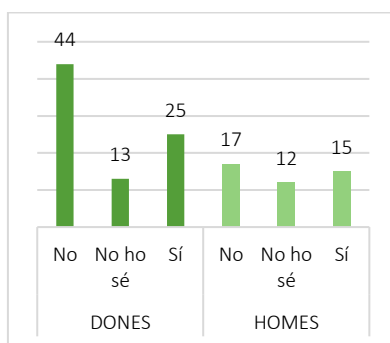

Font i elaboració pròpia.

Si bé és cert que només 15 dones i 6 homes han exposat que utilitzen regularment el transport públic, hi ha un major nombre de dones i homes que han respost pel que fa als diferents motius pels quals utilitzen el transport públic. Aquestes diferències quantitatives s'expliquen perquè hi ha una part de la ciutadania que ha respost el qüestionari que utilitza el transport públic, però no regularment (més de dues vegades a la setmana).

Si tenim en compte només aquelles persones que no han deixat en blanc aquesta pregunta, observem que són els estudis, la feina i les compres els motius que es donen en major mesura en ambdós gèneres. Pel que fa a les dones, aquestes també exposen utilitzar per qüestions d'oci i d'acompanyament de familiars.

- Creu que l'oferta de transport públic a Flix és adequada?

Font i elaboració pròpia.

La percepció de l'adequació de l'oferta de transport públic a Flix és especialment negativa pel que fa a les dones, sent que un 50% de les dones creuen que l'oferta de transport públic a Flix no és adequada respecte un 34% dels homes. Pel que fa a aquelles dones que creuen que aquest és adequat ens trobem amb un 32,22 % de les dones i un 36% dels homes, així com un hi ha una part de la ciutadania que ha contestat al qüestionari que ha deixat ho desconèixer (17,78% de les dones i 30% dels homes).

Pel que fa a les persones que creuen que l'oferta no és adequada, aquestes en la seva majoria no utilitzen regularment el transport públic, el 72,73% de les dones i el 82,35% dels homes. No obstant, no podem establir una correlació ni la direcció d'aquesta, sent que la percepció sobre la manca d'adequació de l'oferta de transport públic pot estar condicionada per la manca en la seva utilització o la seva manca d'utilització per la poca oferta del transport públic.

Pel que fa a l'edat, tant en les dones com en els homes, són les persones de 31-45 anys i de 46-60 anys les que representen la majoria de la població que creu que l'oferta de transport públic no és adequada (79,55% i 64,71%, respectivament).

Creiem important assenyalar que quatre de les sis dones amb diversitat funcional valoren com a inadequada l'oferta de transport públic al municipi.

Alguns dels comentaris que s'han recollit identifiquen les següents problemàtiques:

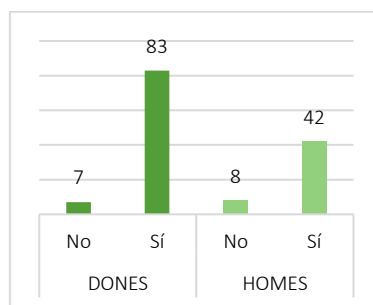
Els horaris de tren són pobres, no encaixen amb els horaris laborals i ens hem de desplaçar a Móra tant a primera hora del matí com a última de la tarda havent d'anar-hi amb cotxe.. O sigui que t'hi porti algú si no tens carnet perquè tampoc hi ha bus a les 6 del matí o a les 10.40 de la nit...

Més horaris de transport públic.

Si volíem agafar l'autobus per anar a les piscines amb el meu fill després no hi havia el mateix trajecte a la inversa, no podíem tornar. Flix és un poble dedicat al transport privat. La gent que no conduïm som totalment ignorats.

Font i elaboració pròpia.

- Utilitza el seu vehicle privat regularment (més de dues vegades per setmana de mitjana)?

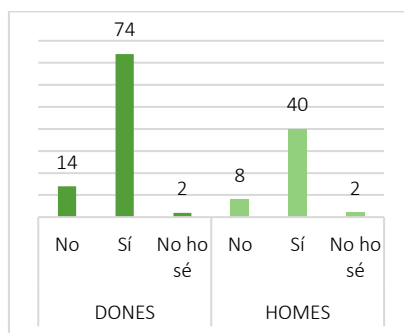
Font i elaboració pròpia.

El 92,2% de les dones i el 84% dels homes utilitzen el seu vehicle privat, front una minoria significativa, un 7,78% de les dones i 16% dels homes que no l'utilitzen.

Del total de persones que utilitzen el vehicle privat, en les dones el 86,84% no utilitzen el transport públic *versus* el 13,16% que utilitzen el transport públic, mentre que en el cas dels homes el 86,49% no utilitzen el transport públic respecte el 13,51% que sí l'utilitzen.

Si tenim en compte d'altres variables, s'observa com excepte una de les dones amb diversitat funcional, la resta es desplacen habitualment amb transport privat. Al mateix temps, si bé l'edat no afecta a la utilització de la nostra població mostral del transport privat, en el cas de les dones que no es mouen en transport privat s'observa com a excepció d'una d'elles que arriba amb fluïdesa a final de mes, les cinc restants tenen dificultats econòmiques ja sigui per arribar a final de mes com perquè reben ajuda econòmica d'alguna persona coneguda.

- Creu que els serveis de mobilitat i transport públic són espais segurs davant les violències masclistes i lgtbiqfòbiques?

Font i elaboració pròpia.

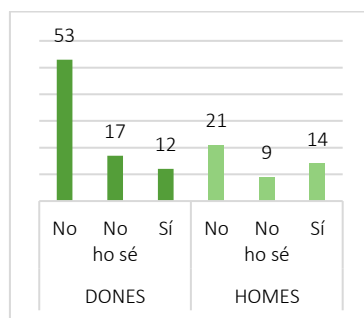
La percepció d'inseguretat respecte els serveis de mobilitat i transport públic és superior quantitativament en el cas de les dones (14 dones) respecte els homes (8 homes), malgrat que percentualment s'observin xifres inferiors (15,56% de les dones i 16% dels homes). No obstant, lo cert és que existeix una percepció generalitzada que identifica els serveis de mobilitat i transport públic com a espais segurs davant les violències masclistes i lgtbifòbiques.

Pel que fa a la percepció de seguretat segons l'edat, lo cert que en el cas de les dones són especialment les de 46-60 anys les que tenen una major percepció d'inseguretat. Si tenim en

compte l'orientació sexual, en el cas de les dones només una dona bisexual ha identificat el transport públic com a espais insegurs, mentre que en el cas dels homes, tres dels quatre homes homosexuals així com un dels dos homes bisexuals parlen d'inseguretat als serveis de mobilitat i transport públic.

URBANISME

- Creu que el municipi té una organització urbanística adequada per una persona amb diversitat funcional i/o per circular amb infants?

Font i elaboració pròpia.

Les dades ens mostren que hi ha diferències intergènere pel que fa a la percepció sobre l'organització urbanística del municipi. Així doncs, en el cas de les dones, una ampla majoria, el 64,44%, creuen que l'organització urbanística no és adequada per una persona amb diversitat funcional i/o per circular amb infants, respecte només un 46% dels homes que creuen el mateix. D'altra banda, les diferències també es donen pel que fa a les dones i els homes que creuen que aquesta organització urbanística és adequada, el 15,56% i 28%, respectivament.

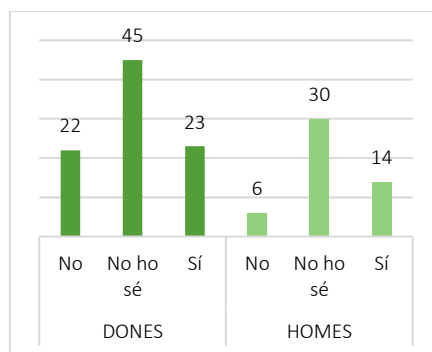
En el cas de les dones que han contestat al qüestionari, el factor generacional impacta en la percepció sobre la manca d'adaptabilitat urbanística, sent que en la població a partir dels 31 anys és on es dona una pitjor valoració de l'urbanisme del municipi. En el cas dels homes, per contra, no es donen diferències rellevants relacionades amb el factor generacional, un factor que pot estar relacionat amb com la divisió sexual del treball i els rols de gènere impacten directament en la utilització de l'espai públic.

Per últim, en el cas de les dones amb diversitat funcional, el posicionament és clar, sent que el total de les dones amb diversitat funcional opinen que Flix no té una organització urbanística adequada per una persona amb diversitat funcional. D'altra banda, del total de persones que tenen fills/es a càrrec, el 66,67% de les dones i el 63,64% dels homes amb fills/es a càrrec creuen que Flix no té una organització urbanística adequada per circular amb infants.

Alguns dels comentaris que s'han recollit exposen el següent:

- Dona: Baixar o pujar de les casetes al poble amb un cotxet de nadó és una odisea. Has de caminar per la carretera en determinats trams. És molt insegur, no hem vull ni imaginar la gent amb mobilitat reduïda. És una vergonya.
- Dona: Cada vegada millor.

- Dona: Depèn de la zona.
- Dona: Hi ha molts llocs on no es pot accedir amb cadira de rodes normal i elèctrica.
- Dona: L'Ajuntament està eliminant barreres arquitectòniques poc a poc, cosa que millora la mobilitat de les persones amb diversitat funcional així com la circulació amb cotxes de nadons.
- Creu que en l'urbanisme de la ciutat es tenen en compte les necessitats de les dones i col·lectiu LGTBIQ+?

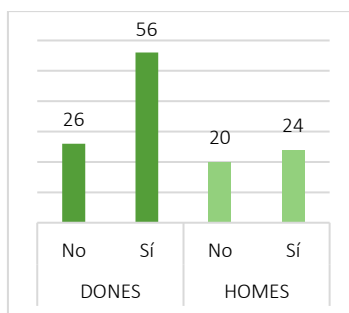
Font i elaboració pròpia.

Una part important de la nostra mostra (50% de les dones i 60% dels homes) han escollit l'opció "no ho sé". D'altra banda, un 24,44% de les dones i un 12% dels homes creuen que al municipi de Flix no es segueix un disseny urbanístic que tingui en compte la perspectiva de gènere, versus un 25,56% de les dones i un 28% dels homes que creuen que el disseny urbanístic del municipi té en compte les necessitats de les dones i col·lectiu LGTBIQ+.

Les dones amb diversitat funcional responen "no ho sé". De nou ens trobem amb que la percepció del col·lectiu LGTBI és més negativa en el cas dels homes respecte les dones, sent que mentre només una de les dones bisexuals creu que l'urbanisme de la ciutat no respon a les necessitats de les dones i del col·lectiu LGTBI, en el cas dels homes són un home bisexual i dos homes homosexuals.

HABITATGE

- Disposa d'un habitatge en propietat?

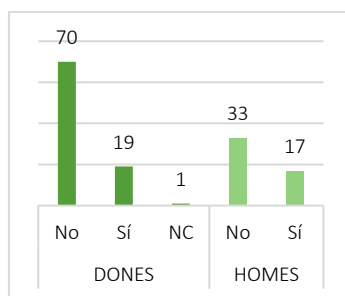

Font i elaboració pròpia.

La majoria de les persones de la ciutadania que han contestat al qüestionari tenen un habitatge en propietat (68,89% de les dones i 58% dels homes).

Pel que fa a la resta de variables, quant a la situació econòmica actual no s'observen diferències significatives que evidencien que hi ha una relació entre la situació econòmica actual i tenir un habitatge en propietat, mentre que pel que fa a l'edat, són les persones de 16-30 anys i de 31-45, les que formen part de la majoria de la mostra que no tenen un habitatge en propietat.

- Disposa d'un habitatge en lloguer?

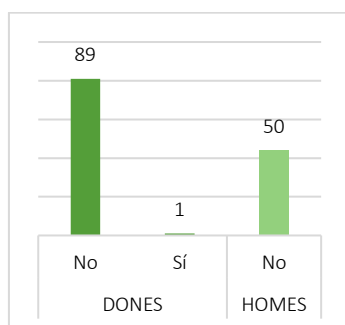

Font i elaboració pròpia.

En aquest cas, es dona una tendència inversa sent la minoria de les persones de la ciutadania que han contestat al qüestionari les que tenen un habitatge en lloguer (21,11% de les dones i 34% dels homes).

En aquest cas, l'edat és un factor especialment rellevant sent que, a la inversa del que s'ha exposat en el cas d'un habitatge en propietat, a mesura que augmenta l'edat les persones que tenen un habitatge en lloguer es redueix. D'altra banda, en aquest cas les persones que *ex ante* han respost que no disposen d'un pis en propietat són en la seva majoria (78,95% de les dones i 76,47% dels homes) les persones que afirmen tenir un habitatge en lloguer.

- Disposa d'un habitatge de protecció oficial?

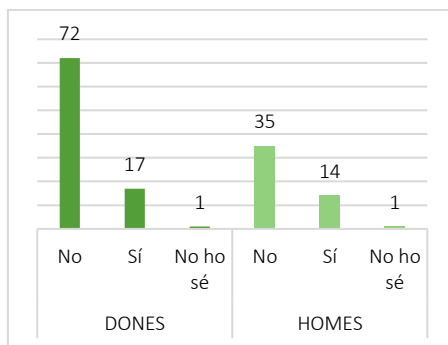

Font i elaboració pròpia.

Només una de les dones que ha contestat al qüestionari de la ciutadania afirma tenir un habitatge de protecció oficial. Pel que fa al perfil d'aquesta dona, si bé està treballant per compte d'altri o

és una persona assalariada, té dificultats per arribar a final de mes amb el seu salari. Aquesta, és una evidència del que es coneix com a marginalitat avançada.

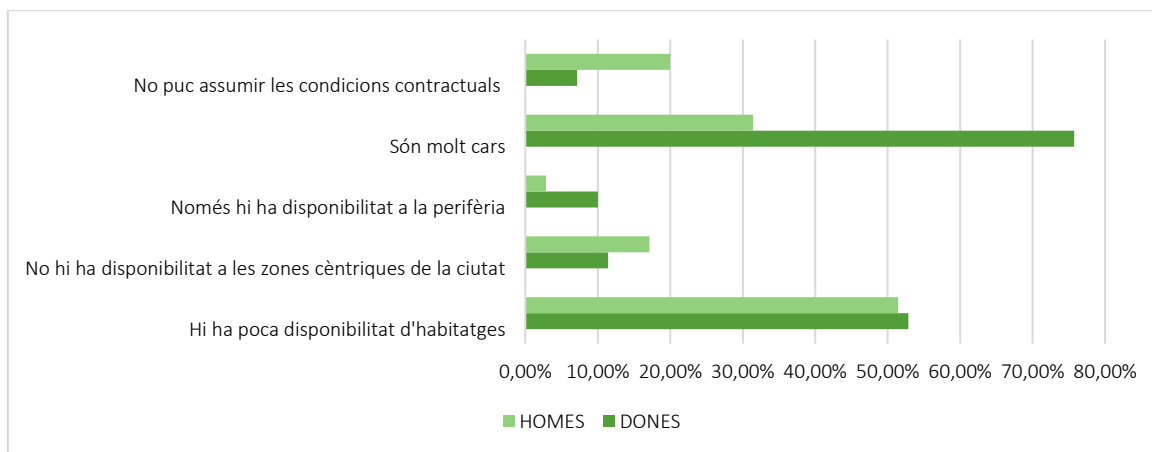
- Creu que al municipi hi ha una oferta d'habitatges adequada?

Font i elaboració pròpia.

Una majoria de la mostra, tant dones (80%) com homes (70%) creuen que l'oferta d'habitatges a la ciutat de Flix no és adequada.

Pel que fa al motiu les persones que han contestat al qüestionari, excloent a les persones que han deixat en blanc aquesta pregunta (20,73% de les dones i 61,36% dels homes) exposen el següent:

Font i elaboració pròpia.

El preu dels habitatges (75,71% de les dones i 31,43% dels homes) és amb diferència la problemàtica principal que s'identifica en l'oferta d'habitatge municipal. Aquesta opció és especialment escollida per les dones, la qual pot veure's explicada per les diferències en el nivell econòmic de les dones respecte els homes que s'ha explicat en l'eix 2. D'altra banda, la poca disponibilitat d'habitatge a la ciutat també s'identifica com una de les problemàtiques (52,86% de les dones i 51,43% dels homes).

D'altra banda, alguns dels comentaris que es recullen són els següents:

- Dona: Crec que hi ha cases que estan desactivades per abandonament i es podria fer alguna cosa per a gent que no tenim habitatge i poder així pagar un habitatge digne.
- Dona: Poca oferta de llogues i de vegades males condicions d'habitabilitat.
- Home: Pisos amb estats deplorables.